

ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาส
ทางการศึกษาคู่เมืองเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4
อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก

วิเชียร ทองคำ

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวรพิษณุโลก

พุทธศักราช ๒๕๕๖

ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาส
ทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4
อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก

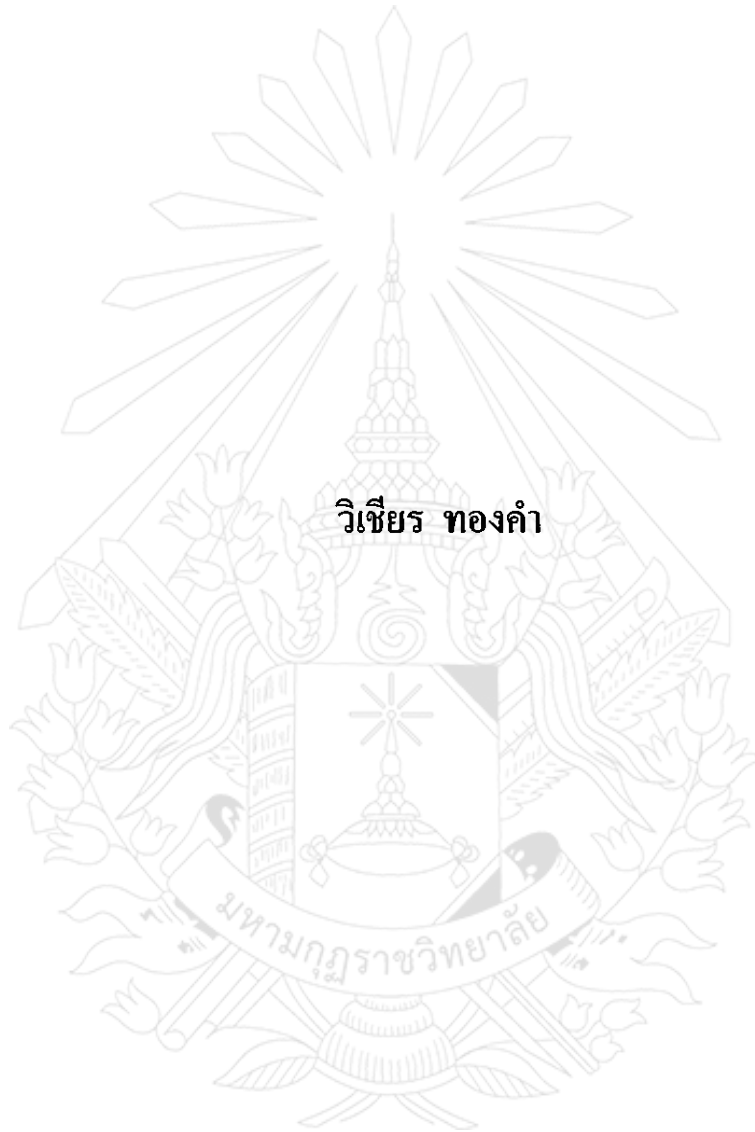

วิเชียร ทองคำ

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๖

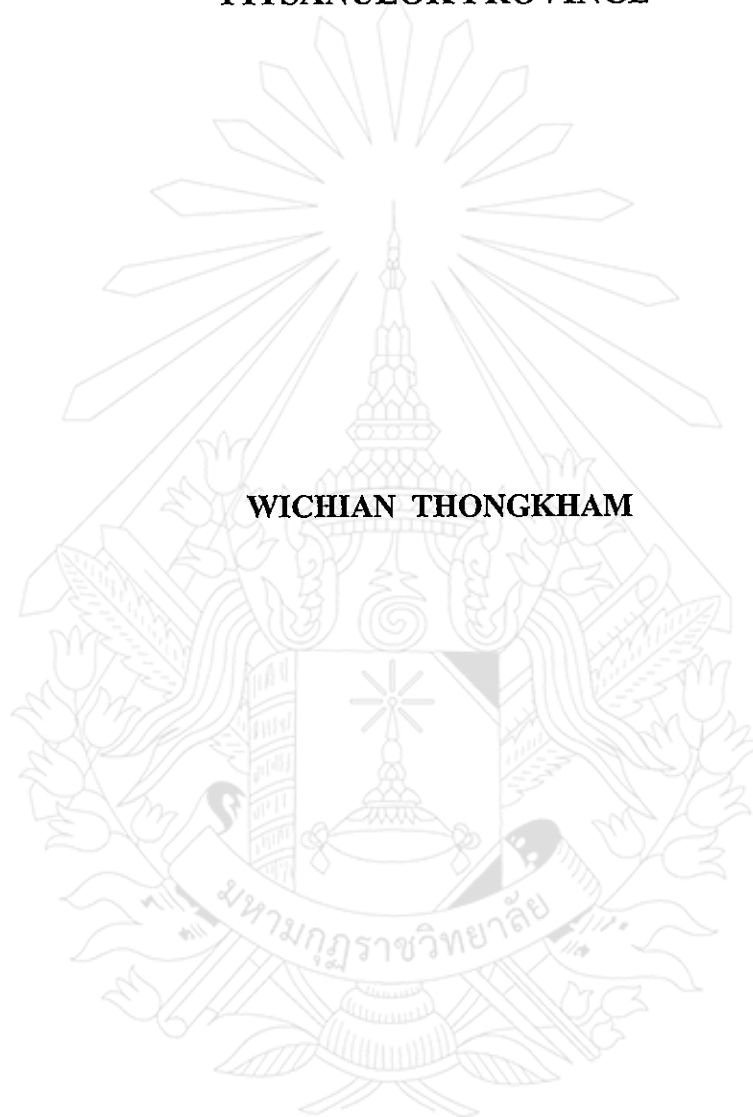
B 19666

ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาส
ทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4
อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๖

**PROBLEMS OF TEACHING AIDS USE OF EDUCATION
OPPORTUNITY EXTENSION SCHOOL,
NAKHON THAI SCHOOL GROUP 4,
PITSANULOK PROVINCE**

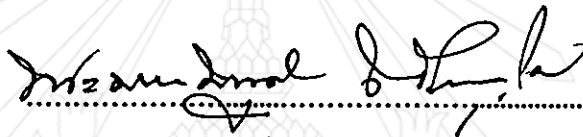

WICHIAN THONGKHAM

**A THEMATIC PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS
DEPARTMENT OF EDUCATIONAL ADMINISTRATION
GRADUATE SCHOOL
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
B.E. 2556 (2013)**

หัวข้อสารนิพนธ์ : ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทาง
การศึกษา กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย
จังหวัดพิษณุโลก
ชื่อนักศึกษา : วิเชียร ทองคำ
สาขาวิชา : การบริหารการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา : ดร.ศิริพร สถาปน จินะนา
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หนูม้วน ร่มแก้ว

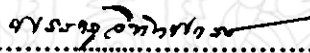
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้รับสารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(พระมหาบุญศรี ญาณวุดุโท, ผศ.ดร.)

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

ประธานกรรมการ

(พระครูวิทิศานาทร,ดร.)

อาจารย์ที่ปรึกษา

(ดร.ศิริพร สถาปน จินะนา)

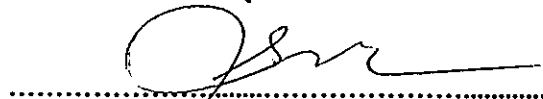
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หนูม้วน ร่มแก้ว)

กรรมการ

(ดร.จักรปรุพห์ วิชาอัครวิทย์)

กรรมการ

(ดร.สุวรรณ หมั่นตาบุตร)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Thematic Title : Problems of Teaching Aids Use of Education Opportunity Extension
School, Nakhon Thai School Group 4, Pitsanulok Province.

Student's Name : Wichian Thongkham

Department : Educational Administration

Advisor : Dr. Siriphorn Salapan Jinana

Co-Advisor : Asst. Prof. Dr. Noomuan Romkeaw

Accepted by the Graduate School, Mahamakut Buddhist University in Partial
Fulfillment of the Requirements for the Master's Degree.

P.S. Nānavuddho
..... Dean of Graduate School
(Phramaha Boonsri Nānavuddho, Asst. Prof. Dr.)

Thematic Committee

Phrakhruvittasatanorn
..... Chairman
(Phrakhruvittasatanorn, Dr.)

[Signature]
..... Advisor
(Dr. Siriphorn Salapan Jinana)

Noomuan Romkeaw
..... Co-Advisor
(Asst. Prof. Dr. Noomuan Romkeaw)

Chakparun Wichaakkarawit
..... Member
(Dr. Chakparun Wichaakkarawit)

[Signature]
..... Member
(Dr. Suwan Muntabutara)

Copyright of the Graduate School, Mahamakut Buddhist University

หัวข้อสารนิพนธ์	:	ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก
ชื่อนักศึกษา	:	วิเชียร ทองคำ
สาขาวิชา	:	การบริหารการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา	:	ดร. ศิริพร สถาปน จินะนา
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	:	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หนูม้วน ร่มแก้ว
ปีการศึกษา	:	2555

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก 2) เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน แตกต่างกัน และ 3) เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายนครไทย 4 จำนวน 86 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t-test และ F-test ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD (Least-Significant Different) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย และแบบบรรยายขยายความในลักษณะความเรียง

ผลการวิจัยพบว่า

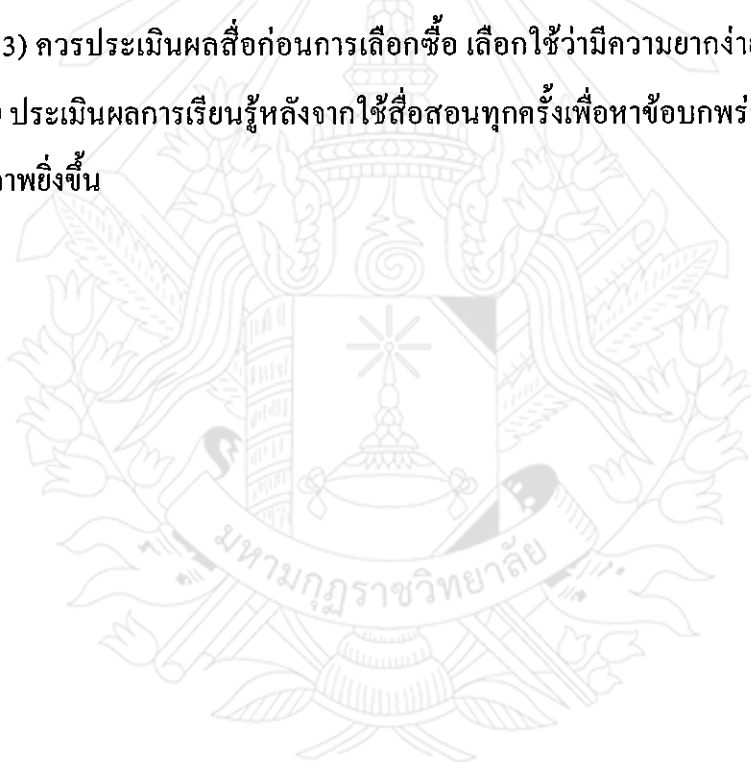
1) ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงจากค่ามากไปหาน้อยได้แก่ ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน รองลงมา ด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน ด้านการนำเสนอสื่อการเรียนการสอน และด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน ซึ่งทุกด้านมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลางตามลำดับ

2) ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ครูที่มี เพศ ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน แต่ครูที่มีอายุต่างกัน มีปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3) ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา

3.1 ปัญหาจากผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า 1) ครูมีเวลาน้อยในการจัดทำและการเลือกสื่อในการเรียนการสอนเนื่องจากมีภาระหน้าที่พิเศษนอกเหนือจากการสอน 2) เอกสารตำราและสื่อการเรียนการสอนมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน 3) ไม่ได้ประเมินสื่อว่ายากง่ายเหมาะสมกับผู้เรียนเพียงไร 4) ไม่ได้ประเมินผลการเรียนรู้จากการใช้สื่อการเรียนการสอน

3.2 แนวทางแก้ไขจากผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า 1) ควรลดภาระงานพิเศษอื่นที่นอกเหนือจากงานสอนของครูให้เหลือน้อยลง 2) จัดสรรงบประมาณ จัดหาเอกสารตำราให้เพียงพอต่อผู้เรียน 3) ควรประเมินผลสื่อก่อนการเลือกซื้อ เลือกใช้ว่ามีความยากง่ายเหมาะสมกับผู้เรียนเพียงใด 4) ประเมินผลการเรียนรู้หลังจากใช้สื่อสอนทุกครั้งเพื่อหาข้อบกพร่องและพัฒนาสื่อให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

Thematic Title : **Problems of Teaching Aids Use of Education Opportunity Extension School, Nakhon Thai School Group 4, Pitsanulok Province**

Student's Name : **Wichian Thongkham**

Department : **Educational Administration**

Advisor : **Dr. Siriphorn Salapan Jinana**

Co-Advisor : **Asst. Prof. Dr. Noomuan Romkeaw**

Academic Year : **B.E. 2555**

ABSTRACT

The objectives of this thematic paper were as follow : 1) to study the problem of learning and teaching of school teachers to expand educational opportunities for school network Nakornthai 4th District, Nakhon Thai province of Phitsanulok 2) to compare the media education of teachers. expand the educational opportunities the school network Nakornthai 4th District, Nakhon Thai province of Phitsanulok with gender, age, education and work experience is different, and 3) to study the suggestions on problems and solutions to learning and teaching. Teachers in the education community school district, Nakhon Thai province of Nakhon Thai City 4. The sample used in this study was. Teachers in the education community Nakornthai 4 of 86 people, including the use of statistical tools used in this study were the mean and standard deviation. Test and t-test and F - test if the difference is statistically significant. To test the difference in average earnings by means of the LSD (Least-Significant Different) is presented in tabular form of presentation. And extend the narrative essay.

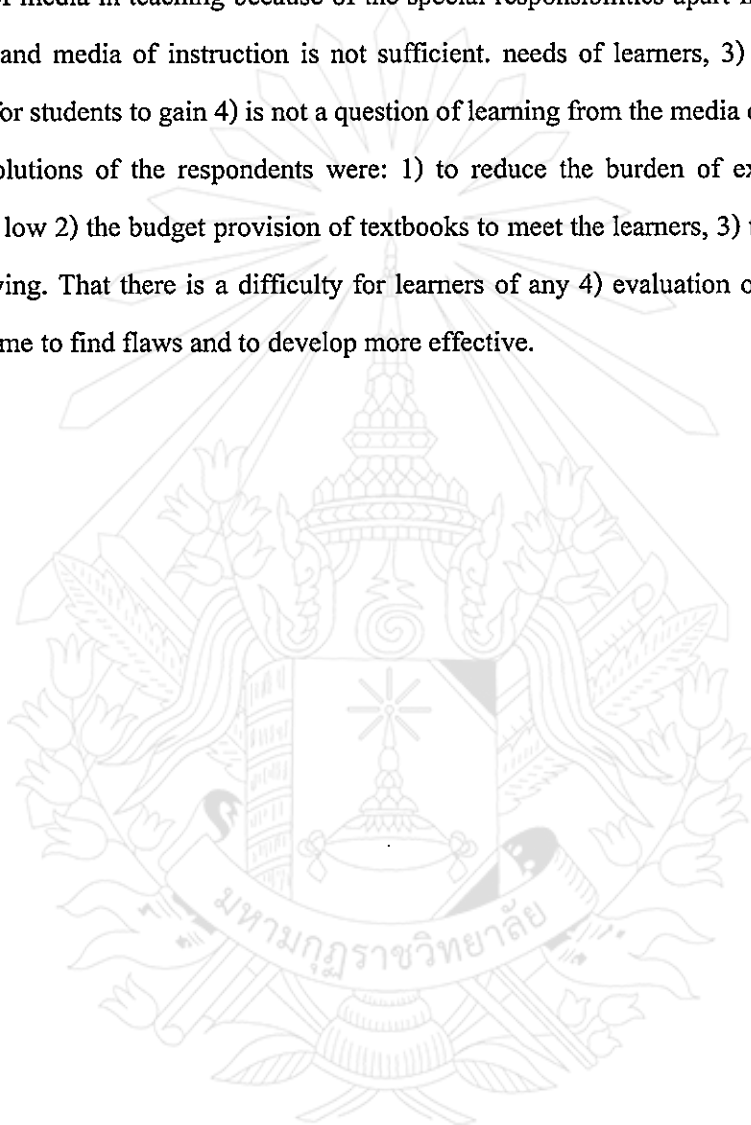
The results of research were found as follows :

The problems of learning and teaching expands the educational opportunities the school district, Nakhon Thai province of Nakhon Thai City 4. Overall, the four sides are moderate. The preparation of teaching materials with the most problems. And second, respectively. The media of instruction. Delivering learning and teaching. And evaluation of teaching and learning materials. Order.

Test the hypothesis that people with gender, education, and experience different problems of media education is no different. It is well known that under different conditions using the medium of instruction. Differences are statistically significant at the 0.05 level.

The problem of the respondents were: 1) the teacher has little time for preparation and selection of media in teaching because of the special responsibilities apart from teaching, 2) The textbooks and media of instruction is not sufficient. needs of learners, 3) is difficult to assess materials for students to gain 4) is not a question of learning from the media of instruction.

Solutions of the respondents were: 1) to reduce the burden of extra work other than teaching a low 2) the budget provision of textbooks to meet the learners, 3) to evaluate the media before buying. That there is a difficulty for learners of any 4) evaluation of learning the use of teaching time to find flaws and to develop more effective.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ ได้ ด้วยความกรุณาจากอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญ ในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนาทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และให้คำชี้แนะแนวทางในการทำสารนิพนธ์

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา มหาวิทยาลัยที่มีความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวพระพุทธศาสนา ที่ให้สถานที่ศึกษา คั่นคว้า รวบรวมความรู้ต่างๆ ตลอดระยะเวลาที่ศึกษาเล่าเรียน

ขอกราบนมัสการ ขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกรูป/ท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ แนะนำแนวทางการเรียน ให้ข้อคิด กำลังใจในการเรียนจนประสบผลสำเร็จ

ขอกราบนมัสการขอขอบพระคุณ พระครูวิจิตตศาสนาทร,ดร. ที่ได้กรุณาเป็นประธานกรรมการสอบและขอขอบพระคุณพระมหาวิรัชศักดิ์ สุรเมธี ที่ให้คำแนะนำตรวจแก้ไขสารนิพนธ์ในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ดร.ศิริพร สล่ำป็น จินะนา ที่ปรึกษาหลักสารนิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หนูม้วน ร่มแก้ว ที่ปรึกษาร่วมสารนิพนธ์ ที่ได้เสียสละดูแลเอาใจใส่ ให้คำปรึกษาชี้แนะแนวทาง จนทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณพระครูวุฒิธรรมาภิวัดณ์ พระครูปลัดจิตติชัย จิตติชโย และผู้ช่วยศาสตราจารย์อักรชัย ชัยแสง ที่เมตตาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย รวมทั้งให้คำแนะนำปรับปรุงเนื้อหาสาระเพื่อให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณผู้อำนวยการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเครือข่ายนครไทย 4 ที่ได้อนุเคราะห์ข้อมูลและพื้นที่ในการวิจัย และคณะครู โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในกลุ่มเครือข่ายนครไทย 4 ทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งในการสละเวลาและกรุณาตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณบิดา มารดา ที่คอยให้กำลังใจและสนับสนุนในการศึกษาครั้งนี้จนสำเร็จ ขอขอบคุณกัลยาณมิตรในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทุกท่านที่คอยแลกเปลี่ยนให้คำปรึกษาซึ่งทำให้ผู้วิจัยได้รับประสบการณ์ที่ดีในการเรียนมหาวิทยาลัยแห่งนี้ รวมถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ไม่ได้ระบุนามที่ทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ข้าพเจ้าขอมอบเป็นกตัญญูตานุชา แต่บิดา มารดา ครูบาอาจารย์และผู้มีอุปการคุณทุกท่าน

วิเชียร ทองคำ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญแผนภูมิ	ด
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 สมมติฐานการวิจัย	3
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	4
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสื่อการเรียนการสอน	7
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน	16
2.3 หลักการและปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน	34
2.4 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา	66
2.5 ประวัติโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในศูนย์นครไทย 4 อำเภอ นครไทย	71
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	80
2.7 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	90

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	91
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	91
3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง	92
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	93
3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	94
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล	95
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	95
3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย	96
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	97
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	97
4.2 ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	98
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	99
ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	99
ตอนที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	101
ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย	110
ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไข	134
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	139
5.1 สรุปผลการวิจัย	140
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	143
5.3 ข้อเสนอแนะ	154
บรรณานุกรม	158
ภาคผนวก	163
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย	164
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ	166
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย	170

)

๗

ภาคผนวก ง ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย (IOC)

179

ภาคผนวก จ แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

184

ประวัติผู้วิจัย

194

)

)

)

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 4.1	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ	99
ตารางที่ 4.2	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ	99
ตารางที่ 4.3	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษา	100
ตารางที่ 4.4	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน	100
ตารางที่ 4.5	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมทั้ง 4 ด้าน	101
ตารางที่ 4.6	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน เป็นรายชื่อ	102
ตารางที่ 4.7	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน เป็นรายชื่อ	104
ตารางที่ 4.8	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการนำเสนอสื่อการเรียนการสอน เป็นรายชื่อ	106
ตารางที่ 4.9	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน เป็นรายชื่อ	108

ตารางที่ 4.18	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน จำแนกตามเพศ	114
ตารางที่ 4.19	แสดงการเปรียบเทียบปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน จำแนกตามเพศ	115
ตารางที่ 4.20	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก โดยรวม โดยรวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามอายุ	115
ตารางที่ 4.21	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมโดยรวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามอายุ	116
ตารางที่ 4.22	แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ที่มีผลต่อระดับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามอายุ ด้วยวิธีการ LSD (Least-Significant Different)	116
ตารางที่ 4.23	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน จำแนกตามอายุ	117
ตารางที่ 4.24	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน จำแนกตามอายุ	118

ตารางที่ 4.25	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน จำแนกตามอายุ	118
ตารางที่ 4.26	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน จำแนกตามอายุ	119
ตารางที่ 4.27	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการนำเสนอสื่อการเรียนการสอน จำแนกตามอายุ	119
ตารางที่ 4.28	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการนำเสนอสื่อการเรียนการสอน จำแนกตามอายุ	120
ตารางที่ 4.29	แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการนำเสนอสื่อการเรียนการสอน ด้วยวิธีการ LSD (Least-Significant Different)	120
ตารางที่ 4.30	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน จำแนกตามอายุ	121
ตารางที่ 4.31	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน จำแนกตามอายุ	122

ตารางที่ 4.32	แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน ด้วยวิธีการ LSD (Least-Significant Different)	122
ตารางที่ 4.33	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา	123
ตารางที่ 4.34	แสดงการเปรียบเทียบปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา	124
ตารางที่ 4.35	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน จำแนกตามระดับการศึกษา	124
ตารางที่ 4.36	แสดงการเปรียบเทียบปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน จำแนกตามระดับการศึกษา	125
ตารางที่ 4.37	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน จำแนกตามระดับการศึกษา	125
ตารางที่ 4.38	แสดงการเปรียบเทียบปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน จำแนกตามระดับการศึกษา	126

- ตารางที่ 4.39 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการนำเสนอสื่อการเรียนการสอน จำแนกตามระดับการศึกษา 126
- ตารางที่ 4.40 แสดงการเปรียบเทียบปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการนำเสนอสื่อการเรียนการสอน จำแนกตามระดับการศึกษา 127
- ตารางที่ 4.41 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน จำแนกตามระดับการศึกษา 127
- ตารางที่ 4.42 แสดงการเปรียบเทียบปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน จำแนกตามระดับการศึกษา 128
- ตารางที่ 4.43 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน 128
- ตารางที่ 4.44 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน 129
- ตารางที่ 4.45 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน 129

ตารางที่ 4.46	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน	130
ตารางที่ 4.47	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน	130
ตารางที่ 4.48	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน	131
ตารางที่ 4.49	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการนำเสนอสื่อการเรียนการสอน	131
ตารางที่ 4.50	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการนำเสนอสื่อการเรียนการสอน	132
ตารางที่ 4.51	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน	132
ตารางที่ 4.52	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน	133

- ตารางที่ 4.53 แสดงค่าความถี่ (Frequency) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไข
ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทาง
การศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัด
พิษณุโลก ด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน 134
- ตารางที่ 4.54 แสดงค่าความถี่ (Frequency) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไข
ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทาง
การศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัด
พิษณุโลก ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน 136
- ตารางที่ 4.55 แสดงค่าความถี่ (Frequency) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไข
ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทาง
การศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัด
พิษณุโลก ด้านการนำเสนอสื่อการเรียนการสอน 137
- ตารางที่ 4.56 แสดงค่าความถี่ (Frequency) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไข
ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทาง
การศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัด
พิษณุโลก ด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน 138

สารบัญแผนภูมิ

หน้า

แผนภูมิที่ 2.1 แสดงสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

90

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสังคมโลกเป็นยุคแห่งโลกาภิวัตน์มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการปกครอง รวมทั้งความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ สื่อเทคโนโลยีการสื่อสารต่าง ๆ ส่งผลให้ระบบการศึกษาไทยได้รับผลกระทบไปด้วยเพราะยังใช้วิธีการจัดการศึกษาแบบเก่าไม่ทันสมัย จึงต้องปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้มาตรฐานมากขึ้นกว่าเดิมเพื่อให้สามารถแข่งขันในเวทีโลกได้ สิ่งที่จะทำให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพได้มาตรฐานตรงตามจุดประสงค์มากยิ่งขึ้นคือสื่อการเรียนการสอนเพราะสื่อเป็นตัวกลางที่ช่วยนำและถ่ายทอดความรู้จากครูผู้สอนหรือจากแหล่งเรียนรู้ไปยังผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ เป็นเครื่องมือที่สำคัญต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างมากไม่ว่าจะเป็นสื่อที่ไม่ทันสมัยหรือสื่อเทคโนโลยีสมัยใหม่ก็ตาม ประโยชน์ของสื่อมีมากมายเช่นช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจชัดเจนเป็นรูปธรรม ทำสิ่งที่สลับซับซ้อนได้ง่าย ทั้งนำเรื่องที่เกิดขึ้นในอดีตกลับมาศึกษาได้ เป็นต้น ถึงแม้ว่าสื่อจะมีคุณค่าและประโยชน์มากมายต่อการศึกษาไทยแต่ก็ยังมีปัญหาที่ต้องเร่งปรับปรุงพัฒนา คือ ปัญหาด้านการดำเนินการ เนื่องจากขาดแคลนการพัฒนาเนื้อหาผ่านสื่อที่มีคุณภาพรวมทั้งการเรียนการสอนและการพัฒนาผู้สอน ครูและนักเรียนนำความรู้ด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาไปใช้ในกระบวนการเรียนการสอนและการเรียนรู้ด้วยตนเองน้อย สถานศึกษามีคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ไม่เพียงพอสำหรับทำให้การเรียนการสอนไม่บรรลุผลตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเป็นโรงเรียนที่รัฐบาลสนับสนุนให้มีขึ้นในถิ่นทุรกันดารในชนบทที่ยากจน เนื่องจากเป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในถิ่นทุรกันดารจึงทำให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามสภาพของแต่ละพื้นที่ซึ่งบางพื้นที่ก็ยังไม่มียไฟฟ้าหรือใช้ไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ทำให้เกิดปัญหาในการใช้สื่อที่ทันสมัยเกิดความไม่เสมอภาคของเด็กในเมืองกับเด็กชนบทที่มีสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนที่แตกต่างกัน แต่การประเมินผล

---

¹ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง พ.ศ. 2552 - พ.ศ. 2561, (กรุงเทพมหานคร: พรินทวานกราฟฟิค, 2552), หน้า 12.

คุณภาพการศึกษาใช้เกณฑ์มาตรฐานเดียวกันทำให้เกิดปัญหาความได้เปรียบเสียเปรียบขึ้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทยซึ่งเป็นโรงเรียนที่อยู่ในเขตรับผิดชอบของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3 มีภารกิจพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับตามหลักสูตร โดยเฉพาะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 5 กลุ่มสาระวิชาหลัก ต้องเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 4 และเพิ่มศักยภาพนักเรียนในด้านภาษา และส่งเสริมความสามารถทางเทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ และพัฒนาด้านเทคโนโลยี เนื่องด้วยด้านเทคโนโลยี ยังขาดอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัย การสื่อสารและการประสานงานขาดความคล่องตัว เนื่องจากสถานศึกษาในสังกัดส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ภูเขาสูงและห่างไกล ระบบ INTERNET โรงเรียนใช้จานดาวเทียม ซึ่งต้องขึ้นอยู่กับสภาพอากาศที่เอื้ออำนวยจึงจะสามารถใช้งานได้ ทำให้นักเรียนขาดโอกาสในการศึกษา และในปีการศึกษา 2553 จากการรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอบระดับชาติ ในทุกระดับ และทุกกลุ่มสาระ ต่ำกว่าระดับประเทศ²

จากการศึกษาค้นคว้าหลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในเรื่องการใช้สื่อการเรียนการสอนและผลการวิจัยทำให้ทราบว่า การใช้สื่อการเรียนการสอนมีประโยชน์ช่วยในการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น สามารถพัฒนาการสอนให้ดีขึ้นและสื่อการสอนสำเร็จรูปยังช่วยให้ผู้เรียนที่อยู่ในสภาพเสียเปรียบยากจนสามารถเรียนได้ทัดเทียมกับผู้ที่มีฐานะดีกว่า ในขณะที่เดียวกันการใช้สื่อการเรียนการสอนก็ประสบกับปัญหาหลายด้าน เช่น ขาดงบประมาณในการจัดหาสื่อ ขาดแคลนสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย ขาดทักษะการผลิตสื่อการเรียนการสอนทั้งยังขาดทักษะการใช้สื่อการเรียนการสอนด้วย ครูไม่สามารถเลือกใช้หรือจัดหาสื่อให้ตรงกับเนื้อหาในบทเรียน เป็นต้น ซึ่งปัญหาเหล่านี้มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเป็นอย่างมากทำให้การศึกษาไทยไม่พัฒนาตามเป้าหมายที่ได้วางไว้

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาและเกี่ยวข้องกับการใช้สื่อการเรียนการสอนจึงมีความสนใจศึกษาสภาพปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเครือข่ายโรงเรียนอำเภอ นครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก เพื่อให้ทราบสภาพปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนอย่าง

²สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3, “แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2554”, พิษณุโลก : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3, 2554, (อัครา).

แท้จริงและเป็นสารสนเทศในการแก้ไขปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนที่จะส่งผลให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและเป้าหมายของการศึกษาชาติ โดยเฉพาะโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลกต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน แตกต่างกัน

1.2.3 เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก

1.3 สมมติฐานการวิจัย

1.3.1 ครูที่มีเพศต่างกัน มีปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา แตกต่างกัน

1.3.2 ครูที่มีอายุต่างกัน มีปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา แตกต่างกัน

1.3.3 ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา แตกต่างกัน

1.3.4 ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา แตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก โดยกำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร ได้แก่ ครู โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก จำนวนทั้งสิ้น 110 คน ใน 8 โรงเรียน

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้คือ ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้านดังนี้

- 1) ด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน
- 2) ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน
- 3) ด้านการนำเสนอสื่อการเรียนการสอน
- 4) ด้านการประเมินสื่อการเรียนการสอน

1.4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ได้แก่ โรงเรียนบ้านแยง โรงเรียนบ้านเข็กใหญ่ โรงเรียนเกษตรสุพรรณบุรีบำรุง โรงเรียนวิทย์สัมพันธ์ โรงเรียนบ้านห้วยเอี้ย โรงเรียนบ้านลาดคือ โรงเรียนบ้านห้วยทรายเหนือ โรงเรียนบ้านหนองหิน

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ทำให้ทราบถึงปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก

1.5.2 ทำให้ทราบถึงข้อเปรียบเทียบปัญหาในด้านต่าง ๆ ในการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน แตกต่างกัน

1.5.3 ทำให้ทราบถึงข้อมูลที่ได้จากการวิจัยที่เป็นข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้แก้ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ต่อไป

1.5.4 สามารถนำข้อมูลเป็นฐานและแนวทางในการบริหารจัดการสื่อการเรียนการสอน ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่าย โรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัด พิษณุโลก ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน หมายถึง ความขัดข้องหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการใช้ สื่อการเรียนการสอน เทคนิค วิธีการต่างๆ ซึ่งนำมาประกอบกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อันจะทำให้ผู้เรียนและครูผู้สอนไม่สามารถดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพของโรงเรียนประกอบด้วย

1.ปัญหาด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน หมายถึง อุปสรรคหรือข้อขัดข้องในการสรรหาสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับลักษณะเนื้อหาบทเรียน ความสามารถ ความสนใจ ของผู้เรียน เพื่อนำไปใช้ในการเกื้อหนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.ปัญหาการเตรียมสื่อการเรียนการสอน หมายถึง อุปสรรคหรือ ข้อขัดข้องในผลิ ดการจัดหาสื่อการเรียนการสอน การเตรียมเป็นการสร้างความพร้อมไม่ว่าจะเป็นผู้เรียน ครูผู้สอน และสื่อการเรียนการสอนในชั้นดำเนินการสอน ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ เพื่อให้การใช้สื่อการเรียนการสอนบรรลุตามจุดประสงค์

3.ปัญหาด้านการนำเสนอสื่อการเรียนการสอน หมายถึง อุปสรรคหรือ ข้อขัดข้อง ในการนำสื่อการเรียนการสอนมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้กับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถเข้าใจ บทเรียนได้ตามจุดประสงค์ที่วางไว้

4.ปัญหาด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน หมายถึง อุปสรรค หรือ ข้อขัดข้องในการวัดผลการใช้สื่อการเรียนการสอน โดยการประเมินสื่อการเรียนการสอนจาก องค์ประกอบ 3 อย่าง คือ ครูผู้ใช้สื่อการเรียนการสอน ผู้เรียนและสื่อการเรียนการสอน เพื่อเป็น แนวทางในการปรับปรุงจัดระบบการเรียนการสอนในครั้งต่อไป

การใช้สื่อการเรียนการสอน หมายถึง การนำเอาวัสดุ อุปกรณ์ ตลอดจนวิธีการต่าง ๆ มาใช้ เป็นเครื่องมือหรือตัวกลางสำหรับถ่ายทอดความรู้ เนื้อหาและประสบการณ์ไปสู่ผู้เรียนและเป็นการ นำสื่อการเรียนการสอนมาใช้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้

สื่อการเรียนการสอน หมายถึง วัสดุ อุปกรณ์ ตลอดจนเทคนิควิธีการต่าง ๆ ที่ผู้สอน นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเครือข่าย

โรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาที่ได้เปิดการเรียนการสอนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในพื้นที่เครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3

ครู หมายถึง ข้าราชการครู พนักงานราชการ ครูอัตราจ้าง หรือบุคลากรทางการศึกษาอื่นที่ทำหน้าที่สอน หรือให้ความรู้แก่นักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเครือข่ายโรงเรียนอำเภอ นครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 8 โรงเรียน ในปีการศึกษา 2554

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบด้วยหัวข้อสำคัญ ดังต่อไปนี้

- 2.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสื่อการเรียนการสอน
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน
- 2.3 หลักการและปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน
- 2.4 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
- 2.5 ประวัติโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในศูนย์นครไทย 4
- 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.7 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสื่อการเรียนการสอน

2.1.1 ทฤษฎีพฤติกรรม (Behaviorism) ทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่า พฤติกรรมและปฏิกิริยาตอบสนองของคนเรานั้นเกิดขึ้นจากสิ่งเร้า ฉะนั้นการสอนจึงจำเป็นต้องใช้อุปกรณ์การสอนและการวางเงื่อนไขต่าง ๆ ให้นักเรียนเกิดความสนใจ ตั้งใจเรียนและแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ เช่น ใ้รางวัล ให้คะแนน เป็นเงื่อนไขกระตุ้นให้นักเรียนสนใจ ตั้งใจ ขยันหมั่นเพียร และการปฏิบัติตนให้เป็นคนดี¹

2.1.2 ทฤษฎีมนุษยนิยม (Humanism) ทฤษฎีนี้เชื่อว่าคนเราจะเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองไปสู่จุดหมายสูงสุดได้เมื่อบุคคลนั้นมีเสรีภาพ จากหลักนี้จึงทำให้การจัดการเรียนการสอนเน้นการให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ครูไม่ใช่ผู้สอน โดยตรงแต่เป็นผู้อำนวยความสะดวกจัดสภาพการณ์ที่เหมาะสมเพื่อให้นักเรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง²

¹ดร.จามจรี จำเมือง, และคณะ, วิชาการศึกษา,(กรุงเทพมหานคร : ไสเอ็ดพับลิชซิ่ง, 2537), หน้า 56.

²เรื่องเดียวกัน.

2.1.3 ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา (Cognitivism) ทฤษฎีนี้มีความคิดว่า เด็กสามารถที่จะคิดอย่างมีเหตุผลกับสิ่งที่เป็นนามธรรม สามารถตั้งสมมติฐานอย่างสมเหตุสมผลและสามารถที่จะตั้งกฎเกณฑ์และแก้ปัญหา ฉะนั้นวิธีการสอนที่ดีที่สุดคือเด็กควรจะได้เลือกประสบการณ์การเรียนรู้เอง การจัดการเรียนการสอนจึงจัดให้มีศูนย์กิจกรรมต่าง ๆ เปิดโอกาสให้เด็กได้มีโอกาสเลือกได้อธิบายเกี่ยวกับความคิดนั้น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสิ่งที่เป็นนามธรรม ซึ่งจะช่วยให้ครูเข้าใจความคิดต่าง ๆ ของเด็กได้³

2.1.4 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) เป็นแนวคิดของแบนดูรา ซึ่งกล่าวถึงสาระสำคัญของประการดังนี้

1. สิ่งที่มีมนุษย์เรียนรู้ มนุษย์จะเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ เช่น เรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์กับเหตุการณ์และเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับผลที่เกิดจากพฤติกรรม สิ่งที่มีมนุษย์เรียนรู้เหล่านี้ได้กลายเป็นความเชื่อและความเชื่อนั้นมีอิทธิพลในการควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์เป็นอย่างมาก

2. วิธีการเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ไม่ว่าจะเป็นวิธีการเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์กับเหตุการณ์ หรือการเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับผลกรรมนั้นมีอยู่ 3 วิธีคือ

2.1 เรียนรู้จากการสังเกต (Observation Learning) เป็นวิธีการเรียนรู้ทางอ้อม

2.2 การเรียนรู้จากประสบการณ์ (Direct Experience) เช่น การประสบเหตุการณ์ต่าง ๆ ด้วยตนเองและได้รับผลกรรมด้วยตนเอง

2.3 การเรียนรู้จากสัญลักษณ์ (Symbolic Learning) คือ การเรียนรู้การฟังคำบอกเล่าและการอ่านข่าวต่าง ๆ การเรียนรู้ด้วยการถ่ายทอดทางสัญลักษณ์ทำให้มนุษย์เรียนรู้ได้กว้างขวาง

3. ความเชื่อ การเรียนรู้จากความเชื่อว่า อะไรสัมพันธ์กับอะไร และสิ่งหนึ่งสัมพันธ์กับอีกสิ่งหนึ่งไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความเป็นจริง ความเชื่อมีอิทธิพลต่อการกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์มาก มนุษย์ส่วนใหญ่มักจะแสดงพฤติกรรมตามความเชื่อของเขาเมื่อความเชื่อเปลี่ยนพฤติกรรมจะเปลี่ยนตามไปด้วย

4. การควบคุมพฤติกรรมด้วยความคิด (Cognitive Control) มนุษย์ใช้ความคิดและสามารถนำสัญลักษณ์ต่าง ๆ มาคิดไตร่ตรองใคร่ครวญและประเมินว่าพฤติกรรมอะไรจะทำให้เกิดผลกรรมอะไรบ้าง และผลกรรมนั้นน่าพึงพอใจเพียงใด การคิดในเชิงประเมินทำให้เกิดการตัดสินใจเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งจึงเกิดจากการเห็นตัวแบบและทำตามแบบ⁴

³ เรื่องเดียวกัน.

⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 33-34.

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเห็นว่า การเรียนรู้เกิดจากการสังเกต การรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างผลกรรมและการกระทำ ทำให้คนแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้ การเรียนรู้ส่วนใหญ่

2.1.5 ทฤษฎีการเรียนรู้ของกาเย่ ได้ให้นิยามของการเรียนรู้ไว้ว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงสมรรถภาพหรือความสามารถของมนุษย์ซึ่งสามารถสังเกตได้จากพฤติกรรมบางประการที่แสดงออกมาการเปลี่ยนแปลงนี้เกิดขึ้นจากการที่มนุษย์ได้รับประสบการณ์จากสภาพการเรียนรู้ในระยะเวลาหนึ่ง กาเย่ได้แบ่งประเภทการเรียนรู้พื้นฐานออกเป็น 8 ลักษณะ เรียงตามลำดับก่อนหลังดังนี้

1. การเรียนรู้สัญญาณ (Signal Learning) เป็นการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานที่สุดเกิดขึ้นโดยผู้เรียนมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่เป็นเงื่อนไขอย่างทันทีทันใด และจะเกิดการเรียนรู้เมื่อกระทำซ้ำหลาย ๆ ครั้งบนเงื่อนไขเดียวกัน การเรียนรู้สัญญาณเป็นประเภทเดียวกันกับทฤษฎีการวางเงื่อนไขของพาพลอฟ

2. การเรียนรู้จากสิ่งเร้ากับการตอบสนอง (Stimulus – Response Learning) เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการตอบสนองต่อสิ่งเร้าอย่างตั้งใจหรือจำเพาะเจาะจง โดย 1)กระทำซ้ำบ่อย ๆ 2)ตอบสนองให้ถูกต้องเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ 3)การควบคุมสิ่งเร้าจะเพิ่มความถูกต้องของการตอบสนองได้มากขึ้น และ 4) การเสริมแรงหรือการให้รางวัลมีความจำเป็น การเรียนรู้ประเภทนี้เป็นประเภทเดียวกันกับทฤษฎีการเรียนรู้การกระทำของสกินเนอร์และทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไดค์

3. การเรียนรู้เชื่อมโยง (Simple Chaining Learning) เป็นการเรียนรู้ที่จะต้องมีการกระทำเชื่อมโยงต่อเนื่องระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองตั้งแต่สองคู่ขึ้นไป โดยมากเป็นการเรียนรู้ด้านทักษะ

4. การเรียนรู้ด้วยภาษา (Verbal Associaton Learning) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ของการใช้ถ้อยคำหรือภาษาตอบสนองต่อสิ่งเร้า จนเกิดเป็นภาษาขึ้นมาเรียกสิ่งต่าง ๆ การเรียนรู้ประเภทนี้ เป็นลักษณะเดียวกับการเรียนรู้แบบเชื่อมโยงของเอบบิงฮอส

5. การเรียนรู้ความแตกต่าง (Discrimination Learning) เป็นการเรียนรู้ที่ต้องมีความเข้าใจอย่างกว้างขวางลึกซึ้งตามลำดับขั้นต่าง ๆที่จะเรียนรู้ จนสามารถจำแนกความแตกต่างที่มีอยู่ของสิ่งเร้าทั้งหลายได้ เช่น สามารถแยกชื่อต่าง ๆ ของพืชสัตว์ได้และเรียกได้ถูกต้อง

6. การเรียนรู้มโนทัศน์ (Concept Learning) โดยทั่วไปมโนทัศน์จะมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ มโนทัศน์แบบรูปธรรมและมโนทัศน์แบบนามธรรม มโนทัศน์แบบรูปธรรมเกิดจากการสังเกตและร่วมกิจกรรม จากสภาพการณ์ที่จัดให้เป็นแบบรูปธรรม ส่วนมโนทัศน์นามธรรมนั้นเป็นมโนทัศน์ที่เกี่ยวกับสัญลักษณ์ หรือสิ่งแทนของจริงต่าง ๆเช่น สีเหลือง สามเหลี่ยม ความร้อน เป็นต้น ดังนั้น

การเรียนรู้โน้ตศัพท์ จึงเกิดขึ้น ได้ตามจุดมุ่งหมายที่เราตั้งไว้ โดยเรียนรู้ผ่านทางสภาพการณ์การเรียนรู้เพื่อให้เกิดการตอบสนอง จนสามารถสรุปหลักการและจุดมุ่งหมายจากสิ่งแวดล้อมได้

7. การเรียนรู้กฎ (Rule Learning) เป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการนำเอาโน้ตศัพท์จำนวนหนึ่งมาสัมพันธ์กันอย่างมีลำดับต่อเนื่องและชัดเจน แล้วสร้างเป็นข้อสรุปหรือกฎที่มีความหมายใหม่ขึ้นมา และสามารถนำไปใช้อธิบายกับเหตุการณ์ต่างๆ ได้

8. การเรียนรู้การแก้ปัญหา (Problem Solving Learning) เป็นการเรียนรู้ขั้นสูงที่สุดที่เกิดจากการนำกฎหรือหลักการเบื้องต้นต่าง ๆ ที่สร้างขึ้นมาจากหลักการก็จะนำไปสู่กระบวนการคิดใหม่ ๆ เกิดการคิด และขยายแนวคิด จนสามารถนำหลักการนั้นไปใช้อย่างสร้างสรรค์ และสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้ จนกระทั่งได้ความรู้ใหม่เพิ่มขึ้น⁵

2.1.6 ทฤษฎีประกาศิตนิยม (Authoritism) ทฤษฎีนี้เชื่อว่า แหล่งเกิดความรู้ต้องอาศัยผู้รู้จริงหรือตำราที่น่าเชื่อถือได้ กล่าวคือ ผู้สอนหรือผู้แนะนำเพื่อให้เกิดความรู้ต้องมีความรู้ความสามารถจริง ๆ สามารถปลูกฝังศรัทธาให้วิชาความรู้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนอย่างแท้จริงสามารถบังคับหรือประกาศิต บัญชาให้ผู้เรียนเชื่อและปฏิบัติตามได้และตำราที่น่าเชื่อถือได้มักจะอาศัยอำนาจเบื้องบนบ้าง ผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้น ๆ บ้าง คำสอนทางศาสนาส่วนมากที่อ้างอิงอำนาจพระเป็นเจ้า มักจะอ้างว่าคำสอนที่ปรากฏในคัมภีร์เหล่านี้พระผู้เป็นเจ้าได้ประทานลงมาเป็นคราว ๆ โดยผ่านองศ์ศาสดาหรือนามอย่างอื่นที่เห็นว่าสมควรทั้งนี้เพื่อให้ศาสนิกชนได้เชื่ออย่างสนิทใจ ศาสนาที่เชื่อในอำนาจความศักดิ์สิทธิ์ของพระเป็นเจ้าจึงมักจะสอนให้ศาสนิกชนศรัทธาในพระเป็นเจ้าเป็นเบื้องต้นให้เชื่อในคัมภีร์และผู้สั่งสอนตามลำดับ เนื่องจากผู้สั่งสอนพระคัมภีร์หรือคำสอนในทางศาสนาที่เชื่อในพระเป็นเจ้ามักจะเชื่อว่าคำสอนนั้นพระเป็นเจ้าเปิดเผยคำสอนให้ได้ทราบที่เรียกว่า วิจรณ์ ผู้รู้คำสอนจากพระเป็นเจ้าโดยตรงจึงจะสามารถสอนผู้อื่นได้ถูกต้อง ผู้อื่นสอนย่อมผิดพลาดหรือไม่เป็นมงคล การให้ผู้เรียนผู้ศึกษาเชื่อโดยไม่ต้องไม่มีการพิสูจน์ ไม่มีการใคร่ครวญวิเคราะห์ วิจรณ์ เช่นนี้เรียกว่า ประกาศิต การให้ความรู้แบบนี้อาจจะขาดหลักประชาธิปไตย ขาดเสรีภาพในหมู่มนุษย์ แต่ถ้าพัฒนาอีกแง่หนึ่งก็ได้ประโยชน์ เพราะทำผู้อยากรู้อยากเห็น อยากเข้าใจ จะได้มีความพยายาม พากเพียรจริง ๆ เพราะการศึกษาเล่าเรียนสิ่งใด ถ้าขาดศรัทธา ความเชื่อ ความ

⁵รศ.ดร.ไชยยศ เรืองสุวรรณ, เทคโนโลยีการศึกษาทฤษฎีการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนส โตร์, 2533), หน้า 62-64.

มั่นใจ และขาดความเพียรพยายามแล้วจะสำเร็จได้ยากยิ่ง ดังนั้น ทฤษฎีประกาศิตินิยมนี้จึงเป็นทฤษฎีหนึ่งที่สามารถสร้างความรู้ได้⁶

2.1.7 ทฤษฎีประจักษ์นิยม (Empiricism) ทฤษฎีนี้บางทีเรียกว่า ประสบการณ์นิยม หรือ พิชาชนนิยม โดยเชื่อว่าการประจักษ์แจ้งหรือประสบการณ์ทางประสาทสัมผัสทางใดทางหนึ่ง เช่น ตาเห็นรูป หูได้ฟังเสียง จมูกได้ดมกลิ่น เป็นต้น โดยตรงเท่านั้นจึงจะเกิดความรู้ได้ และย้ำอย่างหนักแน่นว่า ความรู้ทุกอย่างจะเป็นจริงได้จะต้องอาศัยประสบการณ์ด้วยตนเอง ส่วนเหตุผลการอนุมานหรือการคาดคะเนจะเกิดความจริงไม่ได้เลย หรือหากจะใช้เหตุผลเข้าประกอบ หรือจะคาดคะเนอนุมานเพื่อให้รู้จริงได้จะต้องอาศัยประสบการณ์หรือตนเองต้องประสบด้วยตนเองมาก่อน มิฉะนั้นแล้วจะเกิดความจริงไม่ได้ นอกจากนี้จะเป็นอุดมการณ์ทางอุดมคติจัดเป็นประสบการณ์ทางตรรกวิทยาซึ่งจำเป็นจะต้องอาศัยเหตุผลเข้าประกอบจึงจะเกิดความรู้จริง นั่นคือจะต้องจำกัดประสบการณ์ลงเหลือเพียงความรู้สึกหรือความนึกคิด และยังปฏิเสธประสบการณ์ที่อาศัยโลกภายนอกหรือโลกแห่งความคิดไม่สามารถให้เกิดความรู้จริงได้เลย แต่กลุ่มประสบการณ์ทางวัตถุยังเชื่อว่า โลกภายนอกหรือโลกแห่งความคิดที่ปรากฏมีอยู่จัดเป็นแหล่งเกิดประสบการณ์ทางสัมผัสได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จอห์น ล็อก ปรัชญาเมธีอังกฤษสมัยใหม่เชื่อว่า ประสบการณ์เป็นที่มาแห่งความรู้จริง ดังนั้น การคิดหาเหตุผลจะเกิดได้จำเป็นต้องอาศัยประสบการณ์ก่อน ด้วยเหตุนี้ประสบการณ์จึงเป็นต้นเหตุแห่งความคิดดังที่ จอห์น ล็อก ได้กล่าวว่า จิตเปรียบเสมือนกระดาษสีขาวหรือกระดานชนวนที่ยังว่างเปล่า ไม่มีรอยขีดเขียนมาแต่เดิม เมื่อจิตได้รับความนึกคิดจากประสบการณ์ จึงใคร่ครวญด้วยเหตุผลเพื่อหาความรู้จริง ถ้าไม่มีประสบการณ์แล้วจิตจะไม่คิดเลย ดังนั้นในทัศนะของจอห์น ล็อก จึงเห็นว่า ประสบการณ์ทางประสาทสัมผัสหรือเมื่อมีสิ่งนอกมาสัมผัสจึงเกิดความคิดใคร่ครวญขึ้นได้และประสบการณ์ดังกล่าวมีอยู่ 2 อย่างคือ

1. ประสบการณ์ทางประสาทสัมผัสภายนอก ที่เรียกว่า อายุคณะหรือประตูทั้ง 5 ได้แก่ หู สัมผัสกับตา ตาสัมผัสกับรูป จมูกสัมผัสกับกลิ่น ลิ้นสัมผัสกับรส กายสัมผัสกับวัตถุคือกาย การสัมผัสเช่นนี้จึงเกิดความรู้สึกที่เรียกว่า เพทนาการ

⁶ ผศ.บุญมี แทนแก้ว, ญาณวิทยา (ทฤษฎีความรู้), (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2543), หน้า 9-10.

2.ประสบการณ์ทางใจ เมื่อมีสัมผัสภายนอกแล้ว จึงเกิดการรับรู้ภายในจิตที่จัดเป็นอายตนะ หรือประตูดังหนึ่ง อันเป็นการนำเอาความคิดเก่านั้นมาประสมประสานกับประสบการณ์แล้วคิด ทบทวน ไคร่ครวญ วิเคราะห์ วิจัย จึงจะเกิดความรู้จริงขึ้นได้ที่เรียกว่า มโนภาพ⁷

2.1.8 ทฤษฎีเหตุผลนิยม (Rationalism) ทฤษฎีเหตุผลนิยมนี้เชื่อว่าเหตุผลเป็นแหล่งเกิด ความรู้จริง โดยอาศัยสติและปัญญาพิจารณาอย่างมีเหตุผลให้รู้แจ้งชัดด้วยตนเองบางทีเรียกว่า ความ เข้าใจ เดลส์คาร์ต สร้างทฤษฎีความรู้ขึ้น โดยอาศัยเหตุผลที่ว่า “ความรู้เกิดจากการคิดหาเหตุผลและ ความรู้จะต้องเกิดจากความสงสัยเป็นมูลฐาน เหตุผลสามารถกำจัดความสงสัยได้ และความจริงย่อม ปรากฏในลำดับต่อมา ดังนั้น ความสงสัยกับความจริงจึงไม่ขัดกัน หรือไม่ใช่สิ่งตรงกันข้าม เพราะว่าความสงสัยเป็นทาง ส่วนความจริงเป็นจุดหมายปลายทาง หรือความสงสัยเป็นจุดเริ่มต้น ส่วนความจริงเป็นประตูดุ้ย” ทฤษฎีเหตุผลนิยมนี้ จะปฏิเสธความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ทุกอย่าง เพราะประสบการณ์เป็นเพียงมายาหรือความหลอกลวงอันไม่จริงที่ทำให้เราเห็นว่าเป็นจริง จึงต้อง อาศัยสติปัญญากำกับเสมอ ด้วยเหตุนี้ เดลส์คาร์ตส์ จึงพยายามแยกความคิดอันเป็นเครื่องเสริมเพื่อให้ เกิดความรู้จริงออกเป็น 3 ประเภท คือ

1.ความคิดที่เกิดจากประสบการณ์ ความคิดประเภทนี้อาศัยประสบการณ์ภายนอกเข้ามา กระทบอายตนะภายใน เช่น หู ตา จมูก ลิ้น กาย เป็นต้น ความคิดประเภทนี้ไม่ว่าจะให้ความรู้ จริงหรือไม่

2.ความคิดที่จิตสร้างขึ้น ความคิดประเภทนี้อาศัยความนึกคิดโดยการอนุมานบ้าง เเง็งหรือ เดาเอาบ้าง โดยการอุปมานบ้าง ความคิดประเภทนี้ไม่สามารถให้ความรู้จริงเสมอไปได้เลย

3.ความคิดติดตัวหรือความคิดที่ติดมาแต่แรกเกิด ซึ่งบางทีเรียกว่า สหชาติปัญญาบ้าง สหัชฌญาณบ้าง ตามหลักพุทธธรรม ความคิดประเภทนี้ย่อมเป็นจริงและสามารถให้ความรู้จริงได้ เพราะพระเป็นเจ้าได้ประทานให้ทุกคนตั้งแต่แรกเกิด⁸

2.1.9 ทฤษฎีเพทนาการนิยม (Sensationism) ทฤษฎีนี้เชื่อว่า “เพทนาการเป็นที่เกิดแห่ง ความรู้ ถ้าเพทนาการเป็นประตูดุ้ยสะท้อนของความจริงภายนอกแล้ว เพทนาการที่แน่นอนแท้จริง ภายใต้งื่อนใจที่แน่นอน ย่อมนำไปสู่ลัทธิเพทนาการนิยมได้ แต่ถ้าเพทนาการที่พิจารณาเห็นว่าเป็น เพียงสิ่งที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคลใดบุคคลหนึ่งแล้ว จะไม่มีอะไรเกิดขึ้น ได้เลย เพทนาการดังกล่าวนี้ ย่อมนำไปสู่ลัทธิอุดมคติของแต่ละบุคคล” ทฤษฎีเพทนาการนิยมนี้ผู้สนับสนุนคือ เดวิด ฮิวม์ โดย กล่าวว่ ความรู้ทุกอย่างจะต้องเกิดจากความตรึงตราและความคิด กล่าวคือ ความตรึงตรา คือ

⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 4-5.

⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 2-3.

สัญชาตญาณ (ความรู้สึก) ที่ตื่นตัว มีสติสัมปชัญญะอยู่เป็นนิตย์ พร้อมทั้งจะรับรู้สิ่งภายนอกตัวเอง และความคิดคือการถ่ายทอดแบบที่เลื่อนกลาง ไม่แจ้งชัดของความรู้ หรือ โนภาพอันเป็นการรับรู้ภายในตัวเอง ดังนั้นความตรึงตราจึงมีอยู่ 2 ชนิดคือ 1) ความตรึงตราที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์หรือความรู้สึก 2) ความตรึงตราที่เกิดขึ้นมาจากมโนภาพหรือความคิดทั้งสองชนิดนี้สามารถก่อให้เกิดความรู้จริงได้ ดังนั้น เหตุการณ์จึง หมายถึง การรับรู้ทั่ว ๆ ไปที่เจาะจง และไม่เจาะจง ส่วนความตรึงตรา หมายถึงการรับรู้ที่เกิดขึ้นอย่างเจาะจงเฉพาะอย่างหรือการรับรู้ในสิ่งที่เข้าไปกระทบจิตอย่างแรงจนเกิดความประทับใจ ชอบใจ ปักใจ และฝังติดแน่นอยู่ในจิตใจจนเกิดความคิดหรือสามารถสร้างมโนภาพขึ้นได้ ทฤษฎีนี้บางทีเรียกว่า อินทรีย์สัมผัส ทฤษฎีเหตุการณ์นิยมนี้นี้เปรียบได้กับจินตตามยปัญญาในพุทธปรัชญา จัดเป็นความรู้ที่เกิดขึ้นโดยอ้อมเพราะต้องอาศัยสื่อกลางในการสร้างความรู้⁹

2.1.10 ทฤษฎีอนุমানนิยม (Apriorism) ทฤษฎีนี้เชื่อว่า ความรู้มิได้มีเฉพาะที่ติดมาแต่เกิดหรือแต่แรกเกิดหรือมิได้มีเพราะอาศัยประสบการณ์ดังกลุ่มประสบการณ์เข้าใจ แต่หากเกิดเพราะอาศัยเหตุปัจจัยทั้ง 2 อย่างคือ “การอนุমানจากหลักทั่วไป (ความรู้เดิม) และการอุปมานจากประสบการณ์เฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อิมมานูเอล คานท์ ได้แยกแยะให้เห็นความแตกต่างระหว่างเนื้อหาของความรู้กับรูปแบบของความรู้ว่าเนื้อหาของความรู้ได้จากประสบการณ์ แต่รูปแบบของความรู้ได้จากการคิดหาเหตุผล” ผู้ใช้ทฤษฎีนี้ได้แก่ อิมมานูเอล คานท์ ซึ่งท่านผู้นี้ได้ปฏิเสธเรื่องนรก สวรรค์ ตลอดจนทั้งปฏิเสธความมีอยู่ของพระเป็นเจ้า โดยได้รวบรวมทฤษฎีเหตุผลนิยมกับประสบการณ์นิยมเข้าด้วยกัน โดยกล่าวว่า สิ่งในตัวเองอันเป็นนามธรรมไร้รูป ไม่มีตัวตน อยู่เบื้องหลังจิตได้สร้างเหตุการณ์คือ การรับรู้สิ่งทั่ว ๆ ไปอันเป็นส่วนหนึ่งแห่งประสบการณ์ขึ้น สิ่งในตัวเองนี้แหละคอยบงการให้จิตทำงาน เพื่อให้รับรู้สิ่งภายนอก เช่น รูป เสียง กลิ่น รส เป็นต้น สิ่งในตัวเองดังกล่าวจึงเปรียบเสมือนช่างถ่ายภาพ นั่นคือ อวัยวะหรือประตูที่สัมผัส เช่น ตา หู จมูก ลิ้น เป็นต้น เปรียบเสมือนกล้องสำหรับถ่ายภาพ จิตเปรียบเสมือนฟิล์มที่ใช้ถ่ายภาพ เหตุการณ์จึงเปรียบเหมือนภาพที่ปรากฏในฟิล์ม เหตุการณ์นี้เองเมื่อเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กัน โดยการสังเคราะห์ของจิต จึงสามารถให้เกิดความรู้จริงขึ้นได้ ทฤษฎีนี้เปรียบเทียบกับจินตตามยปัญญาในพุทธปรัชญา จัดเป็นความรู้ที่เกิดขึ้นโดยอ้อม เพราะต้องอาศัยสื่อกลางจึงจะเกิดความรู้ได้¹⁰

⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 8-9.

¹⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 6-7.

2.1.11 ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก (Classical Conditioning Theory) ทฤษฎีนี้เชื่อว่า ปฏิกริยาตอบสนองอย่างใดอย่างหนึ่งของอินทรีย์อาจไม่ใช่เนื่องมาจากสิ่งเร้าสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพียงอย่างเดียว สิ่งเร้าอื่น ๆ ก็อาจทำให้เกิดการตอบสนองเช่นนั้นได้หากได้มีการวางเงื่อนไขที่เหมาะสม ทฤษฎีการวางเงื่อนไขนี้เป็นทฤษฎีของแพฟลอฟ ซึ่งเขาได้ทำการทดลองกับสัตว์โดยการวางเงื่อนไขว่า ก่อนจะให้อาหารแต่ละครั้งจะต้องสั่นกระดิ่งทุกครั้ง เขาพบว่าเมื่อทำนาน ๆ เข้า เสียงกระดิ่งอย่างเดียวก็สามารถทำให้สุนัขน้ำลายไหลได้¹¹

2.1.12 ทฤษฎีการเสริมแรง (Reinforcement Theory) ทฤษฎีนี้สรุปได้ว่า ปฏิกริยาตอบสนองหนึ่ง ๆ อาจไม่ใช่เนื่องมาจากสิ่งเร้าเพียงสิ่งเดียว สิ่งเร้าอื่น ๆ ก็อาจทำให้เกิดการตอบสนองได้เช่นเดียวกัน ถ้าหากมีการวางเงื่อนไขที่ถูกต้องหรือถ้าได้มีการเสริมแรงให้แก่พฤติกรรมนั้น ทฤษฎีการเสริมแรงของสกินเนอร์นี้ถือเป็นแม่บทในการพัฒนาสื่อประเภทบทเรียนสำเร็จรูปและเครื่องช่วยสอน¹²

2.1.13 ทฤษฎีการศึกษา (Theory of Education) ทฤษฎีนี้เชื่อว่า ความรู้เกิดจากการสร้างขึ้นโดยตัวเด็กเอง โดยจัดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่สร้างสรรค์เพื่อจุดประกายนำไปสู่กระบวนการสร้างความรู้ความคิด ทั้งนี้การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ดีเมื่อเด็กมีส่วนร่วมในการสร้างชิ้นงานที่มีความหมายกับเด็ก และเมื่อเด็กสร้างชิ้นงานเด็กจะสร้างความรู้ด้วยและความรู้ที่สร้างขึ้นนี้จะนำไปสู่การสร้างชิ้นงานที่มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ทำให้เกิดความรู้เพิ่มขึ้นตามไปด้วย และจะหมุนเวียนเช่นนี้ในลักษณะเป็นวงจรเสริมแรงภายในจากตัวเอง การสร้างโอกาสสำหรับผู้เรียนเป็นผู้สร้างชิ้นงาน จำเป็นต้องมีวัสดุเครื่องมือสร้างที่เหมาะสมวัสดุทางศิลปะส่วนมากใช้เป็นวัสดุสร้างชิ้นงานและสร้างความรู้ได้ดี กระจายทั่ว ๆ ไป กระจายแข็ง ดินเหนียว ดินน้ำมัน ไม้ โลหะ พลาสติก สบู่ และของเหลือใช้ต่าง ๆ ล้วนเป็นวัสดุสร้างชิ้นงานที่นำไปสู่การสร้างความรู้ได้ดีทั้งสิ้น ในปัจจุบันเครื่องมือสำคัญที่นำมาใช้เพื่อให้โอกาสผู้เรียนสร้างชิ้นงานก็คือซอฟต์แวร์ต่าง ๆ ซึ่งสามารถนำมาใช้สร้างชิ้นงานมัลติมีเดียได้เป็นอย่างดี ในสร้างชิ้นงานที่เด็กเป็นผู้ออกแบบและทำการสร้างอย่างมีความหมายต่อตนเองนั้น แม้จะใช้วัสดุอย่างเดียวกัน แต่ละคนก็จะสร้างชิ้นงานของตนเองที่แตกต่างกันไปตามจินตนาการความคิดและแก้ปัญหาด้วยวิธีที่แตกต่างกันไปในแต่ละคน ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ในขณะที่การจัดการเรียนการสอนด้วยการสอนหรือการถ่ายทอดของครูนั้นเปรียบเสมือนการให้ยาชนิดแรงแก่ผู้ป่วย ถ้าให้ยาในจังหวะเวลาและปริมาณที่เหมาะสม ยานี้

¹¹ สุรศักดิ์ ปาเฮ, สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา, (แพร่ : ไทยอุตสาหกรรมพิมพ์, 2553), หน้า 87.

¹² เรื่องเดียวกัน, หน้า 88.

ก็จะมีประโยชน์ แต่ถ้าให้ยานี้คิดเวลาเปรียบได้กับผู้เรียนยังไม่พร้อมที่จะรับหรือให้ในปริมาณที่ไม่เหมาะสมเช่นให้มากเกินไปหรือน้อยไปก็จะกลายเป็นอุปสรรคหรือยาพิษทางปัญญา ทฤษฎีนี้เน้นการเรียนรู้ที่เกิดจากการที่ผู้เรียนได้สร้างชิ้นงานจริง โดยมีวัสดุการเรียนรู้ที่เหมาะสมเป็นเครื่องมือในการสร้างชิ้นงาน¹³

2.1.14 ทฤษฎีการเชื่อมต่อ (Connectivism) ทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่า การเรียนรู้มีการเลื่อนไหลไม่หยุดนิ่งความรู้ต่าง ๆ เกิดขึ้นตลอดเวลาทุกนาที นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ อย่างรวดเร็วที่ล้วนกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของเรา อีกทั้งยังเปลี่ยนแปลงทิศทางของการเรียนรู้ด้วย เช่น จากการเรียนรู้ว่าอย่างไร และรู้อะไร เป็นการเรียนรู้ว่าจะหาความรู้ได้ที่ใด การเรียนรู้นอกระบบมีความสำคัญต่อประสบการณ์การเรียนรู้ การเรียนรู้เกิดขึ้นจากวิธีการหลากหลาย เช่น จากชุมชน จากเครือข่ายบุคคลและจากการทำงานให้สำเร็จ การเรียนรู้ยังเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต อีกทั้งการเรียนรู้และการทำงานเป็นกิจกรรมที่สัมพันธ์กันแยกจากกันไม่ได้และกล่าวถึงนิเวศวิทยาการเรียนรู้ว่าประกอบด้วยเนื้อที่สำหรับผู้รู้มากกว่าและผู้ที่จะเริ่มต้นได้มาเชื่อมโยงถึงกัน เนื้อที่สำหรับแสดงความรู้สึกนึกคิดของตนเอง เนื้อที่สำหรับการโต้แย้งและแสดงความคิดเห็น เนื้อที่สำหรับการสืบค้นจากคลังความรู้ เนื้อที่เพื่อเรียนรู้ตาม โครงสร้างของเนื้อหา เนื้อที่เพื่อการติดต่อสื่อสารและรับทราบข่าวสารความเคลื่อนไหวของความรู้ในสาขานั้น ๆ Siemens เจ้าของทฤษฎีอธิบายว่า Connectivism เป็นทฤษฎีที่รองรับความรู้ที่มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงจากการค้นพบสิ่งใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในทุกวัน ทำให้ความรู้ที่มีอยู่นั้นมีการใช้งานที่สั้นลงความรู้ที่ทันสมัยในปัจจุบันกลายเป็นความรู้ที่ล้าสมัยในเวลาอันรวดเร็ว เนื่องจากเทคโนโลยีมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ข้อมูลข่าวสารที่มีจำนวนมากมหาศาลทำให้ไม่สามารถจะมีการเรียนรู้เฉพาะในห้องเรียนได้ตลอดไป มนุษย์มีความจำเป็นที่จะต้องปรับตัวในการดำรงชีวิตให้มีความสอดคล้องกับสังคมที่เปลี่ยนไป และมีความรู้ทันกับกาลเวลาและยุคสมัย เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีผลต่อวิธีเรียนรู้แหล่งความรู้และวิธีเข้าถึงแหล่งความรู้เกิดการหมุนเวียนแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันอย่างรวดเร็ว และกระแสหมุนเวียนที่เกิดขึ้นมีลักษณะเป็นระบบนิเวศการเรียนรู้ที่มีกลุ่มคนที่สนใจเรื่องเดียวกัน มารวมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การเปลี่ยนแปลงพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้หนึ่งจะกระทบถึงระบบนิเวศการเรียนรู้อื่น ๆ อย่างรวดเร็วเช่นกัน แหล่งข้อมูลความรู้ในปัจจุบัน ได้แก่ อินเทอร์เน็ต ชุมชน และนิเวศวิทยาการเรียนรู้ การเกิด

¹³บุปผชาติ ทัพทิกรณ์, การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอน, (กรุงเทพมหานคร : สำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552), หน้า 13-14.

นิเวศวิทยาการเรียนรู้ทำให้เกิดการสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างศาสตร์ต่าง ๆ ที่เข้าถึงกันได้อย่างรวดเร็วกว่าเดิม โดยที่ศาสตร์ต่าง ๆ แต่เดิมนั้นมักจะอยู่โดดเดี่ยวแยกจากกัน แต่ในปัจจุบันมีอินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือในการเชื่อมต่อศาสตร์ต่าง ๆ เหล่านี้¹⁴

2.1.15 ทฤษฎีพหุปัญญา มีแนวคิดที่ว่า เด็กที่สามารถท่องสูตรคูณได้อย่างคล่องแคล่วไม่จำเป็นเสมอไปว่าจะเก่งกว่าเด็กที่พยายามจะท่องสูตรคูณแล้วท่องไม่ได้ เด็กคนหลังนี้อาจมีปัญหาหรือเก่งในทางอื่นกว่าเด็กคนแรกและอาจเรียนเนื้อหาวิชาได้ดีด้วยวิธีการที่แตกต่างจากการท่องจำหรืออาจเก่งในด้านอื่นที่ไม่ใช่ด้านคณิตศาสตร์ ทฤษฎีนี้ให้ข้อเสนอแนะว่าแทนที่จะจัดให้มีหลักสูตรแบบเดียวตายตัว โรงเรียนควรจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนแต่ละคนเป็นศูนย์กลางโดยจัดหลักสูตรให้ตรงกับความต้องการของเด็กซึ่งรวมถึงการช่วยพัฒนาเด็กในด้านอื่นที่อ่อนอยู่ด้วย¹⁵

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน

แนวคิดเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนเป็นหลักการหนึ่งที่สำคัญ ที่ผู้บริหารครูอาจารย์ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนต้องรู้เพื่อจะได้นำไปปรับประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนให้สำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

2.2.1 ความหมายของสื่อการเรียนการสอน

คำว่า สื่อ (Media) โดยทั่วไป หมายถึง ตัวกลาง หรือ ระหว่าง (Between) ซึ่งในที่นี้หากพิจารณาในแง่ของการสื่อสารแล้ว สื่อจะหมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่เป็นพาหนะนำความรู้หรือสารสนเทศ (Information) ระหว่างผู้ส่งกับผู้รับ เช่น ภาพยนตร์ วิทยุ โทรทัศน์ รูปภาพ วัสดุฉาย สิ่งพิมพ์ และอื่น ๆ สิ่งเหล่านี้ก็คือ สื่อที่ใช้ในการสื่อสาร ด้วยเหตุนี้ สื่อการเรียนการสอนจึงทำหน้าที่เป็นพาหนะนำความรู้หรือสาร (Messages) ไปสู่ผู้เรียนในระหว่างที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น มีคำอีกสองคำที่เข้ามาเกี่ยวข้องที่ควรทำความเข้าใจด้วยก็คือ การสอนและการเรียนรู้หรือการเรียนรู้

การสอน (Instruction) หมายถึง การจัดประสบการณ์หรือสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หรือการปฏิบัติต่าง ๆ การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้การศึกษาและการฝึกอบรมโดยทั่วไป ถือเป็นหน้าที่ของผู้สอน

การเรียนรู้ (Learning) โดยทั่วไปหมายถึง ความสัมพันธ์ต่าง ๆ จนถึงขั้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือการปฏิบัติ (Performance) และความสามารถทั้งหลายที่เกิดจากประสบการณ์การ

¹⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 14-15.

¹⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 16.

เรียนโดยตรง หรืออาจหมายถึงกระบวนการที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้โดยทั่วไป มักเน้นที่ผลอันเกิดจากการกระทำ¹⁶

ความหมายของคำว่า สื่อการเรียนการสอนนั้น ได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายความหมายด้วยกัน แต่โดยภาพรวมแล้วมีเนื้อหาความหมายที่ใกล้เคียงกัน คำว่าสื่อการเรียนการสอนนั้น มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

สื่อการเรียนการสอน (Instructional Media) หมายถึง ตัวกลางที่ช่วยนำและถ่ายทอดความรู้จากครูผู้สอนหรือจากแหล่งความรู้ไปยังผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้¹⁷

จินตนา ไบกาชุยี่ กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอน หมายถึง วัสดุหรือเครื่องมือที่จัดทำขึ้น ซึ่งมีข้อมูลเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ต่อประสบการณ์การเรียนรู้ สำหรับนำไปใช้ในกระบวนการเรียนการสอนของครู และนักเรียนให้เป็นไปตามที่หลักสูตรกำหนด สื่อการเรียนการสอนเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งที่ใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเนื้อหา เกิดทักษะกระบวนการ และความรู้ที่นึกคิดต่าง ๆ อันจะนำไปสู่จุดหมายของหลักสูตร¹⁸

วารินทร์ รัชมีพรหม ให้คำจำกัดความของคำว่า สื่อการสอน ไว้ว่าสื่อเป็นพาหนะนำข้อมูลจากแหล่งกำเนิดไปสู่ผู้รับในแง่ของสื่อการสอน คือ สิ่งที่ใช้กันเช่น ภาพยนตร์ โทรทัศน์ วิทยุ เครื่องเสียง ภาพ วัสดุฉาย และสิ่งพิมพ์ สิ่งเหล่านี้เมื่อนำมาใช้ในการเรียนการสอนเราเรียกว่า สื่อการสอน¹⁹

¹⁶คุณฉวี โคตรมา, “สภาพและปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนพนักงานครูเทศบาล สังกัดเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม”, ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), 2544, หน้า 8.

¹⁷สุรศักดิ์ ปาเฮ, สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา, อ่างแล้ว, หน้า 142.

¹⁸จินตนา ไบกาชุยี่, การเขียนสื่อการเรียนการสอน, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุวีริยาสาส์น, 2544), หน้า 11.

¹⁹วารินทร์ รัชมีพรหม, สื่อการสอนเทคโนโลยีการศึกษาและการสอนร่วมสมัย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2531), หน้า 37.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ กล่าวว่า “สื่อการสอนคือ วัสดุ (สิ่งสิ้นเปลือง) อุปกรณ์ (เครื่องมือที่ไม่ผู้พังง่าย) และวิธีการ (กิจกรรม เกม) ที่ใช้เป็นสื่อกลางทำให้ผู้สอนสามารถส่งหรือถ่ายทอดความรู้ เจตคติ (อารมณ์ ความรู้สึก ทศนคติ ค่านิยม) และทักษะไปยังผู้เรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ”²⁰

พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์ กล่าวว่า “สื่อการเรียนการสอน หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่เป็น เครื่องมือหรือช่องทางสำหรับการสอนของครูกับผู้เรียน และทำให้การเรียนรู้ได้ตามจุดประสงค์ หรือจุดมุ่งหมายที่ผู้สอนวางไว้เป็นอย่างดี”²¹

ไชยยศ เรืองสุวรรณ กล่าวว่า “สื่อการเรียนการสอน หมายถึง สิ่งที่จะช่วยให้การเรียนรู้ของ นักเรียนและครูเป็นผู้ใช้ เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น”²²

เปรี๊ยะ กุมุท กล่าวว่า “สื่อการเรียนการสอน หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่ใช้เป็นเครื่องมือหรือ ช่องทางที่ทำให้การสอนส่งไปถึงผู้เรียน และผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ได้ตามวัตถุประสงค์”²³

ดุชนิ โศตรมา กล่าวว่า “สื่อการเรียนการสอน หมายถึง วัสดุ เครื่องมือและเทคนิควิธีการ ที่ผู้สอนนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ”²⁴

มนตรี แยมกสิกร กล่าวว่า “การเรียนการสอน หมายถึง ตัวกลางที่ช่วยนำความรู้จาก ผู้สอนหรือแหล่งความรู้ไปยังผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมตามต้องการ”²⁵

²⁰ชัยยงค์ พรหมวงศ์, เทคโนโลยีและการสื่อสารการศึกษา, (นนทบุรี : มหาวิทยาลัย สุโขทัย ธรรมาธิราช, 2552), หน้า 112.

²¹พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์, เทคโนโลยีทางการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : รุ่งศิลป์การ พิมพ์, 2531), หน้า 29.

²²ไชยยศ เรืองสุวรรณ, เทคโนโลยีทางการศึกษา : หลักการและแนวปฏิบัติ, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2526), หน้า 4.

²³เปรี๊ยะ กุมุท, เทคนิคการฝึกอบรม, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529), หน้า 1.

²⁴ดุชนิ โศตรมา, “สภาพและปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนพนักงานครูเทศบาล สังกัด เทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม”, ปรินญาณิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, อ้างแล้ว, หน้า 10.

²⁵มนตรี แยมกสิกร, การใช้เทคโนโลยีทางการสอนในห้องเรียน, (สงขลา : มหาวิทยาลัยศรี นครินทรวิโรฒสงขลา , 2526), หน้า 5.

ชม ภาคภูมิ กล่าวว่า “สื่อการเรียนการสอน เป็นส่วนหนึ่งของเทคโนโลยีการสอนใช้เป็นพาหนะที่จะนำสารหรือความรู้ไปยังผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้”²⁶

กิดานันท์ มลิทอง กล่าวว่า “สื่อการเรียนการสอน หมายถึง ตัวกลางที่ช่วยนำและถ่ายทอดข้อมูลความรู้จากครูผู้สอนหรือจากแหล่งความรู้ไปยังผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถบรรลุถึงวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้”²⁷

ทวีภรณ์ วรชิน กล่าวว่า “สื่อการเรียนการสอน หมายถึง วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เทคนิค วิธีการต่างๆ ที่ผู้สอนนำมาใช้ประกอบในกระบวนการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการตอบสนองได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด”²⁸

ประครอง พลมันน์ กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอน หมายถึง วัสดุ อุปกรณ์หรือเทคนิควิธีการต่าง ๆ ที่ใช้เป็นตัวกลางหรือแนวทางในการถ่ายทอดข้อมูล ข่าวสาร เนื้อหาสาระ ความรู้ ตลอดจนประสบการณ์ต่างๆ จากครูผู้สอนไปยังผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตรงตามจุดประสงค์มากยิ่งขึ้น²⁹

วาสนา ชาวหา กล่าวว่า สื่อการสอน หมายถึง สิ่งใด ๆก็ตามที่เป็นตัวกลางนำความรู้ไปสู่ผู้เรียน และทำให้การเรียนการสอนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้³⁰

เกอร์ลัชและอีลี (Gerlach and Ely) กล่าวว่า “สื่อการสอน หมายถึง คุณุแจสำคัญในการใช้วางแผนและการสอนเชิงระบบ สื่อเป็นคำที่มีความหมายกว้างขวางมากไม่ว่าจะเป็นบุคคล วัสดุ

²⁶ชม ภาคภูมิ, เทคโนโลยีทางการสอนและการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ประสานมิตร, 2526), หน้า 5.

²⁷กิดานันท์ มลิทอง, เทคโนโลยีการศึกษาร่วมสมัย, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543), หน้า 19 .

²⁸ทวีภรณ์ วรชิน, “การใช้สื่อการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอกุสินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์”, ปริญญา นิพนธ์การศึกษาศาตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), 2546, หน้า 12.

²⁹ประครอง พลมันน์, “ การใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด”, สารนิพนธ์ศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), 2551, หน้า 8.

³⁰วาสนา ชาวหา, เทคโนโลยีทางการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : อักษรสยามการพิมพ์, 2522), หน้า 4.

อุปกรณ์หรือเหตุการณ์ที่สร้างเงื่อนไข ซึ่งสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ ตลอดจนทัศนคติ และครู คำรา และสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ โรงเรียนต่างเป็นสื่อการเรียนการสอนทั้งสิ้น³¹

ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่า สื่อการเรียนการสอน หมายถึง วัสดุ อุปกรณ์ หรือเทคนิควิธีการต่าง ๆ ที่ผู้สอนใช้ในการถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน

2.2.2 ประเภทของสื่อการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอนมีมากมายทั้งยังได้มีการพัฒนาใหม่ขึ้นเรื่อย ๆ อยู่เสมอตามความเจริญก้าวหน้าของโลกในยุคโลกาวิวัฒน์ นักเทคโนโลยีการศึกษาได้กำหนดและแบ่งประเภทของสื่อการไว้เช่น

กฤษมันต์ วัฒนาณรงค์ ได้จำแนกสื่อการเรียนจากทรัพยากรการเรียนรู้เป็น 6 รูปแบบ ได้แก่

1. คน (People) ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่าง ๆ เริ่มตั้งแต่ครูและบุคลากรในสถานศึกษา จนถึงบุคคลในสังคมที่มีความชำนาญในด้านต่าง ๆ
2. วัสดุ (Materials) ทั้งที่บรรจุเนื้อหาวิชาการ และเพื่อการบันเทิงสามารถนำมาเป็นแหล่งวิชาการได้ เช่น หนังสือ สไลด์ และเทปโทรทัศน์
3. อาคารสถานที่ (Settings) หมายถึง ตัวตึก สิ่งแวดล้อม ห้องสมุด หอประชุม สนามเด็กเล่น และสถานที่สาธารณะต่าง ๆ ที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ทางการศึกษา
4. เครื่องมือและเครื่องใช้ (Tools and Equipment) ส่วนมากเป็นเครื่องมือด้านโสตทัศนูปกรณ์ หรือเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ เช่น เครื่องถ่ายเอกสาร เครื่องคอมพิวเตอร์ ตลอดจนค้อน ไขควง และตะปู สามารถสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ได้ทั้งสิ้น
5. กิจกรรม (Activities) เป็นการจัดการร่วมกับแหล่งวิชาการอื่น ๆ หรือวิธีการเรียนที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะ ได้แก่ การสอนแบบโปรแกรม สถานการณ์จำลอง ทัศนศึกษาการเล่นและการแสดงละคร
6. ธรรมชาติ (Natural Resources) สิ่งที่มีอยู่และเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติในรูปปรากฏการณ์ วัสดุ และลักษณะทางภูมิศาสตร์ เป็นแหล่งความรู้ สามารถนำมาใช้เป็นสื่อการสอนได้ เช่น ฟาร์มไร่สวนดินไหว แร่ต่าง ๆ หุบเขา และน้ำตก³²

³¹Gerlach and Ely, *Teaching and Media*, อ้างใน จริยา เหมียนเฉลย, *เทคโนโลยีการศึกษา*, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, 2549), หน้า 56.

³²กฤษมันต์ วัฒนาณรงค์, *เทคโนโลยีเทคนิคการศึกษา*, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2536), หน้า 59.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ ได้แบ่งประเภทของสื่อการสอนไว้ 3 ประเภท ดังนี้

1. วัสดุ หมายถึง สิ่งช่วยสอนที่มีการผูกพันเปลี่ยนแปลง เช่น ซอล์ก ภาพถ่าย ฟิล์ม เป็นต้น
2. อุปกรณ์ หมายถึง สิ่งช่วยสอนที่เป็นเครื่องมือ เช่น กระดานดำ กล้องถ่ายภาพ เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องรับโทรทัศน์ เป็นต้น
3. กระบวนการและวิธีการ ได้แก่ การจัดระบบการสาธิต ทดลอง เกมและกิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะกิจกรรมที่ครูจัดขึ้นและมุ่งให้ผู้เรียนปฏิบัติ³³

เป็รื่อง กุมุท ได้จัดแบ่งสื่อการเรียนการสอนไว้เป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. บุคคล นอกจากครูบรรณารักษ์และบุคคลอื่นที่โรงเรียนมีอยู่แล้วยัง หมายถึง ใครก็ได้ที่ไม่ได้ผลิตมาสำหรับโรงเรียน บุคคลเหล่านี้สามารถนำมาใช้เพื่อการเรียนรู้ได้ เช่น วิทยากร เป็นต้น
2. วัสดุ หมายถึง อุปกรณ์การสอนที่โรงเรียนมีอยู่แล้ว เช่น กระดาษ สี หนังสือ เป็นต้น
3. อุปกรณ์และเครื่องมือ เช่น เครื่องฉาย เครื่องเสียงต่าง ๆ เครื่องมือและวัสดุฝึกต่าง ๆ
4. สถานที่ หมายถึง อาคาร โรงฝึกงาน ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการและแหล่งวิทยาการอื่น ๆ ในโรงเรียน
5. กิจกรรม หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในโรงเรียน เช่น การสาธิต นาฏการ การทดลอง การแสดงนิทรรศการ การแสดงบทบาทสมมุติ การจัดศึกษานอกสถานที่ เป็นต้น³⁴

ไชยยศ เรืองสุวรรณ ได้แบ่งสื่อการสอนตามลักษณะรูปร่างของสื่อไว้ 4 ประเภท คือ

1. สื่อประเภทเครื่องมือ เป็นสื่อที่ได้จากความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์ แขนงวิศวกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ เช่น เครื่องฉายต่าง ๆ เครื่องเสียง วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น
2. สื่อประเภทวัสดุ หมายถึง สื่อที่ได้จากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เป็นวัสดุที่มีการผูกพันเปลี่ยนแปลงได้ง่าย เช่น แผนที่ แผนภูมิ รูปภาพ หุ่นจำลอง เป็นต้น
3. สื่อประเภท หมายถึง สื่อประเภทเทคนิค ระบบ กระบวนการต่าง ๆ เช่น การสาธิต การศึกษานอกสถานที่ การทดลอง การแสดงละคร นิทรรศการ เป็นต้น
4. สื่อประสม หมายถึง การนำสื่อประเภทต่าง ๆ ทั้งที่เป็นเครื่องมือ วัสดุและวิธีการมาใช้ร่วมกันอย่างสัมพันธ์กันในลักษณะที่สื่อแต่ละอย่างส่งเสริมและสนับสนุนซึ่งกันและกัน เช่น บทเรียนโปรแกรม ชุดการสอน การจัดการเรียนการสอนแบบศูนย์การเรียน เป็นต้น³⁵

³³ชัยยงค์ พรหมวงศ์, เทคโนโลยีและการสื่อสารการศึกษา, อ่างแล้ว, หน้า 112.

³⁴เป็รื่อง กุมุท, เทคนิคการฝึกอบรม, อ่างแล้ว, หน้า 98.

³⁵ไชยยศ เรืองสุวรรณ, การบริหารสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2526), หน้า 147.

เดอ คีฟเฟอร์ (Robert E. De Kieffer) ได้แบ่งสื่อการเรียนการสอนออกเป็น 3 ประเภท ตามลักษณะที่ใช้ เรียกว่า “โสตทัศนูปกรณ์” (Audio Visual Aids) ดังนี้

1. สื่อประเภทไม่ใช้กับเครื่องฉาย ได้แก่ กระดานชอล์ก รูปภาพ แผนภูมิ แผนสถิติ ป้าย นิเทศ ลูกโลก แผนที่ การสาธิต การจัดนิทรรศการ และนาฏการ เป็นต้น
2. สื่อประเภทใช้กับเครื่องฉาย ได้แก่ สไลด์ फिल्मสตริป ภาพยนตร์ เครื่องฉายภาพที่บแสง เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เป็นต้น
3. สื่อประเภทเครื่องเสียง ได้แก่ วิทยุ เครื่องขยายเสียง เครื่องบันทึกเสียง เป็นต้น³⁶

เอดการ์ เดล (Edgar Dale) ได้แบ่งสื่อการเรียนการสอนออกเป็น 11 ประเภท โดยการพิจารณาจาก ลักษณะของประสบการณ์ที่ได้รับจากสื่อการเรียน โดยยึดหลักของการเป็นรูปธรรมและนามธรรม (Concrete and Abstract) เป็นหลัก และได้แบ่งประเภทสื่อการเรียนในรูปกรวยประสบการณ์ (The Cone of Experience) โดยให้สื่อที่มีความเป็นรูปธรรมมากที่สุดไปไว้ที่ฐานกรวย และสื่อที่ จัดเป็นนามธรรมน้อยที่สุดไปไว้ที่ยอดกรวยดังนี้

1. ประสบการณ์ตรงที่มีความหมาย (Direct and Purposeful Experiences) จัดให้เป็น ประสบการณ์ที่ผู้เรียนได้รับจากความเป็นจริง ผู้รับประสบการณ์ได้รับการผ่านทางประสาทสัมผัส ของจริงในชีวิตคนและประสบการณ์เหล่านี้มีความหมายต่อผู้ได้รับประสบการณ์
2. ประสบการณ์จำลอง (Contrived Experiences) เป็นประสบการณ์จำลองแบบของจริง เพราะของจริงอาจมีขนาดใหญ่หรือมีความซับซ้อนเกินไป ถ้าใช้ของจำลองอาจจะทำให้เข้าใจได้ ง่ายกว่าประสบการณ์นี้ ได้แก่ ของตัวอย่าง หุ่นจำลอง เป็นต้น
3. ประสบการณ์นาฏการ (Drammatized Experiences) เป็นการมีส่วนร่วมในการแสดง ประสบการณ์ได้จากการศึกษาเนื้อเรื่องที่จะแสดง การจัดฉาก การแต่งบทละคร เป็นต้น
4. การสาธิต (Demonstrations) เป็นการให้ดูตัวอย่างประกอบการอธิบาย การสาธิตที่ดีต้องมีอุปกรณ์ประกอบ ผู้สาธิตควรรู้จักการใช้อุปกรณ์นั้นด้วย เช่น การสาธิตการทดลองทาง วิทยาศาสตร์ การสาธิตท่ากายบริหารต่าง ๆ เป็นต้น
5. การศึกษานอกสถานที่ (Study Trips) หมายถึง การพาผู้เรียนไปศึกษานอกสถานที่เพื่อให้ ผู้เรียนมีประสบการณ์และความรู้กว้างขวางขึ้น เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนพบกับบางสิ่ง โดยตรง ซึ่งไม่สามารถจัดได้ในชั้นเรียน

³⁶Robert E. De Kieffer, *Instructional Media and New Technologies Instruction*, อ้าง ใน ศิริพงษ์ พยอมแย้ม, การเลือกและการใช้สื่อการเรียนการสอน, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2533), หน้า 72.

6.นิทรรศการ (Exhibitions) หมายถึง การแสดงสิ่งของต่าง ๆ เพื่อให้ความรู้แก่ผู้ดูซึ่งอาจรวมเอาหุ่นจำลอง การสาธิต แผนภูมิไว้ด้วยกัน เพื่อให้ผู้ดูรับประสบการณ์ต่าง ๆ จากสิ่งเหล่านั้น

7.โทรทัศน์การศึกษา (Education Television) รายการโทรทัศน์จะทำให้ผู้เรียน ได้เห็นภาพ และได้ยินเสียง เหตุการณ์และความเป็นไปต่าง ๆ ในขณะเดียวกับที่มีการถ่ายทอดเหตุการณ์นั้นอยู่พร้อมกัน

8.ภาพยนตร์ (Motion Picture) เป็นการจำลองเหตุการณ์ให้ผู้เรียน ได้ดูได้ฟังใกล้เคียงกับความเป็นจริงแม้จะไม่ใช้เวลาเดียวกันกับเหตุการณ์จริง และสามารถใช้ได้ดีในการประกอบการสาธิตเพราะเปิดโอกาสให้ผู้ดูได้เห็นเหตุการณ์อย่างใกล้ชิด

9.ภาพนิ่ง (Recordings, Radio, and Still Pictures) ได้แก่ ภาพถ่าย ภาพวาด สไลด์ แผ่นโปร่งใส การบันทึกเสียงต่าง ๆ และวิทยุสามารถใช้กับการเรียนเป็นกลุ่มหรือรายบุคคล ภาพสามารถจำลองความเป็นจริงมาให้เราได้ศึกษาส่วนวิทยุและการบันทึกเสียงให้ความรู้แก่ผู้ฟังโดยไม่ต้องอ่าน

10.ทัศนสัญลักษณ์ (Visual Symbols) ได้แก่ แผนภูมิ แผนภาพ แผนสถิติ การ์ตูนภาพโฆษณา ซึ่งมีลักษณะเป็นสัญลักษณ์สำหรับการถ่ายทอดความหมาย นำมาใช้แทนความหมายที่เป็นข้อเท็จจริง

11.วจนสัญลักษณ์ (Verbal Symbols) ได้แก่ คำพูด ตัวหนังสือ ตัวอักษร ผู้เข้าใจสัญลักษณ์นี้ได้ต้องอาศัยประสบการณ์เดิมเป็นพื้นฐานมากพอสมควร³⁷

เกอร์ลัชและอีลี (Gerlach and Ely) ได้แบ่งประเภทของสื่อการสอนไปตามทรัพยากรการเรียนรู้ (Learning Resources) เป็น 5 รูปแบบ โดยแบ่งได้เป็นสื่อที่ออกแบบขึ้นเพื่อจุดมุ่งหมายทางการศึกษา (By Design) และสื่อที่มีอยู่ทั่วไปแล้วนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน (By Utilization) ดังนี้

1. คน (People) ในทางการศึกษาโดยตรงนั้น หมายถึง บุคลากรที่อยู่ในระบบโรงเรียน ได้แก่ ครู ผู้บริหาร ผู้แนะแนวทางการศึกษา หรือผู้ที่อำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการเรียนรู้ ส่วนคนตามความหมายของการประยุกต์ใช้นั้น ได้แก่ คนที่ทำงานหรือมีความชำนาญงานในแต่ละสาขาซึ่งมีอยู่ในวงสังคมโดยทั่วไป และคนเหล่านี้นับเป็นผู้เชี่ยวชาญ จะไม่ใช่ให้นักการศึกษาให้ความรู้แต่ละด้าน เช่น นักการเมือง นายธนาคาร ช่างซ่อมรถยนต์ เป็นต้น

³⁷Edgar Dale, *Audiovisual Method in Teaching*, อังโน กิดานันท์ มลิทอง, เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม, อังแล้ว, หน้า 90.

2. วัสดุ (Materials) วัสดุในการศึกษาโดยตรงจะเป็นประเภทที่บรรจุเนื้อหาบทเรียน โดยรูปแบบของวัสดุไม่ใช่สิ่งสำคัญที่จะต้องคำนึงถึง เช่น หนังสือเรียน สไลด์ फिल्मสตริป แผนที่ เป็นต้น หรือสื่อต่างๆที่ใช้ร่วมกันซึ่งเป็นทรัพยากรทางการเรียนและได้รับการออกแบบเพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในการเรียน ส่วนวัสดุที่นำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน จะมีลักษณะเช่นเดียวกับวัสดุที่ใช้ในการศึกษาดังกล่าวข้างต้น เพียงแต่เนื้อหาที่บรรจุในวัสดุนั้น ส่วนมากจะอยู่ในรูปของความบันเทิง เช่น การจัดนิทรรศการภาพเขียน หรือภาพยนตร์สารคดีชีวิตสัตว์ เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้มักถูกมองไปในรูปความบันเทิง แต่สามารถให้ความรู้ทางการศึกษาได้เช่นกัน

3. อาคารสถานที่ (Settings) หมายถึง ตัวตึก สิ่งแวดล้อม ซึ่งมีผลเกี่ยวข้องกับทรัพยากรรูปแบบอื่น ๆ ที่กล่าวมาแล้วและกับผู้เรียนด้วย ซึ่งสถานที่สำคัญในการศึกษาได้แก่ ตึกเรียนและสถานที่อื่น ๆ ที่ออกแบบมาเพื่อการเรียนการสอนโดยส่วนรวม เช่น ห้องสมุด หอประชุม สนามเด็กเล่น เป็นต้น ส่วนสถานที่ต่าง ๆ ในชุมชนก็สามารถใช้เป็นทรัพยากรสื่อการเรียนได้เช่น โรงเรียน สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น

4. เครื่องมือและอุปกรณ์ (Tool and Equipment) เป็นทรัพยากรเรียนรู้ที่ใช้ในการผลิต หรือใช้ร่วมกับทรัพยากรอื่น ส่วนมากเป็นเครื่องมือทางด้านโสตทัศนอุปกรณ์หรือเครื่องใช้ต่าง ๆ เช่น เครื่องถ่าย เอกสาร เครื่องคอมพิวเตอร์ หรือแม้แต่ ตะปู ไขควง เป็นต้น

5. กิจกรรม (Activities) โดยทั่วไปแล้วกิจกรรมที่กล่าวถึงนี้มักเป็นการดำเนินงานที่จัดขึ้นเพื่อกระทำร่วมกับทรัพยากรอื่น ๆ หรือเป็นเทคนิควิธีการพิเศษเพื่อการเรียนสอน เช่น การสอนแบบโปรแกรม เกมและสถานการณ์จำลอง หรือการจัดทัศนศึกษา มีวัตถุประสงค์เฉพาะที่ตั้งขึ้น มาการใช้วัสดุการเรียนเฉพาะวิชาหรือมีวิธีการพิเศษในการเรียนการสอน³⁸

อีไล (Donald P. Ely) ได้จำแนกสื่อการสอนออกตามทรัพยากรการเรียนรู้ (Learning Resources) เป็น 5 รูปแบบ โดยแบ่งได้เป็นสื่อออกแบบขึ้นเพื่อจุดหมายการศึกษา (By Design) เป็นสื่อที่มีอยู่ทั่วไปแล้วนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน (By Utilization) ได้แก่

1. คน (People) ในทางการศึกษา หมายถึงบุคคลที่อยู่ในระบบโรงเรียนซึ่งได้แก่ครู ผู้บริหาร ผู้แนะแนวการศึกษา ผู้ช่วยสอน หรือผู้อำนวยการความสะดวกในด้านต่าง ๆ ในการเรียนรู้ ส่วนคนตามความหมายของการประยุกต์ใช้ได้แก่ คนที่ทำงานหรือมีความชำนาญในแต่ละสาขาวิชา ซึ่งนับเป็นผู้เชี่ยวชาญ เช่น ศิลปิน นักการเมือง นายธนาคาร ฯลฯ

³⁸Gerlach and Ely, *Teaching and Media*, อ่างใน คิริพงษ์ พยอมแย้ม, การเลือกและการใช้สื่อการเรียนการสอน, อ่างแล้ว, หน้า 72.

2. วัสดุ (Materials) วัสดุในการศึกษาโดยตรงจะเป็นประเภทที่บรรจุเนื้อหาบทเรียน เช่น หนังสือบทเรียน สไลด์ फिल्मสตริป แผนที่ หรือสื่อที่ใช้ร่วมกันที่เป็นทรัพยากรของโรงเรียน ส่วนวัสดุที่นำมาประยุกต์ใช้นั้น เนื้อหาจะอยู่ในรูปแบบของการใช้ความหมายบังเอิญ เช่น การจัดแสดง นิทรรศการภาพเขียน ภาพยนตร์สารคดี ซึ่งสิ่งเหล่านี้ประยุกต์ใช้ในการศึกษาได้เช่นกัน

3. อาคารสถานที่ (Settings) หมายถึง ดึก ที่ว่าง อาคาร สิ่งแวดล้อม ซึ่งมีผลต่อทรัพยากร รูปแบบอื่น ๆ ที่กล่าวมาแล้วกับผู้เรียนด้วย สถานที่ในการศึกษา ได้แก่ ตัวตึกเรียนห้องเรียนที่ ออกแบบเพื่อการเรียนการสอน ส่วนสถานที่ในชุมชนก็สามารถให้เป็นสถานที่ที่เป็นทรัพยากรทางการเรียนได้ เช่น โรงงาน ตลาด ฯลฯ

4. เครื่องมืออุปกรณ์ (Tools and Equipment) เป็นทรัพยากรที่ช่วยในการผลิตหรือใช้ร่วมกับทรัพยากรอื่น ๆ ส่วนมากเป็นเครื่องมือด้าน โสตทัศนูปกรณ์หรือเครื่องใช้ต่าง ๆ

5. กิจกรรม (Activities) เป็นการดำเนินงานที่จัดขึ้นเพื่อจัดกระทำร่วมกันกับทรัพยากรอื่น ๆ หรือเป็นเทคนิควิธีการพิเศษเพื่อการเรียนการสอน เช่น เกมและสถานการณ์จำลอง การสอนแบบ โปรแกรมหรือทัศนศึกษา³⁹

ประการ พลมั้น ได้แบ่งสื่อการเรียนการสอนไว้ 3 ประเภท ดังนี้

1. สื่อการสอนประเภทวัสดุ เป็นสื่อที่หาได้ง่ายและใช้วัสดุในท้องถิ่น สามารถช่วยถ่ายทอดสิ่งที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรมขึ้นได้ เช่น บัตรคำ แถบประโยค แผนภูมิ รูปภาพ ภาพถ่าย กระดาน คำสำคัญ หุ่นจำลอง เป็นต้น

2. สื่อการสอนประเภทอุปกรณ์หรือเครื่องมือ เป็นสื่อที่มีราคาแพงแต่ให้ความรู้แก่ผู้เรียนได้เป็นอย่างดี สามารถถ่ายทอดความรู้ได้อย่างกว้างขวาง ดึงความสนใจได้มาก เช่น เครื่องฉาย สไลด์ फिल्मสตริป เทปบันทึกเสียง เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องฉายภาพยนตร์ โทรทัศน์ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ และห้องปฏิบัติการทางภาษา เป็นต้น

3. สื่อการสอนประเภทเทคนิคหรือวิธีการ เป็นสื่อการสอนลักษณะ โครงการจะต้องมีการวางแผนเป็นขั้นตอนอย่างดี จึงจะสามารถถ่ายทอดให้ผู้เรียนเข้าใจและปฏิบัติได้ เช่น การแสดงกลุ่ม สัมพันธ์ การจัดป้ายนิเทศ การสาธิต นิทรรศการ การจัดทัศนศึกษา เป็นต้น⁴⁰

³⁹Donald P. Ely, *Teaching and Media*, อ้างใน สุรศักดิ์ ปาเฮ, *สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา*, อ้างแล้ว, หน้า 148.

⁴⁰ประการ พลมั้น, “การใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด”, *สารนิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต*, อ้างแล้ว, หน้า 12.

2.2.3 บทบาทและคุณค่าของสื่อการเรียนการสอน

ได้มีนักเทคโนโลยีการศึกษาที่สำคัญหลายท่าน ได้พยายามประมวลคุณค่าและบทบาทของสื่อการเรียนการสอนต่อประสิทธิภาพของการเรียนการสอนไว้ พอสรุปได้ดังนี้

ราวน์ทรี (Derek Rowntree) ได้กล่าวถึงบทบาทและคุณค่าของสื่อการเรียนการสอนไว้ อย่างน่าสนใจดังนี้

1. สื่อให้การเสริมแรงแก่ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนได้ทราบวัตถุประสงค์การเรียนอย่างมีความหมาย เสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียน โดยอาศัยสื่อที่มีภาพลักษณะเคลื่อนไหวเช่น ภาพยนตร์ โทรทัศน์ วิทยุ เทป ฯลฯ
2. สื่อช่วยทบทวนประสบการณ์เดิมได้ เน้นให้ผู้เรียนได้ทราบว่า ได้เรียนอะไรผ่านมาบ้างแล้ว ผู้เรียนจะได้ทบทวนหัวข้อสำคัญหรือใจความสำคัญที่เรียนมาแล้ว
3. สื่อจัดหาสิ่งเร้าในการเรียนการสอน โดยให้ข่าวสารข้อสนเทศที่มีความหมาย เช่น คำอธิบาย ตัวอย่างต่าง ๆ
4. สื่อทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน โดยสื่อจะทำหน้าที่ในการจัดหาประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เหมาะสม เช่น เขียนคำตอบให้อภิปรายปัญหา ซึ่งสื่อจะทำให้ผู้เรียนได้แนวคิดและสามารถนำเอาสภาพการณ์ดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้ อย่างอื่นได้
5. สื่อทำให้การประเมินผลได้รวดเร็วทันใจ สื่อทำให้ผู้เรียนทราบปฏิกิริยาตอบสนองหรือผลการกระทำของตนเองได้รวดเร็วทันใจ เป็นการเสริมแรงที่มีประโยชน์ ทำให้ทราบผลและข้อบกพร่องในการนำมาปรับปรุงแก้ไขต่อไป หรือส่วนดีจะได้นำไปพัฒนาให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไปอีก
6. สื่อทำให้การฝึกปฏิบัติเป็นไปอย่างเหมาะสม ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติหรือทดลองฝึกทักษะเพื่อให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ใหม่ขึ้นอย่างได้ผล⁴¹

ไฮนิกและคณะ (Heinich and Others) ได้กล่าวถึงถึงบทบาทและคุณค่าของสื่อการเรียนการสอน ซึ่งสามารถใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพดังนี้

1. สื่อการสอนช่วยในกระบวนการเรียนรู้แบบจำแนกแยกแยะ และแบบบูรณาการทั้งเด็กและผู้ใหญ่
2. สื่อการสอนช่วยในกระบวนการเรียนรู้ทั้งแบบรูปธรรมและนามธรรม
3. สื่อการสอนเอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนแบบครูเป็นพื้นฐาน

⁴¹Rowntree, *Educational Technology in Curriculum Development*, อ้างใน สุรศักดิ์ ปาเฮ, *สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา*, อ้างแล้ว, หน้า 150.

4. สื่อการสอนช่วยเอื้ออำนวยในด้านการฝึกฝนหรือปฏิบัติงานของผู้เรียน
5. สื่อการสอนเอื้ออำนวยต่อการเรียนแบบค้นพบและการเรียนแบบสืบสวนสอบสวน
6. สื่อการสอนช่วยในการจัดการสอน
7. สื่อการสอนช่วยในด้านการเรียนการสอนแบบเอกัตภาพ
8. สื่อการสอนช่วยในด้านการศึกษาพิเศษ⁴²

เดล (Dale) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของสื่อการเรียนการสอนที่ได้พิสูจน์หรือวิจัยแล้วสรุปได้ ดังนี้

1. เป็นเครื่องมือสร้างฐานที่เป็นรูปธรรมแห่งความคิดรวบยอด
2. เป็นสื่อที่สร้างความสนใจให้แก่นักเรียนเป็นอย่างสูง
3. ทำให้การเรียนรู้มีความคงทนถาวร
4. ให้ประสบการณ์ที่เป็นจริง อันจะนำไปสู่การกระตุ้นให้นักเรียนเกิดกิจกรรม
5. พัฒนาความต่อเนื่องของความคิด
6. ช่วยให้การเรียนรู้มีความหมายและงอกเงยขึ้นเรื่อย ๆ เช่น พัฒนาคำพูดและคำศัพท์ต่าง ๆ
7. ให้ประสบการณ์ซึ่งไม่สามารถได้รับโดยวิธีอื่น จึงช่วยให้การเรียนรู้มีความลึกซึ้ง มีประสิทธิภาพและความหลากหลาย⁴³

เปรี๊ยะ ฅมูท ได้กล่าวถึงคุณค่าของสื่อการเรียนการสอนต่อผลการเรียนการสอนดังนี้

1. ช่วยให้คุณภาพของการเรียนรู้ดีขึ้น เพราะมีความจริงจังและมีความชัดเจนต่อผู้เรียน
2. ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ได้ในปริมาณมากขึ้น ในเวลาที่กำหนดไว้
3. ช่วยให้ผู้เรียนสนใจและมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็งในกระบวนการเรียนการสอน
4. ช่วยให้ผู้เรียนจำประทับใจในความรู้ที่ลึกซึ้ง และทำอะไรเป็นเร็วและดีขึ้น
5. ช่วยส่งเสริมการคิดและการแก้ไขปัญหาในกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน
6. ช่วยให้ผู้เรียนรู้ในสิ่งที่เรียนยากลำบาก โดยการช่วยแก้ไขปัญหาหรือข้อจำกัดต่าง ๆ ได้ดังนี้

6.1 ทำสิ่งที่ซับซ้อนให้ง่ายขึ้น

6.2 ทำสิ่งที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรม

6.3 ทำสิ่งที่เคลื่อนไหวเร็วให้ดูช้าลง

⁴² Heinich, R.M. and Others, *Instructional Media and the New Technology of Instruction*, อ่างโน เรื่องเดียวกัน, หน้า 151.

⁴³ Dale, *Audio Visual : Methods in Teaching*, อ่างโน เรื่องเดียวกัน, หน้า 151.

6.4 ทำสิ่งที่เคลื่อนไหวหรือเปลี่ยนแปลงซ้ำให้ดูเร็วขึ้น

6.5 ทำสิ่งที่ใหญ่มากให้ย่อขนาดเล็กลง

6.6 ทำสิ่งที่เล็กมากให้ขยายขนาดโตขึ้น

6.7 นำเอาอดีตมาศึกษาดูได้

6.8 นำเอาสิ่งที่ลึกลับหรืออยู่ไกลมาศึกษาได้⁴⁴

กิดานันท์ มลิทอง ได้กล่าวถึงประโยชน์และคุณค่าของสื่อการเรียนการสอนไว้อย่างน่าสนใจดังต่อไปนี้

สื่อกับผู้เรียน

1. เป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เพราะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาบทเรียนที่ย่างยากซับซ้อนได้ง่ายขึ้นในระยะเวลาอันสั้น และสามารถช่วยให้เกิดความศรัทธาในเรื่งนั้นได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง

2. สื่อจะช่วยกระตุ้นและสร้างความสนใจให้กับผู้เรียน ทำให้เกิดความสุข และไม่รู้สึกเบื่อหน่ายการเรียน

3. การใช้สื่อจะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตรงกัน และเกิดประสบการณ์ร่วมกันในวิชาที่เรียน

4. ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น ทำให้เกิดมนุษยสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้เรียนด้วยกันและกับผู้สอนด้วย

5. ช่วยสร้างเสริมลักษณะที่ดีในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์จากการใช้สื่อเหล่านั้น

6. ช่วยแก้ปัญหาเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยการจัดให้มีการใช้สื่อในการศึกษารายบุคคล

สื่อกับผู้สอน

1. การใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ประกอบการเรียนการสอน เป็นการช่วยให้บรรยากาศในการสอนน่าสนใจยิ่งขึ้น ทำให้ผู้สอนมีความสุขสนุกสนานในการสอนมากกว่าวิธีการที่เคยใช้การบรรยายแต่เพียงอย่างเดียว และเป็นการสร้างความเชื่อมั่นในตัวเองให้เพิ่มมากขึ้นอีกด้วย

2. สื่อจะช่วยแบ่งเบาภาระการสอนของครูในด้านการเตรียมเนื้อหา เพราะบางครั้งอาจให้ผู้เรียนได้ศึกษาเนื้อหาจากสื่อได้เอง

⁴⁴เปรื่อง กุมุท, เทคนิคการฝึกอบรม, อ่างแล้ว, หน้า 15.

3. สื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้สอนตื่นตัวอยู่เสมอในด้านการเตรียมและผลิตวัสดุใหม่ ๆ เพื่อใช้
เป็นสื่อการสอน ตลอดจนคิดค้นเทคนิควิธีการต่าง ๆ เพื่อให้การเรียนรู้น่าสนใจมากยิ่งขึ้น⁴⁵

จรรยา เหนียนเฉลย ได้กล่าวถึงบทบาทของสื่อการสอนไว้ดังต่อไปนี้

1. ช่วยให้คุณภาพการเรียนรู้ดีขึ้น เพราะผู้เรียนเกิดความเข้าใจเป็นรูปธรรมชัดเจน
2. ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ในปริมาณมากขึ้นในเวลาที่กำหนดไว้
3. ช่วยให้ผู้เรียนสนใจและมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกระบวนการเรียนการสอน
4. ช่วยให้ผู้เรียนจำ สร้างความประทับใจ และทำให้การเรียนรู้มีความคงทน
5. ช่วยส่งเสริมการคิดและการแก้ปัญหาในกระบวนการเรียน
6. ช่วยให้ผู้เรียนรู้สิ่งที่เรียนได้ยากลำบาก คือ
  - 6.1 ทำสิ่งที่ซับซ้อนให้ง่ายขึ้น
  - 6.2 ทำสิ่งที่เป็นามธรรมให้เป็นรูปธรรมขึ้น
  - 6.3 ทำสิ่งที่เคลื่อนไหวเร็วให้ดูช้าลง
  - 6.4 ทำสิ่งที่เคลื่อนไหวหรือเปลี่ยนแปลงช้าให้ดูเร็วขึ้น
  - 6.5 ทำสิ่งที่ใหญ่มากให้ย่อขนาดลง
  - 6.6 ทำสิ่งที่เล็กมากให้ขยายขนาดขึ้น
  - 6.7 นำอดีตมาให้ศึกษาได้
  - 6.8 นำสิ่งที่อยู่ไกลหรือลึกลับมาศึกษาได้⁴⁶

เกอร์ลาชและอีลี (Gerlach and Ely) ได้ให้ลักษณะพิเศษของสื่อการเรียนการสอนไว้ 3
ประการดังนี้

1. สื่อการเรียนการสอนสามารถบันทึกเหตุการณ์ในอดีตตลอดจนปัจจุบันได้ และยังสามารถนำกลับมาใช้ได้อีก
2. สื่อการเรียนการสอนสามารถบันทึกเหตุการณ์ที่มนุษย์ไม่สามารถสังเกตเห็นหรือมองเห็นได้ เช่น การใช้ภาพยนตร์ ฉายแสดงการงอกของต้นถั่ว การแสดงภาพนักกีฬากำลังวิ่งให้เคลื่อนไหวช้าลง หรือการสไลด์จากกล้องจุลทรรศน์ เป็นต้น

⁴⁵กิดานันท์ มลิทอง, เทคโนโลยีการศึกษา : สื่อการเรียนการสอน , (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุรุสภา, 2546), หน้า 88.

⁴⁶จรรยา เหนียนเฉลย, เทคโนโลยีการศึกษา, อ่างแล้ว, หน้า 17-18.

3. สื่อการเรียนการสอนสามารถใช้กับคนกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อยหรือเป็นรายบุคคลในสถานที่แตกต่างกันได้⁴⁷

ไชยยศ เรื่องสุวรรณ ได้กล่าวถึงคุณค่าและบทบาทของสื่อการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. ช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์ของผู้เรียน
2. ทำให้เนื้อหาวิชาความรู้ที่สอนมีความหมายต่อผู้เรียนมากขึ้น
3. เร้าความสนใจของผู้เรียน ทำให้ครูสามารถสอนและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างกว้างขวางมากขึ้น

4. เป็นเครื่องชี้แนะการตอบสนองของผู้เรียน

5. สามารถเอาชนะขีดจำกัดต่าง ๆ ทางกายภาพได้

6. ทำให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะกระบวนการต่าง ๆ เช่นการแก้ปัญหา

7. เป็นเครื่องมือสำหรับครูในการวิจัยผลการเรียนและช่วยสอนซ่อมเสริม

สื่อการเรียนการสอนกับผู้เรียน

1. เป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจเนื้อหาบทเรียนที่ย่างยากซับซ้อน ได้ง่ายขึ้นในระยะเวลาอันสั้น สามารถช่วยให้เกิดความคิดรวบยอดในเรื่องนั้นได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว

2. สื่อการเรียนการสอนจะช่วยกระตุ้นและสร้างความสนใจให้กับผู้เรียน ทำให้มีความสนุกสนานและไม่เบื่อหน่ายการเรียน

3. การใช้สื่อจะทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจที่ตรงกันและเกิดประสบการณ์ร่วมกันในวิชาที่เรียนนั้น

4. ช่วยให้ผู้เรียน ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น ทำให้ผู้เรียนเกิดมนุษยสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้เรียนด้วยกัน

5. ช่วยสร้างเสริมลักษณะที่ดีในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ และยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์จากการใช้สื่อการเรียนการสอนเหล่านั้น

6. ช่วยแก้ปัญหาเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยการจัดให้มีการใช้สื่อการเรียนการสอนในการเรียนการสอนรายบุคคล

⁴⁷Gerlach and Ely, *Teaching and Media*, อ้างใน ศิริพงษ์ พยอมแย้ม, การเลือกและการใช้สื่อการเรียนการสอน, อ้างแล้ว, หน้า 75.

สื่อการเรียนการสอนกับครูผู้สอน

1. การใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ประกอบการเรียนการสอน ช่วยให้บรรยากาศในการเรียน น่าสนใจยิ่งขึ้น ทำให้ผู้สอนมีความสนุกสนานในการสอนมากกว่าวิธีการที่เคยใช้การบรรยายแต่เพียงอย่างเดียว เป็นการสร้างความเชื่อมั่นในตัวเองมากยิ่งขึ้น

2. สื่อจะช่วยแบ่งเบาภาระของครูผู้สอน ในด้านการเตรียมเนื้อหา เพราะบางครั้งอาจให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาจากสื่อได้เอง

3. เป็นการกระตุ้นให้ผู้สอนตื่นตัวอยู่เสมอในการเตรียม และผลิตวัสดุใหม่ ๆ เพื่อใช้เป็นสื่อการเรียน ตลอดจนคิดค้นเทคนิค วิธีการต่าง ๆ เพื่อให้การเรียนรู้⁴⁸

เปรี๊ยะ ฤมุต ได้กล่าวถึงคุณค่าและบทบาทของสื่อการเรียนการสอนต่อผลการเรียนรู้ของผู้เรียนไว้ ดังนี้

1. ช่วยให้คุณภาพการเรียนรู้ดีขึ้น เพราะมีความหมายชัดเจนต่อผู้เรียน
2. ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้มากขึ้น ในเวลาที่กำหนดไว้
3. ช่วยให้ผู้เรียนสนใจและมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในกระบวนการเรียนรู้
4. ช่วยให้ผู้เรียนจดจำและประทับความรู้ลึก ทำอะไรเป็นเร็วและดีขึ้น
5. ช่วยเสริมสร้างการคิดและการแก้ปัญหาในกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน
6. ช่วยให้ผู้สามารถเรียนรู้ในสิ่งที่เรียนได้ยากลำบาก โดยการแก้ไขปัญหหรือข้อจำกัดต่าง ๆ ได้ ดังนี้

- 6.1 ทำสิ่งทีซบซ้อนให้ง่ายขึ้น
- 6.2 ทำสิ่งทีเป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรม
- 6.3 ทำสิ่งทีเคลื่อนไหวหรือเปลี่ยนแปลงช้าในเร็วขึ้นหรือเปลี่ยนแปลงเร็วให้ช้าลง
- 6.4 ทำสิ่งทีใหญ่ให้มีขนาดเล็กลงหรือทำสิ่งทีมีขนาดเล็กให้มีขนาดใหญ่ขึ้น
- 6.5 นำเรื่องราวทีเกิดขึ้นในอคิดหรือสิ่งทีอยู่ไกลหรือลึกลับศึกษาได้⁴⁹

⁴⁸ไชยยศ เรืองสุวรรณ, เทคโนโลยีทางการศึกษา : หลักการและแนวปฏิบัติ, อ่างแล้ว, หน้า 140.

⁴⁹เปรี๊ยะ ฤมุต, การวิจัยสื่อและนวัตกรรมการสอน, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2519), หน้า 38.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ ได้กล่าวถึงคุณค่าของสื่อการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. การเพิ่มจำนวนผู้เรียน สื่อการสอนมีความสำคัญในการสื่อเพื่อประสิทธิภาพเพื่อให้เพียงพอกับความต้องการของผู้เรียน

2. สื่อการสอนช่วยทำให้ผู้สอน สอนได้ดีขึ้นและช่วยให้การสอนบรรลุเป้าหมาย

3. สื่อการสอนสำเร็จรูปช่วยให้ผู้เรียนอยู่ในสภาพเสียเปรียบหรือผู้ยากไร้สามารถเรียนได้ทัดเทียมกับผู้ที่มีฐานะดีกว่า⁵⁰

อิริคสัน (Erickson) ได้กล่าวถึงคุณค่าและบทบาทของสื่อการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. สื่อการเรียนการสอนจะช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน ได้เป็นอย่างดี เช่นผู้เรียนที่ได้มีโอกาสเดินทางไปต่างประเทศไกล ๆ แต่ถ้านำภาพยนตร์เกี่ยวกับประเทศนั้นมาฉายให้ผู้เรียนก็จะเกิดประสบการณ์ที่กว้างขวางยิ่งขึ้น

2. สื่อการเรียนการสอนจะช่วยให้ผู้สอนสามารถจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียนได้หลายรูปแบบ เช่น การใช้บทเรียนจากวิทยุ โทรทัศน์ เครื่องฉายหรือบทเรียนสำเร็จรูปเข้าช่วยในการเรียนการสอน

3. สื่อการเรียนการสอนจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการตอบสนองความคาดหวังที่จะให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน เช่น การให้ผู้เรียนได้ศึกษาตัวเองจากบทเรียนสำเร็จรูป หรือศูนย์การเรียน เป็นต้น

4. สื่อการเรียนการสอนจะช่วยให้การสื่อความหมายระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนมีความชัดเจนเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

5. สื่อการเรียนการสอนจะช่วยในการวินิจฉัยหรือซ่อมเสริมผู้เรียนได้ เช่น การใช้แบบเรียนสำเร็จรูปสำหรับผู้เรียนที่เรียนช้ากว่าปกติ⁵¹

ทวีภรณ์ วรชิน ได้กล่าวถึงคุณค่าและบทบาทของสื่อการเรียนการสอนต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนไว้ ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องราวที่ครูสอนได้ง่ายขึ้น แม้จะเป็นเรื่องของนามธรรม ก็จะสามารถใช้สื่อการสอนแสดงให้เห็นรูปธรรมช่วยสร้างความเข้าใจให้ดีขึ้น

2. ช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนให้กระตือรือร้นอยากจะศึกษาบทเรียนต่าง ๆ เพิ่มขึ้น และทำให้ผู้เรียนทำกิจกรรมด้วยตนเองต่อไป

⁵⁰ชัยยงค์ พรหมวงศ์, เทคโนโลยีและการสื่อสารการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์ , 2551), หน้า 109.

⁵¹Ericksonk,Carlton W.H., Administering Instructional Media Programs, อ้างใน จริยา เหมียนเฉลย, เทคโนโลยีการศึกษา, อ้างแล้ว, หน้า 74.

3.ช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ ได้รับรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองมีโอกาสแสดงออก เป็นผลให้นักเรียนเกิดความกล้า กล้าพูด กล้าทำ รู้จักคิดอย่างมีหลักเกณฑ์และมีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์เกิดประโยชน์ที่สามารถนำไปเชื่อมประสานกับความรู้และประสบการณ์เดิมได้ดี

4.ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความทรงจำอย่างถาวรสืบเนื่องจากได้เรียนรู้จากประสบการณ์หลายมิติ ไม่ใช่ฟังเพียงคำบอก หรืออ่านจากตำราแล้วนี่ก็ภาพทำความเข้าใจตามคำและตัวหนังสือซึ่งมีเพียง มิติเดียว วิธีดังกล่าวจะทำให้เกิดความทรงจำเพียงชั่วระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น⁵²

ประการอง พลมัน ได้กล่าวถึงคุณค่าและบทบาทของสื่อการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1.สื่อการเรียนการสอนช่วยให้ผู้เรียนสนใจและมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งสามารถเรียนรู้ได้มากขึ้นในเวลาที่กำหนด

2.สื่อการเรียนการสอนช่วยในการสื่อความหมายระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนให้ชัดเจนเป็น รูปธรรมมากยิ่งขึ้น

3.สื่อการเรียนการสอนช่วยให้ผู้สอนสามารถจัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียนได้หลายรูปแบบ ทำให้ประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนสูงขึ้นและการประหยัดเวลา

4.สื่อการเรียนการสอนช่วยให้ผู้เรียนที่อยู่ในสภาพเสียเปรียบหรือยากไร้สามารถเรียนรู้ได้ ทัดเทียมกับผู้มีความรู้ดีกว่า เช่น การเรียนรู้จากสื่อสำเร็จรูปต่าง ๆ⁵³

⁵²ทวีภรณ์ วรชิน, “การใช้สื่อการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของครูผู้สอน ระดับประถมศึกษาสำนักงานการประถมศึกษาอำเภออุตุสินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์”, ปรินญา นิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, อ่างแล้ว, หน้า 17.

⁵³ประการอง พลมัน, “การใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด”, สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, อ่างแล้ว, หน้า 16.

2.3 หลักการและปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน

2.3.1 การวางแผนระบบการใช้สื่อการเรียนการสอน

ในการใช้สื่อการเรียนการสอนนั้นผู้สอนต้องมีการวางแผนอย่างเป็นระบบในการใช้ให้บรรลุประสิทธิผลและประสิทธิภาพสูงสุด ตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เพื่อการใช้สื่อเกิดประโยชน์สูงสุด จึงขอนำเสนอแบบจำลองการวางแผนระบบการใช้สื่อที่เรียกว่า The Assure Model เพื่อเป็นแนวทางไว้ดังต่อไปนี้

A: Analyze Learner Characteristics	= การวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน
S: State Objectives	= กำหนดวัตถุประสงค์
S: Select, Modify or Design Materials	= การเลือก คัดแปลง หรือออกแบบสื่อใหม่
U: Utilize Materials	= การใช้สื่อ
R: Require Learner Response	= การกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน
E: Evaluation	= การประเมินผล

การวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน (Analyze Learner Characteristics)

เป็นการวิเคราะห์ผู้เรียนเพื่อจะได้ทราบว่าผู้เรียนมีความพร้อมในการเรียนมากน้อยเพียงใด เพราะการใช้สื่อการสอนจะได้ผลดีนั้นย่อมต้องเลือกสื่อให้มีความสัมพันธ์กับลักษณะของผู้เรียนในเรื่องนี้ผู้สอนต้องคำนึงถึงลักษณะทั่วไปและลักษณะเฉพาะของผู้เรียน ทั้งอายุ ระดับความรู้ เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ฯลฯ ของผู้เรียนแต่ละคนแม้ว่าลักษณะทั่วไปจะไม่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาบทเรียนก็ตาม แต่ก็ช่วยให้ผู้สอนสามารถตัดสินใจระดับบทเรียนและเพื่อเลือกตัวอย่างของเนื้อหาให้เหมาะสมกับผู้เรียนได้ สำหรับลักษณะเฉพาะของผู้เรียนแต่ละคนนั้นนับว่ามีความสำคัญโดยตรงกับเนื้อหาบทเรียนตลอดจนสื่อการสอนและวิธีการที่จะนำมาใช้ในการสอน สิ่งที่ต้องนำมาวิเคราะห์ได้แก่

1. ทักษะที่มีมาก่อน (Prerequisite Skills)
2. ทักษะเป้าหมาย (Target Skills)
3. ทักษะในการเรียน (Study Skills)
4. ทักษะคติ (Attitude)

การกำหนดวัตถุประสงค์ (State Objectives)

วัตถุประสงค์เป็นสิ่งที่ตั้งขึ้นเพื่อคาดหวังว่าผู้เรียนจะสามารถบรรลุสิ่งใดหรือมีความสามารถใหม่อะไรบ้างในการเรียนนั้นการตั้งหรือกำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนนี้เพื่อ

1.ผู้สอนจะได้ทราบว่า การเรียนการสอนนั้นมีวัตถุประสงค์อะไรบ้างเพื่อสะดวกในการเลือกสื่อและวิธีการที่ถูกต้อง วัตถุประสงค์จะช่วยผู้สอนในการจัดลำดับกิจกรรมการเรียน และสร้างสิ่งแวดล้อมหรือประสบการณ์การเรียนรู้ให้บรรลุวัตถุประสงค์

2.ช่วยให้ผู้เรียนทราบว่าเมื่อเรียนในบทเรียนนั้นแล้วจะสามารถเรียนรู้หรือทำอะไรได้บ้าง

3.ช่วยในการประเมินผู้เรียนได้อย่างถูกต้อง เพราะผู้สอนจะทราบว่าผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่

4.การกำหนดวัตถุประสงค์จะประกอบไปด้วย การกระทำ เงื่อนไข และเกณฑ์

การเลือก ตัดแปลง หรือออกแบบสื่อ (Select,Modify or Design Materials)

การเลือกสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม สามารถกระทำได้ 3 วิธี คือ

1.เลือกจากสื่อที่มีอยู่แล้ว ส่วนใหญ่ในสถาบันหรือองค์กรจะมีทรัพยากรที่สามารถใช้เป็นที่สื่อได้อยู่แล้ว ดังนั้นสิ่งที่ผู้สอนควรกระทำคือ ตรวจสอบความีสิ่งใดที่จะใช้เป็นที่สื่อได้บ้าง โดยเลือกให้ตรงกับลักษณะผู้เรียนและวัตถุประสงค์ทางการเรียน การเลือกสื่อการสอนย่อมขึ้นอยู่กับวิธีการสอนและเนื้อหาในบทเรียนรวมถึงสถานการณ์การเรียนการสอนด้วย

2.การออกแบบสื่อใหม่ ในกรณีที่ไม่มีสื่อเดิมอยู่ หรือมีอยู่แล้วไม่สามารถนำมาตัดแปลงให้ใช้ได้ตามที่ต้องการ ผู้สอนย่อมต้องมีการออกแบบและจัดทำสื่อขึ้นใหม่ โดยคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ หลายอย่างเช่น ตรงกับวัตถุประสงค์ทางการเรียนลักษณะผู้เรียนงบประมาณการจัดทำเป็นต้น

การใช้สื่อ (Utilize Materials)

การใช้สื่อเป็นขั้นตอนของการกระทำจริงซึ่งผู้สอนจะต้องดำเนินการดังนี้

1.ดูหรืออ่านเนื้อหาเหล่านั้นก่อนเป็นการเตรียมตัว เพื่อศึกษาเนื้อหาให้แม่นยำก่อนนำไปใช้สอน หรืออ่านบทสรุปเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ ร่วมด้วย

2.จัดเตรียมสถานที่ จัดที่นั่งนักเรียน ตำรวจดูเครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อความสะดวกเรียบร้อยก่อนสอน และควรทดสอบอุปกรณ์ที่จะใช้ก่อนว่าดีหรือไม่

3.เตรียมตัวผู้เรียน โดยการใช้สื่อนำเข้าสู่บทเรียน ถ้ามีการฉายวีดิทัศน์หรือ VCD ให้ชมก็ควรสรุปเนื้อหาเรื่องที่ชมนั้นให้ผู้เรียนทราบก่อน เป็นการแนะนำล่วงหน้า และเพื่อสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้เรียน

4.ควบคุมชั้นเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความสนใจในสื่อที่นำเสนอและกระตือรือร้นในการเรียนรู้จากสื่อที่นำเสนอ

การกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน (Require Learner Response)

การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน การเปิดโอกาสให้มีการตอบสนองนั้น นับเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ซึ่งผู้เรียนจะมีการตอบสนองหรือไม่และมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับสื่อที่นำมาใช้ สื่อบางชนิดเมื่อนำมาใช้แล้วจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมมากกว่าสื่อชนิดอื่น เช่น การอ่านหนังสือหรือดูภาพแล้วร่วมกันอภิปรายจากสิ่งที่ได้อ่านหรือ ได้เห็น ผู้เรียนย่อมมีการตอบสนองเกิดขึ้นทันทีและง่ายกว่าการดูจากสื่อการสอนชนิดอื่น ๆ ในการโต้ตอบของผู้เรียนสามารถตอบสนองได้โดยเปิดเผย เช่น การเขียนหรือพูดออกมา และการตอบสนองภายในตัวผู้เรียน โดยคิดในใจหรือการท่องจำ เมื่อผู้เรียนตอบสนองแล้วผู้สอนควรให้การเสริมแรงทันทีเพื่อให้ผู้เรียนทราบผลความก้าวหน้าในการเรียน

การประเมินผล (Evaluation)

การประเมินผลสามารถกระทำได้ใน 3 ลักษณะ คือ

การประเมินกระบวนการสอน เป็นการประเมินว่าสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ ทั้งผู้สอน และวิธีการสอน การประเมินสามารถทำได้ทั้งระยะก่อนสอน ระหว่างสอน และภายหลังการสอน

การประเมินความสำเร็จของผู้เรียน ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ว่ามีเกณฑ์เท่าใดอาจทำได้โดยการทดสอบ สอบปากเปล่า สังเกตจากการปฏิบัติและการแสดงออกของผู้เรียน

การประเมินสื่อและวิธีการสอน โดยให้ผู้เรียนมีการอภิปรายและวิจารณ์การใช้สื่อและเทคนิควิธีสอนว่าเหมาะสมมากน้อยเพียงใด⁵⁴

2.3.2 การพิจารณาเลือกและใช้สื่อการเรียนการสอน

ในการพิจารณาที่จะเลือกและใช้สื่อการเรียนการสอนให้บังเกิดประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับผู้เรียน ทั้งนี้เพราะจุดมุ่งหมายสำคัญของการใช้สื่อการเรียนการสอนนั้นก็เพื่อประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้นผู้สอนจึงต้องคำนึงถึงหลักการเรียนรู้ 6 ประการที่มีผลต่อการเลือกและใช้สื่อการเรียนการสอน ได้แก่

⁵⁴ สุรศักดิ์ ปาเฮ, สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา, อ่างแก้ว, หน้า 166 - 169.

1. ลักษณะเฉพาะของผู้เรียนแต่ละคน หมายถึง ผู้เรียนแต่ละคนจะมีลักษณะของการรับรู้และการตอบสนองเฉพาะแตกต่างกัน ดังนั้นผู้สอนจึงควรวางแผนการเรียนการสอนให้เหมาะสมดังนี้

1.1 จัดการสอน โดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน

1.2 จัดสื่อการสอนหลายรูปแบบ เช่นระบบสื่อประสม และให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมให้มากที่สุด

1.3 ให้โอกาสผู้เรียนได้ตอบสนองการเรียนรู้ให้มากที่สุด

2. การรับรู้เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ มนุษย์ย่อมเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากสิ่งรอบตัวผ่านประสาทสัมผัส ดังนั้น ความรู้สึกประทับใจต่อสิ่งที่สัมผัส จึงเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้ ทั้งนี้เพราะความพอใจต่อสิ่งต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาทางประสาทสัมผัสย่อมเป็นแรงกระตุ้นที่สำคัญต่อการรับรู้และทำความเข้าใจกับสิ่งนั้น

3. ผู้เรียนจะต้องมีส่วนร่วมต่อการเรียนการสอน ผู้เรียนจะประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้สูง หากว่าผู้เรียนได้มีโอกาสปะทะสัมพันธ์กับสภาพการเรียนรู้โดยตรง ดังนั้นในการเลือกสื่อการเรียนการสอนจึงควรเปิด โอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ นั้น ๆ เพราะผู้เรียนจะเรียนรู้ได้อย่างเข้มข้น และถ้าเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แข่งขันกัน โดยผู้เรียน ได้มีส่วนร่วมในการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนก็จะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ให้สูงขึ้น

4. ประสิทธิภาพการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียนต้องมีความเหมาะสม หมายถึง ในการเลือกสื่อการเรียนการสอนซึ่งจัดเป็นประสบการณ์เรียนรู้ นั้นจะต้องเหมาะสมกับผู้เรียนทั้งลักษณะเนื้อหาวิชา ระดับชั้นเรียนและควรให้ผู้เรียนได้ทราบจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนด้วย

5. การกำหนดยุทธศาสตร์การเรียนการสอนให้เหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นการจัดการเรียนรายบุคคล กลุ่มย่อยหรือกลุ่มใหญ่ จำเป็นต้องเลือกยุทธศาสตร์การเรียนการสอนให้เหมาะสมกับกลุ่ม

6. มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้านความคิดสร้างสรรค์ การเลือกสื่อการเรียนการสอนควรนำสื่อที่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์เป็นสำคัญ

การที่ครูผู้สอนจะนำเสนอสื่อการเรียนรู้ต่อผู้เรียนซึ่งในบางครั้งอาจมีปัญหาเสมอว่าจะมีเกณฑ์อย่างไรบ้างเพื่อจะเลือกสื่อได้ตรงตามวัตถุประสงค์และสอดคล้องกับเนื้อหาที่จะสอนหรือที่กำหนดไว้ ดังนั้นเพื่อให้เกิดแนวทางการปฏิบัติ ก่อนที่ผู้สอนจะทำการเลือกสื่อจะต้องสามารถค้นหาคำตอบดังต่อไปนี้ให้ได้เสียก่อนจึงจะได้มาซึ่งสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพได้ กล่าวคือ

1. เนื้อหาของสื่อเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนไหม

2. เนื้อหาของสื่อมีขอบเขตเพียงพอที่จะให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ไหม

3. สื่อนั้นใช้กับหน่วยหรือประสบการณ์อย่างหนึ่งอย่างใดมากน้อยเพียงไร

4. สื่อมีขนาด รูปร่าง สี ระยะทาง ตัวเลข ข้อมูล เนื้อหาความคิดรวบยอด การสรุปถูกต้อง
ทันสมัยหรือไม่

5. เนื้อหาขัดแย้งกันไหม

6. ความยากง่ายเป็นที่พอใจไหม

7. การเสนอเนื้อหาที่น่าสนใจหรือเร้าใจไหม

8. เนื้อหามีความเป็นรูปธรรมสำหรับกิจกรรมบางอย่างที่ต้องการไหม

9. มีความยุ่งยากซับซ้อนมากไหม

10. ต้องการใช้คนควบคุมการใช้หลายคนหรือไม่ นักเรียนจะใช้เรียนด้วยตนเองได้หรือไม่

11. คุณค่าทางเทคนิคเป็นที่พอใจไหม

12. ศิลปะการจัดทำโดยสรุปเป็นที่พอใจไหม

13. สัญลักษณ์หรือรหัสสัญลักษณ์ที่ใช้สื่อความหมายได้ถูกต้องเหมาะสมไหม

14. นำไปใช้เหมาะสมกับยุทธศาสตร์การเรียนการสอนที่ต้องการไหม

15. เนื้อหาเหมาะสมกับนักเรียนไหม

16. ระบบการจัดทำเชื่อถือได้ไหม

17. ใช้ง่าย สะดวก ปลอดภัยไหม

18. การรับประกัน การรับการตรวจซ่อมเป็นที่น่าพอใจไหม

19. คุณค่าของสื่อโดยรวมเป็นที่น่าพอใจไหม

สรุปสูตรง่าย ๆ ในการช่วยเหลือเลือกสื่อการเรียนการสอน

1. เลือกให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของการสอนว่าจะใช้อะไร หรือทำอะไร ทำอย่างไร การ
แจกแจงจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมจะส่งผลต่อการเลือก วิธีการและกิจกรรมการจัดการเรียนการ
สอน

2. การเลือกสื่อการสอนจะขึ้นกับประสบการณ์ที่จะจัดให้นักเรียนได้เรียนรู้ เพราะผู้สอน
ต้องการทราบว่า

- นักเรียนจะทำอะไร

- ใช้กรรมวิธีอย่างไร

- เลือกสื่อที่เหมาะสมกับงานและวิธีการเรียน

3. ตัวสื่อ/เครื่องมือ และเครื่องอำนวยความสะดวกต้องพิจารณาลักษณะประจำตัวของสื่อแต่
ละชนิด ดังนี้

- สอดคล้องกับวัย ความสนใจของผู้เรียน

- เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายทางการเรียน
- เลือกให้เหมาะสมกับประสบการณ์ที่เลือกสรรแล้วว่าเหมาะสม
- ต้องเลือกสื่อที่มีอยู่แล้ว⁵⁵

2.3.3 ขั้นตอนการใช้สื่อการเรียนการสอน

การใช้สื่อการเรียนการสอนนั้นอาจใช้เฉพาะขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งของการสอน หรืออาจใช้ในทุกระดับชั้นก็ได้ ดังนี้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในเนื้อหาบทเรียนที่กำลังจะเรียน สื่อที่ใช้ในขั้นนี้จึงเป็นสื่อที่แสดงเนื้อหากว้าง ๆ หรือเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนในครั้งก่อน ยังมิใช่สื่อที่เน้นเนื้อหาเจาะลึกอย่างแท้จริง อาจเป็นสื่อที่เป็นแนวปัญหาหรือเพื่อให้ผู้เรียนคิดและควรเป็นสื่อที่ง่ายต่อการนำเสนอในระยะเวลาอันสั้น เช่น ภาพ บัตรคำ หรือเสียง เป็นต้น

ขั้นดำเนินการสอนหรือประกอบกิจกรรมการเรียน เป็นขั้นสำคัญของการเรียน เพราะเป็นขั้นที่จะให้ความรู้เนื้อหาอย่างละเอียดเพื่อสนองวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้สอนจึงต้องเลือกสื่อให้ตรงกับเนื้อหาและวิธีการสอนหรืออาจใช้สื่อประสมก็ได้ ต้องมีการจัดลำดับขั้นตอนการใช้สื่อให้เหมาะสมให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียน การใช้สื่อในขั้นนี้จะเป็นสื่อที่เสนอความรู้อย่างละเอียดถูกต้องและชัดเจนแก่ผู้เรียน เช่น ของจริง แผ่นโปร่งใส กราฟ วิดีทัศน์ แผ่นวีซีดี หรือการทัศนศึกษานอกสถานที่ เป็นต้น

ขั้นวิเคราะห์และฝึกปฏิบัติ เป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ตรงแก่ผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้ทดลองนำความรู้ด้านทฤษฎีหรือหลักการที่เรียนมาแล้วไปใช้แก้ปัญหาในขั้นฝึกหัดโดยการลงมือปฏิบัติเอง สื่อขั้นนี้จึงเป็นสื่อที่เป็นประเด็นปัญหาให้ผู้เรียนได้คิดและเป็นผู้ใช้สื่อเองให้มากที่สุด เช่น ภาพ บัตรปัญหา เทปเสียง สมุดแบบฝึกหัด ชุดการเรียน หรือบทเรียน CAI เป็นต้น

ขั้นสรุปบทเรียน เป็นขั้นของการเรียนการสอนที่ย้ำเนื้อหาบทเรียนให้ผู้เรียนได้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องและตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ขั้นสรุปบทเรียนนี้ควรใช้เวลาสั้นเช่นเดียวกับขั้นนำ สื่อที่ใช้สรุปจึงควรครอบคลุมเนื้อหาสำคัญทั้งหมด โดยย่อและใช้เวลาน้อยลง เช่น แผนภูมิ กราฟ แผ่นโปร่งใส ฯลฯ

ขั้นประเมินผู้เรียน เป็นการทดสอบว่าผู้เรียนสามารถเรียนรู้หรือเข้าใจสิ่งที่ได้เรียนไปถูกต้องมากน้อยเพียงใด และบรรลุวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ตั้งไว้หรือไม่ สื่อในขั้นประเมินนี้มักจะเป็นคำถามจากเนื้อหาบทเรียน อาจมีภาพประกอบด้วยก็ได้ อาจเป็นการใช้บัตรคำ หรือใช้

⁵⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 153 - 156.

ทดสอบโดยการปฏิบัติจากสื่อหรือการกระทำของผู้เรียนเพื่อทดสอบว่าผู้เรียนมีความสามารถ มีทักษะจากการฝึกปฏิบัติอย่างถูกต้องครบถ้วนตามวัตถุประสงค์หรือไม่ เหล่านี้เป็นต้น⁵⁶

2.3.4 หลักการใช้สื่อการเรียนการสอน

หนูม้วน ร่มแก้ว กล่าวว่า หลักการสำคัญเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอน โดยทั่วไปให้เกิดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพนั้น ครูผู้สอนต้องยึดหลัก 5 ประการได้แก่

1. หลักการเลือก (Principle of Select) การใช้สื่อการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพควรเริ่มต้นด้วยการเลือกสื่อบนพื้นฐานของวัตถุประสงค์การเรียนรู้และเฉพาะของผู้เรียนในกลุ่มนั้น ๆ ดังนั้นในการเลือกสื่อการสอนผู้สอนควรมีความสามารถบนพื้นฐาน ดังนี้

- ทำความเข้าใจและวิเคราะห์การเรียนการสอนให้ชัดเจนและเหมาะสม ทั้งเกณฑ์การปฏิบัติเงื่อนไขการเรียนรู้ และส่วนประกอบของรูปแบบของสื่อให้ชัดเจน
- มีความรอบรู้ในเรื่องของแหล่งทรัพยากร และข้อมูลเกี่ยวกับสื่อที่เหมาะสมเป็นอย่างดี
- เลือกสื่อที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน
- สามารถคาดการณ์ได้ว่าประสบการณ์การเรียนรู้จากสื่อเหล่านั้นจะส่งผลกระทบต่อกระบวนการเรียนการสอนและบรรลุจุดมุ่งหมายอย่างไร
- สื่อที่เลือกมานั้นมีความถูกต้อง สอดคล้องกับประสบการณ์ทางการเรียนทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มผู้เรียน
- เลือกสื่อที่สอดคล้องกับวิธีการสอนต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพและในสถานการณ์ใหม่ ๆ เพื่อใช้กับการเรียนการสอนรายบุคคลหรือกลุ่มใหญ่หรือการสอนเป็นคณะ
- เลือกสื่อที่มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับคุณลักษณะของผู้เรียน
- วางแผนและเตรียมการใช้สื่อต่าง ๆ ที่เลือกสรรแล้วให้สามารถปฏิบัติโดยสะดวก
- วางแผนและเตรียมการสนับสนุนการผลิตสื่อการเรียนที่จำเป็นเพื่อนำไปใช้ประโยชน์มากที่สุด
- ทดสอบกระบวนการเลือกสื่อ โดยอาศัยหลักการสังเกตและการใช้ตามจุดมุ่งหมายของการสอน

นอกจากผู้สอนต้องเลือกสื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนแล้วยังต้องมีความรู้ความเข้าใจในลักษณะของบุคคลด้านต่าง ๆ เช่น ร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และต้องเลือกใช้สื่อให้ทันสมัยโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

⁵⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 162.

2. หลักความพร้อม (Principle of Readiness) การใช้สื่อการสอนที่ดีควรพัฒนาความพร้อมให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ทำให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ความสามารถพื้นฐานของผู้สอนที่ควรมีในการสร้างความพร้อมให้แก่ผู้เรียนมีดังนี้

- ออกแบบการวางแผนในการสร้างความพร้อมเฉพาะอย่างเป็นขั้นตอน เช่น การปฏิบัติ การอธิบาย และการช่วยเหลือที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน

- แนะนำผู้เรียนเพื่อเป็นการเร้าให้เกิดความต้องการเรียนรู้จากสื่อที่ผู้สอนได้จัดมา

- แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างสื่อกับกิจกรรมการแก้ปัญหาที่ผู้เรียนจะต้องปฏิบัติต่อไป

- ใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อสร้างความพร้อมให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนก่อนใช้สื่อและหารูปแบบสร้างความพร้อมเพิ่มเติม

- ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้เรียนเพื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างความพร้อมโดยเฉพาะ

3. หลักการควบคุม (Principle of Control) การใช้สื่อการสอนให้บังเกิดประโยชน์สูงสุดนั้น ผู้สอนจำเป็นต้องมีหน้าที่ควบคุมและรับผิดชอบโดยตรงเพื่อให้การใช้สื่อนั้นๆ มีความผิดพลาดน้อยที่สุด เกิดประโยชน์สูงสุด และทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนอย่างแท้จริง ผู้สอนควรมีความสามารถพื้นฐานต่าง ๆ ดังนี้

- การเตรียมสื่อที่เหมาะสม และตรงตามวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน

- ตรวจสอบ ป้องกัน แก้ไขข้อบกพร่องของสื่อที่อาจบังเกิดขึ้น

- จัดสถานที่และสภาพแวดล้อมในการใช้สื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์การเรียนรู้

- จัดประสิทธิภาพการนำเสนอ การตอบสนองในการใช้สื่อการสอน

- จัดเวลาให้เหมาะสมกับการใช้สื่อการสอน

- จัดระบบความปลอดภัยในการใช้สื่อการสอน

4. หลักการปฏิบัติ (Principle of Action) ผู้สอนควรให้ผู้เรียนสร้างประสบการณ์จากการเรียนรู้จากสื่อด้วยตัวผู้เรียนเอง โดยผู้สอนควรจะเป็นผู้แนะนำ และคอยช่วยเหลือให้ผู้เรียนมีปฏิริยาตอบสนองต่อสื่อ โดยผู้สอนควรมีความสามารถพื้นฐานต่าง ๆ ดังนี้

- เลือกกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ตามจุดประสงค์ของการเรียนการสอน

- ใช้เทคนิคการตั้งคำถามเพื่อเป็นตัวกระตุ้นและเร้าให้ผู้เรียนอยากตอบสนอง

- ใช้เทคนิคการอภิปรายเพื่อนำไปสู่เนื้อหาและการสร้างมโนทัศน์ (Concept)

- จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติด้วยเทคนิควิธีการต่าง ๆ

- จัดลำดับประสบการณ์และสื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้โดยสะดวกที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการเรียนการสอน

- จัดสภาพการณ์ต่าง ๆ เพื่อเกื้อหนุนในการใช้สื่อการสอน
- จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสื่อต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

5. หลักการประเมินผล (Principle of Evaluation) ผู้สอนควรประเมินผลทั้งจากสื่อและจากการใช้สื่อ เพื่อให้ทราบว่าสื่อนั้นมีคุณค่าต่อการเรียนการสอนมากน้อยเพียงใด ผู้สอนมีเทคนิคในการใช้สื่อดีพอหรือไม่ ดังนั้นผู้สอนควรมีความรู้และทักษะพื้นฐานในการวัดผลประเมินผลสื่อและการเรียนการสอนของผู้สอนว่าตรงตามจุดประสงค์การเรียนการสอนมากน้อยเพียงใด เพื่อปรับปรุงในโอกาสต่อไป⁵⁷

ดร.เรืองวิทย์ นนทภา และคนอื่น ๆ ได้กำหนดหลักการใช้สื่อการเรียนการสอนไว้ 4 ขั้นตอนดังนี้คือ

1. ขั้นการเลือกสื่อ

ตามที่กล่าวมาจะเห็นว่าสื่อการเรียนการสอนมีหลายประเภท แต่ละประเภทก็มีหลายชนิดหลายแบบ จึงเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนจะต้องพิจารณาเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับลักษณะเนื้อหาวิชาจุดประสงค์ของการสอนวัยของผู้เรียนและกระบวนการเรียนการสอนที่มีความน่าสนใจตลอดจนการใช้และเก็บรักษาไม่ยุ่งยากเกินไป กล่าวสั้น ๆ ก็คือ การเลือกสื่อการเรียนการสอนควรคำนึงถึงความสอดคล้องจุดประสงค์ตรงเนื้อหาที่น่าสนใจเหมาะสมและใช้สะดวก นอกจากนี้ในการพิจารณาเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน ควรคำนึงถึงลักษณะเฉพาะของสื่อแต่ละชนิดด้วย สื่อแต่ละชนิดมีคุณค่าในตัวของมันเองแต่คุณค่าจะปรากฏออกมาในลักษณะที่เป็นประโยชน์มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับทางเลือกไปใช้ในสถานการณ์ที่เหมาะสม รวมทั้งเทคนิควิธีการใช้และการนำเสนอที่ถูกต้องวิธีการเลือกให้ได้สื่อมาใช้ในสื่อการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้อาจทำได้ 3 วิธี คือ

1. เลือกจากสื่อที่มีอยู่แล้ว โดยครูผู้สอนจะต้องสำรวจดูว่าในโรงเรียนที่ทำการสอนอยู่มีสิ่งใดที่จะใช้ป็นสื่อการเรียนการสอนได้บ้าง ถ้าสื่อที่มีอยู่ตรงกับเนื้อหาวิชา จุดประสงค์และวิธีการเรียนการสอนก็สามารถนำมาใช้ได้เลย นอกจากนี้อาจต้องสำรวจสื่อตามแหล่งอื่น ๆ เช่น ชุมชนในท้องถิ่น โรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาต่าง ๆ หน่วยงานของรัฐและเอกชน โรงพยาบาลสถานีอนามัยซึ่งครูสอนควรจะได้สำรวจเมื่อมีสิ่งใดที่นำมาใช้สอนได้อาจจะขอหรือขอยืมมาใช้ ดังเช่นที่

⁵⁷ หนูม้วน ร่มแก้ว, หลักการและทฤษฎีเทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษา, (เชียงใหม่ : คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 2548), หน้า 60 - 62.

สถาบันราชภัฏทุกๆแห่งมีสื่ออยู่หลายชนิดที่บริการให้แก่โรงเรียนต่าง ๆ โดยให้ขอยืมไปใช้ และบางชนิดก็ให้โดยไม่คิดมูลค่า เช่น ภาพฉีก แผนภูมิ กระดาษหนัง ป้าย ผ้าสาธิต ตัวแสดงประกอบ แผ่นป้าย เป็นต้น

2.ดัดแปลงสื่อที่มีอยู่แล้ว ในกรณีที่ไม่สามารถเลือกสื่อที่เหมาะสมมาใช้ได้ในทันที อาจดัดแปลงสื่อที่มีอยู่แล้วให้ใช้ได้เหมาะสมยิ่งขึ้น เช่น วัสดุทัศนที่มีอยู่อาจยาวเกินไป ก็ตัดเฉพาะตอนที่ต้องการมาให้ผู้เรียนดู วัสดุทัศนเสียงในฟิล์มเป็นภาษาอังกฤษ ซึ่งยากเกินไปกว่าที่ผู้เรียนจะเข้าใจได้ ครูผู้สอนอาจจะบรรยายด้วยตนเองหรือบันทึกเสียงแถบบันทึกเสียง แล้วนำมาเปิดให้ฟังคู่ไปกับการฉาย หรือแม้แต่รายการโทรทัศน์ก็มีอยู่ไม่น้อยที่เป็นประโยชน์ เช่น รายการเกี่ยวกับเด็ก การทำของเล่นของใช้อย่างง่าย ๆ การได้วาที ฯลฯ ถ้าผู้สอนมีเครื่องวัสดุทัศนก็อาจจะบันทึกไว้ใช้ประกอบการสอนได้

3.ออกแบบสื่อใหม่ ถ้าไม่มีสื่อเดิมอยู่หรือสื่อที่มีอยู่แล้วไม่สามารถดัดแปลงให้ใช้ได้ตามต้องการ ครูผู้สอนก็จำเป็นต้องออกแบบและจัดทำสื่อเพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนขึ้นใหม่ซึ่งจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น จุดประสงค์ เนื้อหาวิชา วิธีการสอน ลักษณะของผู้เรียน เวลา ค่าใช้จ่าย เครื่องมือ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก และความรู้ความสามารถในการจัดทำ ถ้าตนเองไม่มีทักษะเพียงพออาจจะต้องหาผู้ที่ชำนาญการในการจัดทำสื่อได้ช่วย การที่ครูผู้สอนได้ออกแบบและจัดทำสื่อขึ้นใช้เองจะทำให้ได้สื่อที่มีคุณลักษณะตรงตามความต้องการมากที่สุด

2. ขั้นตอนเตรียมการ

เป็นขั้นของการเตรียมการหลังจากที่ครูเลือกสื่อการเรียนการสอนได้เหมาะสมแล้ว สื่อที่เลือกมาจะมีคุณค่ามากน้อยเพียงใด นอกจากขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของตัวสื่อเองแล้วยังขึ้นอยู่กับองค์ประกอบอื่นอีกหลายประการ ที่สำคัญอย่างยิ่งคือ เทคนิควิธีการใช้และนำเสนอซึ่งครูผู้สอนจะต้องรู้ว่า จะใช้สื่อแต่ละชนิดเมื่อไร อย่างไรจึงจะได้ผลเต็มที่การเตรียมสื่อการเรียนการสอนควรดำเนินการเตรียมในสิ่งต่อไปนี้

1.เตรียมตัวผู้สอนเอง โดยศึกษาและทำความเข้าใจสื่อนั้นในด้านเนื้อหาองค์ประกอบ ลักษณะหน้าที่การทำงานและวิธีการใช้สื่อ เพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้ถูกต้อง ถ้าเป็นสื่อใหม่ที่ครูผู้สอนยังไม่เคยใช้มาก่อน ควรได้ทดลองใช้หรือนำเสนอด้วยตนเองอย่างน้อยหนึ่งครั้ง โดยพิจารณาร่วมกับระบบการสอนที่ได้เตรียมไว้ ซึ่งจะช่วยให้ทราบข้อบกพร่อง เพื่อปรับปรุงแก้ไขก่อนที่จะนำไปใช้จริง นอกจากนี้ยังทำให้ทราบระยะเวลาในการนำเสนอสื่ออีกด้วย

2.เตรียมสื่อ โดยตรวจดูสื่อที่ว่าอยู่ในสภาพสมบูรณ์พร้อมที่จะใช้หรือไม่ เตรียมสิ่งที่จำเป็นต้องใช้ควบคู่กับสื่อ เช่น จะใช้บัตรคำหรือบัตรภาพ ควรเตรียมกระเป๋านางด้วย เป็นต้น สื่อสำหรับฝึกงานปฏิบัติต้องเตรียมจำนวนสื่อให้เพียงพอกับจำนวนผู้เรียน บัตรคำ บัตรภาพ รูปภาพ

แผนภูมิ แผ่นโปร่งใส ถ้ามีหลายชนิดควรจัดเรียงตามลำดับที่จะนำเสนอ แถบบันทึกเสียง แถบบันทึกภาพเพื่อใช้กับวีดิทัศน์ควรบรรจุไว้ในเครื่องพร้อมที่จะใช้ได้ทันที

3.เตรียมผู้เรียน เพื่อให้พร้อมก่อนที่ผู้สอนจะนำเสนอ หรือก่อนที่จะให้ผู้เรียนทำกิจกรรมถ้าเป็นสื่อประเภทการฉาย เช่น ภาพยนตร์ สไลด์ วีดิทัศน์ ครูผู้สอนควรสรุปเนื้อหาเรื่องที่จะนำเสนอให้ผู้เรียนได้ทราบพอสังเขปก่อนว่า เกี่ยวข้องกับบทเรียนอย่างไร มีภารกิจที่จะต้องกระทำขณะดู และหลังจากดูจบแล้วจะต้องทำอะไรบ้าง ซึ่งเป็นการแนะนำก่อนเพื่อสร้างแรงจูงใจแก่ผู้เรียน กิจกรรมบางอย่างที่ผู้เรียนต้องปฏิบัติ ครูผู้สอนต้องให้ผู้เรียนทราบกระบวนการว่าจะเริ่มอย่างไร มีภารกิจอะไรบ้าง รวมทั้งให้รู้จักเตรียมเครื่องมือ อุปกรณ์ ซึ่งแจ้งวิธีการใช้ ข้อควรระวัง เพื่อไม่ให้เกิดอันตรายหรือชำรุดเสียหาย ตลอดจนการปฏิบัติเมื่อเสร็จภารกิจแล้ว การใช้สื่อการเรียนการสอน บางครั้งผู้เรียนอาจต้องเตรียมบางอย่างมาด้วยตนเอง ซึ่งผู้สอนจะต้องบอกให้ทราบล่วงหน้า เช่น งานประดิษฐ์ในกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ ให้ผู้เรียนเตรียมใบตอง เศษผ้า เชือกหรืออื่น ๆ เป็นต้น แต่ครูผู้สอนจะต้องวางแผนการเรียนการสอนไว้ล่วงหน้าจึงจะทราบได้ว่า เนื้อหาวิชาเรื่องอะไร จะสอนในวันใด จึงจะสามารถสั่งให้ผู้เรียนเตรียมการล่วงหน้าได้

4.เตรียมสถานที่ โดยจัดสภาพห้องเรียน โต๊ะ เก้าอี้ ให้สอดคล้องกับการใช้สื่อและการประกอบกิจกรรมรวมทั้งตรวจดูความพร้อมด้านอื่นๆ ที่มีผลกระทบต่อการใช้สื่อ เช่น สถานที่ติดตั้งสื่อ การระบายอากาศ การควบคุมแสงสว่างภายในห้อง เป็นต้น

3. ขั้นตอนการใช้หรือนำเสนอสื่อ

เป็นขั้นของการนำสื่อใช้ไปประกอบการเรียนการสอนในสถานการณ์จริง โดยครูจะต้องปฏิบัติตามกระบวนการสอน และขั้นตอนที่วางแผนเอาไว้ พยายามให้การใช้สื่อดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพด้วย ได้แก่การควบคุมชั้นเรียนให้อยู่ในวินัย ทุกคนได้มองเห็นชัดเจนเว้นช่วงเวลา เพื่อให้ทำความเข้าใจ ใช้คำพูดที่เข้าใจง่าย หยุคบรรยายเมื่อมีสิ่งรบกวนเชิญชวนให้มีส่วนร่วมในการใช้สื่อและเปิดโอกาสให้ได้ซักถามเมื่อผู้เรียนไม่เข้าใจ การให้ผู้เรียนได้ตอบสนองเป็นการให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในสิ่งที่เรียนและเปิดโอกาสให้มีการตอบสนองออกมาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การตอบคำถาม การอภิปราย การเขียน การให้ทำแบบฝึกหัด และร่วมใช้สื่อการเรียนการสอน เป็นต้น ในขณะที่ผู้เรียนทำการตอบสนอง ครูผู้สอนควรได้มีการเสริมแรงและเมื่อตอบสนองแล้วควรให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลย้อนกลับคือ ให้รู้ผลทันทีเพื่อให้ผู้เรียนทราบว่าตนมีความเข้าใจถูกต้องหรือไม่ การตอบสนองของผู้เรียนจะเป็นไปในรูปแบบใด และมากน้อยเพียงไร ขึ้นอยู่กับสื่อที่นำมาใช้ รวมทั้งการวางแผนระบบการวางแผนการเรียนการสอนของครู

ในขั้นเตรียมนี้ ถ้าครูได้วางแผนและเตรียมการไว้ดีการใช้สื่อจะไม่ค่อยมีปัญหานอกจากจะเกิดเหตุการณ์สุดวิสัย เช่น ไฟฟ้าดับทำให้ไม่สามารถใช้สื่อประเภทเครื่องฉายต่าง ๆ ได้ครูผู้สอน

ควรเตรียมแผนสำรองไว้ด้วย ไม่ควรให้กรณีดังกล่าวเป็นสาเหตุสำคัญที่จะทำให้ต้องล้มเลิกการเรียนการสอนในครั้งนั้น

4. ขั้นตอนประเมินผล

เป็นการประเมินเพื่อให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค ความหมายของการจัดการเรียนการสอน และการใช้สื่อว่าเป็นไปตามจุดประสงค์มากน้อยเพียงไรมีอะไรที่ควรปรับปรุงแก้ไข การประเมินผลจะพิจารณาใน 3 ด้านคือ

1. ประเมินผลของกระบวนการ เพื่อดูความเหมาะสมว่า สามารถทำให้บรรลุผลตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ ทั้งในด้านตัวผู้เรียน วิธีการสอน สื่อการเรียนการสอน และตัวผู้เรียน ส่วนใหญ่การประเมินผลจะทำเมื่อการเรียนการสอนในแต่ละเนื้อหาวิชาเสร็จสมบูรณ์แล้ว แต่การประเมินผลของกระบวนการสอนอาจทำได้ทั้งในระยะก่อน ระหว่างและหลังการสอน เช่น พิจารณาลักษณะของสื่อการเรียนการสอนที่จะนำมาใช้ว่า เหมาะสมกับผู้เรียนและวิธีการสอนตามแผนที่ครูเตรียมไว้หรือไม่

2. ประเมินผลสื่อและวิธีใช้สื่อ เป็นการประเมินประสิทธิภาพ ความเหมาะสม ความคุ้มค่าของสื่อการเรียนการสอนรวมทั้งปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการใช้สื่อว่ามีอะไรบ้าง เป็นเพราะเหตุใด อาจจะถามจากผู้เรียน อภิปรายในชั้นเรียนและการสังเกตเพื่อนำผลที่ได้มาใช้ในการตัดแปลงหรือปรับปรุงสื่อและระยะเวลาที่ใช้ในการนำเสนอสื่อเพื่อให้ใช้ได้ดีและเหมาะสมมากขึ้นในครั้งต่อไป

3. ประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน การประเมินผลด้านนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ว่าเน้นการเรียนรู้ด้านใดและมีเกณฑ์เท่าไร การประเมินผลอาจทำได้ด้วยการถามตอบ ใช้แบบทดสอบ ดูจากผลงานหรือสังเกตการณ์จากการปฏิบัติและการแสดงออกของผู้เรียนเพื่อให้ทราบว่าผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้เพียงใด

การประเมินผลควรพิจารณาจากผลงานของผู้เรียนที่แข่งกับตนเอง ควรหลีกเลี่ยงการนำผลการเรียนของแต่ละคนมาเปรียบเทียบกัน ทั้งนี้เพราะผู้เรียนย่อมมีสภาพที่แตกต่างกัน ดังนั้น การนำผลการเรียนของแต่ละคนมาเปรียบเทียบอาจจะเกิดปัญหากับเด็กที่เรียนอ่อน เกิดความรู้สึกเป็นปมด้อย นอกจากนี้ครูผู้สอนควรจะให้ความเอาใจใส่ดูแลส่งเสริมการเรียนของเด็กอ่อน และส่งเสริมเด็กเก่งให้ได้ทำกิจกรรมที่ยากขึ้นตามความสามารถของเขาด้วย⁵⁸

⁵⁸ ดร.เรืองวิทย์ นนทภา และคนอื่น ๆ, เทคโนโลยีการศึกษา, (เชียงใหม่ : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเชียงใหม่, มปป), หน้า 68-73.

นักวิชาการและนักเทคโนโลยีทางการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศได้กล่าวถึงหลักการในแต่ละขั้นตอนเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอน ดังต่อไปนี้

1. หลักการเลือกสื่อการเรียนการสอน

พระราชมนูณี กล่าวว่า การเลือกสื่อการเรียนการสอนตามแนวพุทธศาสตร์ในการสั่งสอนปวงชนของพระพุทธเจ้าซึ่งเป็นองค์ศาสดาแห่งพุทธศาสนานั้น พระพุทธองค์ทรงมีหลักการในการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับจิตวิทยาการเรียนรู้ของบุคคลได้อย่างถูกต้องตรงกับธรรมชาตินิสัยของแต่ละบุคคล สามารถชี้แนะบุคคลให้เกิดความสว่างทางปัญญาพื้นอวิชาและบรรลุเป้าหมายสูงสุดในการเรียนรู้อันได้แก่ การบรรลุมรรคผลนิพพาน พระพุทธองค์จึงได้รับการยกย่องว่าเป็นบรมครูหรือครูผู้ยิ่งใหญ่ หลักธรรมที่เป็นเครื่องแสดงถึงแนวทางในการเลือกสื่อการเรียนการสอนซึ่งพระองค์ทรงถือเป็นแนวปฏิบัติ ได้แก่ หลักสัปปริสธรรม 7 ประการ อันเป็นธรรมของสัตว์นุษย์หรือคนดี ได้แก่

1. รัชมัญญตา (ความรู้จักเหตุ) คือ การรู้หลักแห่งความจริง รู้หลักการ รู้กฎเกณฑ์แห่งเหตุผล รู้ว่าจะต้องทำอะไรหรือกระทำตามหลักการข้อนี้จึงจะเกิดผลที่ต้องการนั้น ๆ หมายถึง การเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนที่ดีจะต้องแก้ปัญหาความไม่รู้ตรงกับสาเหตุแห่งความไม่รู้นั้น

2. อัถถัญญาตา (ความรู้จักผล) คือ รู้ความมุ่งหมายหรือประโยชน์ที่ประสงค์ รู้จักผลที่จะเกิดขึ้นเนื่องจากการกระทำ หมายถึง การใช้สื่อเพื่อแสดงให้ผู้เรียนเห็นผลของการกระทำ

3. อัถตัญญาตา (ความรู้จักตน) คือ รู้ว่าตัวของเรานั้นว่าโดยฐานะ ภาวะ เพศ กำลังความรู้ความสามารถ และคุณธรรมเป็นอย่างไรจึงจะเหมาะสมกับสภาพในการสั่งสอน

4. มัตตัญญาตา (ความรู้จักประมาณ) คือ ใช้หลักความพอดี

5. กาลัญญาตา (ความรู้จักกาล) คือ รู้จักการเวลาอันเหมาะสมที่จะใช้สื่อการเรียนการสอน

6. ปริสัจญญาตา (ความรู้จักชุมชน) ได้แก่ การรู้จักบริษัทที่ประชุมว่าชุมชนนี้เมื่อเข้าไปสั่งสอนจะต้องทำอย่างไร

7. บุคคลัญญาตา (ความรู้จักบุคคล) คือ รู้ถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลว่าโดยอริยาสัย ความสามารถและคุณธรรมว่าแตกต่างกันอย่างไร ควรปฏิบัติต่ออย่างไร เป็นต้น นอกจากนี้พระองค์ได้ทรงจำแนกบุคคลตามความสามารถในการเรียนรู้ออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

7.1 อุกขมูติัญญาตา ความเป็นผู้รู้โดยฉับพลัน

7.2 วิปจิตัญญาตา ความเป็นผู้รู้ต่อเมื่อได้รับการขยายความ

7.3 เนยยะ เป็นผู้พอที่จะแนะนำได้โดยการฝึกอบรม

7.4 ปทปรมะ ผู้ائبปัญญาย่อมไม่เข้าใจความลึกซึ้ง⁵⁹

ตามหลักพุทธศาสตร์แสดงให้เห็นการเลือกสื่อการเรียนการสอนของพระพุทธเจ้าโดยนำหลักสัปปุริสธรรม 7 ประการ มาใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาในการเลือกสื่อการเรียนการสอนอีกแนวทางหนึ่ง ซึ่งในการใช้สื่อการเรียนการสอนของพระพุทธเจ้า พระองค์ทรงเลือกใช้ได้เหมาะสมกับธรรมชาติการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลเป็นอย่างดี

ไชยยศ เรื่องสุวรรณ กกล่าวว่า “การเลือกสื่อการสอนเพื่อนำมาเกื้อหนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะหากครูเลือกสื่อที่ไม่เหมาะสมเข้ามาใช้ในการเรียนการสอนแล้ว การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น อาจจะไม่บรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย” ดังนั้นครูควรเลือกสื่อการสอนโดยยึดหลักดังนี้

1. สื่อต้องสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายและเรื่องที่สอน
2. สื่อต้องเหมาะสมกับความรู้และประสบการณ์ของผู้เรียน
3. มีความเหมาะสมกับวัยและระดับของผู้เรียน
4. เนื้อหาและวิธีใช้ไม่ยุ่งยากและซับซ้อนจนเกินไป
5. มีความน่าสนใจและทันสมัย
6. เนื้อหามีความถูกต้อง
7. เทคนิคการผลิตดี เช่น ขนาด สี เสียง ภาพ ความจริง เป็นต้น
8. สามารถนำเข้าร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนได้ดี
9. ถ้ามีสื่อการสอนหลายอย่างในเรื่องเดียวกันให้กำหนดว่าสื่อใดเหมาะสมที่สุดที่จะให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้เรียนได้ดีที่สุดในเวลาอันสั้น⁶⁰

เอดการ์ เดล (Edgar Dale) ได้ให้ข้อเสนอแนะในการเลือกสื่อการสอนไว้ดังนี้

1. สื่อการสอนนั้นจะสามารถให้แนวคิดที่ถูกต้องมากเพียงใด
2. สื่อการสอนนั้นจะสามารถสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในสิ่งที่เรียนได้ดีเพียงใด
3. สื่อการสอนนั้น ๆ เหมาะสมกับวัย สติปัญญาและประสบการณ์ต่าง ๆ ของผู้เรียนเพียงใด
4. สภาพแวดล้อมเหมาะที่จะใช้สื่อการสอนนั้น ๆ หรือไม่

⁵⁹พระราชวรานูณี, พจนานุกรมพุทธศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, 2518), หน้า 172.

⁶⁰ไชยยศ เรื่องสุวรรณ, เทคโนโลยีทางการศึกษา : หลักการและแนวปฏิบัติ, อ่างแล้ว, หน้า 157.

5. มีข้อเสนอแนะสั้น ๆ ในการใช้สื่อการสอนนั้นสำหรับครูหรือไม่
6. สื่อการสอนนั้นสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนพัฒนาทางด้านความคิดได้หรือไม่
7. มีความคุ้มค่ากับเวลาและการลงทุนหรือไม่⁶¹

อีริกสัน (Erickson) ได้แนะนำว่า ครูควรเลือกสื่อการสอน โดยพิจารณา ดังนี้

1. สื่อการสอนนั้นเป็นประโยชน์ต่อหน่วยการสอน และเป็นกิจกรรมในการแก้ปัญหา หรือประสบการณ์เฉพาะหรือไม่
2. เนื้อหาที่ต้องใช้สื่อการสอนในการสื่อความหมายนั้นเป็นประโยชน์และสำคัญแก่ผู้เรียน ชุมชนและสังคมหรือไม่
3. สื่อการสอนนั้นเหมาะกับจุดประสงค์การสอนหรือเป้าหมายของผู้เรียนหรือไม่
4. มีการตรวจสอบระดับความยากของจุดประสงค์การสอน เกี่ยวกับความเข้าใจและความสามารถ เจตคติหรือความนิยมหรือไม่
5. สื่อการสอนนั้นให้ความสำคัญต่อประสบการณ์จากการคิด การโต้ตอบ การอภิปรายและการศึกษาหรือไม่
6. ตรงกับเนื้อหาที่สอนในรูปของปัญหาและกิจกรรมของผู้เรียนหรือไม่
7. สื่อการสอนนั้นให้แนวคิดที่มีความสัมพันธ์กันหรือไม่
8. สื่อการสอนนั้นให้เนื้อหาความรู้เกี่ยวกับขนาด อุณหภูมิ น้ำหนัก ความลึก ระยะทางการกระทำ กลิ่นเสียง สี ความมีชีวิตชีวา อารมณ์หรือไม่
9. สื่อการสอนนั้นให้ความแน่นอนและทันสมัยหรือไม่
10. สื่อการสอนนั้นปรับให้เข้ากับจุดประสงค์ที่พึงปรารถนาได้หรือไม่
11. สื่อการสอนนั้นมีรสนิยมนดีหรือไม่
12. สื่อการสอนนั้นใช้ในห้องเรียนธรรมดาได้หรือไม่
13. เนื้อหาความรู้ของสื่อการสอนมีตัวอย่างให้มากได้หรือไม่⁶²

⁶¹Edgar Dale, *Audiovisual Method in Teaching*, อังใน กิดานันท์ มลิทอง, เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม, อังแล้ว, หน้า 18.

⁶²Erickson, Carlton W.H., *Administering Instructional Media Programs*, อังใน จริยา เหนียนเฉลย, เทคโนโลยีการศึกษา, อังแล้ว, หน้า 52.

ล้นทัด ภิบาลสุขและพิมพีใจ ภิบาลสุข ให้ข้อเสนอแนะในการเลือกสื่อการเรียนการสอนไว้ดังนี้

องค์ประกอบในการเลือกสื่อการเรียนการสอน

1. จุดมุ่งหมายของการสอนและเนื้อหาวิชา

การเลือกสื่อการเรียนการสอนกับจุดมุ่งหมายของการสอน และเนื้อหาวิชาผู้สอนจำเป็นต้องนำจุดมุ่งหมายของการสอนและของเนื้อหาวิชาเป็นเครื่องพิจารณา เพื่อจะกำหนดได้ว่าในลักษณะเนื้อหาวิชาที่จะนำมาสอนนี้ต้องการให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้หรือมีพฤติกรรมขั้นสุดท้ายอย่างไร ลักษณะจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนสามารถจำแนกออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1.1 พุทธิพิสัย เป็นการเรียนรู้ด้านเนื้อหาวิชาที่จะให้เกิดปัญญา ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ และการประเมินผล

1.2 จิตพิสัย เป็นการเรียนรู้ด้านความรู้สึกอารมณ์ ความเชื่อ เจตคติ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจ

1.3 ทักษะพิสัย เป็นการเรียนรู้ด้านทักษะ ได้แก่ การเคลื่อนไหว การลงมือทำงาน การบังคับกล้ามเนื้อ เป็นต้น

4. สัมพันธ์ทักษะพิสัย เป็นการเรียนรู้ด้านทักษะที่เกี่ยวข้องกับความสามารบในการเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การทำงานเป็นหมู่คณะ เป็นต้น

2. รูปแบบและระบบของการเรียนการสอน

การเลือกสื่อการเรียนการสอนกับรูปแบบและระบบของการเรียนการสอนรูปแบบของการเรียนการสอนที่มีลักษณะต่างกัน เช่น การสอนแบบบรรยาย การสอนแบบอภิปราย การสอนแบบสาธิต การสอนแบบสืบสวน ย่อมมีผลต่อการเลือกสื่อการเรียนการสอน หรือระบบของการเรียนการสอนซึ่งแบ่งออกเป็นการสอนกลุ่มใหญ่ การสอนกลุ่มย่อย และการสอนรายบุคคลย่อมมีผลต่อการเลือกสื่อการเรียนการสอนทั้งสิ้น ดังนั้นผู้สอนจึงคำนึงถึงรูปแบบและระบบของการเรียนการสอนที่จะจัดให้ผู้เรียนไปพร้อมๆกับการเลือกสื่อการเรียนการสอน

3. ลักษณะของผู้เรียน

การเลือกสื่อการเรียนการสอนกับลักษณะของผู้เรียน ลักษณะผู้เรียนที่ควรพิจารณาในการเลือกสื่อการเรียนการสอนได้แก่

3.1 ลักษณะเฉพาะโดยทั่วไป เช่น อายุ เพศ และสุขภาพ

3.2 ลักษณะทางความรู้สึกหรือเจตคติ เช่น ความเชื่อ ความสนใจ อารมณ์

3.3 ลักษณะทางการศึกษา เช่น พื้นฐานความรู้ทั่วไป ประสบการณ์เดิม ความถนัดในการเรียน

3.4 ลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม เช่น อาชีพ เชื้อชาติ ศาสนา ฐานะ และระดับทางวัฒนธรรม

ในการเลือกสื่อการเรียนการสอนที่ดีควรมุ่งให้ผู้เรียนมีการจัดกลุ่มเป็นกลุ่มหลักเพียงกลุ่มเดียวมิให้นำไปใช้ได้กับผู้เรียนทุก ๆ กลุ่ม

4. เกณฑ์เฉพาะของสื่อ

การเลือกสื่อการเรียนการสอน โดยพิจารณาถึงเกณฑ์เฉพาะของสื่อแต่ละชนิด สื่อการเรียนการสอนแต่ละประเภทย่อมมีคุณสมบัติและข้อจำกัดต่อการเรียนการสอนแตกต่างกันไป ดังนั้นผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาถึงบทบาทของสื่อแต่ละชนิดว่ามีความเหมาะสมกับประสบการณ์หรือลักษณะการเรียนการสอนอย่างไร ตลอดจนสื่อนั้นมีข้อดีข้อจำกัดเพียงไร ซึ่งกำหนดเกณฑ์การพิจารณาไว้ดังต่อไปนี้

4.1 เกณฑ์สำหรับภาพยนตร์และรายการ โทรทัศน์ เป็นสื่อซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ได้อย่างกว้างขวาง เกิดความประทับใจ ทำสิ่งซึ่งอยู่ไกลและคำบรรยายกับภาพประกอบมีความสมดุลกัน ควรมีเกณฑ์ดังต่อไปนี้

- ภาพคมชัดหรือไม่
- เสียงมีความเป็นจริงหรือน่าฟังเพียงใด
- มีการเคลื่อนไหวเพียงพอหรือไม่
- มีความต่อเนื่องและเข้าใจง่าย
- มีการประกอบภาพดี
- เนื้อหา บทสนทนา และดนตรีเข้ากันได้
- มีความยาวพอเหมาะ
- การจัดลำดับขั้นตอนเหมาะสม

4.2 เกณฑ์สำหรับหุ่นจำลองและการแสดงเพื่อการศึกษา เป็นสื่อที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์และแสดงให้เห็นถึง โครงสร้าง ความสัมพันธ์ของสิ่งที่มองไม่เห็นหรือสิ่งซึ่งไม่อาจนำของจำลองมาได้ ซึ่งควรมีเกณฑ์ดังต่อไปนี้

- ความคงทนถาวร
- มีขนาดและสัดส่วนที่ดี
- มีคำบรรยายที่เข้าใจง่าย
- มีสภาพเหมือนจริง
- มีรายละเอียดเพียงพอ

4.3 เกณฑ์สำหรับรูปภาพ สไลด์ फिल्मสตริป เป็นสื่อที่ต้องการให้ผู้เรียนเห็นภาพนั้นพร้อมกันทั้งชั้น และต้องการศึกษารายละเอียดของแต่ละส่วนนาน ๆ ซึ่งควรมีเกณฑ์ดังต่อไปนี้

- มีเนื้อหาเฉพาะสื่อที่จำเป็น
- รายละเอียดมีขนาดและจำนวนพอเหมาะ
- คุณภาพในการถ่ายทำดีทั้งความคมชัดและการประกอบภาพ
- มีความถูกต้องทั้งในแง่การศึกษาและศิลปะ
- สีเป็นธรรมชาติและน่าพอใจ
- ภาพถูกจัดไว้เป็นชุด
- มีการลำดับภาพที่ต่อเนื่อง
- มีการต่อเนื่องของภาพที่ตรงกับจุดมุ่งหมายของการสอน
- ขนาดของหัวเรื่องและคำบรรยายมีความเหมาะสม

4.4 เกณฑ์สำหรับเทป แผ่นเสียงและรายการวิทยุ เป็นสื่อที่เน้นทักษะในการฟัง และการออกเสียง สามารถนำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในที่ต่าง ๆ มาสู่ผู้เรียนได้ ควรมีเกณฑ์ดังต่อไปนี้

- มีเสียงประกอบดี
- เสียงบรรยายน่าฟัง
- มีบทกระตุ้นเนื้อหาดี
- มีความต่อเนื่องระหว่างตอนดี
- มีบทสนทนาที่ดี
- ความยาวของรายการพอเหมาะ

4.5 เกณฑ์สำหรับวัสดุกราฟิกและภาพโปร่งใส เป็นสื่อที่แสดงให้เห็นส่วนประกอบแสดงการเปรียบเทียบสถิติที่สำคัญ ตลอดจนการสอนประโยคและการเล่าเรื่อง ควรมีเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

- สัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้เหมาะสมกับระดับชั้น
- สะดวกที่จะใช้ประกอบการสอน
- มีความยากง่ายและเหมาะสมกับผู้เรียน
- ขนาดและตัวอักษรได้มาตรฐาน
- มีสีที่เหมาะสมและน่าสนใจ

4.6 เกณฑ์สำหรับบทเรียน โปรแกรมชุดการสอน เป็นสื่อที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ศึกษาด้วยตัวเองอย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีเกณฑ์ดังต่อไปนี้

- เนื้อหาถูกนำเสนอเป็นขั้นตอนทีละน้อยอย่างเหมาะสม

- ภาพประกอบมีความพร้อมและการเสนอรายละเอียด
- คำบรรยายกับภาพประกอบมีความสมดุลกัน
- ได้ผ่านการทดลองที่ได้ผลดี
- ส่วนประกอบในบทเรียน เช่น คำสั่ง การตอบคำถามเหมาะสม และเข้าใจง่าย
- สิ่งต่าง ๆ ที่ประกอบในบทเรียนเหมาะสมกับการนำเสนอและเนื้อหา
- ความยาวของบทเรียนมีความเหมาะสม

5. วัสดุ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีอยู่ การเลือกสื่อการเรียนการสอนกับวัสดุ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีอยู่ การเลือกจะต้องคำนึงถึงสภาพของวัสดุ อุปกรณ์ ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีอยู่ในสถานที่นั้น ๆ ด้วย เช่น ถ้าจะเลือกใช้สื่อประเภทเครื่องฉาย หรือเครื่องเสียงในโรงเรียนที่ยังไม่มีกระแสไฟฟ้าใช้ย่อมกระทำไม่ได้ ผู้สอนจำเป็นต้องเลือกสื่อทดแทนอื่น ๆ เช่น การใช้รูปภาพ ภาพพลิก หรือหาเครื่องเสียงที่ใช้แบตเตอรี่ เป็นต้น⁶³

2. หลักการเตรียมสื่อการเรียนการสอน

อีริกสันและเคิร์ล (Erickson and Curl) ได้กล่าวถึงการเตรียมก่อนการใช้สื่อการสอน ต้องเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนก่อน ดังนี้

1. พัฒนาการสร้างความพร้อมเฉพาะอย่าง เช่น จะให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนตอนไหนอย่างไร
2. แนะนำผู้เรียนเพื่อเป็นการเร้าให้เกิดความรู้ จากสื่อที่ครูเลือกมา
3. สร้างกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสื่อการสอน
4. เลือกหาวิธีที่เหมาะสม ที่จะนำไปสู่การใช้สื่อการสอนนั้น ๆ
5. ใช้แหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ เพื่อสร้างความพร้อมให้เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียน

นอกจากนั้นยังต้องเตรียมและควบคุมเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกและจัดสถานการณ์เพื่อให้การใช้สื่อการสอนนั้นคุ้มค่ากับเวลา และทำให้ผู้เรียนมีความตั้งใจและมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ครูควรมีความสามารถและทักษะพื้นฐานดังนี้

1. สามารถใช้เครื่องมือเทคโนโลยีการศึกษาได้
2. สามารถป้องกันและแก้ไขข้อขัดข้องของเครื่องมือต่าง ๆ ได้
3. สามารถจัดสภาพห้องเรียนได้ดี ถ้าเป็นการฉายก็สามารถจัดสภาพการฉายได้ดี
4. สามารถติดตั้งเครื่องมือต่าง ๆ ได้ดี

⁶³ สันทัก ภิบาลสุขและพิมพ์ใจ ภิบาลสุข, การใช้สื่อการสอน, (ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2524), หน้า 40.

5. ตัดตั้งอุปกรณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม สะดวกต่อการใช้และการติดตามและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าไปมีส่วนร่วมได้เป็นอย่างดี

6. สามารถวางแผนกำหนดช่วงเวลาได้อย่างเหมาะสม⁶⁴

ไชยยศ เรื่องสุวรรณ กล่าวว่าการนำเสนอสื่อการเรียนการสอนในห้องเรียนมีหลักการสำคัญเป็นแนวปฏิบัติ ดังนี้

1. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม เช่น การซักถามอภิปราย การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ
2. ตอบและอธิบายข้อซักถามของผู้เรียน ซึ่งสาระสำคัญ ขั้นตอนและข้อเท็จจริงต่างๆ ที่ผู้เรียนจะเรียนได้จากสื่อ นั้น ๆ ตลอดจนแนะนำการเรียนรู้อีกสื่อ
3. พยายามสำรวจตัวครูอยู่เสมอในระหว่างการใช้สื่อการเรียนการสอนไม่ว่าจะเป็นสีหน้า ท่าทาง ในขณะที่สอน ดังนี้
  - ในขณะที่พูดหรืออภิปรายควรพูดด้วยใบหน้าที่ยิ้มแย้มเป็นมิตรกับผู้เรียน
  - ใช้สายตาให้เป็นประโยชน์ เฉพาะสายตาของครูจะช่วยให้ผู้เรียนใส่ใจติดตามตามบทเรียน และเป็นการสร้างนิสัยในชั้นเรียนทางอ้อม
  - เสียงของครูต้องดังเหมาะสม มีระดับเสียง พูดด้วยความเร็วที่พอเหมาะมีการย้ำหรือเน้นเมื่อถึงตอนสำคัญ
  - ท่าทางและบุคลิกของครูมีอิทธิพลต่อความเชื่อ ความมั่นใจและความประทับใจต่อผู้เรียนมาก ไม่ควรมองข้ามในเรื่องนี้
  - การแสดง พยายามแสดงออกให้มากอย่างนักแสดงที่ดี พูดน้อยอย่างคล่องแคล่วไม่ลุกลุกกลน
  - ปฏิบัติตนในการสอนอย่างสม่ำเสมอ เช่น การสอนตรงต่อเวลา จัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยความมั่นใจ
  - แสดงท่าทางให้ความสนใจและความสำคัญต่อผู้เรียนด้วยความจริงใจและยุติธรรม

⁶⁴Erickson and Curi, **Fundamentals Of Teaching with Audiovisual Technology**, อังโน ดุษณี โคตรมา, “สภาพและปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของพนักงานครูเทศบาล สังกัดเทศบาล เมืองนครพนม จังหวัดนครพนม”, **ปริญญาานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**, อ่างแก้ว, หน้า 20.

4. ใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างมีขั้นตอน สอดคล้องกับจังหวะเวลาและเนื้อหาตามที่ได้เตรียมหรือวางแผนไว้⁶⁵

บันทึก ภิบาลสุขและพิมพ์ใจ ภิบาลสุข กล่าวถึง การเตรียมก่อนใช้สื่อการสอนว่า ควรเตรียมผู้สอน ผู้เรียน และชั้นเรียน ดังนี้

1. การเตรียมตัวของผู้สอน

- 1.1 พิจารณาคูณค่าและจุดมุ่งหมายของบทเรียนที่สอน
- 1.2 พิจารณาความสนใจและความต้องการของผู้เรียน
- 1.3 พิจารณาถึงสิ่งที่จะเป็นปัญหาในการสอน
- 1.4 เตรียมการสอน
- 1.5 จัดหาหรือผลิตสื่อการสอน ซึ่งจะแก้ปัญหาของการเรียนในชั้นที่ได้พิจารณาเลือกไว้แล้ว
- 1.6 พิจารณาถึงวิธีที่จะใช้สื่อการสอนนั้นให้ได้ผลดีที่สุด
- 1.7 เตรียมและทดลองใช้สื่อการสอนก่อนการใช้อย่างจริงจังในห้องเรียน
- 1.8 เตรียมอุปกรณ์หรือสื่อการสอนที่เหมาะสม เพื่อแจกจ่ายให้ผู้เรียน เช่น คำบรรยายประกอบการสอน
- 1.9 ถ้าจำเป็นต้องมีผู้ช่วยในการฉายหรือบริการอื่น ๆ ควรจะได้มีการซักซ้อมความเข้าใจกันเสียก่อน
- 1.10 จัดเรียงลำดับสื่อการสอนที่จะใช้ไว้ตามลำดับก่อนหลังที่ต้องการ

2. การเตรียมผู้สอน

- 2.1 อธิบายให้ผู้เรียนได้ทราบล่วงหน้าว่าจะใช้สื่อการสอนอะไร สอนอะไร เพื่ออะไร ที่ไหน อย่างไร เมื่อไร
- 2.2 อธิบายให้ผู้เรียนทราบล่วงหน้า จะต้องมีส่วนร่วมในระหว่างการใช้สื่อการสอนอย่างไรบ้าง เช่น คอยสังเกตหรือฟังตรงส่วนที่สำคัญ การหาคำตอบหรือคำศัพท์ใหม่ ซึ่งผู้สอนจะบอกหรือเขียนเอาไว้ล่วงหน้า
- 2.3 อธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจว่ากิจกรรมที่จะต้องปฏิบัติหลังจากการใช้สื่อการสอนแล้วมีอะไรบ้าง

⁶⁵ไชยยศ เรืองสุวรรณ, เทคโนโลยีทางการศึกษา : หลักการและแนวปฏิบัติ, อ่างแก้ว, หน้า 26.

3. การเตรียมชั้นเรียน

3.1 เตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกที่จะต้องใช้ร่วมกับสื่อการสอนที่เลือกไว้ เช่น สายไฟ หม้อแปลง แผงติดภาพ เป็นต้น

3.2 ตรวจสอบสภาพของห้องที่ใช้สื่อการสอนล่วงหน้า การจัดที่นั่ง การตั้งจอและเครื่องฉายที่จ่ายกระแสไฟฟ้า ระยะทางผู้ดูกับจอ การควบคุมแสงสว่างในห้อง เป็นต้น

3.3 เตรียมเครื่องมือต่าง ๆ ที่จำเป็น เช่น การควบคุมอุณหภูมิ การควบคุมแสงสว่าง เป็นต้น

3.4 จัดบรรยากาศของห้องให้สะดวกสบาย เช่นการถ่ายเทอากาศ⁶⁶

2. หลักการนำเสนอสื่อการเรียนการสอน

ศิริพงศ์ พยอมแย้ม กล่าวว่า เพื่อให้การใช้สื่อการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ผู้สอนจะต้องดำเนินการนำเสนอสื่อในลักษณะดังต่อไปนี้

1. กลยุทธ์ในการนำเสนอสื่อ การดำเนินขั้นตอนในการนำเสนอสื่อของผู้เรียน ได้แก่

1.1 ดำเนินการใช้สื่อตามลำดับขั้นที่ได้วางแผนไว้ตามจังหวะของเนื้อหาโดยไม่สับสน

1.2 ไม่ควรให้ผู้เรียนได้เห็นสื่อหลาย ๆ ชนิดพร้อม ๆ กัน สื่อใดที่ยังไม่มีบทบาทต่อเนื้อหาก็ยังไม่ควรนำขึ้นมาแย่งความสนใจจากสื่อที่กำลังใช้สอน แม้แต่ภาพที่ได้เตรียมเขียนไว้บนกระดานคำที่ควรนำกระดาษมาไว้ก่อน เป็นต้น

1.3 ควบคุมเวลาในการใช้สื่อให้เป็นไปอย่างเหมาะสม ไม่เร็วจนผู้เรียนศึกษาไม่ทันและไม่นานจนผู้เรียนเบื่อหน่าย

1.4 ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ประกอบการใช้สื่อตามขั้นตอนที่ได้วางแผนไว้ทั้งก่อนการนำเสนอสื่อ ระหว่างการนำเสนอสื่อ และหลังการนำเสนอสื่อ เช่น การตั้งคำถาม การอภิปราย เป็นต้น

1.5 อธิบายเน้นรายละเอียดในขณะนำเสนอสื่อในจุดที่ผู้เรียนอาจไม่เข้าใจและสับสนในเนื้อหา

1.6 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ร่วมกิจกรรมในการใช้สื่ออย่างทั่วถึง เช่น การทดลอง การอภิปราย การซักถาม

⁶⁶ สันทัด ภิบาลสุขและพิมพ์ใจ ภิบาลสุข, การใช้สื่อการสอน, อ่างแล้ว, หน้า 24.

2. ความสามารถในการนำเสนอสื่อของผู้สอน ได้แก่

- 2.1 ต้องมีความสามารถในการใช้เครื่องมือโสตทัศนวิ
เครื่องมือได้
- 2.2 ต้องมีความสามารถในการตรวจสอบข้อบกพร่องและความผิดปกติของ
ประเภทได้
- 2.3 สามารถเลือกกำหนดความมืดของห้องฉายให้เหมาะสมกับการฉายแต่ละ
ประเภทได้
- 2.4 มีความรู้เกี่ยวกับระบบเสียงที่ดี
- 2.5 รู้จักเลือกจังหวะในการนำเสนอสื่อ
- 2.6 มีความสามารถในการแสดงสื่อต่าง ๆ ได้อย่างคล่องแคล่ว ไม่เคอะเขิน
- 2.7 ไม่ละทิ้งห้องขณะใช้สื่อเพื่อคอยปรับปรุงแก้ไขความบกพร่องของการใช้สื่อ
เช่น ภาพไม่คมชัด เสียงไม่ชัด เป็นต้น
- 2.8 จะต้องสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนตลอดเวลาที่ใช้สื่อเพื่อปรับปรุงการ
นำเสนอสื่อ

2.9 มีการใช้เสียง ท่าทาง สายตา ตลอดจนบุคลิกภาพที่น่าสนใจแก่ผู้เรียน

2.10 ในการนำเสนอสื่อจะต้องไม่ยืนบังต่อผู้เรียน

3. การใช้สื่อในการสอนระยะต่าง ๆ บทบาทของสื่อต่อการเรียนการสอนนั้น สามารถสนอง
ตอบทเรียนได้ทุกระยะขั้นตอนในการเรียนการสอน ซึ่งอาจจำแนกได้เป็น 5 ระยะดังนี้

3.1 ระยะนำเข้าสู่บทเรียน (Introduction) เป็นการสร้างความเข้าใจเบื้องต้นแก่
ผู้เรียนต่อจุดมุ่งหมาย ลักษณะการเรียน และแนวทางไปสู่ความสำเร็จในการเรียน อาจใช้สื่อต่าง ๆ
เช่น ภาพนิ่ง ภาพยนตร์ เทปเสียงเข้าช่วย เป็นต้น

3.2 ระยะพัฒนาการเรียนรู้ (Development) เป็นขั้นการวางแผนการเรียนการสอน
ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน การกำหนดโครงการ การศึกษาปัญหา ในการเรียนการสอนระยะนี้จะมี
ทั้งการศึกษาเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มย่อย สื่อการเรียนการสอนซึ่งจะใช้ในระยะนี้ประกอบด้วย
สื่อหลายชนิด เช่น รูปภาพ แผนที่ ลูกโลก หุ่นจำลอง ของจริง เกม วารสาร ภาพยนตร์ สไลด์
บทเรียน โปรแกรม ชุดการสอน เครื่องเล่น โดยขึ้นอยู่กับความเหมาะสมแต่ละกิจกรรม

3.3 ระยะการรวบรวมความรู้ (Organization) หลังจากที่ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้
แล้วจะนำผลของการศึกษามาประมวลและจัดระบบด้วยสื่อชนิดต่าง ๆ เช่นการเขียนรายงาน การ
สรุปในแผ่น โปร่งใส การแสดงนาฏการ เป็นต้น

3.4 ระยะเวลาสรุปบทเรียน (Summarizing) เป็นระยะที่ผู้สอนและผู้เรียนได้ร่วมกันสรุปและอภิปรายผลจากการศึกษาโดยการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน สื่อการเรียนการสอนจะได้ใช้ในระยะนี้ได้แก่ สื่อเพื่อนำไปสู่การอภิปราย เช่น फिल्मภาพยนตร์ รูปภาพ เป็นต้น

3.5 ระยะเวลาประเมินผล (Evaluation) เป็นการนำสื่อการเรียนการสอนในลักษณะที่จะนำไปสู่การทดสอบผู้เรียนซึ่งได้แก่ การใช้สไลด์ เทปเสียง ของจริง รูปภาพ แบบทดสอบ ป้ายไฟฟ้า เครื่องช่วยสอน เป็นต้น

4. หลักการทั่วไปในการใช้สื่อประกอบการสอนเพื่อให้การใช้สื่อประกอบการสอนเป็นไปอย่างราบรื่นสร้างความพอใจให้แก่ผู้เรียนและบังเกิดประสิทธิผลต่อการเรียนการสอนอย่างแท้จริง ผู้สอนควรพิจารณาหลักการทั่วไปในการใช้สื่อประกอบการสอน ดังต่อไปนี้

- 4.1 สื่อการสอนที่นำมาใช้จะต้องเข้ากับเรื่องราวที่กำลังบรรยายอยู่จริง
- 4.2 สื่อการสอนที่นำมาใช้ควรปรับปรุงให้เหมาะกับความเข้าใจ ประสบการณ์และระดับสติปัญญาของผู้เรียน
- 4.3 ระยะเวลาที่จะใช้สื่อการสอนให้เหมาะสมพอดีอย่างแน่นอน อย่าให้ช่างเป็นการถ่วงเวลาบรรยายหรือใช้เร็วจนผู้เรียนตามไม่ทัน
- 4.4 วางแผนล่วงหน้าอย่างรอบคอบว่าจะเลือกใช้สื่อการสอนอะไร กับเนื้อหาใด ตรงไหน บรรยายตอนใด และอย่างไร
- 4.5 ชักซ้อมวิธีการใช้สื่อการสอนที่เตรียมไว้ให้คล่องแคล่วมั่นใจ การใช้สื่อการสอนบางประเภทจำเป็นต้องมีผู้ช่วย ในกรณีนี้จำเป็นต้องตระเตรียมชักซ้อมกันให้เรียบร้อยก่อนล่วงหน้า
- 4.6 ในขณะที่ใช้สื่อการสอนอย่าอยู่ระหว่างสื่อที่กำลังใช้กับผู้เรียน ควรยืนอยู่ด้านข้าง หรือด้านหลัง และไม่ควรยืนหันหลังให้ผู้เรียน ควรหันหน้าไปทางผู้เรียนเสมอ
- 4.7 ในขณะที่ใช้สื่อประกอบการบรรยาย ควรพูดกับผู้เรียน อย่าพูดกับตัวสื่อเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจต่อบทเรียน และยังสามารถสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน ได้อีกด้วย
- 4.8 เมื่อยังไม่ถึงเวลาที่จะใช้สื่อ ควรซ่อนหรือปิดบังสื่อ นั้นไว้ก่อน เพราะถ้าเปิดเผยสื่อให้ผู้เรียนเห็น ผู้เรียนอาจไม่สนใจการบรรยาย
- 4.9 ตัวอักษรที่ใช้ประกอบสื่อ เช่น แผนภูมิ แผนภาพ แผนที่ รูปภาพ ควรมีขนาดใหญ่ อ่านง่าย และชัดเจน
- 4.10 อย่าปล่อยให้ผู้เรียนต้องรอคอยการบรรยายต่อมานานเกินไป โดยที่ผู้สอนเตรียมสื่ออยู่ เพราะถ้าผู้เรียนเสียความตั้งใจในการเรียนแล้ว ยากที่จะเรียกความตั้งใจกลับคืนมาได้

4.11 อุปกรณ์ประกอบการใช้สื่อ เช่น ที่ตั้ง แผง ขาหยั่ง สายไฟ ม่านบังแสงจะต้องเตรียมไว้ล่วงหน้าให้เรียบร้อย

4.12 การให้ผู้เรียนดูสื่อการสอนเป็นรายบุคคลระหว่างการบรรยายและส่งต่อ ๆ กันไปจนครบนั้นหากไม่จำเป็นจริง ๆ แล้วไม่ควรใช้ เพราะจะทำให้ผู้เรียนเสียเวลา เสียความตั้งใจ เกิดความไม่เป็นระเบียบ ถ้าจะแจกสื่อควรหยุดการบรรยายและชี้แจงสั้น ๆ ก่อนแจกสื่อ

5. เกณฑ์ทั่วไปในการเลือกและใช้สื่อการเรียนการสอนมีดังนี้

- 5.1 ไม่มีสื่อการเรียนการสอนใดจะดีที่สุดสำหรับทุกจุดประสงค์การเรียนรู้
- 5.2 จะต้องใช้สื่อที่มีความเหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้
- 5.3 ผู้ใช้สื่อจะต้องมีความคุ้นเคยกับเนื้อหาในสื่อการเรียนการสอนนั้น
- 5.4 สื่อจะต้องเหมาะสมกับแบบและขนาดของกลุ่มในการเรียน
- 5.5 สื่อจะต้องเหมาะสมกับความสามารถและลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียน
- 5.6 สื่อจะดีหรือไม่ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับที่ความเป็นรูปธรรมหรือนามธรรมของสื่อแต่จะอยู่ที่ความเหมาะสมกับเนื้อหาเป็นสำคัญ

5.7 การเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนควรพิจารณาที่จุดประสงค์ของการเรียนรู้มากกว่าอคติหรือความพอใจส่วนบุคคลที่มีต่อสื่อ

5.8 สภาพแวดล้อมทางกายภาพจะมีผลต่อการใช้สื่อและประสิทธิผลที่จะได้รับจากการใช้สื่อ

นอกจากการใช้สื่อจะต้องพิจารณาถึงบทบาทของสื่อแต่ละประเภทต่อกิจกรรมการเรียนการสอนแล้วในด้านของผู้สอนเองก็จำเป็นต้องมีขั้นตอนในการปฏิบัติเพื่อการใช้สื่อเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังต่อไปนี้

1. การเตรียมผู้สอนให้พร้อม ได้แก่ การตรวจสอบ จัดลำดับ กำหนดขั้นตอนในการใช้งานอย่างเหมาะสม เตรียมคำถามและกิจกรรมต่อเนื่อง
2. เตรียมสภาพแวดล้อมของการใช้สื่อ ได้แก่ การตรวจสอบ จัดลำดับ กำหนดขั้นตอนในการใช้งานอย่างเหมาะสม เตรียมคำถามและกิจกรรมต่อเนื่อง
3. เตรียมผู้เรียนให้พร้อมแนะนำสิ่งที่จะต้องรู้ สิ่งที่ต้องศึกษา บอกถึงกิจกรรมที่จะตามมาหลังจากการใช้สื่อ
4. ใช้สื่อตามแผนที่วางไว้ ในระหว่างการใช้อาจต้องคอยตรวจสอบและแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้

5. ติดตามผลการใช้สื่อเพื่อหาข้อบกพร่องและปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้นไป⁶⁷

4. หลักการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน

บราวน์และคณะ (Brown and Other) กล่าวว่า “การติดตามและประเมินผล เป็นขั้นสุดท้ายของการใช้สื่อการสอนในชั้นเรียน ซึ่งครูจะต้องวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่ได้จากสื่อการสอน และกิจกรรมการเรียนการสอน โดยอาจจะจัดเป็นการติดตามผล เช่น การอภิปราย การสรุปร่วมกัน การค้นคว้ารายงานเพิ่มเติม เป็นต้น⁶⁸

สันทัต ภิบาลสุขและพิมพ์ใจ ภิบาลสุข ได้สรุปการประเมินผลไว้ดังนี้

1. ตั้งคำถามสรุปไว้เป็นตอน ๆ
2. อธิบายสิ่งที่นักเรียนสงสัยอย่างแจ่มแจ้ง
3. ทดสอบความเข้าใจถ้าเห็นสมควร
4. อภิปรายถึงสื่อการสอนที่ใช้ไปแล้วโดยละเอียด ซึ่งเป็นการประเมินผลประสิทธิภาพของสื่อการสอนนั้นด้วย เป็นการให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการวิจารณ์ หรืออาจใช้วิธีคำถามเพื่อดูว่านักเรียนบรรลุถึงพฤติกรรมที่ต้องการหรือไม่ มากน้อยเพียงใด เป็นต้น⁶⁹

อีริกสันและเคิร์ล (Erickson and Curl) กล่าวว่า ครูควรประเมินผลทั้งจากตัวสื่อและจากการใช้สื่อการสอนของตนเอง ทำให้ทราบว่าสื่อนั้นมีคุณค่าต่อการเรียนการสอนมากน้อยเพียงใด ครูเองมีเทคนิคในการใช้สื่อการสอนนั้นดีพอหรือไม่ และสื่อการสอนสามารถบรรลุจุดมุ่งหมายการสอนหรือไม่เพียงใด เพื่อนำไปปรับปรุงใช้ให้เหมาะสมในโอกาสต่อไป⁷⁰

ไชยยศ เรืองสุวรรณ ได้สรุปหลักการประเมินผลไว้ว่า ควรประเมินผลจากองค์ประกอบการใช้สื่อการสอนสำคัญ 3 ประการ คือ ครูใช้สื่อการสอน ผู้เรียน สื่อการสอน โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญในการประเมินการใช้สื่อการสอน มี 2 ประการคือ

⁶⁷ศิริพงษ์ พยอมแย้ม, การเลือกและการใช้สื่อการเรียนการสอน, อ่างแล้ว, หน้า 79.

⁶⁸Brown and Curl W.H., *Administering Education Media : Instruction Technology and Library Service*, อ่างใน ดุษณี โครตมา, “สภาพและปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของพนักงานครูเทศบาลสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม”, *ปริญญาานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต*, อ่างแล้ว, หน้า 69.

⁶⁹สันทัต ภิบาลสุขและพิมพ์ใจ ภิบาลสุข, *การใช้สื่อการสอน*, อ่างแล้ว, หน้า 44.

⁷⁰Erickson and Curl W.H., *Adminnistering Instructional Media Programs*, อ่างใน ประครอง พลมัน, “การใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด”, *สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต*, อ่างแล้ว, หน้า 30.

1. เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนว่าเรียนรู้ได้มากน้อยเพียงใด จากสื่อการสอนและการสอนของครู

2. เพื่อให้ผู้เรียน ได้เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ให้กว้างขวางออกไปด้วย การทดสอบอภิปรายสรุป การค้นคว้ารายงานเพิ่มเติมภายหลังจากที่ได้เรียนรู้จากสื่อการสอน

การประเมินผลสื่อจะเป็นการพิจารณาคุณค่าของสื่อการเรียนการสอน ซึ่งผ่านการใช้กับผู้เรียนมาแล้วว่าสื่อ นั้น ๆ มีคุณค่าต่อการเรียนการสอนมากน้อยเพียงไร และสามารถวิเคราะห์ปรับปรุงให้สื่อ นั้น ๆ มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นได้หรือไม่เพียงไร และถ้ามีการปรับปรุงจะต้องได้รับการปรับปรุงในจุดใด การประเมินผลสื่อจะมีลักษณะเป็นการวิเคราะห์ผลของการวัดผล โดยใช้เครื่องมือวัดต่าง ๆ แล้วนำมาพิจารณาโดยอาศัยเกณฑ์เพื่อตัดสินว่าสื่อ นั้นมีคุณค่าหรือไม่เพียงใด ทั้งยังช่วยให้การปรับปรุงสื่อ นั้น ๆ ได้ตรงจุดที่บกพร่องอีกด้วย การประเมินผลสื่อการเรียนการสอนจะต้องพิจารณาใน 2 ลักษณะ ได้แก่

1. การประเมินคุณลักษณะของสื่อ ได้แก่ ด้านคุณภาพของตัวสื่อ โดยตรงว่าในทัศนะของผู้ใช้ ได้แก่ ผู้สอนและผู้เรียนมีความคิดเห็นต่อสื่อ นั้นอย่างไรในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1) ความถูกต้องด้านเนื้อหาของสื่อ สามารถสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้เรียนได้เพียงไร

2) ด้านคุณภาพทางเทคนิคของสื่อ ได้แก่ ขนาดของสื่อเหมาะสมกับผู้เรียนหรือไม่ การใช้สื่อ ความชัดเจน เสียงมีความดังพอเหมาะหรือไม่

สิ่งที่ต้องพิจารณาในการประเมินผลสื่อ การวางเกณฑ์สำหรับประเมินผลสื่อการเรียน นั้น ผู้ประเมินจะต้องตั้งคำถามเพื่อที่จะวัดผลในลักษณะต่อไปนี้

- สื่อ นั้นสามารถสนองต่อจุดประสงค์ของการเรียนรู้เป็นที่น่าพอใจหรือไม่
- การนำเสนอสื่อ เป็นไปอย่างต่อเนื่องราบรื่นระหว่างตัวสื่อ กับเนื้อหาในแต่ละขั้นตอนหรือไม่
- ความสัมพันธ์ระหว่างตัวสื่อ กับคำบรรยาย เป็นไปอย่างดีหรือไม่
- ตัวสื่อ มีความยาวเกินไป และต้องการตัดทอนหรือไม่
- หลังจากการใช้สื่อจบลงแล้วสาระที่สำคัญถูกตัดหายไปหรือไม่
- การเพิ่มเติมสื่ออื่น ๆ อีกสามารถกระทำได้หรือไม่
- คุณภาพทางเทคนิคของสื่อ นั้น ๆ ดีหรือไม่

2. การประเมินประสิทธิผลการเรียนรู้จากสื่อการสอน ในการประเมินผลนั้น นอกจากจะพิจารณาถึงความเหมาะสมด้านคุณลักษณะของสื่อแล้ว ผู้ผลิตสื่อ ยังต้องพิจารณาถึงประสิทธิผลการเรียนรู้ (ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน) จากการใช้สื่อ ที่มีต่อผู้เรียนอีกด้วย เพราะเป้าหมายหลักของการ

ใช้สื่อก็เพื่อให้ผู้เรียนได้บรรลุจุดประสงค์ของการเรียนรู้ การหาประสิทธิภาพของสื่อจะช่วยให้ผู้ใช้สื่อบังเกิดความมั่นใจต่อการใช้สื่ออื่น ๆ ว่าจะเกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนอย่างแท้จริง เกณฑ์ในการหาประสิทธิภาพของสื่ออาจใช้ได้ 2 ลักษณะ ดังนี้

1. การใช้มาตรฐานร้อยละของกิจกรรมต่อร้อยละของคะแนนทดสอบหลังเรียนเกณฑ์นี้ นิยมใช้กับสื่อประเภทบทเรียน โปรแกรม เนื่องจากมีผลกำหนดกิจกรรมตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมย่อยทำให้สามารถกำหนดสูตรเป็น E_1/E_2 หรือประสิทธิภาพของผลลัพธ์ การที่จะทำการกำหนดว่า E_1/E_2 มีค่าเท่าใดนั้นแล้วแต่ผู้ผลิตสื่อจะพิจารณา โดยปกติสำหรับวิชาเนื้อหามักจะตั้งไว้ที่ระดับ 80/80 ถึง 90/90 และสำหรับวิชาทักษะอาจตั้งไว้ที่ระดับ 75/75

ในกรณีที่เป็น การประเมินผลสื่อสำหรับการปรับปรุงการผลิตสื่อ ผู้ผลิตควรดำเนินการทดลองสื่อเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่

1.1 ทดลองสื่อกับผู้เรียนรายบุคคล (Individual Tryout) หรือหนึ่งต่อหนึ่ง (1:1) เพื่อหาประสิทธิภาพและปรับปรุงสื่อ

1.2 ทดลองสื่อกับผู้เรียนกลุ่มใหญ่ (Field Tryout) กับผู้เรียน 40 -100 คน เพื่อนำผลการทดลองไปใช้จริง

2. การทดสอบทางสถิติ หมายถึง การทดสอบเพื่อเปรียบเทียบผลความแตกต่างระหว่างคะแนนทดสอบก่อนเรียนและคะแนนทดสอบหลังเรียนด้วยสื่อการเรียนการสอน ในการตรวจสอบระดับความเชื่อมั่นทางสถิติระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนนิยมใช้สถิติ T-test⁷¹

2.3.5 ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน

แม้จะเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปในยุคปัจจุบันนี้ว่าการใช้สื่อการเรียนการสอนเป็นสิ่งที่สามารถเพิ่มพูนประสิทธิผลของการเรียนการสอน แต่ในสภาพความเป็นจริง การใช้สื่อการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนทั่วไปก็ยังมีปริมาณไม่มากนัก และยังประสบกับสภาพปัญหาในการใช้สื่อการเรียนการสอนอีกมากมาย ซึ่งสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ผู้สอนขาดความรู้ในด้านการผลิต การใช้สื่อ ตลอดจนการเก็บรักษาสื่อทำให้ผู้สอนไม่มีความเข้าใจและเกิดความรู้สึกลังยากในการใช้สื่อการเรียนการสอน

⁷¹ไชยยศ เรื่องสุวรรณ, การบริหารระบบงานสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา: ห้องสมุดสื่อโรงเรียน, พิมพ์ครั้งที่ 3, (มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม, 2537), หน้า 41.

2. สื่อที่มีอยู่ขาดระบบหมุนเวียนในการใช้ แม้ว่าในบางโรงเรียนจะมีการผลิตสื่อกันเป็นจำนวนมากแต่สื่อดังกล่าวมักจะกระจุกกระจายอยู่เฉพาะกับตัวครูผู้ผลิตหรือตามหมวดวิชาต่าง ๆ ทำให้ครูคนอื่นหรือหมวดวิชาอื่นไม่มีโอกาสได้ใช้สื่อเหล่านั้น อย่างกว้างขวาง

3. ผู้สอนไม่ทราบว่าสื่ออะไรบ้างในหน่วยงานของตน ในบางหน่วยงานอาจจะมีสื่อการเรียนการสอนจำนวนมาก แต่ขาดระบบในการประชาสัมพันธ์ให้บุคคลในหน่วยงานได้ทราบว่าสื่ออะไร เนื้อหาอะไร ทำให้สื่อดังกล่าวไม่ได้ถูกนำมาใช้ประโยชน์ต่อการเรียนการสอน

4. ไม่มีระบบในการค้นหาสื่อ ในบางครั้งผู้สอนทราบว่าสื่อที่ตนต้องการใช้ในการสอนในหน่วยงานของตน แต่เมื่อถึงเวลาที่ต้องการจะใช้จริงกลับไม่สามารถค้นหาสื่อที่ต้องการได้พบ ทำให้ไม่สามารถใช้สื่อเหล่านั้น ๆ ได้

5. ขาดระบบในการเก็บและบำรุงรักษาสื่อ มีสื่อการเรียนการสอนเป็นจำนวนมากที่ไม่สามารถใช้งานได้ยาวนานคุ้มค่า ทั้งนี้เพราะการขาดระบบในการเก็บสื่อที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนการบำรุงรักษาที่ถูกต้อง⁷²

โรส (Rose) ได้กล่าวถึงและอุปสรรคของการใช้สื่อเทคโนโลยีทางการสอนของสถาบันการศึกษาไว้อย่างน่าสนใจ กล่าวคือ สถาบันการศึกษาจะประสบปัญหาอุปสรรคในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. อุปสรรคด้านงบประมาณ (Institutional Economic Barriers) ได้แก่

1.1 งบประมาณไม่เพียงพอต่อการจัดซื้อ จัดซ่อมและบำรุงรักษาวัสดุอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอน

1.2 องค์กรหรือหน่วยงานไม่สามารถจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ รวมทั้งไม่มีการวางแผนระยะยาวด้านงบประมาณต่อการพัฒนาด้านสื่อเทคโนโลยีทางการสอน

1.3 ขาดงบประมาณในขั้นตอนของการผลิตสื่อ ทั้งนี้เนื่องจากผลผลิตของสื่อเทคโนโลยีที่มีคุณภาพมากน้อยเพียงใดนั้นจำเป็นต้องอาศัยกำลังคนและปัจจัยเกี่ยวพันต่าง ๆ อีกมากต่อการผลิตสื่อที่มีคุณภาพเหล่านั้น

2. อุปสรรคที่เกิดจากเทคนิคหรือตัวเทคโนโลยีเอง (Technological Barriers) ได้แก่

2.1 ครูใช้สื่อเทคโนโลยีทางการสอนไม่มีความมั่นใจในการใช้สื่อ ทั้งนี้เพราะขาดทักษะที่จำเป็นในการใช้สื่อเทคโนโลยีโดยเฉพาะสื่อใหม่

2.2 ครูผู้สอนมีความคิดและความคาดหวังที่ผิด ๆ ว่าสื่อเทคโนโลยีจะสามารถแทนตัวครูผู้สอนได้โดยไม่ต้องมีการควบคุมการใช้ เช่นการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนหรือเกมการสอนต่าง ๆ

⁷² ศิริพงษ์ พยอมเี่ยม, การเลือกและการใช้สื่อการเรียนการสอน, อ่างแล้ว, หน้า 154-155.

2.3 ครูผู้สอนคาดหวังเกี่ยวกับตัวโปรแกรมการสอนไว้สูงเกินไป ซึ่งในบางครั้งโปรแกรมการสอนต่าง ๆ เช่น โปรแกรมคอมพิวเตอร์บางโปรแกรมอาจสนองต่อการจัดการเรียนการสอนน้อยมากไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่กำหนดไว้

2.4 ครูผู้สอนมีความคิดว่าสื่อเทคโนโลยีทางการสอนเหล่านั้นจะเป็นเครื่องมือสำหรับครูสำหรับนำไปใช้สอนในชั้นเรียนเท่านั้น มากกว่าที่จะนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ทางการเรียนรู้ให้บังเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2.5 ปัญหาด้านประสิทธิภาพและความคล่องตัวที่จะนำไปใช้ อาจเป็นเพราะว่าสื่อการสอนบางชนิดไม่มีประสิทธิภาพดีพอและยากต่อการใช้ มีกลไกที่ซับซ้อนเกินไป หรืออาจมีขนาดใหญ่เกินไป เหล่านี้เป็นต้น

3. อุปสรรคที่เกิดจากกระบวนการบริหารจัดการ (Administrative Barriers) ได้แก่

3.1 ผู้บริหารเพียงแต่ต้องการที่จะให้ครูผู้สอนใช้สื่ออย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อให้เห็นผลงานการใช้สื่อ แต่ไม่ได้คำนึงถึงขั้นตอนที่ถูกต้องเหมาะสมของการใช้สื่อการสอนเท่านั้น

3.2 ผู้บริหารทุ่มเทงบประมาณเน้นหนักในด้านสื่อประเภทเครื่องมืออุปกรณ์มากเกินไป โดยไม่ได้คำนึงถึงโปรแกรมหรือวัสดุที่จะนำมาใช้ร่วมกับเครื่องมือต่าง ๆ เหล่านี้

3.3 ผู้บริหารมักจะมองสื่อเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมสื่อการสอนเป็นเพียงแค่กำหนดในเชิงนโยบายหรือเป้าหมายของหน่วยงาน องค์กรเท่านั้น โดยมิได้ให้การสนับสนุนสู่การปฏิบัติที่แท้จริง หรือแม้กระทั่งการคิดหาแนวทางที่จะส่งเสริมให้เกิดความเป็นรูปธรรมและมีความชัดเจนต่อการปฏิบัติยิ่งขึ้นเลย

3.4 ผู้บริหารยังขาดการวางแผนการใช้สื่อเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพดีพอรวมทั้งมีการควบคุมการใช้สื่ออย่างมีระบบแบบแผนที่น้อยมาก

3.5 กระบวนการบริหารที่เกี่ยวกับการกำหนดบทบาทหน้าที่ของนักเทคโนโลยีการศึกษา หรือผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อในหน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ ยังคลุมเครือไม่ชัดเจน บางครั้งอาจดูเหมือนว่านักเทคโนโลยีการศึกษาเหล่านั้นเป็นผู้เชี่ยวชาญต่อการจัดการเรียนการสอนโดยการนำเอาวิธีระบบเข้ามาใช้ แต่ในบางครั้งนักเทคโนโลยีการศึกษาเหล่านั้นกลับมีบทบาทหน้าที่เป็นเพียงแค่ผู้ให้บริการเท่านั้น

3.6 ผู้บริหารไม่สามารถแสดงบทบาทการเป็นผู้นำต่อการใช้สื่อเทคโนโลยีทางการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขาดจุดยืนที่แน่ชัดต่อการชี้้นำให้ผู้สอนมองเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อเทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษาเข้ามาช่วยรวมทั้งไม่สามารถให้การสนับสนุนช่วยเหลือแก่นักเทคโนโลยีหรือผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อให้มีบทบาทในการปฏิบัติงานได้เต็มศักยภาพที่มีอยู่

4. อุปสรรคที่เกิดจากครูผู้สอน (The Educator) ได้แก่

4.1 ขาดความรู้ความเข้าใจ ไม่มองเห็นความสำคัญของสื่อในรูปแบบใหม่ ๆ และไม่สนใจที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ด้วย

4.2 ครูไม่เข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติหรือหลักการในการใช้สื่อเทคโนโลยีทางการสอน ทั้งนี้เนื่องจากธรรมชาติหรือหลักการใช้สื่อบางชนิดจะส่งผลต่อการเรียนรู้ รวมทั้งการบูรณาการการใช้สื่อการสอนให้บังเกิดความเหมาะสมกับสภาพการณ์ของการเรียนรู้

4.3 ครูยังมีความขัดแย้งทางความคิดระหว่างการเรียน โดยเน้นการใช้สื่อการสอนและการเรียนโดยมิได้เน้นหรือคำนึงสื่อการสอนว่าจะไม่มีความแตกต่างกันซึ่งยังเป็นความคิดที่ไม่ถูกต้อง

4.4 เกิดความล้มเหลวต่อการนำเอาสื่อการสอนมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสื่อนั้นไม่มีประสิทธิภาพที่ดีพอ ขาดเทคนิคการนำเสนอที่ดี ฯลฯ ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะทำให้เกิดความรู้สึกในแง่ลบต่อการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู

4.5 ครูขาดการช่วยเหลือหรือขาดการช่วยชี้แนะเกี่ยวกับการเลือกและการใช้สื่อรวมทั้งเทคนิคการผลิตจากผู้เชี่ยวชาญสื่อ ผู้บริหาร ซึ่งจะส่งผลต่อทัศนคติในแง่ลบต่อการใช้สื่อเพื่อการเรียนการสอนได้⁷³

สุรศักดิ์ ปาเฮ ได้รวบรวมสภาพปัญหาที่เกิดจากสื่อการเรียนการสอนแล้วสรุปว่ามีสาเหตุสำคัญดังต่อไปนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับ โรงเรียน เนื่องจาก

1.1 โรงเรียนไม่มีงบประมาณเพียงพอ

1.2 สื่อที่โรงเรียนมีอยู่ไม่ตรงตามบทเรียนหรือหลักสูตร

1.3 สื่อล้าสมัยหรืออยู่ในสภาพชำรุด

1.4 สภาพห้องเรียนไม่เหมาะสมกับการใช้สื่อบางประเภท เช่น ขาดห้องฉายสำหรับเครื่องฉายต่าง ๆ ขาดห้องโสตทัศนศึกษา (AV Room) เป็นต้น

2. ปัญหาเกี่ยวกับครูผู้สอน เนื่องจาก

2.1 ผู้สอนไม่มีความรู้และประสบการณ์ทางด้านโสตทัศนศึกษาหรือเทคโนโลยีการศึกษา

2.2 ผู้สอนขาดทักษะในการใช้เครื่องมือบางประเภท

2.3 ผู้สอนเกรงว่าใช้สื่อไม่ทันกับเวลาและหลักสูตรที่กำหนด

2.4 ผู้สอนไม่เห็นความสำคัญของการใช้สื่อ คิดว่าตนเองสามารถสอนได้โดยไม่ต้องใช้สื่อ

⁷³Rose, Educational Technology, อ้างใน สุรศักดิ์ ปาเฮ, สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา, อ้างแล้ว, หน้า 170-172.

2.5 ผู้สอนไม่ยอมอุทิศเวลาในการผลิตสื่อ หรืออุปกรณ์การสอน

2.6 ผู้สอนคิดว่าถ้าใช้สื่อแล้วระเบียบของห้องจะเสียไป

2.7 ผู้สอนไม่อยากใช้สื่อ เพราะสื่อบางชนิดราคาแพง เกรงว่าจะต้องรับผิดชอบในกรณีที่เกิดการชำรุดเสียหาย

3. ปัญหาเกี่ยวกับผู้บริหาร ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชาของหน่วยงานไม่เข้าใจบทบาท หรือไม่เห็นคุณค่าของการนำเอาสื่อโสตทัศนูปกรณ์ด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาเข้าไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน จึงไม่ส่งเสริมหรือสนับสนุนให้มีการใช้สื่อหรืออุปกรณ์การเรียนการสอนมากเท่าที่ควร นอกจากนี้บางแห่งยังขาดกำลังคนที่จะทำงานในด้านนี้โดยเฉพาะ⁷⁴

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กล่าวถึงสภาพปัญหาการศึกษาในประเทศไทยว่ามีปัญหา ดังนี้

1. ขาดการพัฒนาด้านเทคนิคการสอน กระบวนการจัดประสบการณ์ไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วม ไม่ส่งเสริมให้มีการค้นคว้าหาความรู้ สร้างและสรุปความรู้ด้วยตนเอง ไม่มีการบูรณาการสิ่งที่เรียนและชีวิตจริง ไม่เน้นการเรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่น

2. ขาดการพัฒนาสื่อที่สนองต่อความแตกต่างและความสนใจของนักเรียนเป็นรายบุคคล นักเรียนรู้สึกเป็นทุกข์กับเรื่องเรียน ขาดสื่อที่นักเรียนเป็นผู้ปฏิบัติเป็นผู้ใช้ด้วยตนเอง

3. บรรยากาศในการจัดการเรียนการสอนของครูโดยทั่วไป ยังเป็นการถ่ายทอดเนื้อหาสาระให้แก่ผู้เรียนโดยสรุปให้นักเรียนจดบันทึก กิจกรรมการเรียนการสอนมักเกิดขึ้นภายในห้องเรียนเป็นหลัก ไม่ส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าจากแหล่งความรู้ หรือแหล่งวิทยาการต่าง ๆ⁷⁵

ดังนั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการใช้สื่อการเรียนการสอนของ ดร. เรืองวิทย์ นนทภา และคณะแล้วได้นำมาปรับเป็นกรอบแนวคิดเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตล้านนา จากนั้นได้นำมาสร้างเป็นแบบสอบถามในการวิจัยเรื่อง “ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่าย โรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก” ในครั้งนี้โดยจำแนกหลักการใช้สื่อการเรียนการสอนออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน หมายถึง หลักการพิจารณาเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับลักษณะเนื้อหาวิชาจุดประสงค์ของการสอนวัยของผู้เรียนและกระบวนการเรียนการสอนที่มีความ

⁷⁴ สุรศักดิ์ ปาเฮ, สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา, อ่างแล้ว, หน้า 172 - 173.

⁷⁵ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, การเรียนการสอนเพื่อการเรียนรู้ที่แท้จริงตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้, (กรุงเทพมหานคร : ครูสภาลาดพร้าว, 2540), หน้า 1.

นำเสนอใจตลอดจนการใช้และเก็บรักษาไม่ยุ่งยากเกินไป กล่าวสั้น ๆ ก็คือ การเลือกสื่อการเรียนการสอนควรคำนึงถึงความสอดคล้องจุดประสงค์ตรงเนื้อหาที่น่าสนใจเหมาะสมและใช้สะดวก

2.ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน หมายถึง หลักการหรือขั้นของการเตรียมการใช้สื่อหลังจากที่ครูเลือกสื่อการเรียนการสอนได้เหมาะสมแล้ว

3.ด้านการนำเสนอสื่อการเรียนการสอน หมายถึง หลักการหรือขั้นของการนำเสนอไปใช้ประกอบการเรียนการสอนในสถานการณ์จริง โดยครูจะต้องปฏิบัติตามกระบวนการสอน และขั้นตอนที่วางแผนเอาไว้ พยายามให้การใช้สื่อดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

4.ด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน หมายถึง ขั้นตอนการประเมินสื่อการเรียนการสอนหลังจากใช้สื่อการสอนแล้ว เพื่อให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค และผลของการจัดการเรียนการสอนว่าเป็นไปตามจุดประสงค์มากน้อยเพียงไรมีอะไรที่ควรปรับปรุงแก้ไข

2.4 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

ความเป็นมา

ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2530-2534) ระบุว่าเด็กที่จบการศึกษาภาคบังคับแล้วไม่ได้ศึกษาต่อควรได้รับการสนับสนุนให้ศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาหรือในรูปแบบต่าง ๆ ที่สูงกว่าระดับประถมศึกษาให้มากที่สุด จึงเกิดแนวคิดขยายการศึกษาภาคบังคับเป็น 9 ปี เพื่อพัฒนาคุณภาพเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ความสามารถและทักษะฝีมือพื้นฐานเพียงพอในการประกอบอาชีพให้มากขึ้น

รัฐบาลจึงได้เล็งเห็นความสำคัญของการขยายโอกาสทางการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาเพื่อเป็นฐานการศึกษาภาคบังคับจาก 6 ปี เป็น 9 ปี จึงได้มีมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2530 เห็นชอบโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตชนบทยากจน 38 จังหวัด และวันที่ 1 กันยายน 2530 คณะรัฐมนตรีเห็นชอบกับแนวทางขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานจากระดับประถมศึกษาไปจนถึงมัธยมศึกษาโดยวิธีการไม่บังคับ

กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ดำเนินการขยายโอกาสทางการศึกษา ภายใต้โครงการนำร่องขยายการศึกษาภาคบังคับ โดยเปิดชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นในโรงเรียนประถมศึกษาทั่วประเทศ (ยกเว้นกรุงเทพมหานคร) จำนวน 119 โรงเรียน ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวเป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีลงวันที่ 22 พฤษภาคม 2533 ที่เห็นชอบหลักการเสนอ คือ

1.ให้ขยายการศึกษาภาคบังคับต่ออีก 3 ปีในท้องที่ที่มีความพร้อม

2. ดำเนินโครงการนำร่องขยายโอกาสทางการศึกษาโดยไม่บังคับต่อไปอีก 3 ปี โดยไม่เก็บค่าเล่าเรียน

ต่อมากระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายเร่งรัดการขยายโอกาสทางการศึกษา โดยให้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติดำเนินโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2534 โดยให้เปิดสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนประถมศึกษาโดยไม่เก็บค่าเล่าเรียนตั้งงบประมาณอุดหนุนรายหัวและเน้นการดำเนินงานในพื้นที่ชนบทยากจน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อยกระดับความรู้พื้นฐานให้ประชาชนผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาได้เรียนสูงขึ้นในระดับชั้นมัธยมศึกษา
2. เพื่อปูพื้นฐานการดำเนินงานขยายการศึกษาภาคบังคับจาก 6 ปี เป็น 9 ปี
3. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ และมีโอกาสพัฒนาทักษะในวิชาชีพที่ตนมีความถนัด และสนใจ สำหรับการดำรงชีวิตที่ดีขึ้นต่อไป

เป้าหมาย

การดำเนินโครงการนำร่องขยายการศึกษาภาคบังคับต่อจากระดับประถมศึกษาปีที่ 6 อีก 3 ปี ได้เริ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2533 โดยกำหนดให้เปิดสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนประถมศึกษาทุกจังหวัด ๆ ละ 1-3 โรงเรียน และต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2534 กำหนดเป้าหมายให้เปิดโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาปีละ 1,000 โรงเรียนจนถึงปี 2539 โดยในปีการศึกษา 2538 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้ดำเนินงานโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดรวมทั้งสิ้น 4,322 โรงเรียน ซึ่งกระจายอยู่ 830 อำเภอ / กิ่งอำเภอ ใน 75 จังหวัด (ยกเว้นกรุงเทพมหานคร) นับว่าเป็นการดำเนินงานตามนโยบายที่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

ด้านคุณภาพ

นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ด้อยไปกว่านักเรียนของโรงเรียนสังกัดอื่น ๆ ที่อยู่ในสภาพแวดล้อม และข้อจำกัดคล้ายคลึงกันและมีคุณลักษณะตามหลักสูตรกำหนดดังนี้

1. เป็นพลเมืองดี
2. มีคุณธรรม
3. มีจริยธรรม
4. มีความรู้

5. มีทักษะพื้นฐานในการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและท้องถิ่น

หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัด เพื่อเปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตามคุณลักษณะดังนี้

1. เป็นโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในท้องถิ่นที่เมื่อเปิดสอนแล้ว จะไม่เป็นผลกระทบต่อโรงเรียนในทุกสังกัดที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
2. เป็นโรงเรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่ที่มีอัตราการเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต่ำ อันเนื่องมาจากปัญหาภูมิประเทศไม่เอื้ออำนวยต่อการเดินทางและประชาชนมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี
3. เป็นโรงเรียนที่อยู่ในสภาพมีความเหมาะสมและพร้อมเพียงพอที่จะดำเนินการได้ในด้านอาคารเรียน ห้องเรียน ครูผู้สอน
4. มีผลสำเร็จด้านการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพในระดับประถมศึกษา และมีช่องทางที่จะสนับสนุนให้นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียนได้
5. ผู้บริหารโรงเรียนและคณะครูมีความสนใจ ตั้งใจ กระตือรือร้นและเสียสละ ส่งเสริมและสนับสนุนที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของ โครงการอย่างต่อเนื่อง
6. ผู้ปกครองนักเรียนและประชาชนในท้องถิ่นให้ความสนใจ ยินดีให้การสนับสนุนส่งบุตรหลานเข้าเรียน ทั้งสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ
7. พิจารณาเปิดโรงเรียนให้อยู่ในลักษณะของการกระจายอย่างทั่วถึง รวมจำนวน โรงเรียนที่เปิดประมาณ 1 ใน 4 ของจำนวนกลุ่มโรงเรียนของทั้งจังหวัด
8. ผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการการศึกษา การศาสนา และวัฒนธรรมจังหวัด⁷⁶

⁷⁶สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, แผนการพัฒนาแห่งชาติพุทธศักราช 2535, (กรุงเทพมหานคร : อรรถพลการพิมพ์, 2535), หน้า 29.

โครงสร้างเวลาเรียนตามหลักสูตร
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดกรอบโครงสร้างเวลาเรียน ดังนี้

กลุ่มสาระการเรียนรู้/ กิจกรรม	เวลาเรียน									
	ระดับประถมศึกษา						ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น			ระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย
	ป. 1	ป. 2	ป. 3	ป. 4	ป. 5	ป. 6	ม. 1	ม. 2	ม. 3	ม. 4-6
— กลุ่มสาระการเรียนรู้										
ภาษาไทย	200	200	200	160	160	160	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	240 (6 นก.)
คณิตศาสตร์	200	200	200	160	160	160	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	240 (6 นก.)
วิทยาศาสตร์	80	80	80	80	80	80	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	240 (6 นก.)
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	80	80	80	80	80	80	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	240 (6 นก.)
สุขศึกษาและพลศึกษา	80	80	80	80	80	80	80 (2นก.)	80 (2นก.)	80 (2นก.)	120 (3นก.)
ศิลปะ	80	80	80	80	80	80	80 (2นก.)	80 (2นก.)	80 (2นก.)	120 (3นก.)
การงานอาชีพและ เทคโนโลยี	40	40	40	80	80	80	80 (2นก.)	80 (2นก.)	80 (2นก.)	120 (3นก.)
ภาษาต่างประเทศ	40	40	40	80	80	80	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	240 (6 นก.)
รวมเวลาเรียน (พื้นฐาน)	800	800	800	800	800	800	840 (21นก.)	840 (21นก.)	840 (21นก.)	1,560 (39 นก.)
— กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	120	120	120	120	120	120	120	120	120	360
— รายวิชา / กิจกรรมที่ สถานศึกษาจัดเพิ่มเติม ตาม ความพร้อมและจุดเน้น	ปีละไม่เกิน 80 ชั่วโมง						ปีละไม่เกิน 240 ชั่วโมง			ไม่น้อยกว่า 1,560 ชั่วโมง
รวมเวลาเรียนทั้งหมด	ไม่เกิน 1,000 ชั่วโมง/ปี						ไม่เกิน 1,200 ชั่วโมง/ปี			รวม 3 ปี ไม่น้อยกว่า 3,600 ชั่วโมง

การกำหนดโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐาน และเพิ่มเติม สถานศึกษาสามารถดำเนินการ ดังนี้ ระดับประถมศึกษา สามารถปรับเวลาเรียนพื้นฐานของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ ต้องมีเวลาเรียนรวมตามที่กำหนดไว้ใน โครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐาน และผู้เรียนต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนด ระดับมัธยมศึกษาต้องจัดโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐานให้เป็นไปตามที่กำหนดและสอดคล้องกับเกณฑ์การจบหลักสูตร สำหรับเวลาเรียนเพิ่มเติม ทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ให้จัดเป็นรายวิชาเพิ่มเติม หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับความพร้อม จุดเน้นของสถานศึกษาและเกณฑ์การจบหลักสูตร เฉพาะระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 สถานศึกษาอาจจัดให้เป็นเวลาสำหรับสาระ การเรียนรู้พื้นฐานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่กำหนดไว้ในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีละ 120 ชั่วโมง และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 360 ชั่วโมงนั้น เป็นเวลาสำหรับปฏิบัติกิจกรรมแนะแนวกิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ในส่วนกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ให้สถานศึกษาจัดสรรเวลาให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรม ดังนี้

ระดับประถมศึกษา (ป.1-6)	รวม 6 ปี	จำนวน 60 ชั่วโมง
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-3)	รวม 3 ปี	จำนวน 45 ชั่วโมง
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-6)	รวม 3 ปี	จำนวน 60 ชั่วโมง ⁷⁷

⁷⁷กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2545), หน้า 9.

2.5 ประวัติโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเครือข่ายนครไทย 4

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเครือข่ายนครไทย 4 เป็นโรงเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3 อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งมีทั้งหมด 8 โรงเรียนดังต่อไปนี้

ประวัติโรงเรียนบ้านห้วยทรายเหนือ

แต่เดิมประมาณกลางปี พ. ศ. 2525 หลังจากที่ชาวเขาเผ่าม้งเหล่านี้ได้อยู่กันอย่างกระจัดกระจายตามที่ต่างๆ สาเหตุเนื่องจากเกิดเหตุการณ์ไม่สงบขึ้นในปี พ. ศ 2507 ได้มีพวกเขาหลงผิดหนีเข้าป่า จนกระทั่งรัฐบาลต้องใช้กำลังปราบปราม ต่อมาพวกเขาเหล่านี้ได้กลับใจลงมามอบตัวในโครงการพัฒนาชาติไทยตามนโยบายของรัฐบาล พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ โดยทางการจัดให้อยู่เป็นกลุ่มขึ้นที่ หมู่บ้านห้วยทรายเหนือ ซึ่งตั้งอยู่หมู่ที่ 6 ตำบลห้วยเสี้ย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ทั้งนี้ให้อยู่ในความดูแลของหน่วยงาน พตท.33 จังหวัดเพชรบูรณ์ และทางหน่วยงาน พตท. 33 ได้สังเกตเห็นว่าชาวไทยภูเขาเหล่านี้ไม่รู้หนังสือเลย ทางหน่วยงาน พตท. 33 จึงได้จัดตั้งโรงเรียนขึ้นเพื่อสอนเด็กเหล่านี้ โดยจัดตั้งเป็นอาคารเรียนชั่วคราวขนาด 2 ห้องเรียน ในเนื้อที่ประมาณ 2 ไร่เศษ ทั้งยังได้ว่าจ้างชาวเขา เผ่าม้งที่มีความรู้ภาษาไทยพอสมควรมาทำการสอนจำนวน 2 คน คือ นางสาวลัดดาวัลย์ แสนยากุล และนางสาวอารีย์ แซ่ว่าง มาทำการสอนโดยมีนักเรียนประมาณ 100 คนเศษ เนื่องจากเด็กเหล่านี้ไม่เคยเข้าโรงเรียนมาก่อนเลยจึงทำการสอนแบบรวมทั้งหมด จนถึงต้นปี พ.ศ. 2527 ทาง พตท. 33 ก็หมดงบประมาณ จึงได้ส่งนายเจตน์ เนตรเสนีย์ มาทำการสอนและได้โอนมอบหมายให้อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ นครไทย สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ดังนั้นสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ นครไทยจึงได้มีคำสั่งให้นายเจตน์ สงวนศักดิ์ มาเป็นหัวหน้าสถานศึกษา และนางสาวสมาน อินทร์รอด อาจารย์ระดับ 3 มาทำการสอนตั้งแต่วันที่ 11 มิถุนายน 2527 ทั้งนี้ให้เป็นสาขาของโรงเรียนบ้านลาดคือ ต่อมาเมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2528 ทางนักศึกษาวิทยาลัยกรุงเทพได้มาตั้งค่ายอาสาพัฒนาที่บ้านห้วยทรายเหนือ และทำการสร้างอาคารเรียนให้ใหม่ ซึ่งอยู่ห่างจากอาคารหลังเดิมประมาณ 600 เมตรเป็นอาคารเรียนแบบชั่วคราว 4 ห้องเรียน จำนวน 1 หลัง และบ้านพักครูชั่วคราวอีกหนึ่งหลัง เมื่อสร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วจึงได้ย้ายนักเรียนมาเรียนที่อาคารหลังใหม่จนถึงปัจจุบัน ต่อมาทางสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ นครไทยได้มีคำสั่งให้ นายเจตน์ สงวนศักดิ์ ไปทำการสอนที่โรงเรียนบ้านลาดคือและได้ส่งนายอนันต์ คงทอง มาช่วยราชการที่โรงเรียนบ้านลาดคือสาขาบ้านห้วยทรายเหนือโดยดำรงตำแหน่งเป็นหัวหน้าสถานศึกษาตั้งแต่วันที่ 13 กันยายน 2529 จนกระทั่งวันที่ 3 มกราคม 2529 นายอนันต์ คงทอง ได้ขอไปช่วยราชการที่โรงเรียนบ้านลาดคือ ทางสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอ นครไทย ได้มีคำสั่งให้ นายสาริต กิ่งศักดิ์ อาจารย์ 1 ระดับ 3

โรงเรียนบ้านลาดคือมาช่วยราชการที่โรงเรียนบ้านลาดคือสาขาบ้านห้วยทรายเหนือ โดยเป็นหัวหน้าสถานศึกษาตั้งแต่วันที่ 3 มกราคม 2529 จนถึงวันที่ 7 กันยายน 2530 นายสาธิต กิ่งศักดิ์ ได้เสียชีวิตลง ทางสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอนครไทยจึงให้ นางสาวสมาน อินทร์รอด ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าสถานศึกษาแทน และต่อมาวันที่ 17 กันยายน 2531 นายพงจิต เฟื่องจร ได้มาบรรจุที่โรงเรียนบ้านลาดคือสาขาบ้านห้วยทรายเหนือและเมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2531 ทางโรงเรียนได้ขออนุญาตจัดตั้งเป็น โรงเรียนบ้านห้วยทรายเหนือสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอนครไทย โดยสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติได้อนุมัติการจัดตั้งเมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2531

ปัจจุบันเปิดทำการสอนเป็น 3 ระดับ คือ

- 1.ระดับก่อนประถมศึกษา
- 2.ระดับประถมศึกษา
- 3.ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

วิสัยทัศน์

โรงเรียนบ้านห้วยทรายเหนือ เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในการจัด ส่งเสริม สนับสนุน ประสาน และพัฒนาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างทั่วถึง ให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน บนพื้นฐานของคุณธรรมนำความรู้ ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง เน้นการมีส่วนร่วม โดยชุมชนเพื่อชุมชน

พันธกิจ

- 1.พัฒนาบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมภายใน โรงเรียน
2. ส่งเสริมนวัตกรรมและ เทคโนโลยีวัสดุอุปกรณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่น มาใช้จัดการเรียนการสอน

3. พัฒนาผู้เรียนเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์พัฒนาตนเอง
4. ส่งเสริมปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงงามตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง
5. พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพผ่านเกณฑ์มาตรฐาน
6. พัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพได้มาตรฐานการศึกษา
7. พัฒนาครูและ บุคลากรทางการศึกษาสู่ครูมืออาชีพ
8. พัฒนาระบบบริหารจัดการให้มีคุณภาพเป็นการบริหารทั้งระบบเน้นการมีส่วนร่วม

สภาพปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนในปัจจุบัน มีดังนี้

1. ไม่มีห้องสำหรับเก็บสื่อการเรียนการสอน
2. ครูไม่ได้สอนตรงตามวิชาเอกที่เรียนมาทำให้การใช้สื่อไม่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาที่สอน
3. ครู ไม่ได้เลือกซื้อสื่อการเรียนการสอนด้วยตนเอง

4. ไม่มีครูที่เรียนจบวิชาเอกเทคโนโลยีทางการศึกษา
5. ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ขาดอุปกรณ์ที่ใช้ในการทดลอง
6. สื่ออุปกรณ์ เช่น โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ ส่วนใหญ่ใช้การไม่ได้
7. ครูมีจำนวนคาบสอนมากทำให้ไม่มีเวลาเตรียมการใช้สื่อการเรียนการสอน
8. โรงเรียนขาดสิ่งอำนวยความสะดวกในการผลิตสื่อการเรียนการสอน

ปัจจุบันมีข้าราชการครู 14 คน พนักงานราชการ 2 คน และมีนายธรรมจักร มีผดุง เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน มีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 28 คน⁷⁸

ประวัติโรงเรียนวิทย์สัมพันธ์

โรงเรียนได้ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2515 ด้วยความร่วมมือจากประชาชนชาวบ้านชำรู่ โดยการนำของนายศรีมอญ ยศตระโคตร ผู้ใหญ่บ้านได้ร่วมมือกันจับจองที่ดินจำนวน 12 ไร่ ทำการก่อสร้างอาคารชั่วคราว จำนวน 1 หลัง เปิดทำการสอน เมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม พ.ศ. 2515 ชื่อว่า “โรงเรียนบ้านชำรู่” มีนักเรียน 53 คน ครู 1 คนคือ นายทิวา แสงนภาภาศ ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น “โรงเรียนวิทย์สัมพันธ์” พ.ศ. 2539 ได้รับอนุมัติจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติให้เป็นโรงเรียนตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาปัจจุบันโรงเรียนเปิดทำการสอนเป็น 3 ระดับ คือ

- 1.ระดับก่อนประถมศึกษา
- 2.ระดับประถมศึกษา
- 3.ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ปรัชญา

โรงเรียนและชุมชนร่วมมือกันจัดกิจกรรมอันมี บ้าน วัด โรงเรียน “บวร” เกิดประโยชน์ เพื่อให้ผู้เรียนและคนในชุมชน สามารถใช้แหล่งเรียนรู้อย่างมีกระบวนการให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและส่วนรวม เห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่นดำรงตนอยู่ในสังคมอย่างเหมาะสม

วิสัยทัศน์

ภายในปี 2556 นักเรียนโรงเรียนวิทย์สัมพันธ์ทุกคนมีคุณธรรม มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานสถานศึกษา และชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

สภาพปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนในปัจจุบัน มีดังนี้

- 1.ครูไม่ได้สอนตรงตามวิชาเอกที่เรียนมาทำให้การใช้สื่อไม่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาที่สอน

⁷⁸โรงเรียนบ้านห้วยทรายเหนือ, “แผนปฏิบัติการ ปี 2554”, พิษณุโลก : โรงเรียนบ้านห้วยทรายเหนือ, 2554, (อัดสำเนา).

2. ไม่มีห้องสำหรับเก็บสื่อการเรียนการสอน
3. ครูไม่ได้เลือกซื้อสื่อการเรียนการสอนด้วยตนเอง
4. ไม่มีครูที่เรียนจบวิชาเอกเทคโนโลยีทางการศึกษา
5. ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ขาดอุปกรณ์ที่ใช้ในการทดลอง
6. สื่ออุปกรณ์ เช่น โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ ส่วนใหญ่ใช้การไม่ได้
7. ห้องปฏิบัติการทางภาษาอุปกรณ์ขาดใช้การไม่ได้

ปัจจุบันมีข้าราชการครู 10 คน พนักงานราชการ 2 คน และมีนายมนต์สิทธิ์ สุขสวัสดิ์ เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน มีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 58 คน⁷⁹

ประวัติโรงเรียนบ้านแยง

โรงเรียนบ้านแยง ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2502 ในเขตป่าสงวนแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2502 นายหำจันแสน ผู้นำชุมชนได้ร่วมกับราษฎรก่อสร้างอาคารเรียนชั่วคราวขึ้นบนที่ดินจำนวน 40 ไร่เศษ หลังคามุงด้วยแฝก ขนาด 10 × 10 ตารางเมตร จำนวน 3 ห้องเรียน ใช้ปีกไม้เป็นที่นั่ง และได้รับการช่วยเหลือจากบริษัทเรมอนด์ ช่วยปรับสนามของโรงเรียน มีนายชนะ ภักดีวรการ ดำรงตำแหน่งครูใหญ่ เปิดทำการสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพียงชั้นเดียว มีนักเรียนทั้งหมด 46 คนเป็นชาย 25 คน หญิง 21 คน พ.ศ. 2540 ได้รับอนุมัติจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติให้เป็นโรงเรียนตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาปัจจุบันโรงเรียนเปิดทำการสอนเป็น 3 ระดับ คือ

1. ระดับก่อนประถมศึกษา
2. ระดับประถมศึกษา
3. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

วิสัยทัศน์

โรงเรียนบ้านแยงเป็นหน่วยงานในการจัดการศึกษาภาคบังคับให้ประชากรวัยเรียนอย่างทั่วถึง มีคุณธรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงและมีความรู้ตามมาตรฐาน

พันธกิจ

จัดการศึกษาภาคบังคับให้แก่ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับการพัฒนาให้มีคุณธรรม ความรู้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาเน้นการมีส่วนร่วม

สภาพปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนในปัจจุบัน มีดังนี้

⁷⁹โรงเรียนวิทย์สัมพันธ์, “แผนปฏิบัติการราชการ ปี 2554”, พิษณุโลก : โรงเรียนวิทย์สัมพันธ์, 2554, (อัดสำเนา).

1. ครูไม่ได้สอนตรงตามวิชาเอกที่เรียนมาทำให้การใช้สื่อไม่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาที่สอน
2. ไม่มีห้องสำหรับเก็บสื่อการเรียนการสอน
3. ครูไม่ได้เลือกซื้อสื่อการเรียนการสอนด้วยตนเอง
4. ไม่มีครูที่เรียนจบวิชาเอกเทคโนโลยีทางการศึกษา
5. ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ขาดอุปกรณ์ที่ใช้ในการทดลอง
6. สื่ออุปกรณ์ เช่น โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ ส่วนใหญ่ใช้การไม่ได้
7. ห้องปฏิบัติการทางภาษาอุปกรณ์ชำรุดใช้การไม่ได้

ปัจจุบันมีข้าราชการครูทั้งหมด 17 คน พนักงานราชการ 1 คน เจ้าหน้าที่ธุรการ 1 คน ผู้ดูแลเด็ก 3 ขวบ 2 คน พนักงานบริการ 1 คน และมีนายลือศักดิ์ สิทธิบูรณ์ เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน มีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 53 คน⁸⁰

ประวัติโรงเรียนบ้านลาดคือ

โรงเรียนบ้านลาดคือ ตั้งอยู่หมู่ที่ 5 ตำบลห้วยเขย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก โดยมีนายจำเนียร ปฏิเวชรณกิจ นายอำเภอนครไทยขณะนั้นเป็นผู้จัดตั้ง โรงเรียนเปิดทำการเมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2502 ด้วยเงินงบประมาณของทางราชการ สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ แรกเปิดเรียน นายจำรูญ มั่นคง ดำรงตำแหน่ง ครูใหญ่ ถึง พ.ศ.2506 จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามหลักสูตรของ กระทรวงศึกษาธิการ มีนักเรียนทั้งสิ้น 42 คน เป็นชาย 26 คน หญิง 16 คน พ.ศ. 2540 ได้รับอนุมัติจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติให้เป็นโรงเรียนตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาปัจจุบันโรงเรียนเปิดทำการสอนเป็น 3 ระดับ คือ

- 1.ระดับก่อนประถมศึกษา
- 2.ระดับประถมศึกษา
- 3.ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ปรัชญาของโรงเรียน

สร้างคนดี มีปัญญา พัฒนาชุมชน

วิสัยทัศน์ (Vision)

โรงเรียนบ้านลาดคือ มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกและความภาคภูมิใจในความเป็นไทยยึดมั่นในการปกครอง

⁸⁰โรงเรียนบ้านแยง, “แผนปฏิบัตินโยบาย ปี 2554”, พิษณุโลก : โรงเรียนบ้านแยง, 2554, (อัครา).

ตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมีความรู้ตามมาตรฐานการศึกษา และทักษะพื้นฐานในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข

พันธกิจ (Mission)

- 1.ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 2.เกณฑ์เด็กเข้าเรียนครบทุกคน
- 3.ยกระดับคุณภาพสถานศึกษาพัฒนาผู้เรียนพัฒนาครูเต็มตามศักยภาพ
- 4.เร่งรัดพัฒนาระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีให้ทันสมัย
- 5.สร้างความเข้มแข็งและส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดการศึกษา

สภาพปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนในปัจจุบัน มีดังนี้

- 1.ครู ไม่ได้สอนตรงตามวิชาเอกที่เรียนมาทำให้การใช้สื่อไม่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาที่สอน
- 2.ไม่มีห้องสำหรับเก็บสื่อการเรียนการสอน
- 3.ครูไม่ได้เลือกซื้อสื่อการเรียนการสอนด้วยตนเอง
- 4.ไม่มีครูที่เรียนจบวิชาเอกเทคโนโลยีทางการศึกษา
- 5.ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ขาดอุปกรณ์ที่ใช้ในการทดลอง
- 6.สื่ออุปกรณ์ เช่น โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ ส่วนใหญ่ใช้การไม่ได้
- 7.ห้องปฏิบัติการทางภาษาอุปกรณ์ชำรุดใช้การไม่ได้

ปัจจุบันมีข้าราชการครูทั้งหมด 8 คน พนักงานราชการ 1 คน ครูอัตราจ้าง (SP2) 1 คน ครูพี่เลี้ยงเด็กพิเศษ 1 คน ครูธุรการ 1 คน ช่างไม้ 3 จำนวน 1 คน รวมบุคลากร 12 คน และมีนายอภัย สุทธิ เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน มีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 23 คน⁸¹

ประวัติโรงเรียนบ้านห้วยเฮี้ย

โรงเรียนบ้านห้วยเฮี้ยตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2485 ณ บ้านห้วยเฮี้ย หมู่ที่ 3 ตำบลบ้านแยง อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก เปิดทำการสอนเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2485 โดยมีนายชู เรืองเดช เป็นครูใหญ่คนแรก เปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้น ก,ข จนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีอาคารชั่วคราว หลังคามุงหญ้าคา 1 หลัง 2 ห้องเรียน จากที่ตั้งโรงเรียนปัจจุบันไปทางทิศเหนือ 200 เมตร ซึ่งชาวบ้านเรียกว่า “เนินแดง” พ.ศ. 2539 ได้รับอนุมัติจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติให้เป็นโรงเรียนตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาปัจจุบัน โรงเรียนเปิดทำการสอนเป็น 3 ระดับ คือ

⁸¹โรงเรียนบ้านลาดคือ, “แผนปฏิบัติการราชการ ปี 2554”, พิษณุโลก : โรงเรียนบ้านลาดคือ, 2554, (อัคราณา).

- 1.ระดับก่อนประถมศึกษา
  - 2.ระดับประถมศึกษา
  - 3.ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
- ปรัชญาโรงเรียนบ้านห้วยเอี้ย**

ดำรงไทย วินัยดี มีความรู้ เชิดชูคุณธรรม

วิสัยทัศน์

โรงเรียนบ้านห้วยเอี้ยจัดการศึกษานำเน้นการพัฒนาคนให้มีความรู้ความสามารถ เป็นคนเก่ง คนดี ผู้เรียนได้แสดงและพัฒนาศักยภาพในตนเองอย่างเต็มที่ ปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วได้ มีคุณธรรม จริยธรรม รู้จักพึ่งตนเอง ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข และทุกฝ่ายร่วมพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบมุ่งสู่คุณภาพมาตรฐาน

พันธกิจ

พัฒนาคุณภาพการศึกษาได้มาตรฐาน โดยความร่วมมือกับทุกฝ่ายเพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข

สภาพปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนในปัจจุบัน มีดังนี้

- 1.ครูไม่ได้สอนตรงตามวิชาเอกที่เรียนมาทำให้การใช้สื่อไม่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาที่สอน
- 2.ไม่มีห้องสำหรับเก็บสื่อการเรียนการสอน
- 3.ครูไม่ได้เลือกซื้อสื่อการเรียนการสอนด้วยตนเอง
- 4.ไม่มีครูที่เรียนจบวิชาเอกเทคโนโลยีทางการศึกษา
- 5.ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ขาดอุปกรณ์ที่ใช้ในการทดลอง
- 6.สื่ออุปกรณ์ เช่น โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ ส่วนใหญ่ใช้การไม่ได้
- 7.ห้องปฏิบัติการทางภาษาอุปกรณ์ชำรุดใช้การไม่ได้

นายปียพันธุ์ พลึง มารับตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาตั้งแต่วันที่ 31 พฤษภาคม 2548 จนถึงปัจจุบัน มีข้าราชการครู 11 คน พนักงานราชการ 2 คน ครูจ้างสอน 4 คน มีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 24 คน⁸²

ประวัติโรงเรียนเกษตรสุขราษฎร์บำรุง

โรงเรียนเกษตรสุขราษฎร์บำรุง ตั้งอยู่เลขที่ 222 หมู่ที่ 5 ตำบลบ้านแยง อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

⁸²โรงเรียนบ้านห้วยเอี้ย, “แผนปฏิบัตินโยบาย ปี 2554”, พิษณุโลก : โรงเรียนบ้านห้วยเอี้ย, 2554, (อึดสำเนา).

กระทรวงศึกษาธิการ ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2515 โดยมีนายแสวง นาคหาคกระบือ บริจาคที่ดินให้จำนวน 9 ไร่ เดิมชื่อว่า “โรงเรียนเกษตรสัมพันธ์” ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น “โรงเรียนเกษตรสุขราษฎร์บำรุง ”

พ.ศ. 2539 ได้รับอนุมัติจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติให้เป็นโรงเรียนตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาปัจจุบันโรงเรียนเปิดทำการสอนเป็น 3 ระดับ คือ

- 1.ระดับก่อนประถมศึกษา
- 2.ระดับประถมศึกษา
- 3.ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

วิสัยทัศน์

เรียนรู้อย่างมีความสุข เสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม ภูมิใจในความเป็นไทย ห่วงไกลยาเสพติด ต้าเลิศด้านกีฬา ก้าวทันเทคโนโลยี ส่งเสริมอาชีพในท้องถิ่น เพื่อให้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

พันธกิจ

- 1.เร่งรัดคุณภาพนักเรียนให้บรรลุตามจุดหมายของหลักสูตร
- 2.ลดอัตราการขาดเรียนและการตกชั้นของนักเรียน
- 3.ยึกระบบคุณธรรมในการทำงาน โดยเสริมสร้างขวัญกำลังใจ และพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการโรงเรียนให้สูงสุด
- 4.เน้นการทำงานที่มีความสุข การมีส่วนร่วมในการทำงานและการสนับสนุนร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานอื่น
- 5.พัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา
- 6.สนับสนุนให้ผู้เรียนมีสติปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ กล้าแสดงออกและความเป็นผู้นำ
- 7.พัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น
- 8.สนับสนุนให้ผู้เรียนรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตย และภาคภูมิใจในความเป็นไทย
- 9.จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอน
- 10.สนับสนุนให้นักเรียนมีสุขนิสัย สุขภาพจิตที่ดี
- 11.สนับสนุนให้นักเรียนรู้จักปฏิบัติตนตามขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงามของสังคม
- 12.สนับสนุนการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ร่วมกับเทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ
- 13.นักเรียนมีทักษะในการดำรงชีวิต และนำทรัพยากรมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

14. สนองนโยบายตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ. ศ. 2542 และหน่วยงานบังคับบัญชา
สภาพปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนในปัจจุบัน มีดังนี้

1. ครูไม่ได้สอนตรงตามวิชาเอกที่เรียนมาทำให้การใช้สื่อไม่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาที่สอน
2. ไม่มีห้องสำหรับเก็บสื่อการเรียนการสอน
3. ครูไม่ได้เลือกซื้อสื่อการเรียนการสอนด้วยตนเอง
4. ไม่มีครูที่เรียนจบวิชาเอกเทคโนโลยีทางการศึกษา
5. ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ขาดอุปกรณ์ที่ใช้ในการทดลอง
6. สื่ออุปกรณ์ เช่น โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ ส่วนใหญ่ใช้การไม่ได้
7. ห้องปฏิบัติการทางภาษาอุปกรณ์ชำรุดใช้การไม่ได้

ปัจจุบันมีข้าราชการครูทั้งหมด 15 คน และมีนายภิรมณ์ ยัมฤทธิ เป็นผู้อำนวยการ
โรงเรียน มีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 40 คน⁸³

ประวัติโรงเรียนบ้านเข็กใหญ่

โรงเรียนบ้านเข็กใหญ่ ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2512 ด้วยความร่วมมือของ
องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก และราษฎรหมู่ 4 และหมู่ 12 เปิดทำการสอนเมื่อวันที่
19 มิถุนายน 2512 ตั้งแต่ระดับชั้น ป.1 – ป.3 นายหิรัญ เสงี่ยมโปรง เป็นผู้บริหารสถานศึกษา
คนแรก ดำรงตำแหน่ง ครูใหญ่ตรี พ.ศ. 2539 ได้รับอนุมัติจากสำนักงานคณะกรรมการการ
ประถมศึกษาแห่งชาติให้เป็นโรงเรียนตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาปัจจุบัน โรงเรียนเปิด
ทำการสอนเป็น 3 ระดับ คือ

1. ระดับก่อนประถมศึกษา
2. ระดับประถมศึกษา
3. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

วิสัยทัศน์

โรงเรียนบ้านเข็กใหญ่มุ่งส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีความรู้คู่คุณธรรมน้อมนำ
เศรษฐกิจพอเพียง

พันธกิจ

1. พัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีความรู้คู่คุณธรรม ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง
2. ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

⁸³โรงเรียนเกษตรสุราษฎร์บำรุง, “แผนปฏิบัติการ ปี 2554”, พิษณุโลก : โรงเรียน
เกษตรสุราษฎร์บำรุง , 2554, (อัตตานิพนธ์).

3.ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

4.ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

สภาพปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนในปัจจุบัน มีดังนี้

1. ครูไม่ได้สอนตรงตามวิชาเอกที่เรียนมาทำให้การใช้สื่อ ไม่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาที่สอน
2. ไม่มีห้องสำหรับเก็บสื่อการเรียนการสอน
3. ครูไม่ได้เลือกซื้อสื่อการเรียนการสอนด้วยตนเอง
4. ไม่มีครูที่เรียนจบวิชาเอกเทคโนโลยีทางการศึกษา
5. ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ขาดอุปกรณ์ที่ใช้ในการทดลอง
6. สื่ออุปกรณ์ เช่น โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ ส่วนใหญ่ใช้การไม่ได้
7. ห้องปฏิบัติการทางภาษาอุปกรณ์ชำรุดใช้การไม่ได้

ปัจจุบันโรงเรียนบ้านเข็กใหญ่ มีข้าราชการ 9 คน พนักงานราชการ 3 คน เจ้าหน้าที่ธุรการ 1 คน ครูพี่เลี้ยงเด็กพิการ 1 คน และครูอัตราจ้างอนุบาล 3 ขวบ 1 คน มีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 42 คน⁸⁴

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

รัตนา ภู่ออนศรี ได้ทำวิจัยเรื่อง “การใช้สื่อการสอนของพนักงานครูเทศบาลโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดเทศบาลนครอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี” พบว่า “พนักงานครูเทศบาลโดยรวมและจำแนกตามประสบการณ์ในการสอน มีระดับการใช้สื่อการสอน โดยรวมและเป็นรายด้านทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมากเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการเตรียมสื่อการสอน ด้านการเลือกสื่อการสอน ด้านการประเมินผลการใช้สื่อการสอนและด้านการเตรียมสื่อการสอนตามลำดับ พนักงานครูเทศบาลที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน คือ น้อยกว่า 15 ปี ระหว่าง 15-20 ปี และมากกว่า 20 ปี มีระดับการปฏิบัติในการใช้สื่อการสอน โดยรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการเลือกสื่อการสอน ด้านการเตรียมสื่อการสอน ด้านการใช้สื่อการสอนและด้านการประเมินผลการใช้สื่อการสอนไม่แตกต่างกัน”⁸⁵

⁸⁴โรงเรียนบ้านเข็กใหญ่, “แผนปฏิบัติการราชการ ปี 2554”, พิษณุโลก : โรงเรียนบ้านเข็กใหญ่, 2554, (อัคราณา).

⁸⁵รัตนา ภู่ออนศรี, “การใช้สื่อการสอนของพนักงานครูเทศบาลโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดเทศบาลนครอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), 2542, 117 หน้า.

คุณฉวี โศตรมา ได้ทำวิจัยเรื่อง “สภาพปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของพนักงานเทศบาล สังกัดเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม” ผลวิจัยพบว่า “1) สภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนของพนักงานครูเทศบาล สังกัดเทศบาลเมืองนครพนม โดยรวมและจำแนกตามประเภทสื่อ มีระดับการใช้เป็นบางครั้ง โดยมีรายชื่อที่มีการใช้อยู่ในระดับมากและค่าเฉลี่ยสูงสุดและรองลงมาในแต่ละประเภทสื่อ ดังนี้ สื่อประเภทเทคนิคและวิธีการ ได้แก่ กระบวนการกลุ่ม สัมพันธ์และการบรรยาย สื่อประเภทวัสดุ ได้แก่ กระดานชอล์กและใบงาน และสื่อประเภทอุปกรณ์ ได้แก่ ไมโครโฟนและวิทยุเทปคลาสเซท 2) พนักงานครูเทศบาล สังกัดเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม มีปัญหาการใช้สื่อโดยรวมและรายด้าน 2 ด้าน คือ ด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอนและด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอนมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และมีปัญหาด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนและด้านการประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับน้อย โดยมีรายชื่อที่มีปัญหาอยู่ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยสูงสุดและรองลงมาในแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน ได้แก่ โรงเรียนขาดเจ้าหน้าที่ที่จะอำนวยความสะดวกและให้บริการในการเตรียมการสอน ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ได้แก่ สื่อการเรียนบางประเภทมีราคาสูงทำให้ครูไม่มีโอกาสเลือกใช้ ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ได้แก่ เอกสารตำราและสื่อการเรียนการสอนมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน และด้านการประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอน ได้แก่ ครูไม่มีเวลาจัดเอกสาร หลักฐานรายงานเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนแต่ละประเภท”⁸⁶

วรเชษฐ ขาวปັນ ได้ทำวิจัยเรื่อง “การใช้สื่อในห้องปฏิบัติการทางภาษาในโรงเรียน ปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น” ผลการวิจัยพบว่า “การใช้สื่อในห้องปฏิบัติการทางภาษาโดยรวมและเป็นรายด้านทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับการปฏิบัติมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือด้านการนำเสนอสื่อ ด้านการตรวจสอบสื่อ ด้านการเตรียมสภาพแวดล้อม และด้านการฝึกหัดนำเสนอสื่อตามลำดับ โดยมีการใช้สื่อเป็นรายชื่ออยู่ในระดับปฏิบัติปานกลาง 11 ชื่อ ระดับมาก 27 ชื่อ และระดับมากที่สุด 2 ชื่อ ในแต่ละด้านมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และรองลงมา ดังนี้ ด้านการตรวจสอบสื่อ ได้แก่ ได้พิจารณาเลือกสื่อที่เหมาะสมกับผู้เรียนก่อนการนำไปใช้การเลือกสื่อที่เหมาะสมกับผู้เรียน ด้านการฝึกหัดนำเสนอสื่อ ได้แก่ ได้ฝึกหัดนำเสนอคำพ้องตนเองและพบข้อบกพร่องจากการฝึกหัดนำเสนอ ด้านการเตรียมสภาพแวดล้อม ได้แก่ การเตรียมทีวีให้พร้อมก่อนทำการสอน และเตรียมหูฟัง ไมโครโฟน ก่อนทำการสอน ด้านการเตรียมผู้สอน ได้แก่ การ

⁸⁶คุณฉวี โศตรมา, “สภาพและปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของพนักงานครูเทศบาล สังกัดเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม”, ปริญญาานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), 2544, 128 หน้า.

เสนอคำศัพท์ที่ไม่คุ้นเคยก่อนเรียน และใช้เทคนิคพิเศษเพื่อเร้าให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ด้านการนำเสนอสื่อ ได้แก่ การจัดเก็บอุปกรณ์ทันทีหลังเสร็จสิ้นการใช้สื่อ และใช้เทคนิค วิธีการเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในขณะที่ใช้สื่อ”⁸⁷

นัตดา พิลาชัย ได้ทำวิจัยเรื่อง “ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูผู้สอนกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น” ผลการวิจัยพบว่า “1)ครูผู้สอน โดยรวม ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 และครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 มีปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต โดยรวมและรายด้านทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นครูผู้สอนโดยรวมมีปัญหาด้านการนำเสนอสื่ออยู่ในระดับน้อย ส่วนครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 มีปัญหาดังกล่าวโดยรวมและรายด้าน 3 ด้านอยู่ในระดับน้อยและมีปัญหา 2 ด้าน ที่เหลืออยู่ในระดับปานกลาง คือด้านฝึกหัดการนำเสนอสื่อการสอน และด้านการเตรียมผู้สอน 2) ครูผู้สอนระดับชั้นต่างกัน มีปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเป็นรายด้าน 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน แต่ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 มีปัญหาโดยรวมและด้านการเตรียมผู้เรียนมากกว่าครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05”⁸⁸

ธำรงค์ศักดิ์ อนุบล ได้ทำวิจัยเรื่อง “ปัญหาการใช้สื่อของครูผู้สอนกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู” ผลการวิจัยพบว่า “ครูผู้สอนโดยส่วนรวมและจำแนกตามขนาดโรงเรียนมีปัญหาการใช้สื่อโดยรวมและเป็นรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปัญหาเป็นรายข้ออยู่ในระดับปานกลางและมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดในแต่ละด้าน ดังนี้ การเตรียมการใช้สื่อการเรียนการสอน การเลือกสื่อการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ การจัดทำงบประมาณเพื่อจัดหาสื่อการสอนไม่

⁸⁷วรเชษฐ ขาวปิ่น, “การใช้สื่อในห้องปฏิบัติการทางภาษาในโรงเรียนปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น”, *ปริชญานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), 2544, 97 หน้า.

⁸⁸นัตดา พิลาชัย, “ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูผู้สอนกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น”, *ปริชญานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), 2544, 91 หน้า.

ค้อยพอเพียง และครูทำการทดสอบสื่อก่อนนำไปใช้สอนจริงน้อย นอกจากนี้ครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีปัญหาการใช้สื่อโดยรวมและเป็นรายด้านทั้ง 4 ด้านไม่แตกต่างกัน⁸⁹

วัชร ตรีพันธุ์ ได้ทำวิจัยเรื่อง “สภาพและปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูศูนย์การเรียนชุมชน จังหวัดกาฬสินธุ์” ผลการวิจัยพบว่า “1)ครูมีสภาพการใช้สื่อการสอน โดยรวมและรายด้านทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับบางครั้ง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาค่า ได้แก่ สื่อประเภทสิ่งพิมพ์ สื่อประเภทอิเล็กทรอนิกส์ และสื่อประเภทบุคคล โดยมีรายข้อที่มีสภาพการใช้สื่ออยู่ในระดับบางครั้ง และมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดในแต่ละด้าน คือแบบเรียน รายการศึกษาทางโทรทัศน์และการศึกษานอกสถานที่ 2)ครูมีปัญหาการใช้สื่อการสอน โดยรวมและเป็นรายด้าน 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลางโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาค่า ได้แก่ ด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน ด้านการประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอน และด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน โดยมีปัญหาเป็นรายด้านอยู่ในระดับปานกลางและมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในแต่ละด้านดังนี้ ครูขาดทักษะในการใช้สื่อการเรียนการสอนจึงไม่เลือกใช้สื่อการเรียนการสอนประเภทนั้นๆ พื้นที่ในห้องเรียนคับแคบเกินไปทำให้เป็นอุปสรรคในการใช้เทคนิคการสอนบางเทคนิค ครูใช้สื่อการสอนไม่ตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และครูไม่ประเมินประสิทธิภาพการใช้สื่อแต่ละประเภท ผลการวิจัยในครั้งนี้ทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการวางแผนปรับปรุงการใช้สื่อการสอนและหาแนวทางแก้ไขปัญหาการใช้สื่อการสอน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนในศูนย์การเรียนชุมชนต่อไป”⁹⁰

ปรีชา ชาวเชียงตุง ได้ทำวิจัยเรื่อง “ปัญหาและความต้องการใช้สื่อการสอนกลุ่มวิชาการงานและอาชีพของครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดชัยภูมิ” ผลการวิจัยพบว่า “ครูโดยส่วนรวม จำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการสอนมีปัญหาการใช้สื่อการสอนกลุ่มวิชาการงานและอาชีพ โดยรวมและรายด้าน ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านอาคารสถานที่ ด้านการให้บริการ และด้านผู้สอนอยู่ในระดับปานกลาง ครูโดยรวม และจำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการสอนมีปัญหา

⁸⁹ธีรศักดิ์ ฌ อุบล, “ปัญหาการใช้สื่อของครูผู้สอนกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู”, *ปริญญา นิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), 2544, 99 หน้า.

⁹⁰วัชร ตรีพันธุ์, “สภาพและปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูศูนย์โรงเรียนชุมชน จังหวัดกาฬสินธุ์”, *ปริญญา นิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), 2545, 116 หน้า.

การใช้สื่อการสอนกลุ่มวิชาการงานและอาชีพ โดยรวมและรายด้านทั้ง 3 ด้าน คือ ประเภทเทคนิค วิธีการ ประเภทอุปกรณ์ และประเภทวัสดุ อยู่ในระดับมาก ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีปัญหาการใช้สื่อการสอนกลุ่มวิชาการงานและอาชีพ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และมีความต้องการใช้สื่อดังกล่าวโดยรวมและรายด้าน 2 ด้านไม่แตกต่างกัน แต่ครูที่วุฒิทางวิชาชีพต้องการใช้สื่อประเภทอุปกรณ์มากกว่า ครูที่ไม่มีวุฒิทางวิชาชีพอย่างมีนัย สำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกันมีปัญหาและความต้องการใช้สื่อการสอนกลุ่มวิชาการงานและอาชีพ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน”⁹¹

จิตนุวัตติ สุนทรนนท์ ได้ทำวิจัยเรื่อง “สภาพปัญหา และความต้องการการใช้สื่อการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยรามคำแหง” ผลการวิจัยพบว่า “อาจารย์ใช้สื่อการสอนประเภทวัสดุมากที่สุด คือ เอกสารหนังสือประกอบการสอน สำหรับสื่อการสอนประเภทเครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่ใช้มากที่สุด คือ เครื่องคอมพิวเตอร์ และสื่อการสอนประเภทเทคนิควิธีที่ใช้น้อยที่สุด คือ เครื่องคอมพิวเตอร์ การใช้สื่อการสอน คือ ไม่มีงบประมาณในการจัดหาสื่อการสอนอาจารย์มีความต้องการใช้สื่อการสอนประเภทวัสดุมากที่สุด คือ เอกสารหนังสือประกอบการสอน และแผ่นดิสก์กับเครื่องคอมพิวเตอร์ อีกประเภท คือ สื่อการสอนที่เป็นเครื่องมือ หรืออุปกรณ์ที่ใช้น้อยที่สุด คือ เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องขยายเสียง ไมโครโฟน และสื่อการสอน ประเภทเทคนิควิธีที่ใช้น้อยที่สุด คือ การบรรยาย อาจารย์ผู้สอนได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะไว้ว่ามหาวิทยาลัยควรเพิ่มงบประมาณสนับสนุนการจัดสื่อการสอนใหม่ ควรมีนโยบายและแผนการดำเนินงานด้านสื่อการสอน โดยเน้นให้มีการผลิตสื่อการสอนใช้เองในมหาวิทยาลัยควรมีการจัดหาบุคลากรที่มีความรู้ทางด้านเทคโนโลยีเพิ่มขึ้น การให้บริหารสื่อการสอน ควรปรับปรุงระบบการยืมสื่อการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น”⁹²

วรรณเนตร สวนพันธ์ ได้ทำวิจัยเรื่อง “สภาพปัญหาและความต้องการการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนระดับประถมศึกษา

⁹¹ปรีชา ชาวเชียงตุง, ปัญหาและความต้องการการใช้สื่อการสอนกลุ่มวิชาการงานและอาชีพของครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดชัยภูมิ, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), 2545, 132 หน้า.

⁹²จิตนุวัตติ สุนทรนนท์, สภาพปัญหาและความต้องการการใช้สื่อการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยรามคำแหง, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์), 2545, 160 หน้า.

อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี” ผลการวิจัยสรุปได้ว่า “การจัดหาสื่อการสอนควรดำเนินการโดยโรงเรียน โรงเรียนต้องการให้ครูผู้สอนผลิตสื่อขึ้นใช้เองเพราะจะได้ตรงกับความต้องการในการสอนและสามารถติดตามและประเมินผลการใช้สื่อการสอนของครูผู้สอน สื่อการสอนแต่ละชนิดส่วนมากอยู่ในสภาพใช้งานได้ดี สำหรับความถี่ในการใช้สื่อการสอนอยู่ในระดับต่ำกว่าร้อยละ 50 สื่อการสอนที่มีจำนวนมาก ได้แก่ กระดานขาว ชุดเครื่องขยายเสียงเคลื่อนที่รองลงมา ได้แก่ รูปภาพ รูปถ่าย แผนภูมิ ลูกโลก สิ่งที่มีจำนวนน้อย ได้แก่ เครื่องฉายวัสดุทึบแสง ส่วนเครื่องฉายภาพยนตร์ไม่มีใช้ในทุกโรงเรียน ครูโสตทัศนศึกษา มีความต้องการสื่อการสอนในระดับมาก ได้แก่ แผนภูมิของจริง ของตัวอย่าง กระดานขาว ป้ายนิเทศ เครื่องฉายภาพยนตร์ เป็นต้น ส่วนครูกลุ่มประสบการณ์ มีความต้องการสื่อการสอนในระดับมาก ได้แก่ รูปภาพ รูปถ่าย ของจริง ของตัวอย่าง ป้ายนิเทศ บทเรียนสำเร็จรูป เป็นต้น ด้านปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อการสอนของครูโสตทัศนศึกษา และครู กลุ่มประสบการณ์อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การขาดแคลนครูโสตทัศนศึกษาที่มีคุณภาพและมีความรู้ด้านสื่อการสอนที่แท้จริงขาดงบประมาณในการจัดซื้อสื่อการสอน จึงทำให้ได้สื่อการสอนที่ไม่มีคุณภาพ และขาดงบประมาณในการบำรุงรักษา และซ่อมแซมสื่อการเรียนการสอน”⁹³

พงษ์สุชาติ สุวะใจ ได้ทำวิจัยเรื่อง “สภาพปัจจุบันและปัญหาการใช้สื่อการสอนของครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง” ผลการวิจัยพบว่า “ครูผู้สอนมีความเห็นว่าสภาพของสื่อประเภทวัสดุและอุปกรณ์มีปัญหาอยู่ในระดับมากเนื่องจากวัสดุและอุปกรณ์ที่มีอยู่ส่วนมากชำรุด มีสภาพไม่สมบูรณ์ใช้งานได้ ไม่มีความคงทนขาดคุณภาพล้ำสมัยมีจำนวนจำกัดและไม่เพียงพอต่อความต้องการ ไม่สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ รูปแบบของสื่อไม่สร้างความสนใจและมีความยุ่งยากในการใช้ ปัจจัยที่ครูผู้สอนมีความเห็นว่าผลกระทบต่อการใช้สื่อการสอนในระดับมาก ได้แก่ ห้องเรียนมีจำนวนนักเรียนมากเกินไปไม่เหมาะสมในการใช้สื่อการสอน และไม่สามารถควบคุมแสงสว่างได้เวลาในการเรียนการสอนไม่เอื้อต่อการใช้สื่อการสอน ขาดเอกสารคู่มือประกอบการใช้สื่อการสอนบางชนิด ขาดการศึกษาเทคนิคและวิธีการใช้สื่อก่อนทำการสอน ขาดบรรยากาศส่งเสริมการใช้สื่อการสอน โรงเรียนขาดเจ้าหน้าที่แนะนำเกี่ยวกับการผลิตสื่อ ขาดวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตสื่อ ขาดงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุและอุปกรณ์ ไม่

⁹³วรรณเนตร สวนพันธ์, “สภาพปัญหาและความต้องการการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ระดับประถมศึกษา อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์), 2545, 135 หน้า.

มีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง ไม่มีการสำรวจความต้องการสื่อของผู้เรียน หน่วยงานที่ให้บริการสื่อบริการล่าช้าอยู่ห่างไกล และไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับสื่อที่สามารถให้บริการได้ ระเบียบและขั้นตอนในการขอใช้สื่อยุ่งยากและซับซ้อน ระยะเวลาที่ยืดไม่สอดคล้องกับตารางเรียน ผู้สอนขาดความรู้และประสบการณ์ ในการผลิตและการใช้สื่อ ไม่มีเวลาผลิตสื่อเพราะคาบสอนมาก มีความยากลำบากในการจัดหาวัสดุที่ต้องการ ไม่มีโอกาสเสนอความคิดเห็นในด้านการผลิตสื่อการสอน ไม่เห็นความสำคัญและละเลยในการผลิตสื่อ ไม่ทราบแหล่งบริการสื่อการสอน ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญและไม่สนับสนุน ปัญหาการใช้สื่อการสอนประเภทวัสดุ และอุปกรณ์หรือเครื่องมือส่วนใหญ่เห็นว่าไม่เพียงพอต่อความต้องการ ขาดความรู้และประสบการณ์ในการใช้ มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ส่วนการใช้สื่อการสอนประเภทเทคนิควิธีการส่วนใหญ่เห็นว่า เวลาในการใช้สอนไม่เพียงพอและขาดผู้เชี่ยวชาญในการแนะนำมีปัญหายุ่งยากในระดับมาก”⁹⁴

จิราภรณ์ วงศ์พานิชย์ ได้ทำวิจัยเรื่อง “การศึกษาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน สังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดยโสธร” ผลวิจัยพบว่า “1) นักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนและครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมีการประเมินระดับปฏิบัติการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดยโสธร โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก 2) นักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนมีการประเมินการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก 3) ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมีการประเมินการใช้สื่อการเรียนการสอน โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก”⁹⁵

ทวีภรณ์ วรชิน ได้ทำวิจัยเรื่อง “การใช้สื่อการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอภูมินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์” ผลวิจัยพบว่า “1) ครูผู้สอนโดยรวมเห็นว่า ครูระดับประถมศึกษามีการใช้สื่อการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ โดยรวมและเป็นรายด้านทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการใช้สื่อเพื่อการเรียนรู้จากการคิดและปฏิบัติจริง ด้านการใช้สื่อเพื่อการ

⁹⁴พงษ์สุชาติ สุวะใจ, “สภาพปัจจุบันและปัญหาการใช้สื่อการสอนของครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น), 2546, 124 หน้า.

⁹⁵จิราภรณ์ วงศ์พานิชย์, “การใช้สื่อการเรียนการสอนของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน สังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดยโสธร”, ปริญาการศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), 2546, 109 หน้า.

เรียนอย่างมีความสุข ด้านการใช้สื่อเพื่อการเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง ด้านการใช้สื่อเพื่อการเรียนรู้ร่วมกับคนอื่น และด้านการใช้สื่อเพื่อการเรียนรู้แบบบูรณาการ²⁾ครูผู้สอนที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนที่ขนาดต่างกันมีการใช้สื่อการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้โดยรวมและเป็นรายด้าน 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน แต่ครูที่สอนในโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดเล็กเห็นว่า มีการใช้สื่อการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ด้านการใช้สื่อเพื่อการเรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่นมากกว่าครูที่สอนในโรงเรียนขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05⁹⁶

สำราญ คุ่มกลิ่นวงษ์ ได้ทำวิจัยเรื่อง “การศึกษาปัญหาความต้องการและการใช้เทคโนโลยีการศึกษาของอาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย” ผลการวิจัยพบว่า “สภาพการใช้เทคโนโลยีการศึกษา ด้านการเลือก อาจารย์เน้นความถูกต้องในเนื้อหาและความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ด้านการเตรียม เน้นการวางแผนใช้สื่อการสอนล่วงหน้า อาจารย์ส่วนมากได้สื่อการสอนมาจากการยืมหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัย วัตถุประสงค์การใช้สื่อในการสอน คือใช้เพื่ออธิบายเนื้อหา โดยมีการใช้สิ่งพิมพ์, เครื่องฉาย LCD, จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ และเทคนิควิธีการสอนแบบบรรยาย มากที่สุด ส่วนความต้องการใช้เทคโนโลยีการศึกษา อาจารย์ต้องการใช้โปรแกรมนำเสนองาน (PowerPoint) , เครื่องฉาย LCD ,จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ และเทคนิควิธีการสอนใช้การบรรยายมากที่สุด ปัญหาการใช้ เทคโนโลยีการศึกษา ปัญหาที่พบมากที่สุด คืออาจารย์ไม่มีเวลาเตรียมสื่อประกอบการสอน ปัญหาการได้มาของสื่อ คือไม่มีเวลาผลิตสื่อการสอนด้วยตนเอง ปัญหาการใช้บริการของศูนย์ความเป็นเลิศทางการสอน โดยภาพรวมอาจารย์เห็นว่าศูนย์มีปัญหาในระดับปานกลางถึงน้อย ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ไม่ทราบว่าศูนย์ มีบริการอะไรบ้าง ความต้องการใช้บริการศูนย์ความเป็นเลิศทางการสอน โดยภาพรวมอาจารย์ต้องการใช้บริการทุกด้านในระดับมาก โดยต้องการให้ตรวจสอบคุณภาพของสื่อทัศนูปกรณ์ให้ได้มาตรฐานเสมอมากที่สุด ผลการเปรียบเทียบระดับปัญหาจากการใช้บริการ ความต้องการใช้บริการของศูนย์ความเป็นเลิศทางการสอน พบว่า อาจารย์ต่างคณะมีปัญหาการใช้บริการของศูนย์ความเป็นเลิศทางการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05⁹⁷

⁹⁶ทวีภรณ์ วรชิน, “ การใช้สื่อการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์”, ปรินญา นิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), 2546, 151 หน้า.

⁹⁷สำราญ คุ่มกลิ่นวงษ์, “การศึกษาปัญหาความต้องการและการใช้เทคโนโลยีการศึกษาของอาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย”, ปรินญานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย), 2548, 117 หน้า.

ชัยชาญ ก้องกังวาลโชค ได้ทำวิจัยเรื่อง “สภาพปัญหาและความต้องการสื่อการสอนของครูโรงเรียนวันอาทิตย์ในคริสตจักร กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า “สภาพปัญหาการผลิตและใช้สื่อการสอน พบว่า ครูโรงเรียนวันอาทิตย์มีปัญหาการผลิตและใช้สื่อการสอนอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบปัญหาการผลิตและใช้สื่อการสอน จำแนกตาม วุฒิกการศึกษา คริสตจักรที่ตั้งกีด สถานภาพการเป็นครู และประสบการณ์ในการสอนในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ความต้องการการผลิตและใช้สื่อการสอน พบว่า ครูโรงเรียนวันอาทิตย์มีความต้องการผลิตและใช้สื่อการสอนอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบความต้องการผลิตและใช้สื่อการสอน จำแนกตาม วุฒิกการศึกษา คริสตจักรที่ตั้งกีด สถานภาพการเป็นครู และประสบการณ์ในการสอนในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ครูโรงเรียนวันอาทิตย์ส่วนใหญ่มีความต้องการศูนย์สื่อการศึกษา โดยให้ศูนย์สื่อการศึกษาขึ้นตรงกับหน่วยงานโรงเรียนวันอาทิตย์ โดยตั้งเป็นส่วนหนึ่งของอาคารที่ใช้ในการเรียนการสอน และต้องการให้ศูนย์สื่อศึกษามีหน้าที่ให้บริการเกี่ยวกับการให้คำแนะนำฝึกอบรมการผลิต และการใช้สื่อการสอนมากที่สุด สื่อการสอนที่ครูโรงเรียนวันอาทิตย์มีความเห็นว่ามีค่าสำคัญอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เอกสารประกอบการสอนรองลงมาเป็นรูปภาพและคอมพิวเตอร์”⁹⁸

ประครอง พลมัน ได้ทำวิจัยเรื่อง “การใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด” ผลวิจัยพบว่า “สภาพปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ดทั้ง 4 ด้านคือ ด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน ด้านการนำเสนอสื่อการเรียนการสอน ด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาสภาพปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไขปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด มีดังนี้ จัดให้ครูมีการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

⁹⁸ชัยชาญ ก้องกังวาลโชค, “สภาพปัญหาและความต้องการสื่อการสอนของครูโรงเรียนวันอาทิตย์ในคริสตจักร”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง), 2548, 157 หน้า .

เพื่อให้เกิดทักษะสามารถใช้สื่อการเรียนการสอนทุกประเภทได้ด้วยตนเอง โรงเรียนต้องจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อจัดหาสื่อการเรียนการสอนให้ครูได้เลือกใช้อย่างเพียงพอ เป็นต้น”⁹⁹

จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพอสรุปได้ว่า ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูในแต่ละด้านนั้นมีสภาพปัญหาแตกต่างกันออกไป บางด้านมีปัญหามาก บางด้านมีปัญหาปานกลาง และบางด้านมีปัญหาน้อยแต่ส่วนใหญ่จะมีปัญหาคล้ายๆกัน คือ โรงเรียนขาดงบประมาณที่จะนำมาใช้ในด้านสื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอกับความต้องการ ครูขาดทักษะในการใช้สื่อเทคโนโลยีใหม่ๆ ไม่มีเวลาในการเตรียมการใช้สื่อเนื่องด้วยจำนวนคาบสอนของครูมากเกินไป เป็นต้น ซึ่งปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนมีจำนวนมาก เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนอาจมีเหตุผลมากกว่าที่กล่าวมาแล้วก็เป็นได้

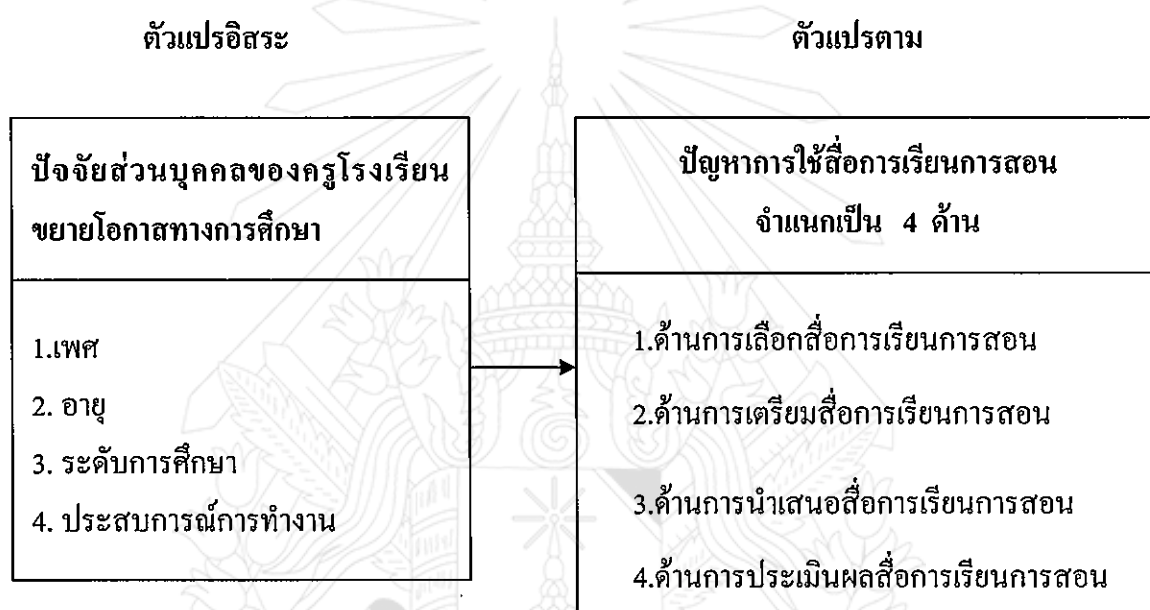

⁹⁹ประครอง พลมั่น, “การใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด”, สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), 2551, 106 หน้า.

2.7 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก” ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากหลักการการใช้สื่อการเรียนการสอนของ ดร.เรืองวิทย์ นนทภา และคณะ¹⁰⁰ และได้นำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามและคำถามสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์และสมมติฐานที่ตั้งไว้โดยสามารถเขียนเป็นแผนภูมิแสดงกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ ดังนี้

แผนภูมิที่ 2.1 แสดงสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

¹⁰⁰ดร.เรืองวิทย์ นนทภา และคนอื่นๆ, เทคโนโลยีการศึกษา, อ่างแล้ว, หน้า 45.

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก” ในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การสร้างและทดสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร ได้แก่ ครูที่สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 110 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูที่สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยนำประชากรทั้งหมดมาเทียบสัดส่วนจากตาราง Krejcie and Morgan¹ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 86 คน

---

¹บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ 6, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, 2543), หน้า 40 - 41.

3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ดังนี้

3.2.1 ผู้วิจัยได้แบ่งครูที่สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ออกเป็น 8 ชั้น โดยแบ่งตามชื่อโรงเรียน ซึ่งมีอยู่ 8 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านแยง โรงเรียนบ้านแจ็กใหญ่ โรงเรียนเกษตรสุพรรณบุรีบำรุง โรงเรียนวิทย์สัมพันธ์ โรงเรียนบ้านห้วยเขี้ยว โรงเรียนบ้านลาดค้อ โรงเรียนบ้านห้วยทรายเหนือ และโรงเรียนบ้านหนองหิน

3.2.2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้จากประชากร 110 คนคือ 86 คน

3.2.3 ผู้วิจัยคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างแต่ละชั้นแบบสัดส่วน จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดต่อจำนวนครูทั้งหมด คูณด้วยจำนวนครูแต่ละโรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามโรงเรียน

ที่	โรงเรียน	ประชากร	การคำนวณ	กลุ่มตัวอย่าง
1	โรงเรียนเกษตรสุพรรณบุรีบำรุง	15	$\frac{86 \times 15}{110}$	12
2	โรงเรียนบ้านห้วยเขี้ยว	13	$\frac{86 \times 13}{110}$	10
3	โรงเรียนบ้านห้วยทรายเหนือ	16	$\frac{86 \times 16}{110}$	13
4	โรงเรียนบ้านแยง	17	$\frac{86 \times 17}{110}$	13
5	โรงเรียนบ้านแจ็กใหญ่	12	$\frac{86 \times 12}{110}$	9
6	โรงเรียนบ้านลาดค้อ	11	$\frac{86 \times 11}{110}$	9
7	โรงเรียนวิทย์สัมพันธ์	12	$\frac{86 \times 12}{110}$	9
8	โรงเรียนบ้านหนองหิน	14	$\frac{86 \times 14}{110}$	11
	รวม	110		86

3.2.4 วิธีการสุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับสลากแบบไม่ใส่คืน (Sampling Without Replacement) เช่น โรงเรียนบ้านแยง มีครูจำนวน 17 คน

จะต้องทำสลาก 17 ใบ เพื่อให้ครูทุกคนได้จับแล้วไม่ต้องใส่คืนในกล่อง ซึ่งจะได้กลุ่มตัวอย่างเพียง 13 คน ที่จะได้ตอบแบบสอบถาม

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ได้สร้างและปรับมาจากเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) สำหรับครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด (Close-Ended) และแบบเลือกตอบ (Check List) เกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด (Close-Ended) และแบบเลือกตอบ (Check List) เกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคอร์ท (Likert) 5 ระดับจำนวน 40 ข้อ จำแนกเป็น 4 ด้านดังนี้

1. ด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน
2. ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน
3. ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน
4. ด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายเปิด (Open-Ended) เพื่อสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก แบบสอบถามเป็นแบบแสดงความคิดเห็น จำแนกออกเป็น 4 ด้านดังนี้

1. ด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน
2. ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน
3. ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน
4. ด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน

3.4 การสร้างและทดสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.4.1 ศึกษาจากตำรา เอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสื่อการเรียนการสอน

3.4.2 กำหนดกรอบแนวคิดและเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย นำมาใช้เป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม

3.4.3 นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะให้มีความเหมาะสมและถูกต้องของแบบสอบถาม

3.4.4 นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน คือ

1. พระครูวุฒิชัยธรรมภาณีวัฒน์, ผศ.ดร.

วุฒิทางการศึกษา น.ธ. เอก, Ph.D. (Ancient Indian&Asian Studies)

ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

2. พระครูปลัดจิตติชัย จิตติขโย, ดร.

วุฒิทางการศึกษา ศน.บ., Ph.D. (Social Science)

ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้อำนวยการสำนักงานวิทยาเขตล้านนา

3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อัครชัย ชัยแสวง

วุฒิทางการศึกษา กศ.บ. , อ.ม. (บาลี-สันสกฤต) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์พิเศษ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขความถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหา เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและความเหมาะสมของคำถาม โดยใช้แบบวัดดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence : IOC)

3.4.5 นำแบบสอบถามที่ได้แก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-Out) กับครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาอื่น จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลกลับมาหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อและรายด้าน โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (Item – Total Correlation Coefficient) เพื่อพิจารณาความเป็นปรนัยของแบบสอบถาม

3.4.6 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97

3.4.7 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้งแล้วจัดพิมพ์ และนำไปใช้เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

3.5.1 ได้ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์การเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลทำการวิจัยภาคเรียนที่ 2/2554

3.5.2 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่ละโรงเรียนจนครบ 8 โรงเรียน

3.5.3 รวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดเตรียมวิเคราะห์ข้อมูล

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

3.6.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับที่ได้รับกลับคืนมา

3.6.2 ตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด และกรอกข้อมูลลงในตารางเตรียมวิเคราะห์ข้อมูล ทำการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยใช้วิธีหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยนำค่าเฉลี่ยมาเทียบกับเกณฑ์การวิเคราะห์ผลการประเมินของลิเคอร์ท (Likert) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.51-5.00	หมายถึง	ระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51-4.50	หมายถึง	ระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	2.51-3.50	หมายถึง	ระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51-2.50	หมายถึง	ระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00-1.50	หมายถึง	ระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการแก้ไข ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียน นครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก จำแนกเป็น 4 ด้านดังนี้

- 1.ด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน
- 2.ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน
- 3.ด้านการนำเสนอสื่อการเรียนการสอน
- 4.ด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน

3.6.3 นำเสนอผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการพรรณนา

3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ มีสถิติที่ใช้ในการทำวิจัยอยู่ 2 ประเภท ได้แก่

3.7.1 สถิติการบรรยาย (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สำหรับบรรยายปัจจัยส่วนบุคคล

3.7.2 สถิติอนุมานหรืออ้างอิง (Inferential Statistics) ได้แก่ การทดสอบค่าที (t – test) การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One –Way - Anova) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการ LSD (Least-Significant Different)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สารนิพนธ์เรื่อง “ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ 3 ประการ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก 2) เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน แตกต่างกัน และ 3) เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก

ผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยเครื่องมือแบบสอบถามจำนวน 86 ชุด แล้วนำมาวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลเพื่อกำหนดหาค่าสถิติต่าง ๆ สำหรับตอบปัญหาการวิจัย และวัตถุประสงค์ของการวิจัย พร้อมทั้งนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- 4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.2 ลำดับขั้นตอนการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันในการแปลความหมายข้อมูล จึงกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ t (t-distribution)

F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ F (F-Distribution)
DF	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
SS	แทน	ผลรวมกำลังสอง (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลรวมกำลังสอง (Mean Square)
P	แทน	ความน่าจะเป็น
*	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.2 ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และ ประสบการณ์การทำงาน ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และ นำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย

ตอนที่ 2 ศึกษาปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่ม เครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย ใช้การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบค่าเอฟ (F-test) การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One – Way - Anova) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการ LSD (Least-Significant Different)

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู โรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) และนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และ ประสบการณ์การทำงาน นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	20	23.3
หญิง	66	76.7
รวม	86	100.0

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 86 คน จำแนกเป็นเพศชาย 20 คน คิดเป็นร้อยละ 23.3 และเพศหญิง 66 คน คิดเป็นร้อยละ 76.7

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
อายุต่ำกว่า 31 ปี	25	29.1
อายุ 31-40 ปี	32	37.2
อายุ 41-50 ปี	19	22.1
อายุ 51 ปีขึ้นไป	10	11.6
รวม	86	100.0

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 37.2 รองลงมา มีอายุต่ำกว่า 31 ปี และอายุ 41-50 ปี จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 51.2 และน้อยที่สุดมีอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 11.6

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ปริญญาตรี	77	89.5
ปริญญาโท	9	10.5
รวม	86	100.0

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 89.5 น้อยที่สุด มีระดับการศึกษาปริญญาโท จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 10.5

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

ประสบการณ์การทำงาน	จำนวน	ร้อยละ
1-10 ปี	46	53.5
11-20 ปี	21	24.4
21-30 ปี	14	16.3
31 ปีขึ้นไป	5	5.8
รวม	86	100.0

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุดมีประสบการณ์การทำงาน 1-10 ปี จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 53.5 รองลงมา มีประสบการณ์การทำงาน 11-20 ปี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 24.4 รองลงมา มีประสบการณ์การทำงาน 21-30 ปี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 16.3 และน้อยที่สุดมีประสบการณ์การทำงาน 31 ปีขึ้นไป จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 5.8

ตอนที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก

การวิเคราะห์ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน ด้านการนำเสนอสื่อการเรียนการสอน และด้านการประเมินสื่อการเรียนการสอน ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมทั้ง 4 ด้าน

ที่	ความคิดเห็นต่อการบริหารงาน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน	3.35	.46	ปานกลาง
2	ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน	3.45	.58	ปานกลาง
3	ด้านการนำเสนอสื่อการเรียนการสอน	3.11	.81	ปานกลาง
4	ด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน	3.10	.73	ปานกลาง
รวม		3.25	.57	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวนทั้งสิ้น 86 คน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน มีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา คือ ด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน ด้านการนำเสนอสื่อการเรียนการสอน มีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน มีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของ
ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นคร
ไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน เป็นรายชื่อ

ข้อที่	ปัญหาด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	โรงเรียนขาดงบประมาณในการจัดซื้อจัดหาสื่อและอุปกรณ์ประกอบการสอนให้ครูได้เลือกใช้ตามความต้องการ	3.90	.76	มาก
2	ครูมีเวลาน้อยในการจัดทำและการเลือกสื่อในการเรียนการสอนเนื่องจากมีภาระหน้าที่พิเศษนอกเหนือจากการสอน	3.74	.87	มาก
3	สื่อการเรียนการสอนบางประเภทมีราคาสูงทำให้ครูไม่มีโอกาสเลือกใช้ เช่น projector เป็นต้น	4.13	.83	มาก
4	สื่อการเรียนการสอนบางชนิดอาจไม่เหมาะสมกับนักเรียนทำให้เป็นอุปสรรคในการเลือกใช้สื่อ	3.72	.71	มาก
5	สื่อการเรียนการสอนบางชนิดมีขั้นตอนการใช้ที่ยุ่งยากทำให้ครูไม่เลือกใช้	3.33	.81	ปานกลาง
6	ครูขาดทักษะในการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมแต่ละกิจกรรม	3.14	.75	ปานกลาง
7	ครูเลือกสื่อการสอนไม่ตรงกับเนื้อหาวิชาที่ใช้สอน	2.72	.87	ปานกลาง
8	เลือกสื่อการเรียนการสอนไม่เหมาะสมกับระดับชั้นของผู้เรียน	2.63	.86	ปานกลาง
9	เลือกสื่อการเรียนการสอนที่ผู้เรียนไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้	2.97	1.01	ปานกลาง
10	โรงเรียนขาดงบประมาณที่จะพานักเรียนไปดูงานจากแหล่งการเรียนรู้ นอกสถานที่	3.26	1.24	ปานกลาง
	รวม	3.35	.46	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวนทั้งสิ้น 86 คน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน ด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อันดับแรก ได้แก่ ข้อที่ 3 สื่อการเรียนการสอนบางประเภทมีราคาสูงทำให้ครูไม่มีโอกาสเลือกใช้ เช่น Projector เป็นต้น รองลงมา คือข้อที่ 1 โรงเรียนขาดงบประมาณในการจัดซื้อจัดหาสื่อและอุปกรณ์ประกอบการสอนให้ครูได้เลือกใช้ตามความต้องการ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือข้อที่ 10 โรงเรียนขาดงบประมาณที่จะพานักเรียนไปดูงานจากแหล่งการเรียนรู้ นอกสถานที่

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของ
ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นคร
ไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน เป็นรายชื่อ

ข้อที่	ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ครูขาดทักษะในการติดตั้งเครื่องมือเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนบางชนิดได้ด้วยตนเอง	3.38	.81	ปานกลาง
2	ไม่มีห้องปฏิบัติการเฉพาะสำหรับการเตรียมสื่อการเรียนการสอนบางประเภท	3.86	.94	มาก
3	ครูไม่มีเวลาทดลองใช้สื่อการเรียนการสอนให้ชำนาญก่อนลงมือสอน	3.52	.80	มาก
4	ครูไม่เตรียมเอกสารอื่นๆประกอบการใช้สื่อการเรียนการสอน	2.97	.97	ปานกลาง
5	ครูขาดความคิดสร้างสรรค์ในการเตรียมสื่อการเรียนการสอน	3.22	.92	ปานกลาง
6	โรงเรียนขาดงบประมาณด้านการเตรียมและการจัดหาสื่อการเรียนการสอน	3.41	1.03	ปานกลาง
7	ครูมีคาบสอนมาก ทำให้ครูไม่มีเวลาเพียงพอในการเตรียมสื่อการเรียนการสอนแต่ละคาบ	3.80	1.01	มาก
8	ครูไม่มีคู่มือครู ตำรา เอกสารทางวิชาการเพียงพอเพื่อให้ครูใช้ในการเตรียมการสอน	3.51	1.00	มาก
9	ครูขาดสิ่งอำนวยความสะดวกในการผลิตสื่อการเรียนการสอน	3.51	.73	มาก
10	สภาพห้องเรียนไม่เอื้อต่อการเตรียมสื่อการเรียนการสอนบางประเภท	3.41	.95	ปานกลาง
	รวม	3.45	.58	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวนทั้งสิ้น 86 คน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ใน ระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อันดับแรก ได้แก่ ข้อที่ 2 ไม่มี ห้องปฏิบัติการเฉพาะสำหรับการเตรียมสื่อการเรียนการสอนบางประเภท รองลงมา คือข้อที่ 7 จำนวนคาบสอนของครูมีมาก ทำให้ครูไม่มีเวลาเพียงพอในการเตรียมสื่อการเรียนการสอนแต่ละคาบ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือข้อที่ 4 ครูไม่เตรียมเอกสารอื่นๆ ประกอบการใช้สื่อการเรียนการสอน

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของ
ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นคร
ไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการนำเสนอสื่อการเรียนการสอน เป็นรายชื่อ

ข้อที่	ด้านการนำเสนอสื่อการเรียนการสอน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	การใช้สื่อการเรียนการสอนไม่เป็นไปตามขั้นตอน ไม่สอดคล้องกับเวลาและเนื้อหาตามที่ได้วางแผนไว้	3.26	.85	ปานกลาง
2	เอกสารตำราและสื่อการเรียนการสอนมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน	3.55	.99	มาก
3	ครูไม่มีเวลาเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการใช้สื่อการสอนเช่น การทดลอง	3.01	1.04	ปานกลาง
4	สื่อการเรียนการสอนเกิดชำรุดในขณะที่ใช้สอนทำให้การสอนไม่ต่อเนื่อง	2.99	1.03	ปานกลาง
5	ในขณะที่ใช้สื่อการเรียนการสอนครูขาดเทคนิควิธีการต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ	3.19	1.03	ปานกลาง
6	ครูไม่ใช้สื่อการเรียนการสอนเพื่อทบทวนหรือสรุปเนื้อหาในบทเรียนอย่างสม่ำเสมอ	3.24	1.06	ปานกลาง
7	ครูไม่ควบคุมเวลาในการใช้สื่อให้เป็นไปอย่างเหมาะสม	3.20	.94	ปานกลาง
8	ครูไม่ซักซ้อมวิธีการใช้สื่อการสอนที่เตรียมไว้ให้คล่องแคล่วมั่นใจก่อนนำไปใช้จริง	2.95	1.03	ปานกลาง
9	ครูไม่สนใจตอบข้อซักถาม อธิบายหรือชี้แนะแนวทางแก้ไขปัญหาเพิ่มเติมกับผู้เรียน	2.85	1.07	ปานกลาง
10	ครูไม่ได้ปรับปรุงสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนก่อนนำมาสอน	2.93	1.11	ปานกลาง
	รวม	3.11	.81	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวนทั้งสิ้น 86 คน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน ด้านการนำเสนอสื่อการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อันดับแรก ได้แก่ ข้อที่ 2 เอกสารตำราและสื่อการเรียนการสอนมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน รองลงมา คือข้อที่ 1 การใช้สื่อการเรียนการสอนไม่เป็นไปตามขั้นตอน ไม่สอดคล้องกับเวลาและเนื้อหาตามที่ได้วางแผนไว้ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือข้อที่ 9 ครูไม่สนใจตอบข้อซักถาม อธิบายหรือชี้แนะแนวทางแก้ไขปัญหาเพิ่มเติมกับผู้เรียน

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของ ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน เป็นรายชื่อ

ข้อที่	ด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ครูไม่ประเมินผลการเรียนรู้จากการใช้สื่อการเรียนการสอน	3.03	.83	ปานกลาง
2	ครูไม่จัดกิจกรรมเสริมความรู้เพิ่มเติมเช่น การสอบ การอภิปรายสรุป การศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมหลังจากการใช้สื่อการเรียนการสอน	3.01	.98	ปานกลาง
3	ก่อนการใช้สื่อแต่ละประเภทครูไม่ได้นำสื่อไปทดลองเพื่อหาค่าประสิทธิภาพ และปรับปรุงสื่อก่อนใช้กับผู้เรียน	3.40	.99	ปานกลาง
4	ครูไม่มีเวลาจัดเอกสาร หลักฐานรายงานเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนแต่ละประเภท	3.24	.93	ปานกลาง
5	ครูไม่ได้ประเมินสื่อการเรียนการสอนว่ามีคุณลักษณะตรงตามจุดประสงค์หรือไม่	3.30	.90	ปานกลาง
6	หลังการใช้สื่อการเรียนการสอนครูไม่ตั้งคำถามเพื่อถามความเข้าใจของผู้เรียนทุกครั้ง	3.07	.94	ปานกลาง
7	ครูไม่วัดผลการใช้สื่อการเรียนการสอนโดยการสังเกตจากการตอบคำถามและการทำกิจกรรมของผู้เรียนทุกครั้ง	3.00	.93	ปานกลาง
8	ครูไม่นำข้อบกพร่องจากการใช้สื่อการเรียนการสอนมาแก้ไขก่อนการไปใช้สอนในครั้งต่อไป	2.91	.86	ปานกลาง
9	ครูไม่ได้ประเมินสื่อว่ามีความยากง่ายเหมาะสมกับผู้เรียนหรือไม่	3.08	.99	ปานกลาง
10	ครูไม่ได้ประเมินสื่อว่ามีความเหมาะสมกับเนื้อหาวิชาของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือไม่	2.97	.98	ปานกลาง
	รวม	3.10	.73	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวนทั้งสิ้น 86 คน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน ด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อันดับแรก ได้แก่ ข้อที่ 3 ก่อนการใช้สื่อแต่ละประเภทครูไม่ได้นำสื่อไปทดลองเพื่อหาค่าประสิทธิภาพ และปรับปรุงสื่อก่อนใช้กับผู้เรียน รองลงมา คือข้อที่ 5 ครูไม่ได้ประเมินสื่อการเรียนการสอนว่ามีคุณลักษณะตรงตามจุดประสงค์หรือไม่ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือข้อที่ 8 ครูไม่นำข้อบกพร่องจากการใช้สื่อการเรียนการสอนมาแก้ไขก่อนการไปใช้สอนในครั้งต่อไป

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ว่า ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน แตกต่างกัน การทดสอบสมมติฐานใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบค่าเอฟ (F-test) และการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way-Anova) สำหรับปัจจัยที่มีจำนวนมากกว่า 2 กลุ่ม โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการ LSD (Least-Significant Diffierent) ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.10 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามเพศ

เพศ	N	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ชาย	20	3.24	.55	ปานกลาง
หญิง	66	3.26	.58	ปานกลาง
รวม	86	3.25	.56	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ครูเมื่อจำแนกตามเพศ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.11 แสดงการเปรียบเทียบปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามเพศ

เพศ	N	$\bar{X}$	S.D.	t	P
ชาย	20	3.24	.55	-.12	.89
หญิง	66	3.26	.58		
รวม	86	3.25	.56		

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน โดยรวมทั้ง 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.12 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S. D.) ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน จำแนกตามเพศ

เพศ	N	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ชาย	20	3.27	.36	ปานกลาง
หญิง	66	3.38	.48	ปานกลาง
รวม	86	3.32	.42	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.12 ครูเมื่อจำแนกตามเพศ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน ด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.13 แสดงการเปรียบเทียบปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน จำแนกตามเพศ

เพศ	N	$\bar{X}$	S.D.	t	P
ชาย	20	3.27	.36	-.89	.37
หญิง	66	3.38	.48		
รวม	86	3.32	.42		

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน ด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.14 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S. D.) ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน จำแนกตามเพศ

เพศ	N	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ชาย	20	3.36	.57	ปานกลาง
หญิง	66	3.48	.58	ปานกลาง
รวม	86	3.42	.57	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ครูเมื่อจำแนกตามเพศ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.15 แสดงการเปรียบเทียบปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน จำแนกตามเพศ

เพศ	N	$\bar{X}$	S.D.	t	P
ชาย	20	3.36	.57	-.82	.41
หญิง	66	3.48	.58		
รวม	86	3.42	.57		

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.16 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S. D.) ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการนำเสนอสื่อการเรียนการสอน จำแนกตามเพศ

เพศ	N	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ชาย	20	3.11	.83	ปานกลาง
หญิง	66	3.11	.81	ปานกลาง
รวม	86	3.11	.82	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.16 พบว่า ครูเมื่อจำแนกตามเพศ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน ด้านการนำเสนอสื่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.17 แสดงการเปรียบเทียบปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการนำเสนอสื่อการเรียนการสอน จำแนกตามเพศ

เพศ	N	$\bar{X}$	S.D.	t	P
ชาย	20	3.11	.83	-.00	.99
หญิง	66	3.11	.81		
รวม	86	3.11	.82		

จากตารางที่ 4.17 พบว่า ครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน ด้านการนำเสนอสื่อการเรียนการสอน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.18 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S. D.) ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน จำแนกตามเพศ

เพศ	N	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ชาย	20	3.22	.77	ปานกลาง
หญิง	66	3.06	.81	ปานกลาง
รวม	86	3.14	.74	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.18 พบว่า ครูเมื่อจำแนกตามเพศ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน ด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.19 แสดงการเปรียบเทียบปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน จำแนกตามเพศ

เพศ	N	$\bar{X}$	S.D.	t	P
ชาย	20	3.22	.77	.82	.41
หญิง	66	3.06	.81		
รวม	86	3.14	.74		

จากตารางที่ 4.19 พบว่า ครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน ด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.20 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามอายุ

อายุ	N	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า 31 ปี	25	3.34	.39	ปานกลาง
31-40 ปี	32	3.44	.57	ปานกลาง
41-50 ปี	19	2.98	.66	ปานกลาง
51-60 ปี	10	2.97	.53	ปานกลาง
รวม	86	3.25	.57	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.20 พบว่า ครูเมื่อจำแนกตามอายุ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อแยกตามอายุ มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.20

ตารางที่ 4.21 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	DF	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	3.48	3	1.16	3.87	.01*
ภายในกลุ่ม	24.55	82	.29		
รวม	28.03	85			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.21 พบว่า ครูที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน โดยรวมทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0 .05 จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าแปลผลเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการ LSD (Least-Significant Different) ดังตารางที่ 4.22

ตารางที่ 4.22 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ที่มีผลต่อระดับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามอายุ ด้วยวิธีการ LSD (Least-Significant Different)

อายุ		ต่ำกว่า 31 ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	51-60 ปี
	$\bar{X}$	3.34	3.44	2.98	2.97
ต่ำกว่า 31 ปี	3.34	-	-.10	.35*	.37
31-40 ปี	3.44	-	-	.45*	.47*
41-50 ปี	2.98	-	-	-	.01
51-60 ปี	2.97	-	-	-	-

จากตารางที่ 4.22 พบว่า ครูที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน โดยรวมทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกัน มีจำนวน 3 คู่ ได้แก่

1) ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่มีอายุต่ำกว่า 31 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนโดยรวมทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกับครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี

2) ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่มีอายุ 31-40 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนโดยรวมทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกับครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี

3) ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่มีอายุ 31-40 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนโดยรวมทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกับครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่มีอายุระหว่าง 51-60 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.23 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S. D.) ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน จำแนกตามอายุ

อายุ	N	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า 31 ปี	25	3.40	.35	ปานกลาง
31-40 ปี	32	3.45	.48	ปานกลาง
41-50 ปี	19	3.28	.45	ปานกลาง
51-60 ปี	10	3.04	.55	ปานกลาง
รวม	86	3.35	.46	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.23 พบว่า ครูเมื่อจำแนกตามอายุ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน ด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อแยกตามอายุ มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.23

ตารางที่ 4.24 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	DF	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	1.48	3	.49	2.42	.07
ภายในกลุ่ม	16.74	82	.20		
รวม	18.23	85			

จากตารางที่ 4.24 พบว่า ครูที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน ด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.25 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน จำแนกตามอายุ

อายุ	N	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า 31 ปี	25	3.54	.34	มาก
31-40 ปี	32	3.60	.64	มาก
41-50 ปี	19	3.28	.71	ปานกลาง
51-60 ปี	10	3.11	.40	ปานกลาง
รวม	86	3.45	.58	ปานกลาง

จากตาราง 4.25 พบว่า ครูเมื่อจำแนกตามอายุ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อแยกตามอายุ มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.25

ตารางที่ 4.26 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย
จังหวัดพิษณุโลก ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	DF	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	2.60	3	.87	2.69	.051
ภายในกลุ่ม	26.43	82	.32		
รวม	29.04	85			

จากตารางที่ 4.26 พบว่า ครูที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียน
การสอนของโรงเรียน ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.27 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปัญหาการใช้สื่อการเรียน
สอน ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4
อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการนำเสนอสื่อการเรียนการสอน จำแนกตาม
อายุ

อายุ	N	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า 31 ปี	25	3.27	.63	ปานกลาง
31-40 ปี	32	3.37	.75	ปานกลาง
41-50 ปี	19	2.62	.87	ปานกลาง
51-60 ปี	10	2.83	.84	ปานกลาง
รวม	86	3.11	.81	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.27 พบว่า ครูที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียน
การสอนของโรงเรียน ด้านการนำเสนอสื่อการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อ
แยกตามอายุ มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.27

ตารางที่ 4.28 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน ของครู
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย
จังหวัดพิษณุโลก ด้านการนำเสนอสื่อการเรียนการสอน จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	DF	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	8.12	3	2.71	4.63	.00*
ภายในกลุ่ม	47.98	82	.58		
รวม	56.11	85			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.28 พบว่า ครูที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน ด้านการนำเสนอสื่อการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าแปลผลเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการ LSD (Least-Significant Different) ดังตารางที่ 4.29

ตารางที่ 4.29 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย
จังหวัดพิษณุโลก ด้านการนำเสนอสื่อการเรียนการสอน ด้วยวิธีการ LSD (Least-Significant Different)

อายุ		ต่ำกว่า 31 ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	51-60 ปี
	$\bar{X}$	3.27	3.37	2.62	2.83
ต่ำกว่า 31 ปี	3.27		-.10	.64*	.44
31-40 ปี	3.37			.74*	.54
41-50 ปี	2.62			-	-.20
51-60 ปี	2.83				

จากตารางที่ 4.29 พบว่า ครูที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนโดยรวมด้านการนำเสนอสื่อการเรียนการสอน แตกต่างกัน มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่

1) ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่มีอายุต่ำกว่า 31 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน โดยรวมทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกับครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี

2) ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่มีอายุ 31-40 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน โดยรวมทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกับครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.30 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S. D.) ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน จำแนกตามอายุ

อายุ	N	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า 31 ปี	25	3.14	.56	ปานกลาง
31-40 ปี	32	3.33	.73	ปานกลาง
41-50 ปี	19	2.75	.82	ปานกลาง
51-60 ปี	10	2.90	.71	ปานกลาง
รวม	86	3.10	.73	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.30 พบว่า ครูเมื่อจำแนกตามอายุ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน ด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อแยกตามอายุ มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.30

ตารางที่ 4.31 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน ของครู
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย
จังหวัดพิษณุโลก ด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	DF	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	4.54	3	1.51	3.00	.03
ภายในกลุ่ม	41.36	82	.50		
รวม	45.91	85			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.31 พบว่า ครูที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน ด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าแปลผลเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการ LSD (Least-Significant Different) ดังตารางที่ 4.32

ตารางที่ 4.32 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย
จังหวัดพิษณุโลก ด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน ด้วยวิธีการ LSD
(Least-Significant Different)

อายุ		ต่ำกว่า 31 ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	51-60 ปี
	$\bar{X}$	3.14	3.33	2.75	2.90
ต่ำกว่า 31 ปี	3.14		-.19	.39	.24
31-40 ปี	3.33			.58*	.43
41-50 ปี	2.75				-.14
51-60 ปี	2.90				

จากตารางที่ 4.32 พบว่า ครูที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน โดยรวมด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน แตกต่างกัน มีจำนวน 1 คู่ ได้แก่ 1) ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่มีอายุ 31-40 ปีมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน ด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน แตกต่างกับครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.33 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	N	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ปริญญาตรี	77	3.25	.59	ปานกลาง
ปริญญาโท	9	3.25	.41	ปานกลาง
รวม	86	3.25	.50	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.33 พบว่า ครูเมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อแยกตามระดับการศึกษา มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.33

ตารางที่ 4.34 แสดงการเปรียบเทียบปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	N	$\bar{X}$	S.D.	t	P
ปริญญาตรี	77	3.25	.59	-.00	.99
ปริญญาโท	9	3.25	.41		
รวม	86	3.25	.50		

จากตารางที่ 4.34 พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน โดยรวมทั้ง 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.35 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	N	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ปริญญาตรี	77	3.35	.47	ปานกลาง
ปริญญาโท	9	3.36	.37	ปานกลาง
รวม	86	3.35	.42	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.35 ครูเมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน ด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อแยกตามระดับการศึกษามีรายละเอียดดังตารางที่ 4.35

ตารางที่ 4.36 แสดงการเปรียบเทียบปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	N	$\bar{X}$	S.D.	t	P
ปริญญาตรี	77	3.35	.47	-.07	.94
ปริญญาโท	9	3.36	.37		
รวม	86	3.35	.42		

จากตารางที่ 4.36 พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน ด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.37 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	N	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ปริญญาตรี	77	3.45	.59	ปานกลาง
ปริญญาโท	9	3.52	.46	ปานกลาง
รวม	86	3.48	.52	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.37 ครูเมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อแยกตามระดับการศึกษามีรายละเอียดดังตารางที่ 4.37

ตารางที่ 4.38 แสดงการเปรียบเทียบปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	N	$\bar{X}$	S.D.	t	P
ปริญญาตรี	77	3.45	.59	-.33	.73
ปริญญาโท	9	3.52	.46		
รวม	86	3.48	.52		

จากตารางที่ 4.38 พบว่า ครูผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.39 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการนำเสนอสื่อการเรียนการสอน จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	N	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ปริญญาตรี	77	3.10	.83	ปานกลาง
ปริญญาโท	9	3.17	.68	ปานกลาง
รวม	86	3.14	.75	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.39 ครูเมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน ด้านการนำเสนอสื่อการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อแยกตามระดับการศึกษา มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.39

ตารางที่ 4.40 แสดงการเปรียบเทียบปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการนำเสนอสื่อการเรียนการสอน จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	N	$\bar{X}$	S.D.	t	P
ปริญญาตรี	77	3.10	.83	-.23	.81
ปริญญาโท	9	3.17	.68		
รวม	86	3.14	.75		

จากตารางที่ 4.40 พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน ด้านการนำเสนอสื่อการเรียนการสอน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.41 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	N	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ปริญญาตรี	77	3.11	.75	ปานกลาง
ปริญญาโท	9	2.96	.50	ปานกลาง
รวม	86	3.05	.62	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.41 ครูเมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน ด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อแยกตามระดับการศึกษา มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.41

ตารางที่ 4.42 แสดงการเปรียบเทียบปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	N	$\bar{X}$	S.D.	t	P
ปริญญาตรี	77	3.10	.83	-.57	.56
ปริญญาโท	9	3.17	.68		
รวม	86	3.14	.75		

จากตารางที่ 4.42 พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน ด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.43 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

ประสบการณ์การทำงาน	N	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1-10 ปี	46	3.26	.45	ปานกลาง
11-20 ปี	21	3.40	.77	ปานกลาง
21-30 ปี	14	3.17	.57	ปานกลาง
มากกว่า 30 ปี	5	2.81	.50	ปานกลาง
รวม	86	3.25	.57	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.43 ครูเมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อแยกตามประสบการณ์การทำงาน มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.43

ตารางที่ 4.44 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน ของครู
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย
จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

แหล่งความแปรปรวน	SS	DF	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	1.53	3	.51	1.58	.19
ภายในกลุ่ม	26.49	82	.32		
รวม	28.03	85			

จากตารางที่ 4.44 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ
ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน โดยรวมทั้ง 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.45 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการ
สอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4
อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน จำแนกตาม
ประสบการณ์การทำงาน

ประสบการณ์การทำงาน	N	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1-10 ปี	46	3.34	.37	ปานกลาง
11-20 ปี	21	3.49	.52	ปานกลาง
21-30 ปี	14	3.35	.49	ปานกลาง
มากกว่า 30 ปี	5	2.86	.59	ปานกลาง
รวม	86	3.35	.46	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.45 พบว่า ครูเมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ
ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน ด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ใน
ระดับปานกลาง และเมื่อแยกตามประสบการณ์การทำงาน มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.45

ตารางที่ 4.46 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

แหล่งความแปรปรวน	SS	DF	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	1.64	3	.54	2.70	.051
ภายในกลุ่ม	16.59	82	.20		
รวม	18.23	85			

จากตารางที่ 4.46 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน ด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.47 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

ประสบการณ์การทำงาน	N	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1-10 ปี	46	3.43	.50	ปานกลาง
11-20 ปี	21	3.64	.75	มาก
21-30 ปี	14	3.43	.52	ปานกลาง
มากกว่า 30 ปี	5	2.94	.24	ปานกลาง
รวม	86	3.45	.58	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.47 พบว่า ครูเมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อแยกตามประสบการณ์การทำงาน มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.47

ตารางที่ 4.48 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

แหล่งความแปรปรวน	SS	DF	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	2.08	3	.69	2.11	.10
ภายในกลุ่ม	26.96	82	.32		
รวม	29.04	85			

จากตารางที่ 4.48 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อแยกตามประสบการณ์ในการทำงาน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.49 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการนำเสนอสื่อการเรียนการสอน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

ประสบการณ์การทำงาน	N	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1-10 ปี	46	3.15	.69	ปานกลาง
11-20 ปี	21	3.23	1.01	ปานกลาง
21-30 ปี	14	3.05	.80	ปานกลาง
มากกว่า 30 ปี	5	2.46	.83	น้อย
รวม	86	3.11	.81	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.49 พบว่า ครูเมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน ด้านการนำเสนอสื่อการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อแยกตามประสบการณ์ในการทำงาน มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.49

ตารางที่ 4.50 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการนำเสนอสื่อการเรียนการสอน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

แหล่งความแปรปรวน	SS	DF	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	2.58	3	.86	1.32	.27
ภายในกลุ่ม	53.53	82	.65		
รวม	56.11	85			

จากตารางที่ 4.50 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน ด้านการนำเสนอสื่อการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อแยกตามประสบการณ์ในการทำงาน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.51 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

ประสบการณ์การทำงาน	N	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1-10 ปี	46	3.11	.56	ปานกลาง
11-20 ปี	21	3.24	1.01	ปานกลาง
21-30 ปี	14	2.86	.80	ปานกลาง
มากกว่า 30 ปี	5	3.00	.55	ปานกลาง
รวม	86	3.10	.73	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.51 พบว่า ครูเมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน ด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อแยกตามประสบการณ์ในการทำงาน มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.51

ตารางที่ 4.52 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย
จังหวัดพิษณุโลก ด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน จำแนกตาม
ประสบการณ์การทำงาน

แหล่งความแปรปรวน	SS	DF	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	1.29	3	.43	.79	.50
ภายในกลุ่ม	44.61	82	.54		
รวม	45.91	85			

จากตารางที่ 4.52 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ
ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน ด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน โดยรวม
อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อแยกตามประสบการณ์การทำงาน ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก

ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended Questionnaire) สำหรับให้ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 86 คนได้นำเสนอข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยายปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.53 แสดงค่าความถี่ (Frequency) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน

ปัญหาด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน	ความถี่	แนวทางแก้ไขปัญหา	ความถี่
1.ครูมีเวลาน้อยในการจัดทำและการเลือกสื่อในการเรียนการสอนเนื่องจากมีภาระหน้าที่พิเศษนอกเหนือจากการสอน	15	1.ควรลดภาระงานพิเศษอื่นที่นอกเหนือจากงานสอนของครูให้เหลือน้อยลง	15
2.โรงเรียนขาดงบประมาณในการจัดซื้อจัดหาสื่อและอุปกรณ์ประกอบการสอน	11	2.จัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อจัดหาสื่อการเรียนการสอนให้ครูได้เลือกใช้อย่างเพียงพอ	10
3.ครูไม่ได้เลือกซื้อสื่อด้วยตนเอง	7	3.ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนสามารถเลือกซื้อสื่อการเรียนการสอนได้ด้วยตนเอง	7

จากตารางที่ 4.53 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน ด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน จำนวน 33 คน โดยมีปัญหาคือ ครูมีเวลาน้อยในการจัดทำและการเลือกสื่อในการเรียนการสอนเนื่องจากมีภาระหน้าที่พิเศษ

นอกเหนือจากการสอน จำนวน 15 คน รองลงมาคือ โรงเรียนขาดงบประมาณในการจัดซื้อจัดหาสื่อและอุปกรณ์ประกอบการสอน จำนวน 11 คน และครูไม่ได้เลือกซื้อสื่อด้วยตนเอง จำนวน 7 คน

และ ผู้ตอบแบบสอบถามมีข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน จำนวน 33 คนคือ ควรลดภาระงานพิเศษอื่นที่นอกเหนือจากงานสอนของครูให้เหลือน้อยลงจำนวน 15 คน รองลงมาคือจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อจัดหาสื่อการเรียนการสอนให้ครูได้เลือกใช้อย่างเพียงพอ จำนวน 10 คน และผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนสามารถเลือกซื้อสื่อการเรียนการสอนได้ด้วยตนเองจำนวน 7 คน

ตารางที่ 4.54 แสดงค่าความถี่ (Frequency) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน

ปัญหาด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน	ความถี่	แนวทางแก้ไขปัญหา	ความถี่
1.เอกสารตำราและสื่อการเรียนการสอนมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน	14	1.จัดสรรงบประมาณ จัดหาเอกสาร ตำราให้เพียงพอต่อผู้เรียน	14
2. ขาดเทคนิควิธีการนำเสนอสื่อการเรียนการสอน	10	2.ส่งครูไปอบรมเทคนิคและวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้การนำเสนอสื่อการเรียนการสอนบรรลุผลตามจุดประสงค์	10
3.ไม่ได้ประเมินผลการนำเสนอสื่อการเรียนการสอนของตนเอง	5	3.ควรมีการประเมินผลหลังการนำเสนอสื่อทุกครั้งเพื่อจะทำให้ทราบข้อบกพร่องในการสอนแต่ละครั้ง	5

จากตารางที่ 4.54 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน จำนวน 29 คน โดยมีปัญหาคือ เอกสารตำราและสื่อการเรียนการสอนมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียนจำนวน 14 คน รองลงมาคือ ขาดเทคนิควิธีการนำเสนอสื่อการเรียนการสอน จำนวน 10 คน และ ไม่ได้ประเมินผลการนำเสนอสื่อการเรียนการสอนของตนเอง จำนวน 5 คน

และ ผู้ตอบแบบสอบถามมีข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน จำนวน 29 คนคือ จัดสรรงบประมาณ จัดหาเอกสาร ตำราให้เพียงพอต่อผู้เรียน จำนวน 14 คน รองลงมาคือส่งครูไปอบรมเทคนิคและวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้การนำเสนอสื่อการเรียนการสอนบรรลุผลตามจุดประสงค์ จำนวน 10 คน และควรมีการประเมินผลหลังการนำเสนอสื่อทุกครั้งเพื่อจะทำให้ทราบข้อบกพร่องในการสอนแต่ละครั้ง จำนวน 5 คน

ตารางที่ 4.55 แสดงค่าความถี่ (Frequency) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการนำเสนอสื่อการเรียนการสอน

ปัญหาด้านการนำเสนอสื่อการเรียนการสอน	ความถี่	แนวทางแก้ไขปัญหา	ความถี่
1. ไม่ได้ประเมินสื่อว่าเหมาะกับ ผู้เรียนเพียงไร	15	1. ควรประเมินผลสื่อก่อนการเลือกซื้อ เลือกใช้ว่ามีความยากง่ายเหมาะสมกับผู้เรียนเพียงใด	15
2. ไม่ได้ประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอนหลังการสอนขาดเทคนิควิธีการนำเสนอสื่อการเรียนการสอน	11	2. ให้ครูผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้จากการใช้สื่อการเรียนการสอนทุกครั้ง	11
3. ไม่มีการนิเทศติดตามผลการใช้สื่อการเรียนการสอน	6	3. ผู้บริหารต้องมีการนิเทศติดตามการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูผู้สอนอย่างสม่ำเสมอ	6

จากตารางที่ 4.55 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน จำนวน 32 คน โดยมีปัญหาคือ ไม่ได้ประเมินสื่อว่าเหมาะกับ ผู้เรียนเพียงไร จำนวน 15 คน รองลงมาคือ ไม่ได้ประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอนหลังการสอนขาดเทคนิควิธีการนำเสนอสื่อการเรียนการสอน จำนวน 11 คน และ ไม่มีการนิเทศติดตามผลการใช้สื่อการเรียนการสอน จำนวน 6 คน

และ ผู้ตอบแบบสอบถามมีข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน จำนวน 32 คนคือ ควรประเมินผลสื่อก่อนการเลือกซื้อ เลือกใช้ว่ามีความยากง่ายเหมาะสมกับผู้เรียนเพียงใด จำนวน 15 คน รองลงมาคือ ให้ครูผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้จากการใช้สื่อการเรียนการสอนทุกครั้ง จำนวน 11 คน และผู้บริหารต้องมีการนิเทศติดตามการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูผู้สอนอย่างสม่ำเสมอ จำนวน 6 คน

ตารางที่ 4.56 แสดงค่าความถี่ (Frequency) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน

ปัญหาด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน	ความถี่	แนวทางแก้ไขปัญหา	ความถี่
1. ไม่ได้ประเมินผลการเรียนรู้จากการใช้สื่อการเรียนการสอน	18	1. ประเมินผลการเรียนรู้หลังจากใช้สื่อสอนทุกครั้งเพื่อหาข้อบกพร่องและพัฒนาสื่อให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	18
2. ไม่ได้ประเมินสื่อว่ามีความยากง่าย มีความเหมาะสมกับผู้เรียนเพียงใด	16	2. ควรประเมินความยากง่าย ความเหมาะสมกับวัยผู้เรียนก่อนนำมาสอน	16
3. ไม่ได้นำสื่อไปทดลองเพื่อหาค่าประสิทธิภาพ ก่อนนำไปใช้กับผู้เรียน	10	3. ควรทดลองหาค่าประสิทธิภาพของสื่อก่อนนำไปใช้กับผู้เรียนก่อนทุกครั้ง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น	10

จากตารางที่ 4.56 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน ด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน จำนวน 44 คน โดยมีปัญหาคือ ไม่ได้ประเมินผลการเรียนรู้จากการใช้สื่อการเรียนการสอน จำนวน 18 คน รองลงมาคือ ไม่ได้ประเมินสื่อว่ามีความยากง่ายมีความเหมาะสมกับผู้เรียนเพียงใด จำนวน 16 คน และ ไม่ได้นำสื่อไปทดลองเพื่อหาค่าประสิทธิภาพ ก่อนนำไปใช้กับผู้เรียน จำนวน 10 คน

และ ผู้ตอบแบบสอบถามมีข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน จำนวน 44 คนคือ ประเมินผลการเรียนรู้หลังจากใช้สื่อสอนทุกครั้งเพื่อหาข้อบกพร่องและพัฒนาสื่อให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จำนวน 18 คน รองลงมาคือ ควรประเมินความยากง่าย ความเหมาะสมกับวัยผู้เรียนก่อนนำมาสอน จำนวน 16 คน และควรทดลองหาค่าประสิทธิภาพของสื่อก่อนนำไปใช้กับผู้เรียนก่อนทุกครั้ง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จำนวน 10 คน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก” ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก 2) เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน และ 3) เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยว่า ครูที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาแตกต่างกัน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ใน 8 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านแยง โรงเรียนบ้านเข็กใหญ่ โรงเรียนเกษตรสุขราษฎร์บำรุง โรงเรียนวิทย์สัมพันธ์ โรงเรียนบ้านห้วยเขี้ยว โรงเรียนบ้านลาดคือ โรงเรียนบ้านห้วยทรายเหนือ และโรงเรียนบ้านหนองหิน จำนวนรวมทั้งสิ้น 110 คน และได้ใช้วิธีการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie and Morgan ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) และนำไปคิดสัดส่วนต่อบุคลากรจำนวน 8 ชั้นตามชื่อโรงเรียน และได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 86 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามปลายปิดมีจำนวน 40 ข้อ โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน 2) ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน 3) ด้านการนำเสนอสื่อการเรียนการสอน และ 4) ด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน ผู้วิจัยใช้ลักษณะคำถามแบบมาตราส่วน 5 ระดับ โดยใช้หลักของ Likert Scale คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด และเป็นแบบสอบถามลักษณะแบบปลายเปิด เกี่ยวกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา

และแนวทางแก้ไขปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลกมีจำนวน 4 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติอนุมานหรืออ้างอิง ได้แก่ ทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบค่าเอฟ (F-test) การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way -Anova) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD (Least-Significant Different) โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ ซึ่งสามารถสรุปผลของการวิจัยตามข้อค้นพบได้ดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

พบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 76.7 มีอายุ 31-40 ปี จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 37.2 มีระดับการศึกษาปริญญาตรีจำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 89.5 และมีประสบการณ์ในการทำงาน 1-10 ปี จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 53.5

5.1.2 ผลการวิเคราะห์ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก

พบว่า ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลกโดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อแยกออกเป็นรายด้าน พบว่า มีผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1) ด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน พบว่า ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลกโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อันดับแรก คือ ข้อที่ 3 สื่อการเรียนการสอนบางประเภทมีราคาสูงทำให้ครูไม่มีโอกาสเลือกใช้ เช่น โปรเจคเตอร์ คอมพิวเตอร์ เป็นต้น และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือข้อที่ 10 โรงเรียนขาดงบประมาณที่จะพานักเรียนไปดูงานจากแหล่งการเรียนรู้นอกสถานที่

2) ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน พบว่า ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อันดับแรก คือ ข้อที่ 2 ไม่มีห้องปฏิบัติการเฉพาะสำหรับการเตรียมสื่อการเรียนการสอนบางประเภท และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือข้อที่ 4 ครูไม่เตรียมเอกสารอื่นๆประกอบการใช้สื่อการเรียนการสอน

3) ด้านการนำเสนอสื่อการเรียนการสอน พบว่า ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อันดับแรก คือ ข้อที่ 2 เอกสารตำราและสื่อการเรียนการสอนมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ 9 ครูไม่สนใจตอบข้อซักถาม อธิบายหรือชี้แนะแนวทางแก้ไขปัญหาเพิ่มเติมกับผู้เรียน

4) ด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน พบว่า ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อันดับแรก คือ ข้อที่ 3 ก่อนการใช้สื่อแต่ละประเภทครูไม่ได้นำสื่อไปทดลองเพื่อหาค่าประสิทธิภาพ และปรับปรุงสื่อก่อนใช้กับผู้เรียน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ 8 ครูไม่นำข้อบกพร่องจากการใช้สื่อการเรียนการสอนมาแก้ไขก่อนการไปใช้สอนในครั้งต่อไป

5.1.3 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน พบว่า ครูที่มีเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน โดยรวมทั้ง 4 ด้าน ไม่ต่างกัน ส่วนครูที่มีอายุต่างกัน มีปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน แตกต่างกัน และเมื่อแยกออกเป็นรายด้าน คือ ด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน ด้านการนำเสนอสื่อการเรียนการสอน และด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน พบว่า ครูที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน ไม่ต่างกัน

2) ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน พบว่า ครูที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน ไม่ต่างกัน

3) ด้านการนำเสนอสื่อการเรียนการสอน พบว่า ครูที่มีเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านการนำเสนอสื่อการเรียนการสอน ไม่ต่างกัน ส่วนครูที่มีอายุต่างกัน มีปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน แตกต่างกัน

4) ด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน ครูที่มีเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน ไม่ต่างกัน ส่วนครูที่มีอายุต่างกัน มีปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน แตกต่างกัน

5.1.4 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก

พบว่า ครูกลุ่มตัวอย่างได้เสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาในการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก เรียงตามลำดับได้ ดังนี้

ปัญหา

1.ครูมีเวลาน้อยในการจัดทำและการเลือกสื่อในการเรียนการสอนเนื่องจากมีภาระหน้าที่พิเศษนอกเหนือจากการสอน

2.เอกสารตำราและสื่อการเรียนการสอนมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน

3.ไม่ได้ประเมินสื่อว่าง่ายเหมาะกับผู้เรียนเพียงไร

4.ไม่ได้ประเมินผลการเรียนรู้จากการใช้สื่อการเรียนการสอน

แนวทางแก้ไข

1.ควรลดภาระงานพิเศษอื่นที่นอกเหนือจากงานสอนของครูให้เหลือน้อยลง

2.จัดสรรงบประมาณ จัดหาเอกสาร ตำราให้เพียงพอต่อผู้เรียน

3.ควรประเมินผลสื่อก่อนการเลือกซื้อ เลือกใช้ว่ามีความเหมาะสมกับผู้เรียนเพียงใด

4.ประเมินผลการเรียนรู้หลังจากใช้สื่อสอนทุกครั้งเพื่อหาข้อบกพร่องและพัฒนาสื่อให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัย ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ใน 4 ด้าน คือ ด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน ด้านการนำเสนอสื่อการเรียนการสอน และด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

5.2.1 การวิเคราะห์ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก

พบว่า ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน คือด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน ด้านการนำเสนอสื่อการเรียนการสอน และด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน มีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อภิปราชย์ได้ว่า ครูผู้สอนเห็นว่าสภาพปัญหาในการใช้สื่อการเรียนการสอนไม่ประสบปัญหาอะไรมากมายแต่ก็มีปัญหาบ้างบางประการซึ่งอยู่ในระดับปานกลางอาจจะเนื่องด้วยรัฐบาลได้ให้การสนับสนุนพัฒนาสื่อเทคโนโลยีเป็นอย่างมากแต่ก็ยังมีบางอย่างที่ยังขาดแคลนเพราะงบประมาณที่ใช้เป็นงบประมาณจำนวนมหาศาลจึงต้องพัฒนาค่อยเป็นค่อยไปในแต่ละปีการศึกษาทำให้สื่อการเรียนการสอนในบางพื้นที่มีจำนวนไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียนอีกอย่างบางโรงเรียนตั้งอยู่ห่างไกลความเจริญไฟฟ้า โทรศัพท์และน้ำประปายังไม่ถึงทำให้สื่อเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ทันสมัยไม่สามารถใช้งานได้ บางโรงเรียนมีครูจำนวนน้อยและครูต้องสอนหลายห้องทั้งจำนวนวิชาที่สอนในแต่ละวันก็มากเกินไปทำให้ไม่มีเวลาในการเตรียมสื่อการเรียนการสอนเพื่อใช้สอนนักเรียนในคาบนั้นๆ ทำให้การเรียนไม่บรรลุผลเท่าที่ควรเพราะครูจัดการเรียนการสอนไม่น่าสนใจใช้วิธีการสอนแบบเดิม ๆ คือยึดครูเป็นศูนย์กลางเพียงอย่างเดียว ควรให้เด็กมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ต่าง ๆ จะทำให้เด็กเรียนรู้ได้ดีกว่าครูเป็นผู้ดำเนินการเพียงคนเดียว และการจัดการเรียนการสอนจะยึดวิธีใดวิธีหนึ่งไม่ได้ต้องใช้หลากหลายวิธีทั้งยังต้องรู้จักปรับประยุกต์ให้ทันสมัยก้าวทันเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วจึงจะทำให้บรรลุจุดประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ สอดคล้องกับทฤษฎีการศึกษาที่เชื่อว่า ความรู้เกิดจากการสร้างขึ้นโดยตัวเด็กเอง โดยจัดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่สร้างสรรค์เพื่อจุดประกายนำไปสู่กระบวนการสร้างความรู้ความคิด ทั้งนี้การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ดีเมื่อเด็กมีส่วนร่วมในการสร้างชิ้นงานที่มีความหมายกับเด็ก และเมื่อเด็กสร้างชิ้นงานเด็กจะสร้างความรู้ด้วยและความรู้ที่สร้างขึ้นนี้จะนำไปสู่การสร้างชิ้นงานที่มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ทำให้เกิดความรู้เพิ่มขึ้นตามไปด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประครอง พลมัน ศึกษารื่อง “การใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด” ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน ด้านการนำเสนอสื่อการเรียนการสอน ด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชำรงค์ศักดิ์ ฌ อุบล ศึกษารื่อง “ปัญหาการใช้สื่อของครูผู้สอนกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา

อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู” ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนโดยส่วนรวมและจำแนกตามขนาดโรงเรียนมีปัญหาการใช้สื่อโดยรวมและเป็นรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชระ ศรีพันธุ์ ศึกษาเรื่อง “สภาพและปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูศูนย์การเรียนชุมชน จังหวัดกาฬสินธุ์” ผลการวิจัยพบว่า ครูมีปัญหาการใช้สื่อการสอนโดยรวมและเป็นรายด้าน 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทวีภรณ์ วรชิน ศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้สื่อการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์” ผลวิจัยพบว่า ครูผู้สอนโดยรวมเห็นว่า ครูระดับประถมศึกษามีการใช้สื่อการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ โดยรวมและเป็นรายด้านทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน ที่เป็นเนื้อหิปรายได้ว่า ครูผู้สอนเห็นว่า โรงเรียนไม่มีห้องปฏิบัติการเฉพาะสำหรับการจัดเตรียมสื่อการเรียนการสอน ทำให้ครูใช้สื่อไม่สะดวกใช้เวลามากในการเตรียมสื่อ นอกจากนี้จำนวนคาบสอนของครูมีมากเกินไปทำให้ไม่มีเวลาเพียงพอในการเตรียมสื่อการเรียนการสอนล่วงหน้า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจึงไม่น่าสนใจ และครูไม่มีเวลาทดลองใช้สื่อการเรียนการสอนให้ชำนาญก่อนนำมาสอนผู้เรียนมีผลทำให้เกิดปัญหาการใช้สื่อติดขัดไม่ต่อเนื่องการเรียนการสอนหยุดชะงักเสียเวลาทำให้ผู้เรียนเบื่อหน่ายไม่สนใจการเรียนการสอนก็ไม่บรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้การเตรียมสื่อให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอเมื่อนำมาใช้ย่อมทำให้การเรียนการสอนไม่ติดขัดดำเนินการเรียนรู้ได้ต่อเนื่องและถ้าจะให้การเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพสูงต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดเตรียมสื่อจัดเตรียมกิจกรรมที่จะเรียนร่วมกับผู้สอน สอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา ที่กล่าวว่า เด็กสามารถที่จะคิดอย่างมีเหตุผลกับสิ่งที่เป็นนามธรรมสามารถตั้งสมมติฐานอย่างสมเหตุสมผลและสามารถที่จะตั้งกฎเกณฑ์และแก้ปัญหา ฉะนั้นวิธีการสอนที่ดีที่สุดคือเด็กควรจะได้เลือกประสบการณ์การเรียนเอง การจัดการเรียนการสอนจึงจัดให้มีศูนย์กิจกรรมต่าง ๆ เปิดโอกาสให้เด็กได้มีโอกาสเลือก ได้อธิบายเกี่ยวกับความคิดนั้น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสิ่งที่เป็นนามธรรม ซึ่งจะช่วยให้ครูเข้าใจความคิดต่าง ๆ ของเด็กได้ สอดคล้องกับปัญหาการใช้สื่อของ สุรศักดิ์ ปาเฮ ที่กล่าวไว้ว่า สภาพห้องเรียนไม่เหมาะสมกับการใช้สื่อบางประเภท เช่น ขาดห้องฉายสำหรับเครื่องฉายต่าง ๆ ขาดห้องโสตทัศนศึกษา เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ นัดดา พิลาชัย ศึกษาเรื่อง “ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูผู้สอนกลุ่มวิชาชีพส่งเสริมประสบการณ์ชีวิต สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น”

ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนโดยรวม ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 และครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 มีปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชำรงศักดิ์ ฌ อุบล ศึกษาเรื่อง “ปัญหาการใช้สื่อของครูผู้สอนกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู” ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนโดยส่วนรวมและจำแนกตามขนาดโรงเรียนมีปัญหาการใช้สื่อด้านการเตรียมการใช้สื่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ คุณณี โคตรมา ศึกษาเรื่อง “สภาพปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของเทศบาล สังกัดเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม” ผลการวิจัยพบว่า พนักงานครูเทศบาล สังกัดเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม มีปัญหาการใช้สื่อ โดยรวมด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอนมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประครอง พลมัน ศึกษาเรื่อง “การใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด” ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาการใช้สื่อด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูผู้สอนเห็นว่าโรงเรียนขาดงบประมาณด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอนทำให้ไม่มีคู่มือตำรา เอกสารทางวิชาการ วัสดุ อุปกรณ์ที่จะนำมาผลิตหรือใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ นอกจากนี้จำนวนคาบสอนของครูมีมากเกินไปทำให้ไม่มีเวลาเพียงพอในการเตรียมสื่อการเรียนการสอนล่วงหน้า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจึงไม่น่าสนใจ และครูผู้สอนไม่มีเวลาเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมก่อนการใช้สื่อการเรียนการสอนมีผลทำให้การเรียนการสอนไม่บรรลุผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ การเตรียมสื่อการเรียนการสอนไม่มีความพร้อมสำหรับการใช้งานเป็นสิ่งสำคัญเนื่องจากสื่อประเภทเครื่องมือ อุปกรณ์ และเทคนิควิธีการต่าง ๆ มีวิธีการใช้แตกต่างกัน หากใช้ไม่เหมาะสมหรือไม่เป็นไปตามขั้นตอนที่วางไว้ย่อมทำให้การเรียนการสอนไม่บรรลุผลตามที่ต้องการได้ แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยกำหนดของ จิราภรณ์ วงศ์พานิชย์ ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูประจำศูนย์การเรียนชุมชน สังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดยโสธร” ผลวิจัยพบว่า นักศึกษาการศึกษาานอกโรงเรียนและครูประจำศูนย์การเรียนชุมชนมีการประเมินระดับปฏิบัติการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูศูนย์การเรียนชุมชน สังกัดศูนย์การศึกษาานอกโรงเรียนจังหวัดยโสธร โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก นักศึกษาการศึกษาานอกโรงเรียนมีการประเมินการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูประจำศูนย์การเรียนชุมชน โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ครูประจำศูนย์การเรียนชุมชนมีการประเมินการใช้สื่อการเรียนการสอน โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก

ส่วนปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่ม
เครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งมีค่าแปล
ผลอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า
ครูผู้สอนเห็นว่าก่อนการใช้สื่อแต่ละครั้งแต่ละประเภทครูไม่ค่อยให้ความสำคัญในการนำสื่อไป
ทดลองหาค่าประสิทธิภาพ และปรับปรุงสื่อก่อนนำไปใช้กับนักเรียน ทั้งยังไม่ได้ประเมินสื่อว่ามี
คุณลักษณะตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำลังจะสอนผู้เรียนหรือไม่ ทำให้การใช้สื่อไม่น่าตรงตามกับ
เนื้อหาวัตถุประสงค์ที่ได้วางแผนไว้ นอกจากนี้ครูยังไม่มีเวลาจัดเตรียมเอกสาร ตำราที่ใช้ประกอบ
ในการสอนซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้เด็กเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้นมากกว่าการดูสื่อเพียงอย่าง
เดียว การประเมินคุณภาพของสื่อการเรียนการสอนนั้นก็เพื่อให้ได้สื่อที่มีคุณภาพตรงตาม
จุดประสงค์ให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชร ตรีพันธุ์ ศึกษา
เรื่อง “สภาพและปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จังหวัดกาฬสินธุ์”
ผลการวิจัยพบว่า ครูมีปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนด้านการประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอนอยู่
ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประครอง พลมัน ศึกษาเรื่อง “การใช้สื่อการเรียน
การสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัด
ร้อยเอ็ด” ผลวิจัยพบว่า สภาพปัญหาการใช้สื่อด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับ
ปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูไม่มีเวลาจัดเอกสารหลักฐานรายงานเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียน
การสอนแต่ละประเภทซึ่งทำให้ครูไม่นำข้อบกพร่องจากการใช้สื่อมาแก้ไขก่อนการนำไปใช้สอน
ในครั้งต่อไป นอกจากนี้ครูใช้สื่อการเรียนการสอนไม่ตรงกับจุดประสงค์ของการเรียนรู้ทำให้
ผู้เรียนขาดความสนใจต่อการใช้สื่อการเรียนการสอน และครูไม่จัดกิจกรรมเสริมความรู้เพิ่มเติม
เช่นการสอน การอภิปรายสรุป การศึกษาค้นคว้าต่อเนื่องหลังจากใช้สื่อการเรียนการสอนอาจทำให้
ผู้เรียนไม่ได้รับความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้อย่างเต็มที่ แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ
คุณฉวี โทตรมา ศึกษาวิจัยเรื่อง “สภาพปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของพนักงานเทศบาล
สังกัดเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม” ผลวิจัยพบว่า พนักงานครูเทศบาล สังกัดเทศบาล
เมืองนครพนม จังหวัดนครพนม มีปัญหาด้านการประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอน อยู่ใน
ระดับน้อย และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนา ภู่ออนศรี ศึกษาเรื่อง “การใช้สื่อการสอนของ
พนักงานครูเทศบาล โรงเรียนประถมศึกษาศังกัดเทศบาลนครอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี” พบว่า
พนักงานครูเทศบาล โดยรวมและจำแนกตามประสบการณ์ในการสอน มีระดับการใช้สื่อการสอน
โดยรวมด้านการประเมินผลการใช้สื่อการสอน อยู่ในระดับมาก

เมื่อแยกออกเป็นรายด้านเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1) ด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน

ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ 3 คือ สื่อการเรียนการสอนบางประเภทมีราคาสูงทำให้ครูไม่มีโอกาสเลือกใช้ เช่น โปรเจคเตอร์ คอมพิวเตอร์ เป็นต้น มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุดซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า โรงเรียนมีสื่อคอมพิวเตอร์ โปรเจคเตอร์ซึ่งเป็นเทคโนโลยีที่ทันสมัยมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้สอนของครูทั้งนี้เนื่องด้วยขาดงบประมาณสนับสนุนด้านสื่ออย่างเพียงพอซึ่งสื่อเหล่านี้เป็นสื่อที่มีราคาแพงแต่ก็เป็นสื่อที่มีประโยชน์อย่างมากสามารถทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ทางประสาทสัมผัสคือ ตาได้เห็นรูปหูได้ฟังเสียงเสมือนได้ไปอยู่ในสถานที่จริง ครูผู้สอนควรให้ความสำคัญกับการใช้สื่อให้มากถ้าไม่มีความรู้ขาดทักษะในการใช้ก็ต้องไปศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้เพราะจะทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจกระตือรือร้นอยากเรียนมากขึ้นกว่าเดิม สอดคล้องกับปัญหาของ สุรศักดิ์ ปาเฮ ที่กล่าวสรุปไว้ว่า ผู้สอนไม่มีความรู้และประสบการณ์ทางด้านโสตทัศนศึกษาหรือเทคโนโลยีการศึกษา ขาดทักษะการใช้สื่อบางประเภท ไม่เห็นความสำคัญของการใช้สื่อคิดว่าตนเองสามารถสอนได้โดยไม่ต้องใช้สื่อ ผู้สอนไม่ยอมใช้สื่อเพราะสื่อบางชนิดราคาแพงเกรงว่าจะต้องรับผิดชอบในกรณีที่เกิดชำรุดเสียหาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดุชนัน โครตมา ศึกษาวิจัยเรื่อง “สภาพและปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของพนักงานครูเทศบาลสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม” ผลวิจัยพบว่า สื่อการเรียนบางประเภทมีราคาสูงทำให้ครูไม่มีโอกาสเลือกใช้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประครอง พลมัน ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด” ผลวิจัยพบว่า สื่อการสอนประเภทอุปกรณ์หรือเครื่องมือ เป็นสื่อที่มีราคาแพงแต่ให้ความรู้แก่ผู้เรียนได้เป็นอย่างดีสามารถถ่ายทอดความรู้ได้อย่างกว้างขวาง ดึงความสนใจได้มาก เช่น เครื่องฉายสไลด์ ฟิล์มสตริป เทปบันทึกเสียง เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องฉายภาพยนตร์ โทรทัศน์ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ และห้องปฏิบัติการทางภาษา เป็นต้น

ส่วนปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน ข้อที่ 10 คือ โรงเรียนขาดงบประมาณที่จะพานักเรียนไปดูงานจากแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่ มีระดับ

ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาโดยส่วนใหญ่เป็น โรงเรียนขนาดกลางจำนวนนักเรียนมีน้อยจึงได้รับจัดสรรงบประมาณจากสำนักงานเขตพื้นที่น้อยทำให้ไม่สามารถที่จะพานักเรียนไปทัศนศึกษาดูงานนอกสถานที่ที่สำคัญซึ่งตั้งอยู่ห่างไกลได้ หรืออาจจะเป็นเพราะว่าผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของการพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ด้วยคิดว่าไม่มีประโยชน์สิ้นเปลืองงบประมาณไม่คุ้มค่ากับงบประมาณที่เสียไปแต่ที่จริงแล้วการไปศึกษาดูงานนอกสถานที่นั้นช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้เพราะนักเรียนจะได้รับประสบการณ์ใหม่ ๆ ที่ไม่มีในตำราเรียน ทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์มีความรู้กว้างขวางขึ้นกว่าเดิม การจัดการเรียนการสอนจึงไม่ควรจัดโดยยึดวิธีการใดวิธีการหนึ่งแต่ต้องใช้หลากหลายวิธีการผสมผสานกันแล้วแต่จุดประสงค์การเรียนรู้ของแต่ละกิจกรรม สอดคล้องกับหลักการที่ เอ็ดการ์ เคิล ที่กล่าวไว้ว่า การพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์และความรู้กว้างขวางขึ้น เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนพบกับบางสิ่งโดยตรง ซึ่งไม่สามารถจัดได้ในชั้นเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ เกอร์ธซ์และอีตี ที่กล่าวว่า สถานที่ต่าง ๆ ในชุมชนก็สามารถใช้เป็นทรัพยากรเพื่อการเรียนได้เช่น โรงเรียน สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น สอดคล้องกับปัญหาการใช้สื่อของ สุรศักดิ์ ปาเฮ ที่กล่าวว่า ปัญหาเกี่ยวกับโรงเรียน เนื่องจากโรงเรียนไม่มีงบประมาณเพียงพอ และสอดคล้องกับสภาพปัญหาการใช้สื่อของ คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่กล่าวว่า บรรยากาศในการจัดการเรียนการสอนของครูโดยทั่วไป ยังเป็นการถ่ายทอดเนื้อหาสาระให้แก่ผู้เรียนโดยสรุปให้นักเรียนจดบันทึก กิจกรรมการเรียนการสอนมักเกิดขึ้นภายในห้องเรียนเป็นหลัก ไม่ส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าจากแหล่งความรู้ หรือแหล่งวิทยากรต่าง ๆ

2) ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน

ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ 2 คือ ไม่มีห้องปฏิบัติการเฉพาะสำหรับการเตรียมสื่อการเรียนการสอนบางประเภท มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมากที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาไม่มีห้องเรียนเพียงพอที่จะทำเป็นห้องสำหรับการจัดทำสื่อเพื่อเตรียมการสอนทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าโรงเรียนไม่ได้รับเงินสนับสนุนเพียงพอที่จะสร้างอาคารเรียน สื่อบางชนิดต้องมีห้องปฏิบัติการเฉพาะจึงจะสามารถใช้งานได้สะดวกมีประสิทธิภาพ เช่นคอมพิวเตอร์ เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องฉายสไลด์ โทรทัศน์ เป็นต้น ซึ่งสื่อวัสดุอุปกรณ์เทคโนโลยีเครื่องฉายเหล่านี้ช่วยทำให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียนมากขึ้นเพราะสื่อประเภทนี้สามารถทำสิ่งที่เคลื่อนไหวเร็วให้ดูชัดลง ทำสิ่งที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรม นำเอาอดีต

มาศึกษาดูได้ เป็นต้น การไม่มีห้องปฏิบัติการที่เหมาะสมในการใช้สื่อจะทำให้การเรียนรู้ไม่บรรลุผลตามจุดประสงค์ผู้เรียนไม่ให้ความสนใจในสื่อการสอนนั้น ฉะนั้นครูผู้สอนควรจัดบรรยากาศในห้องเรียนให้เหมาะสมกับสื่อแต่ละชนิดจึงจะทำให้การเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ รามันท์รี ที่กล่าวว่า สื่อให้การเสริมแรงแก่ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนได้ทราบวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่มีความหมาย เสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียน โดยอาศัยสื่อที่มีภาพลักษณะเคลื่อนไหว เช่น ภาพยนตร์ โทรทัศน์ วิทยุเทป ฯลฯ สอดคล้องกับแนวคิดของ เกอร์ลัซและอีลี ที่กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอนสามารถบันทึกเหตุการณ์ในอดีตตลอดจนปัจจุบันได้ และยังสามารถนำกลับมาใช้ได้อีก สื่อการเรียนการสอนสามารถบันทึกเหตุการณ์ที่มนุษย์ไม่สามารถสังเกตเห็นหรือมองเห็นได้ เช่น การใช้ภาพยนตร์ ฉายแสดงการงอกของต้นถั่ว การแสดงภาพนักกีฬากำลังวิ่งให้เคลื่อนไหวช้าลง หรือการสไลด์จากกล้องจุลทรรศน์ เป็นต้น

ส่วนปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน ข้อที่ 4 คือ ครูไม่เตรียมเอกสารอื่น ๆ ประกอบการใช้สื่อการเรียนการสอน มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ครูผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าเป็นเอกสาร ตำราวิชาการต่าง ๆ ที่ใช้เป็นคู่มือประกอบในการใช้สื่อการเรียนการสอนมีความสำคัญ เพราะเอกสารประกอบในการใช้สื่อนั้นทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาในบทเรียนมากยิ่งขึ้นกว่าดูสื่อเพียงอย่างเดียว การสอนแต่ละครั้งต้องมีเอกสารตำราที่เป็นที่ยอมรับน่าเชื่อถือได้มารองรับเหตุผลต่าง ๆ จะทำให้การสอนนั้นมีความน่าเชื่อถือมากกว่าการกล่าวอ้างขึ้นมาลอย ๆ ไม่มีเหตุผลไร้หลักการ ทฤษฎีมาสนับสนุนแนวคิดของตนเอง สอดคล้องกับทฤษฎีประกาศิตนิยม ที่เชื่อว่า แหล่งเกิดความรู้ต้องอาศัยผู้รู้จริงหรือตำราที่น่าเชื่อถือได้ กล่าวคือ ผู้สอนหรือผู้แนะนำเพื่อให้เกิดความรู้ต้องมีความรู้ความสามารถจริง ๆ สามารถปลุกฝังศรัทธาให้วิชาความรู้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนอย่างแท้จริง สามารถบังคับหรือประกาศิต บัญชาให้ผู้เรียนเชื่อและปฏิบัติตามได้ เพราะการศึกษาเล่าเรียนสิ่งใดถ้าขาดศรัทธา ความเชื่อ ความมั่นใจ และขาดความเพียรพยายามแล้วจะสำเร็จได้ยากยิ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชระ ศรีพันธุ์ ศึกษาวิจัยเรื่อง “สภาพและปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูศูนย์การเรียนชุมชน จังหวัดกาฬสินธุ์” ผลการวิจัยพบว่า ครูมีปัญหาการใช้สื่อการสอน ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชำรงค์ศักดิ์ ฌอบล ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัญหาการใช้สื่อของครูผู้สอนกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู” ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนโดยส่วนรวมและจำแนกตามขนาดโรงเรียนมีปัญหาการใช้สื่อด้านการเตรียมการใช้สื่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง

3) ด้านการนำเสนอสื่อการเรียนการสอน

ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่าย โรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการนำเสนอสื่อการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ 2 คือ เอกสารตำราและสื่อการเรียนการสอนมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมากที่สุดที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาไม่มีงบประมาณเพียงพอที่จะจัดซื้อเอกสารตำราและสื่อการเรียนการสอนให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนที่มีอยู่จริงด้วยว่าเงินงบประมาณส่วนนี้ทางสำนักงานเขตพื้นที่เป็นคนจัดสรรให้ซึ่งบางปีก็ได้น้อยมากไม่เพียงพอกับจำนวนผู้เรียนสอดคล้องกับงานวิจัยของดุชนัน โศตรมา ศึกษาวิจัยเรื่อง “สภาพปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของพนักงานเทศบาล สังกัดเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม” ผลวิจัยพบว่า ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน โดยมีรายข้อที่มีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุดคือ เอกสารตำราและสื่อการเรียนการสอนมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน

ส่วนปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน ข้อที่ 9 คือ ครูไม่สนใจตอบข้อซักถาม อธิบายหรือชี้แนะแนวทางแก้ไขปัญหาเพิ่มเติมกับผู้เรียน มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ครูส่วนใหญ่ให้ความสนใจตอบข้อซักถาม อธิบายแนวทางแก้ไขปัญหาเพิ่มเติมกับนักเรียนอยู่บ้างแต่อาจจะมีส่วนไม่คอยให้ความสนใจปัญหาด้านนี้เท่าไรนักเพราะอาจจะกลัวว่าเวลาจะไม่เพียงพอต่อการสอนหรือไม่ได้เตรียมตัวสอนมาดีจึงทำให้ไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย การเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้จะทำให้นักเรียนรู้จักคิด รู้จักสังเกต รู้จักแก้ปัญหา ถ้าเกิดความสงสัยก็เปิดโอกาสให้นักเรียนถามแล้วครูก็อธิบายคลายความสงสัยของนักเรียนจะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดีเป็นคนมีเหตุผลกล้าแสดงออกในทางที่ถูกต้องสอดคล้องกับทฤษฎีเหตุผลนิยม ที่เชื่อว่าเหตุผลเป็นแหล่งเกิดความรู้จริง โดยอาศัยสติและปัญญาพิจารณาอย่างมีเหตุผลให้รู้แจ้งชัดด้วยตนเองบางทีเรียกว่า ความเข้าใจ ความรู้เกิดจากการคิดหาเหตุผลและความรู้จะต้องเกิดจากความสงสัยเป็นมูลฐาน เหตุผลสามารถกำจัดความสงสัยได้ และความจริงย่อมปรากฏในลำดับต่อมา ดังนั้น ความสงสัยกับความจริงจึงไม่ขัดกัน หรือไม่ใช่สิ่งตรงกันข้าม เพราะว่าความสงสัยเป็นทาง ส่วนความจริงเป็นจุดหมายปลายทาง หรือความสงสัยเป็นจุดเริ่มต้น ส่วนความจริงเป็นประจักษ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนา ภู่ออนศรี ทำการวิจัยเรื่อง “การใช้สื่อการสอนของพนักงานครูเทศบาล โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเทศบาลนครอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี” ผลวิจัยพบว่า ผู้สอนจะต้องมีความมั่นใจในการนำเสนอสื่อการสอน เลือกลักษณะ

วิธีการ เครื่องมือ อุปกรณ์ ประกอบการใช้สื่อการเรียนการสอนของคุณและเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาและสื่อที่นำมาประกอบการสอนให้มาก

4) ด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน

ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ 3 คือ ก่อนการใช้สื่อแต่ละประเภท ครูไม่ได้นำสื่อไปทดลองเพื่อหาค่าประสิทธิภาพและปรับปรุงสื่อก่อนใช้กับผู้เรียน มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ครูส่วนใหญ่ไม่ได้นำสื่อการสอนไปทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพคุณภาพของสื่อว่ามีความเหมาะสมกับผู้เรียนมากน้อยเพียงใด เหมาะสมที่จะใช้กับผู้เรียนหรือไม่ เมื่อไม่เหมาะสมก็ต้องปรับปรุงพัฒนาสื่อให้ดีขึ้นก่อนนำมาใช้กับผู้เรียนจึงจะเกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชำรงค์ดี ณ อุบล ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัญหาการใช้สื่อของครูผู้สอนกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู” ผลวิจัยพบว่า ครูผู้สอนโดยส่วนรวมและจำแนกตามขนาดโรงเรียนมีปัญหาการใช้สื่อโดยรวมและเป็นรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปัญหาเป็นรายข้ออยู่ในระดับปานกลางและมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดในแต่ละด้าน ดังนี้ การเตรียมการใช้สื่อการเรียนการสอน การเลือกสื่อการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้น้อย การจัดทำงบประมาณเพื่อจัดหาสื่อการสอนไม่ค่อพอเพียง และครูทำการทดสอบสื่อก่อนนำไปใช้สอนจริงน้อย นอกจากนี้ครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีปัญหาการใช้สื่อโดยรวมและเป็นรายด้านทั้ง 4 ด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชระ ศรีพันธุ์ ศึกษาวิจัยเรื่อง “สภาพและปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูศูนย์โรงเรียนชุมชน จังหวัดกาฬสินธุ์” ผลวิจัยพบว่า ครูมีปัญหาการใช้สื่อการสอนโดยรวมและเป็นรายด้าน 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลางโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาค่า ได้แก่ ด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน ด้านการประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอน และด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน โดยมีปัญหาเป็นรายด้านอยู่ในระดับปานกลางและมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในแต่ละด้านดังนี้ ครูขาดทักษะในการใช้สื่อการเรียนการสอนจึงไม่เลือกใช้สื่อการเรียนการสอนประเภทนั้นๆ พื้นที่ในห้องเรียนคับแคบเกินไปทำให้เป็นอุปสรรคในการใช้เทคนิคการสอนบางเทคนิค ครูใช้สื่อการสอนไม่ตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และครูไม่ประเมินประสิทธิภาพการใช้สื่อแต่ละประเภท

ส่วนปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน ข้อที่ 8 คือ ครูไม่นำข้อบกพร่องจากการใช้สื่อการเรียนการสอนมาแก้ไขก่อนการไปใช้สอนใน

ครั้งต่อไป มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ครูไม่สนใจที่จะประเมินผลจากตัวสื่อและจากการใช้สื่อที่มีปัญหาที่มีข้อบกพร่อง เพื่อให้ทราบว่าสื่อนั้นมีคุณค่าต่อการเรียนการสอนมากน้อยเพียงใด มีอุปสรรคปัญหาตรงไหนจะปรับปรุงแก้ไขอย่างไร ในการนำไปใช้ครั้งต่อไป การนำสื่อการสอนไปปรับปรุงแก้ไขเมื่อเกิดข้อผิดพลาดหรือข้อบกพร่องขึ้น ย่อมทำให้การเรียนการสอนในครั้งต่อไปเกิดประโยชน์มีประสิทธิภาพคุณภาพมากขึ้นกว่าเดิมซึ่งสอดคล้องกับหลักการของ หนูม้วน ร่มแก้ว ที่กล่าวว่า ผู้สอนควรประเมินผลทั้งจากสื่อและจากการใช้สื่อ เพื่อให้ทราบว่าสื่อนั้นมีคุณค่าต่อการเรียนการสอนมากน้อยเพียงใด ผู้สอนมีเทคนิคในการใช้สื่อดีพอหรือไม่ ดังนั้นผู้สอนควรมีความรู้และทักษะพื้นฐานในการวัดผลประเมินผลสื่อ และการเรียนการสอนของผู้สอนว่าตรงตามจุดประสงค์การเรียนการสอนมากน้อยเพียงใด เพื่อปรับปรุงในโอกาสต่อไป สอดคล้องกับแนวคิดของ อีริคสันและเคิร์ล ที่กล่าวว่า ครูควรประเมินผลทั้งจากตัวสื่อและจากการใช้สื่อการสอนของตนเอง ทำให้ทราบว่าสื่อนั้นมีคุณค่าต่อการเรียนการสอนมากน้อยเพียงใด ครูเองมีเทคนิคในการใช้สื่อการสอนนั้นดีพอหรือไม่ และสื่อการสอนสามารถบรรลุจุดมุ่งหมายการสอนหรือไม่เพียงใด เพื่อนำไปปรับปรุงใช้ให้เหมาะสมในโอกาสต่อไป

5.2.2 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

การวิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ครูที่มีเพศระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน โดยรวมทั้ง 4 ด้าน ไม่ต่างกัน ส่วนครูที่มีอายุต่างกัน มีปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า

1) เพศ

ครูที่มีเพศต่างกัน มีปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน ไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากเพศชายและเพศหญิงมีความรู้ประสบการณ์การฝึกอบรมในเรื่องสื่อการสอนเท่าเทียมกันจึงไม่มีผลต่อปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่าย โรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก

2) อายุ

ครูที่มีอายุต่างกัน มีปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน แตกต่างกัน ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจาก ครูที่มีอายุมากจะมีประสบการณ์ในการทำงานมีประสบการณ์ความรู้ ความคิด และการฝึกอบรมด้านการใช้สื่อที่ได้สั่งสมมายาวนานกว่าครูที่อายุน้อยซึ่งขาดประสบการณ์ไม่เข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติ หลักการในการใช้สื่อเทคโนโลยีทางการสอนทำให้เกิดปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน

ของ โธส ที่กล่าวว่า ครูไม่เข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติหรือหลักการในการใช้สื่อเทคโนโลยีทางการสอน ทั้งนี้เนื่องจากธรรมชาติหรือหลักการใช้สื่อบางชนิดจะส่งผลต่อการเรียนรู้ รวมทั้งการบูรณาการการใช้สื่อการสอนให้บังเกิดความเหมาะสมกับสภาพการณ์ของการเรียนรู้

3) ระดับการศึกษา

ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน ไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจาก ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันไม่ได้ทำให้ครูมีความรู้ความสามารถด้านการใช้สื่อมากหรือน้อยกว่ากันสักเท่าไรทำให้ปัญหาด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนไม่มีความแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรีชา ชาวเชียงตุง ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัญหาและความต้องการใช้สื่อการสอนกลุ่มวิชาการงานและอาชีพของครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีปัญหาการใช้สื่อการสอนกลุ่มวิชาการงานและอาชีพ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันและมีความต้องการใช้สื่อดังกล่าวโดยรวมและรายด้าน 2 ด้านไม่แตกต่างกัน แต่ครูที่วุฒิทางวิชาชีพต้องการใช้สื่อประเภทอุปกรณ์มากกว่า ครูที่ไม่มีวุฒิทางวิชาชีพอย่างมีนัย สำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกันมีปัญหาและความต้องการใช้สื่อการสอนกลุ่มวิชาการงานและอาชีพ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4) ประสบการณ์การทำงาน

ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน ไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจาก ประสบการณ์การทำงาน ไม่มีผลต่อปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยชาญ ก้องกังวาลโชค ได้ทำวิจัยเรื่อง “สภาพปัญหาและความต้องการสื่อการสอนของครู โรงเรียนวันอาทิตย์ในคริสตจักร กรุงเทพมหานคร” พบว่า ครูโรงเรียนวันอาทิตย์มีความต้องการผลิตและใช้สื่อการสอนอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบความต้องการผลิตและใช้สื่อการสอน จำแนกตามวุฒิการศึกษา คริสตจักรที่สังกัด สถานภาพการเป็นครู และประสบการณ์ในการสอนในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

5.3 ข้อเสนอแนะ

สำหรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก เป็นข้อเสนอแนะที่ได้จากการค้นพบ (Fact Finding) จากผลการวิจัยทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน ด้านการนำเสนอสื่อการเรียนการสอน และด้านการประเมินผลสื่อ

การเรียนการสอน เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดประโยชน์ต่อการใช้สื่อการเรียนการสอนเพื่อยกระดับ การศึกษาให้สูงขึ้น จึงได้นำมาเป็นข้อเสนอแนะเป็น 2 ระดับ ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ผลวิจัยพบว่า ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมทั้ง 4 ด้านอยู่ ระดับปานกลาง ดังนั้น ผู้บริหาร ครู และผู้เกี่ยวข้องด้านการศึกษาคควรปรับแก้ไขโดยให้ความสำคัญ กับการใช้สื่อในกระบวนการเรียนการสอนให้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันจัดสรรงบประมาณให้ เพียงพอปรับปรุงแผนงานให้ทันสมัยก้าวทันสื่อเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วพัฒนา ปรับปรุงสื่อให้มีประสิทธิภาพจะทำให้ปัญหาด้านนี้หมดไป

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการเตรียมสื่อการเรียน การสอน ดังนั้น ผู้บริหารและคณะครูควรปรับแก้ไขโดยให้ความสำคัญกับการจัดเตรียมสื่อการ เรียนการสอนให้มากปรับปรุงแผนงานระบบงานให้มีประสิทธิภาพแบ่งภาระหน้าที่รับผิดชอบกัน อย่างเหมาะสม จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอในการจัดเตรียมสื่อเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ สื่อนั้น ๆ ให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน ได้มากที่สุด

ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการนำเสนอสื่อการ เรียนการสอน ดังนั้น คณะครูควรปรับแก้ไขวิธีการนำเสนอสื่อการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิค วิธีการใหม่ ๆ น่าสนใจ ให้ความสนใจกับผู้เรียน ไม่ยึดตัวครูเป็นศูนย์กลางต้องยึดผู้เรียนเป็นหลักให้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในแต่ละกิจกรรม ก่อนสอนครูต้องเตรียมตัวให้พร้อม ขณะสอนก็ต้องเอาใจใส่กับ ผู้เรียนทุกคน ไม่ใช่สอนอย่างเดียวโดยไม่สนใจนักเรียน และหลังสอนต้องมีการประเมินผลหลังการ ใช้สื่อทุกครั้งเพื่อจะได้นำข้อบกพร่องไปปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นในการใช้สอนครั้งต่อไป

2) ผลวิจัยพบว่า ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการเลือกสื่อการ เรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาทุกคน ควรปรับแก้ไขวิธีการเลือกสื่อการเรียนการสอนโดยต้องมีการวางแผนกำหนดจุดประสงค์ของเนื้อหา การเรียนก่อนแล้วค่อยไปเลือกซื้อหรือเลือกวัสดุนำมาผลิตสื่อให้ตรงตามจุดประสงค์ของบทเรียนจะทำให้ ได้สื่อที่มีประสิทธิภาพตรงตามเป้าหมายที่วางไว้

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 3 สื่อการเรียนการสอนบางประเภทมีราคาสูงทำให้ครูไม่มีโอกาส เลือกใช้ เช่น โปรเจกเตอร์ คอมพิวเตอร์ เป็นต้น ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ดังนั้นผู้บริหารควร จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการเลือกซื้อสื่อที่มีราคาแพง เช่น โปรเจกเตอร์ คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

เพื่อให้ครูได้ใช้สื่อที่ทันสมัย ไม่ล้าหลัง ทันต่อเหตุการณ์ในยุค โลกาภิวัตน์ ทำให้ผู้เรียนกระตือรือร้น
อยากที่จะเรียนกับสื่อใหม่ ๆ ที่ทันสมัยทำให้การเรียนการสอนบรรลุผลดียิ่งขึ้น

ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ 10 โรงเรียนขาดงบประมาณที่จะพานักเรียนไปดูงานจาก
แหล่งการเรียนรู้นอกสถานที่ ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ผู้บริหารควรปรับแก้ไขโดย
จัดสรรงบประมาณเพื่อให้คณะครูพานักเรียนไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่ซึ่งจะทำให้
ผู้เรียนได้พบเจอประสบการณ์ใหม่ ๆ นอกเหนือจากที่ได้เรียนจากห้องเรียนอีกมากมาย

3) ผลวิจัยพบว่า ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทาง
การศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการเตรียมสื่อการ
เรียนการสอน โดยรวมระดับปานกลาง ดังนั้น ผู้บริหารควรปรับแก้ไขโดยส่งเสริมการพัฒนา
ศักยภาพของครูให้มีความรู้ความสามารถด้านการใช้สื่อทุกประเภท โดยส่งครูและบุคลากรทางการ
ศึกษา ไปอบรมเกี่ยวกับการเตรียมใช้สื่อให้สามารถใช้สื่อได้ทุกประเภทเพื่อจะได้ไม่มีปัญหาในด้าน
นี้อีกต่อไป

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 2 ไม่มีห้องปฏิบัติการเฉพาะสำหรับการเตรียมสื่อการเรียน
การสอนบางประเภท ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารควรปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนให้
มีสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่ให้มีห้องเรียนครบทุกชั้น มีห้องสำหรับใช้สื่อ โดยเฉพาะเพื่อจะได้สะดวก
ในการใช้ทั้งยังประหยัดเวลาในการเตรียมสื่อและเกิดประโยชน์สูงในการจัดการเรียนการสอน โดย
ใช้สื่อเทคโนโลยี

ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ 4 ครูไม่เตรียมเอกสารอื่นๆประกอบการใช้สื่อการเรียนการ
สอน ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ครูผู้สอนควรปรับแก้ไขโดยในการสอนแต่ละครั้ง
ครูต้องจัดเตรียมเอกสารให้พร้อมและเพียงพอต่อจำนวนผู้เรียนเสมอเพราะจะทำให้การเรียนการ
สอนนั้นเกิดประสิทธิผลดียิ่งขึ้น

4) ผลวิจัยพบว่า ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทาง
การศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการนำเสนอสื่อการ
เรียนการสอน โดยรวมระดับปานกลาง ดังนั้น ครูผู้สอนควรปรับปรุงแก้ไขโดยการพัฒนาตนเองให้มี
ทักษะวิธีการที่หลากหลายในการนำเสนอสื่อให้น่าสนใจ โดยเข้าอบรมจากหน่วยงานต่างๆที่เปิดอบรม
เทคนิควิธีการใช้สื่อหรือศึกษาค้นคว้าจากตำราวิชาการอื่นๆ ก็ได้จะทำให้ครูมีเทคนิคใหม่ๆที่น่าสนใจ
มาใช้สอนผู้เรียน

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 2 เอกสารตำราและสื่อการเรียนการสอนมีไม่เพียงพอต่อความ
ต้องการของผู้เรียน ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหาร และครู ควรจัดหาเอกสาร ตำรา สื่อ

อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียน ให้เพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ที่เท่าเทียมเท่าทันและเสมอภาคกันทุกคน

ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ 9 ครูไม่สนใจตอบข้อซักถาม อธิบายหรือชี้แนะแนวทางแก้ไขปัญหาเพิ่มเติมกับผู้เรียน ซึ่งมีค่าผลอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ครูควรปรับแก้ไขโดยเปลี่ยนแปลงวิธีการสอนของตนเอง อธิบายเนื้อหาวิชาที่สอนให้ชัดเจนเข้าใจง่าย เมื่อผู้เรียนสงสัยซักถาม ก็ควรตอบข้อซักถามของผู้เรียนให้คลายความสงสัย พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่มีแก่ผู้เรียน เพื่อให้การเรียนรู้มีประสิทธิผลเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางแผนไว้

5) ผลวิจัยพบว่า ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน โดยรวมระดับปานกลาง ดังนั้น ผู้บริหารควรปรับแก้ไขโดยจัดให้มีการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อชี้แนะข้อบกพร่องและเสนอแนะแนวทางแก้ไข อีกทั้งครูผู้สอนก็ควรมีการประเมินตนเองทุกครั้งหลังสอนเพื่อจะได้ทราบปัญหา ข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจะได้นำไปปรับปรุงพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นในการสอนครั้งต่อไป

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 3 ก่อนการใช้สื่อแต่ละประเภทครูไม่ได้นำสื่อไปทดลองเพื่อหาค่าประสิทธิภาพ และปรับปรุงสื่อก่อนใช้กับผู้เรียน ซึ่งมีค่าแปรผลอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ครูควรปรับแก้ไขโดยทดลองใช้สื่อให้เกิดความชำนาญ หาข้อบกพร่องข้อผิดพลาดของสื่อแล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขให้อยู่ในสภาพดีพร้อมใช้งานก่อนนำไปใช้สอน จะทำให้การสอนดำเนินไปอย่างต่อเนื่องไม่มีข้อผิดพลาด

ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ 8 ครูไม่นำข้อบกพร่องจากการใช้สื่อการเรียนการสอนมาแก้ไขก่อนการไปใช้สอนในครั้งต่อไป ซึ่งมีค่าแปรผลอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ครูควรปรับแก้ไขโดยในการสอนแต่ละครั้งครูต้องประเมินการสอนทุกครั้งหลังการใช้สื่อเพื่อจะได้ทราบข้อบกพร่องต่าง ๆ แล้วนำข้อบกพร่องนั้นมาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นในการใช้สอนครั้งต่อไป

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง “ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก” ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไปดังนี้

1. ควรทำการศึกษาปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในด้านอื่นเพิ่มขึ้น เพื่อให้ทราบปัญหาและนำไปปรับปรุงแก้ไขให้การใช้สื่อการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพต่อไป

2.ควรให้โรงเรียนขยายโอกาสในเขตพื้นที่การศึกษาอื่นได้ทำการวิจัยสภาพปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูผู้สอน เพื่อเป็นสารสนเทศในการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนในอนาคตต่อไป

3.ควรวิจัยเรื่องปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูแต่ละรายวิชา เพื่อจะได้ทราบปัญหาการใช้สื่อของครูแต่ละรายวิชาว่ามีปัญหาที่ควรปรับปรุงแก้ไขอะไรบ้าง

บรรณานุกรม

1. ภาษาไทย

1) หนังสือทั่วไป

กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2545.

กิดานันท์ มลิทอง. เทคโนโลยีการศึกษาร่วมสมัย. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

_____. เทคโนโลยีการศึกษา : สื่อการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2546.

กฤษมันต์ วัฒนาณรงค์. เทคโนโลยีเทคนิคการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2536.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนการพัฒนาแห่งชาติพุทธศักราช 2535.

กรุงเทพมหานคร : อรรถพลการพิมพ์, 2535.

_____. การเรียนการสอนเพื่อการเรียนรู้ที่แท้จริงตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร : คุรุสภาลาดพร้าว, 2540.

จรรยา เนิยณเดย. เทคโนโลยีการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, 2549.

จินตนา ไบกาซูยี. การเขียนสื่อการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุวีริยาสาส์น, 2544.

จามจรี จำเมือง ดร., และคณะ. วิชาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ไฮเอ็ดพับลิชชิง, 2537.

ชัยรงค์ พรหมวงศ์. เทคโนโลยีและการสื่อสารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2551.

_____. เทคโนโลยีการสอน : การออกแบบและการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2553.

ไชยยศ เรื่องสุวรรณ. เทคโนโลยีทางการศึกษา : หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2526.

_____. การบริหารสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2526.

_____. เทคโนโลยีการศึกษาทฤษฎีการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2533.

_____. การบริหารระบบงานสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา: ห้องสมุดสื่อโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 3. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม, 2537.

ชม ภาคภูมิ. เทคโนโลยีทางการสอนและการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ประสานมิตร, 2526.

- บุญมี แทนแก้ว, ผศ. ญาณวิทยา (ทฤษฎีความรู้). กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2543.
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, 2543.
- บุปผชาติ ทัพพิภรณ์. การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร : สำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552.
- เป็รื่อง กุมุท. การวิจัยสื่อและนวัตกรรมการสอน. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2519.
- _____. เทคนิคการฝึกอบรม. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2529.
- พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์. เทคโนโลยีทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : รุ่งศิลป์การพิมพ์, 2531.
- พระราชวรมนี, พจนานุกรมพุทธศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, 2518.
- มนตรี แยมกสิกร. การใช้เทคโนโลยีทางการสอนในห้องเรียน. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา, 2526.
- เรื่องวิทย์ นนทภา ดร., และคนอื่น ๆ. เทคโนโลยีการศึกษา. เชียงใหม่ : คณะครุศาสตร์สถาบันราชภัฏเชียงใหม่, มปป.
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง พ.ศ. 2552 - พ.ศ. 2561. กรุงเทพมหานคร: พรักหวานกราฟฟิค, 2552.
- วาสนา ชาวหา, เทคโนโลยีทางการศึกษา, กรุงเทพมหานคร : อักษรสยามการพิมพ์, 2522.
- วารินทร์ รัศมีพรหม. สื่อการสอนเทคโนโลยีการศึกษาและการสอนร่วมสมัย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2531.
- ศิริพงศ์ พยอมแยม. การเลือกและการใช้สื่อการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2533.
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา. แพร่ : ห้างหุ้นส่วนจัดแพร่ไทยอุตสาหกรรมพิมพ์, 2553.
- สันทัต ภิบาลสุขและพิมพ์ใจ ภิบาลสุข. การใช้สื่อการสอน. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2524.
- หนูม้วน รมแก้ว. หลักการและทฤษฎีเทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษา. เชียงใหม่ : คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 2548.

2) วิทยานิพนธ์ / สารนิพนธ์ / รายงานงานวิจัย

- จิราภรณ์ วงศ์พานิชย์. “การใช้สื่อการเรียนการสอนของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน สังกัด ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดยโสธร”. วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2546.
- จิตนุวัตติ์ สุนทรนนท์. “สภาพปัญหาและความต้องการการใช้สื่อการสอนของอาจารย์ใน มหาวิทยาลัยรามคำแหง”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2545.
- ชัยชาญ ก้องกังวาลโชค. “สภาพปัญหาและความต้องการสื่อการสอนของครูโรงเรียนวันอาทิตย์ใน นครจักร”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2548.
- คุณฉวี โคตรมา. “สภาพและปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนพนักงานครูเทศบาล สังกัดเทศบาล เมืองนครพนม จังหวัดนครพนม”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2544.
- ทวีภรณ์ วรชิน. “การใช้สื่อการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของครูผู้สอนระดับ ประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอกุสินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2545.
- ธำรงค์ศักดิ์ ฌ อุบล. “ปัญหาการใช้สื่อของครูผู้สอนกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตชั้น ประถมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ,2544.
- นัตดา พิลาชัย. “ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูผู้สอนกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเขาสนกวาง จังหวัดขอนแก่น”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2544.
- ประครอง พลมัน. “ การใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา : ศึกษา เฉพาะกรณีอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด”. สารนิพนธ์ศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551.
- ปรีชา ชาวเขียงคอง. “ปัญหาและความต้องการการใช้สื่อการสอนกลุ่มวิชาการงานและอาชีพของ ครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษา จังหวัดชัยภูมิ”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม , 2545.

พงษ์สุชาติ สุวะโจ. “สภาพปัจจุบันและปัญหาการใช้สื่อการสอนของครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2546.

รัตนา ภู่ออนศรี. “การใช้สื่อการสอนของพนักงานครูเทศบาลโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเทศบาลนครอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2542.

วรเชษฐ ขาวปิ่น. “การใช้สื่อในห้องปฏิบัติการทางภาษาในโรงเรียนปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดขอนแก่น”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2544.

วิษระ ศรีพันธุ์. “สภาพและปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูศูนย์โรงเรียนชุมชน จังหวัดกาฬสินธุ์”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2545.

วรรณเนตร สวนพันธ์. “สภาพปัญหาและความต้องการการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ระดับประถมศึกษา อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2545.

สำราญ คุ่มกลิ่นวงษ์. “การศึกษาปัญหาความต้องการและการใช้เทคโนโลยีการศึกษาของอาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, 2548.

3) เอกสารอื่น ๆ ที่ไม่ได้ตีพิมพ์

โรงเรียนบ้านห้วยทรายเหนือ. “แผนปฏิบัติการราชการ ปี 2554”. พิษณุโลก : โรงเรียนบ้านห้วยทรายเหนือ, 2554 (อัดสำเนา).

โรงเรียนบ้านแยง. “แผนปฏิบัติการราชการ ปี 2554”. พิษณุโลก : โรงเรียนบ้านแยง, 2554 (อัดสำเนา).

โรงเรียนบ้านแจ็กใหญ่. “แผนปฏิบัติการราชการ ปี 2554”. พิษณุโลก : โรงเรียนบ้านแจ็กใหญ่, 2554 (อัดสำเนา).

โรงเรียนบ้านห้วยเข็ญ. “แผนปฏิบัติการราชการ ปี 2554”. พิษณุโลก : โรงเรียนบ้านห้วยเข็ญ, 2554 (อัดสำเนา).

โรงเรียนเกษตรสุพรรณบุรีบำรุง. “แผนปฏิบัติการ ปี 2554”. พิษณุโลก : โรงเรียนเกษตรสุพรรณบุรีบำรุง, 2554 (อัคราณา).

โรงเรียนบ้านลาดค้อ. “แผนปฏิบัติการ ปี 2554”. พิษณุโลก : โรงเรียนบ้านลาดค้อ, 2554 (อัคราณา).

โรงเรียนวิทย์สัมพันธ์. “แผนปฏิบัติการ ปี 2554”. พิษณุโลก : โรงเรียนวิทย์สัมพันธ์, 2554 (อัคราณา).

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3. “แผนปฏิบัติการ ปี 2554”. พิษณุโลก : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3, 2554 (อัคราณา).

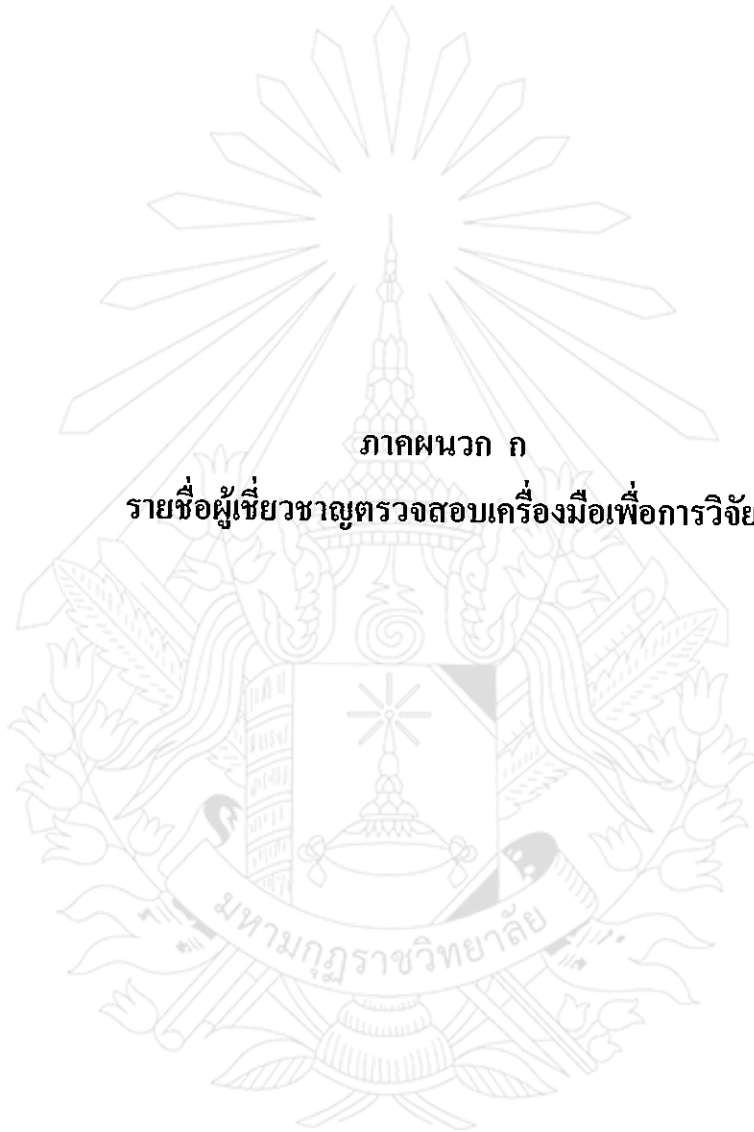

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

1. พระครูวุฒิชรรมาภิวัดณ์, ผศ.ดร.

วุฒิทางการศึกษา   น.ธ. เอก, Ph.D. (Ancient Indian&Asian Studies)
 ตำแหน่งปัจจุบัน   ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
 เป็นผู้ตรวจความถูกต้องด้านเนื้อหาของแบบสอบถาม

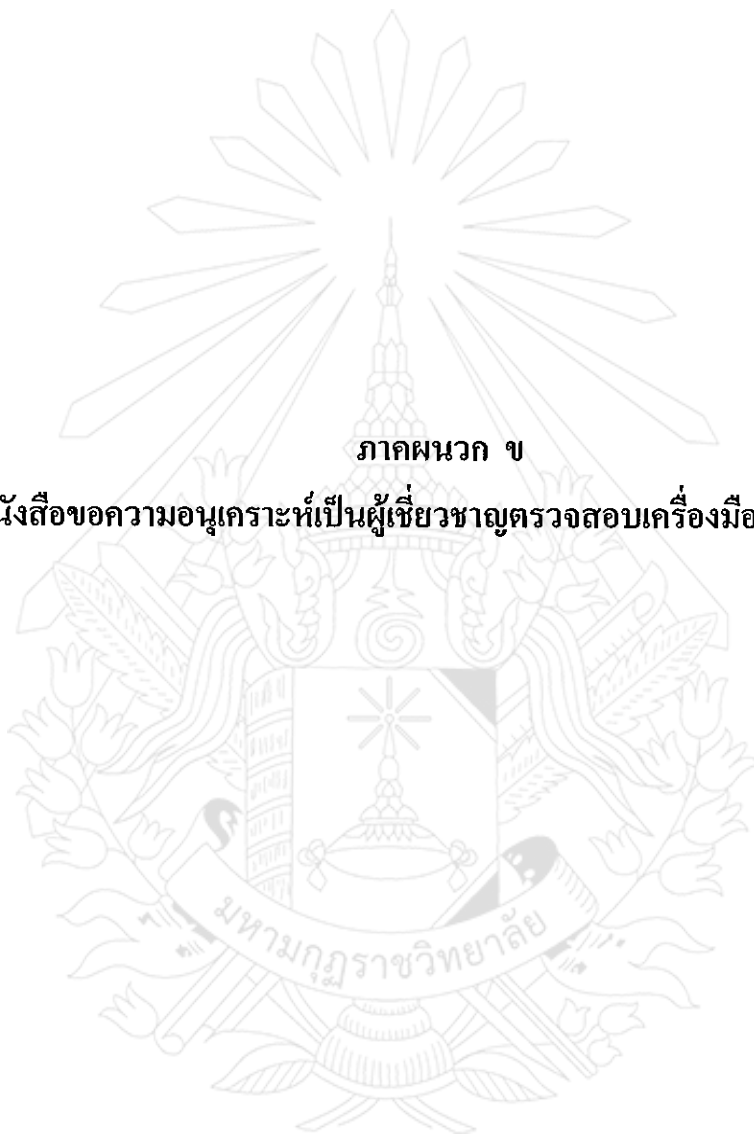
2. พระครูปลัดจิตติชัย จิตติขโย, ดร.

วุฒิทางการศึกษา   ศน.บ., Ph.D. (Social Science)
 ตำแหน่งปัจจุบัน   ผู้อำนวยการสำนักงานวิทยาเขตล้านนา
 เป็นผู้ตรวจความถูกต้องด้านอักษรและความสอดคล้อง
 ของเครื่องมือแบบสอบถาม

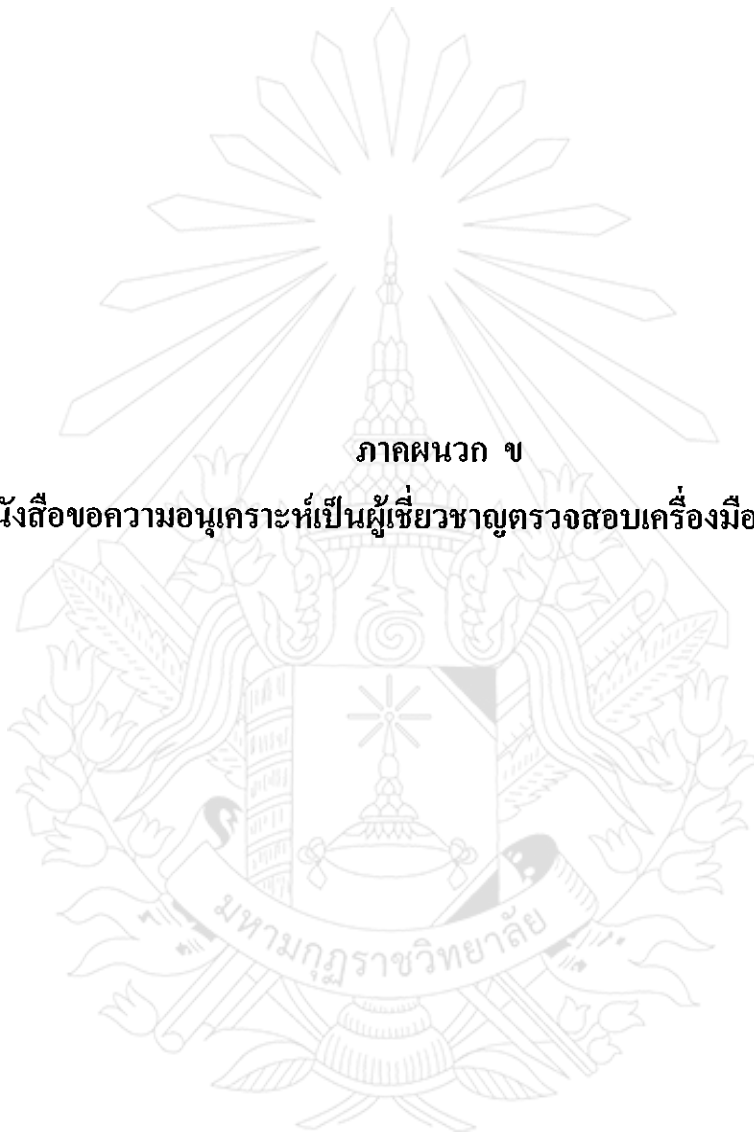
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อัครชัย ชัยแสวง

วุฒิทางการศึกษา   กศ.บ., อ.ม. (บาลี-สันสกฤต) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 ตำแหน่งปัจจุบัน   อาจารย์พิเศษ
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
 เป็นผู้ตรวจความถูกต้องด้านระเบียบวิธีวิจัย

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ศูนย์การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา โทร. 0-5327-0975-6 ต่อ 14

ที่ ศธ 6013(2.21)/005 วันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2555

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน พระปลัดบุญธรรม บุญธรรมโม, ผศ.ดร.

ศูนย์การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ขอรับรองว่า นายวิเชียร ทองคำ เป็นนักศึกษาระดับปริญญาโท รหัสนักศึกษา 5112205017 สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

นักศึกษาผู้มีความประสงค์จะขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ทั้งนี้ นักศึกษาผู้นี้ อยู่ในความควบคุมดูแลของ ดร.ศิริพร สล่าปิ่น จินะนา และ ผศ.ดร.หนูม้วน ร่มแก้ว อาจารย์ที่ปรึกษา

ศูนย์การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่ นักศึกษาผู้นี้ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(พระมหาวิริศักดิ์ สุรเมธี)

เลขานุการศูนย์การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ศูนย์การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา โทร. 0-5327-0975-6 ต่อ 14

ที่ ศธ 6013(2.21)/004

วันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2555

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน พระครูปลัดจิตติชัย จิตติชโย, ดร.

ศูนย์การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ขอรับรองว่า นายวิเชียร ทองคำ เป็นนักศึกษาระดับปริญญาโท รหัสนักศึกษา 5112205017 สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

นักศึกษาผู้มีความประสงค์จะขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ทั้งนี้ นักศึกษาผู้นี้ อยู่ในความควบคุมดูแลของ ดร.ศิริพร สล่าปิ่น จินะนา และ ผศ.ดร.หนูม้วน ร่มแก้ว อาจารย์ที่ปรึกษา

ศูนย์การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่ นักศึกษาผู้นี้ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(พระมหาวิรัชศักดิ์ สุรเมธี)

เลขานุการศูนย์การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ที่ ศธ 6013(2.21)/024

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
 ๑๐๓ วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร ถนนพระปกเกล้า ตำบลพระสิงห์
 อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ๕๐๒๐๐
 โทรศัพท์ : ๐-๕๓๒๗-๐๔๗๕-๖ โทรสาร : ๐-๕๓๘๑-๔๗๕๒
 www.lanna.mbu.ac.th

14 มกราคม 2555

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เจริญพร ผู้ช่วยศาสตราจารย์อัครชัย ชัยแสวง

ศูนย์การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ขอรับรองว่า นายวิเชียร ทองคำ เป็น
 นักศึกษาระดับปริญญาโท รหัสนักศึกษา 5112205017 สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 วิทยาเขตล้านนา

นักศึกษาผู้ที่มีความประสงค์จะขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำสารนิพนธ์
 เรื่อง ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4
 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ทั้งนี้ นักศึกษาผู้นี้ อยู่ในความควบคุมดูแลของ ดร.ศิริพร สล่าปิ่น จินะนา
 และ ผศ.ดร.หนูม้วน ร่มแก้ว อาจารย์ที่ปรึกษา

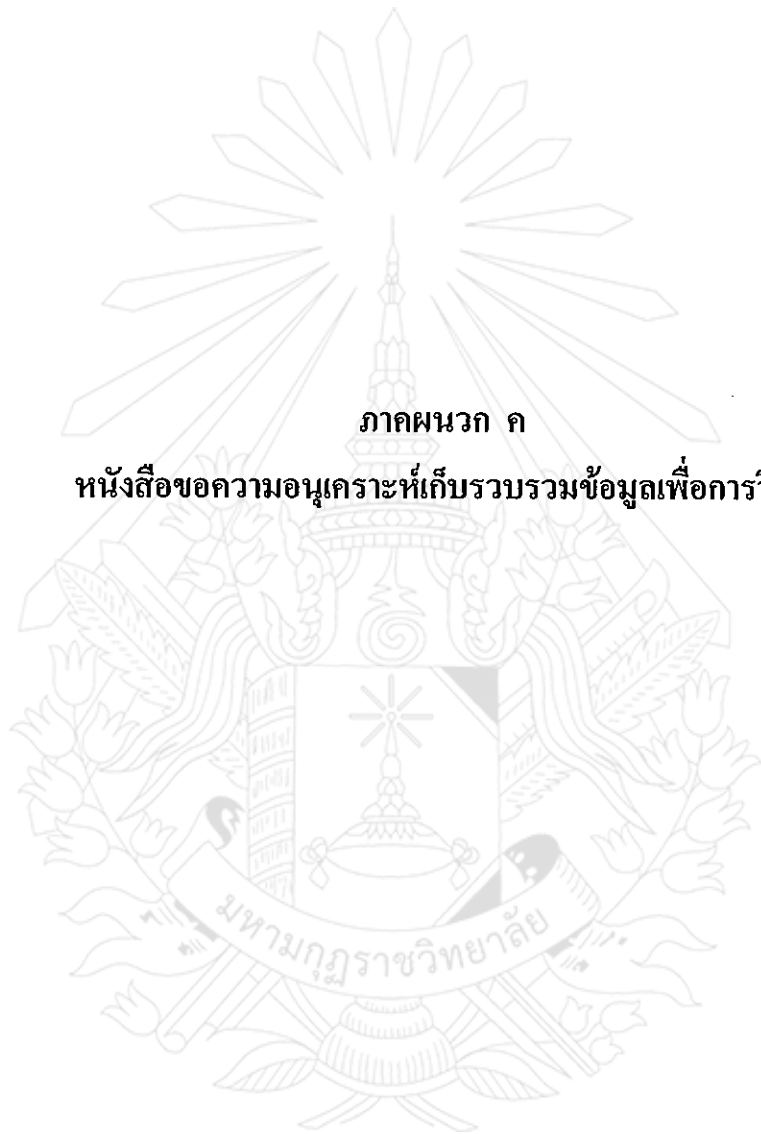
ศูนย์การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความ
 ร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่ นักศึกษาผู้นี้ด้วย

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอเจริญพร

(พระมหาวิรัชศักดิ์ สุรเมธี)

เลขาธิการศูนย์การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

ที่ ศธ 6013(2.21)/096

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
 ๑๐๓ วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร ถนนพระปกเกล้า ตำบลพระสิงห์
 อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ๕๐๒๐๐
 โทรศัพท์ : ๐-๕๓๒๗-๐๙๗๕-๖ โทรสาร : ๐-๕๓๘๑-๔๗๕๒
 www.lanna.mbu.ac.th

25 กุมภาพันธ์ 2555

เรื่อง ขออนุมัติครุภัณฑ์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

ขอเจริญพร ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านห้วยทรายเหนือ

ด้วย นายวิเชียร ทองคำ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำสารนิพนธ์ เรื่อง ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.) โดยมี ดร.ศิริพร สล่าปิ่น จินะนา และ ผศ.ดร.หนูม้วน ร่มแก้ว เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ศูนย์การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขออนุมัติครุภัณฑ์จากท่าน โปรดอนุญาตให้ นายวิเชียร ทองคำ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลในเขตพื้นที่เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ศูนย์การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขออนุโมทนามา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระมหาวีรศักดิ์ สุรเมธี)

เลขานุการศูนย์การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ที่ ศธ 6013(2.21)/097

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
 ๑๐๓ วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร ถนนพระปกเกล้า ตำบลพระสิงห์
 อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ๕๐๒๐๐
 โทรศัพท์ : ๐-๕๓๒๗-๐๔๗๕-๖ โทรสาร : ๐-๕๓๒๑-๔๗๕๒
 www.lanna.mbu.ac.th

25 กุมภาพันธ์ 2555

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

ขอเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านแยง

ด้วย นายวิเชียร ทองคำ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำสารนิพนธ์ เรื่อง ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต (ศน.ม.) โดยมี ดร.ศิริพร สล่ำป็น จินะนา และ ผศ.ดร.หนูม้วน ร่มแก้ว เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ศูนย์การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้ นายวิเชียร ทองคำ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลในเขตพื้นที่เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ศูนย์การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขออนุโมทนามา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระมหาวิรัชศักดิ์ สุรเมธี)

เลขานุการศูนย์การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ที่ ศธ 6013(2.21)/099

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
๑๐๓ วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร ถนนพระปกเกล้า ตำบลพระสิงห์
อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ๕๐๒๐๐
โทรศัพท์ : ๐-๕๓๒๙-๐๙๙๕-๖ โทรสาร : ๐-๕๓๔๑-๔๙๕๒
www.lanna.mbu.ac.th

25 กุมภาพันธ์ 2555

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร ผู้อำนวยการโรงเรียนวิทย์สัมพันธ์

ด้วย นายวิเชียร ทองคำ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำสารนิพนธ์ เรื่อง ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน ของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.) โดยมี ดร.ศิริพร สล่าปิ่น จินะนา และ ผศ.ดร.หนูม้วน ร่มแก้ว เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ศูนย์การศึกษบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้ นายวิเชียร ทองคำ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลในเขตพื้นที่เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ศูนย์การศึกษบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขออนุโมทนามา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระมหาวิรัชศักดิ์ สุรเมธี)

เลขาธิการศูนย์การศึกษบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ที่ ศธ 6013(2.21)/100

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
 ๑๐๓ วัดเจ็ดยอดหลวงวรวิหาร ถนนพระปกเกล้า ตำบลพระสิงห์
 อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ๕๐๒๐๐
 โทรศัพท์ : ๐-๕๓๒๗-๐๙๗๕-๖ โทรสาร : ๐-๕๓๒๑-๔๗๕๒
 www.lanna.mbu.ac.th

25 กุมภาพันธ์ 2555

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองหิน

ด้วย นายวิเชียร ทองคำ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำสารนิพนธ์ เรื่อง ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.) โดยมี ดร.ศิริพร สล่าปิ่น จินะนา และ ผศ.ดร.หนูม้วน ร่มแก้ว เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ศูนย์การศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้ นายวิเชียร ทองคำ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลในเขตพื้นที่เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ศูนย์การศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขออนุโมทนามา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระมหาวิรัชศักดิ์ สุรเมธี)

เลขานุการศูนย์การศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ที่ ศธ 6013(2.21)/101

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
 ๑๐๓ วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร ถนนพระปกเกล้า ตำบลพระสิงห์
 อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ๕๐๒๐๐
 โทรศัพท์ : ๐-๕๓๒๗-๐๔๗๕๖ โทรสาร : ๐-๕๓๘๑-๔๗๕๖
 www.lanna.mbu.ac.th

25 กุมภาพันธ์ 2555

เรื่อง ขออนุญาตขอความเห็นชอบเพื่อการวิจัย

เจริญพร ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเข็กใหญ่

ด้วย นายวิเชียร ทองคำ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำสารนิพนธ์ เรื่อง ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.) โดยมี ดร.ศิริพร สล่ำป็น จินะนา และ ผศ.ดร.หนูม้วน ร่มแก้ว เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ศูนย์การศึกษาระดับบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขออนุญาตจากท่าน โปรดอนุญาตให้ นายวิเชียร ทองคำ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลในเขตพื้นที่เพื่อนำข้อมูลที่ได้นำไปดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ศูนย์การศึกษาระดับบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขออนุโมทนามา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระมหาวิรัชศักดิ์ สุรเมธี)

เลขานุการศูนย์การศึกษาระดับบัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ที่ ศธ 6013(2.21)/102

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
 ๑๐๓ วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร ถนนพระปกเกล้า ตำบลพระสิงห์
 อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ๕๐๒๐๐
 โทรศัพท์ : ๐-๕๓๒๗-๐๙๗๕-๖ โทรสาร : ๐-๕๓๘๑-๔๗๕๒
 www.lanna.mbu.ac.th

25 กุมภาพันธ์ 2555

เรื่อง ขออนุญาตขอความช่วยเหลือเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร ผู้อำนวยการโรงเรียนเกษตรสุราษฎร์บำรุง

ด้วย นายวิเชียร ทองคำ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำสารนิพนธ์ เรื่อง ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.) โดยมี ดร.ศิริพร สล่าปิ่น จินะนา และ ผศ.ดร.หนูม้วน ร่มแก้ว เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ศูนย์การศึกษาศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้ นายวิเชียร ทองคำ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลในเขตพื้นที่เพื่อนำข้อมูลที่ได้นำไปดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ศูนย์การศึกษาศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขออนุโมทนามา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระมหาวิรัชศักดิ์ สุรเมธี)

เลขานุการศูนย์การศึกษาศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ที่ ศธ 6013(2.21)/098

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
๑๐๓ วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร ถนนพระปกเกล้า ตำบลพระสิงห์
อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ๕๐๒๐๐
โทรศัพท์ : ๐-๕๓๒๗-๐๙๗๕-๖ โทรสาร : ๐-๕๓๘๑-๔๗๕๒
www.lanna.mbu.ac.th

25 กุมภาพันธ์ 2555

เรื่อง ขออนุญาตขอความช่วยเหลือเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านลาดค้อ

ด้วย นายวิเชียร ทองคำ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำสารนิพนธ์ เรื่อง ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.) โดยมี ดร.ศิริพร สล่าปิ่น จินะนา และ ผศ.ดร.หนูม้วน ร่มแก้ว เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ศูนย์การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขออนุญาตจากท่าน โปรดอนุญาตให้ นายวิเชียร ทองคำ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลในเขตพื้นที่เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ศูนย์การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขออนุโมทนามา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระมหาวีรศักดิ์ สุรเมธี)

เลขาธิการศูนย์การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ที่ ศธ 6013(2.21)/103

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
 ๑๐๓ วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร ถนนพระปกเกล้า ตำบลพระสิงห์
 อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ๕๐๒๐๐
 โทรศัพท์ : ๐-๕๓๒๗-๐๙๗๕-๖ โทรสาร : ๐-๕๓๘๑-๔๗๕๒
 www.lanna.mbu.ac.th

25 กุมภาพันธ์ 2555

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านห้วยเฮี้ย

ด้วย นายวิเชียร ทองคำ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำสารนิพนธ์ เรื่อง ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.) โดยมี ดร.ศิริพร สล่ำปิ่น จินะนา และ ผศ.ดร.หนูม้วน ร่มแก้ว เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี

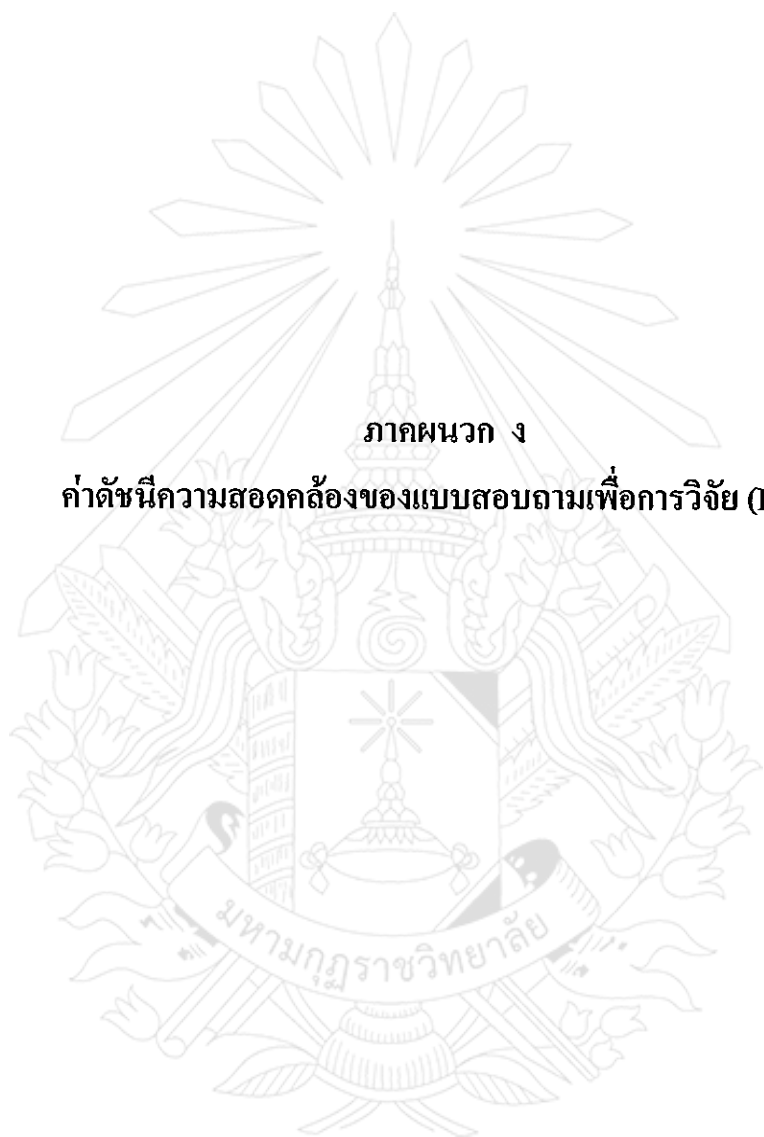
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ศูนย์การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้ นายวิเชียร ทองคำ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลในเขตพื้นที่เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ศูนย์การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขออนุโมทนามา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระมหาวิรัชศักดิ์ สุรเมธี)

เลขานุการศูนย์การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ภาคผนวก ง

คำดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย (IOC)

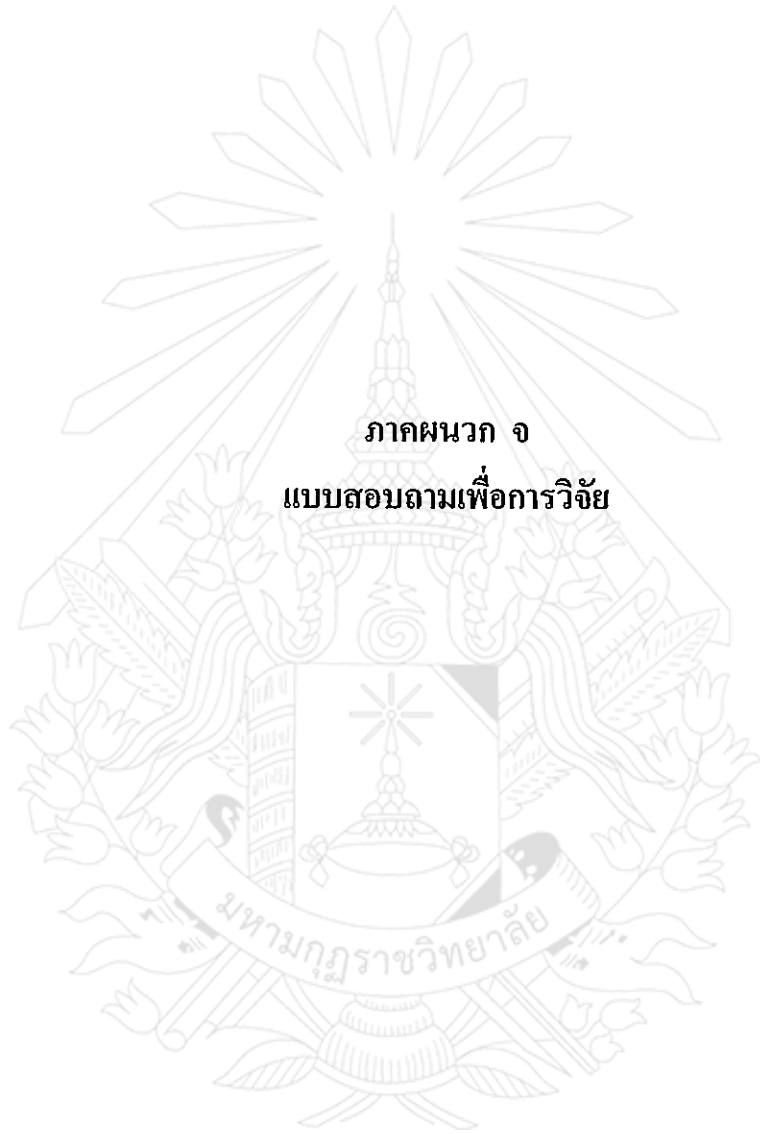
ตารางแสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยาย
โอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก

ข้อ	ข้อความ	ผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
ด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน						
1.	โรงเรียนขาดงบประมาณในการจัดซื้อจัดหาสื่อและอุปกรณ์ประกอบการสอนให้ครูได้เลือกใช้ตามความต้องการ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2.	ครูมีเวลาน้อยในการจัดทำและการเลือกสื่อในการเรียนการสอนเนื่องจากมีภาระหน้าที่พิเศษนอกเหนือจากการสอน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3.	สื่อการเรียนการสอนบางประเภทมีราคาสูงทำให้ครูไม่มีโอกาสเลือกใช้ เช่น projector เป็นต้น	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4.	สื่อการเรียนการสอนบางชนิดอาจไม่เหมาะสมกับนักเรียนทำให้เป็นอุปสรรคในการเลือกใช้สื่อ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
5.	สื่อการเรียนการสอนบางชนิดมีขั้นตอนการใช้ที่ยุ่งยากทำให้ครูไม่เลือกใช้	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
6.	ครูขาดทักษะในการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมแต่ละกิจกรรม	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
7.	ครูเลือกสื่อการสอนไม่ตรงกับเนื้อหาวิชาที่ใช้สอน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
8.	เลือกสื่อการเรียนการสอนไม่เหมาะสมกับระดับชั้นของผู้เรียน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ข้อ	ข้อความ	ผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
9.	เลือกสื่อการเรียนการสอนที่ผู้เรียนไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
10.	โรงเรียนขาดงบประมาณที่จะพานักเรียนไปทำงานจากแหล่งการเรียนรู้ นอกสถานที่	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน					
11.	ครูขาดทักษะในการติดตั้งเครื่องมือเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนบางชนิดได้ด้วยตนเอง	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
12.	ไม่มีห้องปฏิบัติการเฉพาะสำหรับการเตรียมสื่อการเรียนการสอนบางประเภท	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
13.	ครูไม่มีเวลาทดลองใช้สื่อการเรียนการสอนให้ชำนาญก่อนลงมือสอน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
14.	ครูไม่เตรียมเอกสารอื่นๆประกอบการใช้สื่อการเรียนการสอน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
15.	ครูขาดความคิดสร้างสรรค์ในการเตรียมสื่อการเรียนการสอน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
16.	โรงเรียนขาดงบประมาณด้านการเตรียมและการจัดหาสื่อการเรียนการสอน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
17.	ครูมีคาบสอนมาก ทำให้ครูไม่มีเวลาเพียงพอในการเตรียมสื่อการเรียนการสอนแต่ละคาบ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
18.	ครูไม่มีตำรา เอกสารทางวิชาการเพียงพอเพื่อให้ครูใช้ในการเตรียมการสอน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
19.	ครูขาดสิ่งอำนวยความสะดวกในการผลิตสื่อการเรียนการสอน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
20.	สภาพห้องเรียนไม่เอื้อต่อการเตรียมสื่อการเรียนการสอนบางประเภท	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ข้อ	ข้อความ	ผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
	ด้านการนำเสนอสื่อการเรียนการสอน					
21.	การใช้สื่อการเรียนการสอนไม่เป็นไปตามขั้นตอน ไม่สอดคล้องกับเวลาและเนื้อหาตามที่ได้วางแผนไว้	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
22.	เอกสารตำราและสื่อการเรียนการสอนมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
23.	ครูไม่มีเวลาเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการใช้สื่อการสอนเช่น การทดลอง	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
24.	สื่อการเรียนการสอนเกิดชำรุดในขณะที่ใช้สอนทำให้การสอนไม่ต่อเนื่อง	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
25.	ในขณะที่ใช้สื่อการเรียนการสอนครูขาดเทคนิควิธีการต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
26.	ครูไม่ใช้สื่อการเรียนการสอนเพื่อทบทวนหรือสรุปเนื้อหาในบทเรียนอย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
27.	ครูไม่ควบคุมเวลาในการใช้สื่อให้เป็นไปอย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
28.	ครูไม่ซักซ้อมวิธีการใช้สื่อการสอนที่เตรียมไว้ให้คล่องแคล่วมั่นใจก่อนนำไปใช้จริง	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
29.	ครูไม่สนใจตอบข้อซักถาม อธิบายหรือชี้แนะแนวทางการแก้ปัญหาเพิ่มเติมกับผู้เรียน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
30.	ครูไม่ได้ปรับปรุงสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนก่อนนำมาสอน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ข้อ	ข้อความ	ผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
	ด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน					
31.	ครูไม่ประเมินผลการเรียนรู้จากการใช้สื่อการเรียนการสอน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
32.	ครูไม่จัดกิจกรรมเสริมความรู้เพิ่มเติมเช่น การสอบ การอภิปรายสรุป การศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมหลังจากการใช้สื่อการเรียนการสอน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
33.	ก่อนการใช้สื่อแต่ละประเภทครูไม่ได้นำสื่อไปทดลองเพื่อหาค่าประสิทธิภาพ และปรับปรุงสื่อก่อนใช้กับผู้เรียน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
34.	ครูไม่มีเวลาจัดเอกสาร หลักฐานรายงานเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนแต่ละประเภท	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
35.	ครูไม่ได้ประเมินสื่อการเรียนการสอนว่ามีคุณลักษณะตรงตามจุดประสงค์หรือไม่	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
36.	หลังการใช้สื่อการเรียนการสอนครูไม่ตั้งคำถามเพื่อถามความเข้าใจของผู้เรียนทุกครั้ง	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
37.	ครูไม่วัดผลการใช้สื่อการเรียนการสอนโดยการสังเกตจากการตอบคำถามและการทำกิจกรรมของผู้เรียนทุกครั้ง	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
38.	ครูไม่นำข้อบกพร่องจากการใช้สื่อการเรียนการสอนมาแก้ไขก่อนการไปใช้สอนในครั้งต่อไป	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
39.	ครูไม่ได้ประเมินสื่อว่ามีความยากง่ายเหมาะสมกับผู้เรียนหรือไม่	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
40.	ครูไม่ได้ประเมินสื่อว่ามีความเหมาะสมกับเนื้อหาวิชาของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือไม่	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ภาคผนวก จ
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่ม
เครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก

คำชี้แจง

1.แบบสอบถามฉบับนี้เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาสภาพปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่าย โรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลกและใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.ผลการตอบปัญหาของท่านจะไม่มีผลต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ของท่านและบุคคลอื่นแต่ประการใด

3.คำตอบของท่านมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผู้วิจัยในการศึกษาปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่าย โรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลกและใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดอ่านคำถามให้เข้าใจ และตอบแบบสอบถามนี้ตามความเป็นจริงหรือตามความคิดเห็นของท่าน

4.แบบสอบถามชุดนี้มี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยสอบถามใน 4 ด้านเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยการแสดงความคิดเห็น

5. โปรดตอบแบบสอบถามทุกข้อ เพราะหากขาดคำตอบในข้อใดข้อหนึ่งแล้วจะทำให้แบบสอบถามไม่สมบูรณ์ และไม่สามารถนำผลไปศึกษาค้นคว้าได้

ขอบคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

นายวิเชียร ทองคำ

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

1. เพศ

1. ชาย

2. หญิง

2. อายุ

ต่ำกว่า 31 ปีลงไป

31-40 ปี

41-50 ปี

51 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

ต่ำกว่าปริญญาตรี

ปริญญาตรี

ปริญญาโท

ปริญญาเอก

อื่น ๆ (ระบุ).....

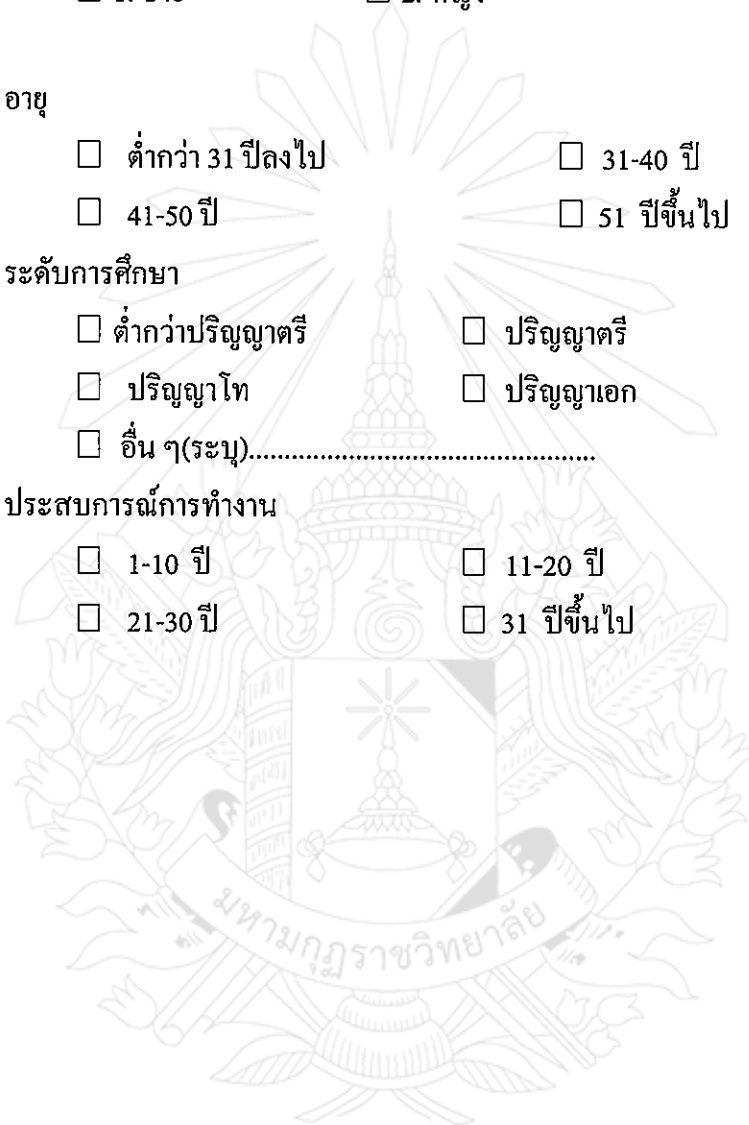
4. ประสบการณ์การทำงาน

1-10 ปี

11-20 ปี

21-30 ปี

31 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนขยายโอกาส
ทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก

คำชี้แจง

1.แบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดพิษณุโลก โดยสอบถาม 4 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน

1.2 ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน

1.3 ด้านการนำเสนอสื่อการเรียนการสอน

1.4 ด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน

2.โปรดอ่านคำถามในแบบสอบถามให้เข้าใจ แล้วพิจารณาว่าท่านมีปัญหายุ่งในข้อใด
เกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู โรงเรียนขยาย โอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่าย
โรงเรียนนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือที่
ตรงกับความคิดเห็นระดับปัญหาของท่านดังนี้ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ข้อที่	ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน	ระดับปัญหา				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	<u>ด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน</u> โรงเรียนขาดงบประมาณในการจัดซื้อจัดหาสื่อและอุปกรณ์ประกอบการสอนให้ครูได้เลือกใช้ตามความต้องการ					
2	ครูมีเวลาน้อยในการจัดทำและการเลือกสื่อในการเรียนการสอนเนื่องจากมีภาระหน้าที่พิเศษนอกเหนือจากการสอน					
3	สื่อการเรียนการสอนบางประเภทมีราคาสูงทำให้ครูไม่มีโอกาสเลือกใช้ เช่น projector เป็นต้น					
4	สื่อการเรียนการสอนบางชนิดอาจไม่เหมาะสมกับนักเรียนทำให้เป็นอุปสรรคในการเลือกใช้สื่อ					
5	สื่อการเรียนการสอนบางชนิดมีขั้นตอนการใช้ที่ยุ่งยากทำให้ครูไม่เลือกใช้					
6	ครูขาดทักษะในการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมแต่ละกิจกรรม					
7	ครูเลือกสื่อการสอนไม่ตรงกับเนื้อหาวิชาที่ใช้สอน					
8	เลือกสื่อการเรียนการสอนไม่เหมาะสมกับระดับชั้นของผู้เรียน					
9	เลือกสื่อการเรียนการสอนที่ผู้เรียนไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้					
10	โรงเรียนขาดงบประมาณที่จะพานักเรียนไปดูงานจากแหล่งการเรียนรู้ นอกสถานที่					

ข้อที่	ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน	ระดับปัญหา				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน ครูขาดทักษะในการติดตั้งเครื่องมือเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนบางชนิดได้ด้วยตนเอง					
2	ไม่มีห้องปฏิบัติการเฉพาะสำหรับการเตรียมสื่อการเรียนการสอนบางประเภท					
3	ครูไม่มีเวลาทดลองใช้สื่อการเรียนการสอนให้ชำนาญก่อนลงมือสอน					
4	ครูไม่เตรียมเอกสารอื่นๆประกอบการใช้สื่อการเรียนการสอน					
5	ครูขาดความคิดสร้างสรรค์ในการเตรียมสื่อการเรียนการสอน					
6	โรงเรียนขาดงบประมาณด้านการเตรียมและการจัดหาสื่อการเรียนการสอน					
7	ครูมีคาบสอนมาก ทำให้ครูไม่มีเวลาเพียงพอในการเตรียมสื่อการเรียนการสอนแต่ละคาบ					
8	ครูไม่มีตำรา เอกสารทางวิชาการเพียงพอเพื่อให้ครูใช้ในการเตรียมการสอน					
9	ครูขาดสิ่งอำนวยความสะดวกในการผลิตสื่อการเรียนการสอน					
10	สภาพห้องเรียนไม่เอื้อต่อการเตรียมสื่อการเรียนการสอนบางประเภท					

ข้อที่	ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน	ระดับปัญหา				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	ด้านการนำเสนอสื่อการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอนไม่เป็นไปตามขั้นตอน ไม่สอดคล้องกับเวลาและเนื้อหาตามที่ได้วางแผนไว้					
2	เอกสารตำราและสื่อการเรียนการสอนมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน					
3	ครูไม่มีเวลาเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการใช้สื่อการเรียนการสอนเช่น การทดลอง					
4	สื่อการเรียนการสอนเกิดชำรุดในขณะที่ใช้สอนทำให้การสอนไม่ต่อเนื่อง					
5	ในขณะที่ใช้สื่อการเรียนการสอนครูขาดเทคนิควิธีการต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ					
6	ครูไม่ใช้สื่อการเรียนการสอนเพื่อทบทวนหรือสรุปเนื้อหาในบทเรียนอย่างสม่ำเสมอ					
7	ครูไม่ควบคุมเวลาในการใช้สื่อให้เป็นไปอย่างเหมาะสม					
8	ครูไม่ซักซ้อมวิธีการใช้สื่อการเรียนการสอนที่เตรียมไว้ให้คล่องแคล่วมั่นใจก่อนนำไปใช้จริง					
9	ครูไม่สนใจตอบข้อซักถาม อธิบายหรือชี้แนะแนวทางแก้ไขปัญหาเพิ่มเติมกับผู้เรียน					
10	ครูไม่ได้ปรับปรุงสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนก่อนนำมาสอน					

ข้อที่	ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน	ระดับปัญหา				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ด้านการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน					
1	ครูไม่ประเมินผลการเรียนรู้จากการใช้สื่อการเรียนการสอน					
2	ครูไม่จัดกิจกรรมเสริมความรู้เพิ่มเติมเช่น การสอบ การอภิปรายสรุป การศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมหลังจากการใช้สื่อการเรียนการสอน					
3	ก่อนการใช้สื่อแต่ละประเภทครูไม่ได้นำสื่อไปทดลองเพื่อหาค่าประสิทธิภาพ และปรับปรุงสื่อก่อนใช้กับผู้เรียน					
4	ครูไม่มีเวลาจัดเอกสาร หลักฐานรายงานเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนแต่ละประเภท					
5	ครูไม่ได้ประเมินสื่อการเรียนการสอนว่ามีคุณลักษณะตรงตามจุดประสงค์หรือไม่					
6	หลังการใช้สื่อการเรียนการสอนครูไม่ตั้งคำถามเพื่อถามความเข้าใจของผู้เรียนทุกครั้ง					
7	ครูไม่วัดผลการใช้สื่อการเรียนการสอนโดยการสังเกตจากการตอบคำถามและการทำกิจกรรมของผู้เรียนทุกครั้ง					
8	ครูไม่นำข้อบกพร่องจากการใช้สื่อการเรียนการสอนมาแก้ไขก่อนการไปใช้สอนในครั้งต่อไป					
9	ครูไม่ได้ประเมินสื่อว่ามีความยากง่ายเหมาะสมกับผู้เรียนหรือไม่					
10	ครูไม่ได้ประเมินสื่อว่ามีความเหมาะสมกับเนื้อหาวิชาของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือไม่					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามแนวทางแก้ไขปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียน
ขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเครือข่ายนครไทย 4 อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก
คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการใช้
สื่อการเรียนการสอน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาดังนี้

1. ด้านการเลือกสื่อการเรียนการสอน

ปัญหา

.....

.....

.....

.....

แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

.....

2. ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอน

ปัญหา

.....

.....

.....

.....

แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

.....

3. คำนำเสนอสื่อการเรียนการสอน

ปัญหา

.....

.....

.....

.....

แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

.....

4. ด้านการประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอน

ปัญหา

.....

.....

.....

.....

แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการกรอกแบบสอบถามในครั้งนี้

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ สกุล : วิเชียร ทองคำ
- วัน เดือน ปีเกิด : 22 มีนาคม 2525
- ชาติภูมิ : 168 หมู่ 4 บ้านคอนตะโน ตำบลนาโพธิ์ อำเภอบุณฑริก
จังหวัดอุบลราชธานี 34230
- ที่อยู่ปัจจุบัน : 191 หมู่ 6 โรงเรียนบ้านห้วยทรายเหนือ ตำบลห้วยเสี้ยว
อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก 65120
- ประวัติการศึกษา
- พ.ศ.2547 : เปรียญธรรม 7 ประโยค
- พ.ศ.2550 : ศาสนศาสตรบัณฑิต วิชาเอกการสอนภาษาไทย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
- ตำแหน่ง/ สถานที่ทำงานปัจจุบัน
- 2555 : รัชมหาราชการครูที่โรงเรียนบ้านห้วยทรายเหนือ อำเภอนครไทย
จังหวัดพิษณุโลก